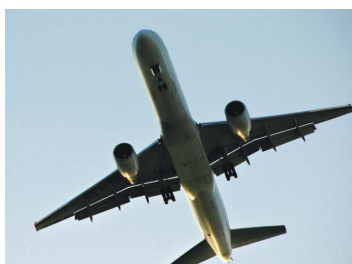

**INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA REGIONALNYM PROGRAMEM
OPERACYJNYM WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2007 – 2013
ZARZĄD WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO**

**ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
REGIONALNEGO PROGRAMU
OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO
NA LATA 2007 – 2013
ZA ROK 2009**

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

SPIS TREŚCI

Streszczenie w j. polskim

STRESZCZENIE	5
1. INFORMACJE WSTĘPNE	7
2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO	8
2.1 REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW	11
2.1.1 Informacje na temat postępów rzeczowych w realizacji programu operacyjnego.....	11
2.1.2 Informacje finansowe.....	13
2.1.3 Informacje na temat podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji.....	15
2.1.4 Pomoc w podziale na grupy docelowe	16
2.1.5 Pomoc zwrócona lub ponownie wykorzystana	18
2.1.6 Analiza jakościowa.....	19
2.2 INFORMACJE NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM	123
2.3 NAPOTKANE ZNACZĄCE PROBLEMY ORAZ PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE	144
2.4 ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO (w stosownych wypadkach)	147
2.5 ZASADNICZE MODYFIKACJE NA MOCY ART. 57 ROZPORZĄDZENIA NR 1083/2006 (w stosownych wypadkach)	151
2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI WSPARCIA	151
2.6.1 Komplementarność	151
2.6.2 Linia demarkacyjna	182
2.6.3 Cross – financing.....	184
2.7 UZGODNIENIA DOTYCZĄCE MONITOROWANIA	185
2.8 KRAJOWA REZERWA WYKONANIA POMOCY	194
3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY	195
3.1 OŚ PRIORYTETOWA I	195
3.1.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	197
3.1.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	206

3.2 OŚ PRIORYTETOWA II	208
3.2.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	209
3.2.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	213
3.3 OŚ PRIORYTETOWA III	215
3.3.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	216
3.3.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	220
3.4 OŚ PRIORYTETOWA IV	222
3.4.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	223
3.4.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	226
3.5 OŚ PRIORYTETOWA V	227
3.5.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	231
3.5.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	235
3.6 OŚ PRIORYTETOWA VI	236
3.6.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	237
3.6.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	241
3.7 OŚ PRIORYTETOWA VII	242
3.7.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	243
3.7.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	249
3.8 OŚ PRIORYTETOWA VIII	250
3.8.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	252
3.8.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	258
3.9 OŚ PRIORYTETOWA IX	259
3.9.1 Realizacja celów i analiza postępów.....	261

3.9.2	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	264
4.	PROGRAMY WSPÓŁFINANSOWANE z EFS – SPÓJNOŚĆ I KONCENTRACJA WSPARCIA.....	266
5.	EFRR/FS – DUŻE PROJEKTY.....	267
6.	POMOC TECHNICZNA.....	271
7.	PROMOCJA I INFORMACJA.....	275
8.	WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	276

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik 1. Tabele do sprawozdania rocznego

Załącznik 2. Formularz sprawozdawczy dotyczący promocji i informacji

Załącznik 3. Projekty na drogach wojewódzkich i powiatowych realizowane w ramach Indykatorywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WL na lata 2007 – 2013

STRESZCZENIE

W niniejszym sprawozdaniu z realizacji wdrażania RPO WL na lata 2007-2013 Instytucja Zarządzająca Programem zaprezentowała dokonane działania i efekty jakie one przyniosły w procesie wydatkowania środków finansowych z EFRR na tle uwarunkowań makro i mikroekonomicznym.

Województwo Lubelskie należy ciągle do jednych z najmniej rozwiniętych województw w Polsce. Przeważa rolniczy sektor gospodarki, a w strukturze przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa (95% w stosunku do ogółu przedsiębiorstw w regionie). Wskaźnik PKB per capita kształtuje się na bardzo niskim poziomie – 5 069,94 EUR (20 913 PLN). Stawia to Lubelszczyznę na 15 miejsce w kraju.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania oraz wystąpienie światowego kryzysu finansowego, w 2009 r. IZ RPO podejmowała szereg działań mających na celu przyspieszenie wdrażania środków unijnych, w tym m.in. umożliwienie przeznaczenia środków wspólnotowych na projekty, w obszarach mających jednoczesny wpływ na niwelowanie skutków spowolnienia gospodarczego.

Rok 2009 był pierwszym rokiem dla wdrażania Programu, w którym zaczynają być widoczne pierwsze postępy w osiąganiu wyników zarówno finansowych jak i rzeczowych. Jednocześnie w roku sprawozdawczym w ramach realizacji Programu, trwały prace nad zmianami dokumentów programowych i operacyjnych, a także nad zmianami instytucjonalnymi istotnymi dla sprawnej realizacji Programu.

W 2009 r. Zarząd Województwa Lubelskiego, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Beneficjentów, przebudował system naboru i oceny wniosków, zmieniając m.in. kryteria według, których są weryfikowane projekty. Wprowadzone zmiany zagwarantowały większą przejrzystość, czytelność oraz obiektywizm procedur naboru i oceny wniosków.

Od początku uruchomienia programu ogłoszono 55 konkursów w ramach, których na realizację projektów przeznaczono 675 971 655,95 EUR (2 788 315 483,63 PLN) dofinansowania ze środków EFRR, co stanowi 59,83% dostępnych środków z EFRR na realizację RPO WL. Włączając w to środki zarezerwowane na realizację tzw. inwestycji kluczowych poziom przyznanych funduszy jest jeszcze wyższy i wynosi 74%.

Do końca 2009 r. Beneficjenci Programu złożyli 3001 wniosków o dofinansowanie na całkowitą wartość projektów 2 328 456 662,04 EUR (9 604 650 885,28 PLN), w których Beneficjenci wnioskowali o 1 495 745 122,77 EUR (6 169 799 056,94 PLN) dofinansowania z EFRR, co stanowi 221,27% alokacji środków z EFRR, jaką do tej pory przeznaczono na konkursy w ramach RPO WL oraz 133,13% wszystkich dostępnych środków z EFRR w ramach RPO WL.

W okresie sprawozdawczym Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do dofinansowania 597 wniosków na łączną wartość dofinansowania ze środków EFRR 188 827 672,84 EUR (778 895 267,71 PLN), zostało również podpisanych 485 umów na łączną wartość dofinansowania ze środków EFRR 159 308 037,55 EUR (657 129 724,08 PLN).

Do końca okresu sprawozdawczego, IC certyfikowała do KE wydatki na kwotę 29 810 977,25 EUR (122 967 300,06 PLN), zaś łącznie od uruchomienia Programu zaliczki

z KE wyniosły 104 026 909,41 EUR (429 100 598,63 PLN), co stanowi łączną sumę 133 837 886,66 EUR (552 067 898,68 PLN) i wyczerpuje 82,60% wartości zobowiązania budżetowego za 2007 r. W pierwszym kwartale 2010 r. certyfikowano do Komisji Europejskiej wydatki na kwotę 31 311 719,46 EUR (129 157 711,60 PLN), co kumulatywnie stanowi kwotę 165 149 606,12 EUR (681 225 610,28 PLN). Oznacza to, iż cel założony dla RPO WL na rok 2007 (162 035 558 EUR) zgodnie z zasadą n+3 został osiągnięty.

Realizacja celu głównego RPO WL, który zakłada podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny wpływa na poprawę podstawowych wskaźników społeczno-gospodarczych. Priorytetowy wskaźnik celu głównego, jakim jest *„dodatkový wzrost wartości PKB wygenerowany dzięki interwencji RPO”* już osiągnął 90% wartości docelowej określonej na 2010 rok (0,3%) i wyniósł na koniec roku sprawozdawczego 0,27%. Natomiast z uwagi na obecne tempo przemian gospodarczych oraz przeszacowanie wartości docelowych niektórych wskaźników, wskaźnik obrazujący liczbę utworzonych miejsc pracy netto i brutto został osiągnięty na stosunkowo niskim poziomie (odpowiednio 17,17% i 3,92%). Należy również zauważyć, iż stopień osiągnięcia wartości wskaźników celów szczegółowych Programu, a także wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych Osi priorytetowych jest bardzo zróżnicowany, co jest konsekwencją niejednolitego wykorzystania alokacji przeznaczonych na poszczególne działania. Przykładowo można wskazać, że wartość wskaźnika produktu V Osi Priorytetowej *„długość nowych dróg lokalnych”* wynosi obecnie 14,437 km, co stanowi ponad 721% wartości docelowej. Z kolei do końca roku sprawozdawczego nie ogłoszono konkursu w ramach Działania 3.2. *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*, a więc nie osiągnięto postępu wskaźników związanych z tym działaniem (*Liczba projektów mających na celu poprawę atrakcyjności miast, Powierzchnia terenów zrewitalizowanych, Liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym oraz Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych*). W roku 2010 planowane jest również badanie ewaluacyjne *„Weryfikacja wartości docelowych wskaźników RPO WL w kontekście realizacji celów programu”*, które ma na celu określenie, na podstawie dotychczas podpisanych umów i zrealizowanych projektów, realnie możliwych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników oszacowanych dla RPO WL dla roku 2010, 2013, 2015, biorąc pod uwagę cele oraz stan zaawansowania realizacji Programu. Należy się spodziewać, że wyniki tego badania będą stanowić podstawę do ewentualnych zmian w Programie w zakresie korekty wskaźników.

W bieżącym roku 2010 r. Marszałek Województwa Krzysztof Grabczuk zapowiedział utrzymanie wysokiego tempa realizacji RPO. To efekt zmian systemu wyboru projektów. Zarząd Województwa Lubelskiego planuje ogłoszenie 21 konkursów, w ramach których do Beneficjentów trafi 234,6 mln EUR (967,6 mln PLN), co stanowi kolejne 20,3% całej alokacji z EFRR. Oznacza to, że na koniec 2010 roku do dyspozycji wnioskodawców przekazane zostanie 90% środków dostępnych w Regionalnym Programie Operacyjnym.

Osiągnięty i prognozowany stan realizacji RPO WL wskazuje, że przyznane dla województwa lubelskiego 1,156 mld EUR zostaną wykorzystane w niezagrażonym terminie. Ponadto władze regionu, wspólnie z Beneficjentami Programu starały się będą o pozyskanie dodatkowych środków pochodzących z Krajowej Rezerwy Wykonania. Sprawna realizacja RPO pozwoli na udział Lubelszczyzny w podziale 512 mln EUR.

1. INFORMACJE WSTĘPNE

PROGRAM OPERACYJNY	Cel: KONWERGENCJA
	Kwalifikowany obszar: POLSKA / WOJ. LUBELSKIE
	Okres programowania: 2007 - 2013
	Numer programu (CCI): 2007PL161PO007
	Nazwa programu: REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2007-2013
ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI	Rok sprawozdawczy: 2009
	Data zaakceptowania sprawozdania przez Komitet Monitorujący RPO WL:

2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 (RPO WL) jest **Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu**. Cel ten realizowany będzie poprzez osiągnięcie trzech celów szczegółowych, tj.:

1. *Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności,*
2. *Poprawę warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju,*
3. *Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku.*

Osiągnięciu pierwszego z ww. celów ma posłużyć wdrożenie trzech Osi Priorytetowych RPO WL:

- I Przedsiębiorczość i innowacje**, której celem jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie,
- II Infrastruktura ekonomiczna**, która zmierza do stworzenia przyjaznego otoczenia dla prowadzenia działalności gospodarczej w regionie,
- IV Społeczeństwo informacyjne**, mające na celu wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój lokalnej i regionalnej infrastruktury oraz usług społeczeństwa informacyjnego.

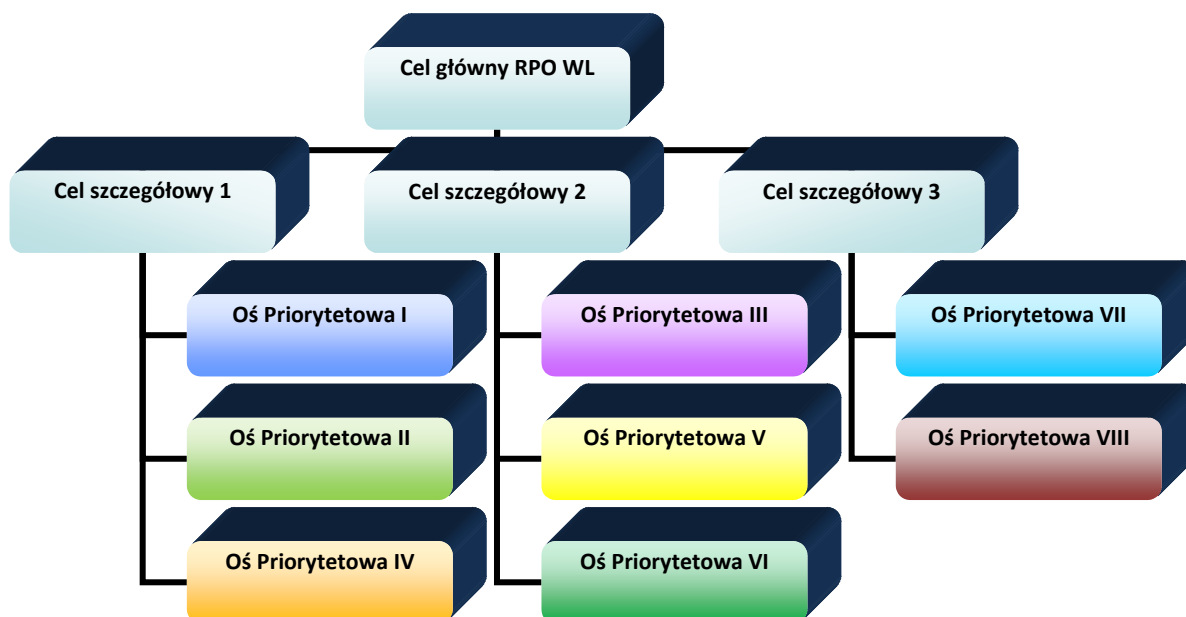
Drugi z celów szczegółowych RPO WL, zostanie zrealizowany poprzez wdrożenie kolejnych trzech Osi Priorytetowych:

- III Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne**, która ma na celu wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez wsparcie dla obszarów rewitalizowanych i terenów inwestycyjnych,
- V Transport**, której realizacja dąży do poprawy wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Lubelszczyzny,
- VI Środowisko i czysta energia**, mającej na celu poprawę stanu, zachowanie bioróżnorodności oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego oraz promowanie „czystej” energii.

Trzeci z celów szczegółowych zostanie osiągnięty poprzez wdrożenie dwóch Osi Priorytetowych:

- VII Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna**, zmierzająca do zwiększenia udziału sektorów kultury i turystyki w gospodarce województwa lubelskiego oraz wzmocnienia powiązań międzynarodowych regionu,
- VIII Infrastruktura społeczna**, której celem jest poprawa warunków kształcenia oraz dostępu do wiedzy, usług medycznych i pomocy społecznej.

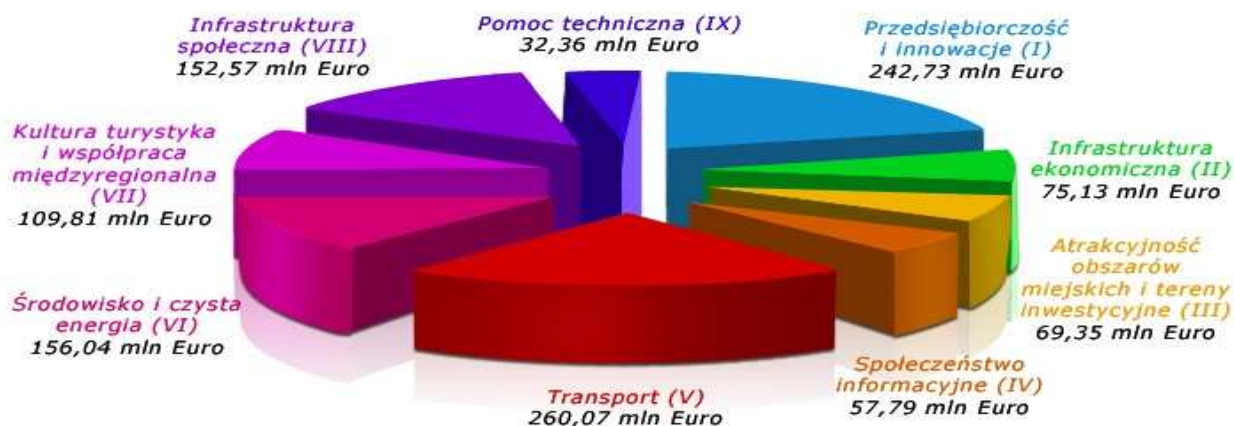

Struktura celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013.

Dla zapewnienia realizacji powyższych celów Komisja Europejska przeznaczyła w ramach RPO WL środki z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** w wysokości **1 155 854 549,00 EUR** (4 767 784 429,17 PLN). Wysokość alokacji przeznaczonych w **2009 r.** na realizację Programu (środki na ogłoszone konkursy oraz projekty kluczowe dla których podpisano umowy o dofinansowanie) wyniosła **484 401 851,07 EUR** (1 998 109 195,47 PLN), co stanowi **41,91%** dostępnych środków z EFRR na Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego w latach 2007-2013. Szacuje się, że środki przeznaczone na realizację celów Strategii Lizbońskiej wyniosą łącznie około **470 039 907 EUR** (1 938 867 612,38 PLN), tj. **40,67%** ogółu środków Programu.

Do obliczeń w sprawozdaniu zastosowano kurs z 30.12.2009 r. **1 EUR = 4,1249 PLN.**

Podział środków z EFRR na poszczególne Osie Priorytetowe

Wdrażanie RPO WL przebiega wielotorowo poprzez realizację działań tj.:

- prowadzenie naborów wniosków o dofinansowanie projektów ze środków dostępnych w ramach RPO WL,
- realizację projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju regionu w ramach Indykatywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK),
- realizację projektów systemowych w ramach Pomocy Technicznej RPO WL,
- obsługę procesu zarządzania RPO WL oraz rozliczania i kontroli projektów wybranych do dofinansowania i realizowanych w ramach RPO WL,
- działania informacyjno – promocyjne skierowane do społeczności regionu, mające na celu promocję funduszy unijnych, rozpowszechnienie informacji o możliwościach, jakie oferuje RPO WL oraz edukację potencjalnych Beneficjentów w zakresie wsparcia z RPO WL.

Pomoc oferowana w ramach RPO WL skierowana jest do następujących grup Beneficjentów:

- instytucje otoczenia biznesu,
- jednostki naukowe,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- organizacje pozarządowe,
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
- spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki,
- PGL Lasy Państwowe z jednostkami organizacyjnymi,
- mikro, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa,
- uczelnie wyższe oraz osoby prawne i fizyczne je prowadzące,
- zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- podmioty działające w oparciu o ustawę o partnerstwie publiczno-prywatnym,
- spółki wodne,
- klastry, inicjatywy klastrowe,
- Policja, Staż Pożarna,
- organizacje turystyczne nie działające dla zysku,
- podmioty świadczące usługi transportu zbiorowego,
- zarządcy infrastruktury kolejowej,
- organy administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej,
- stowarzyszenia, których przedmiotem działalności jest działalność lotnicza,
- instytucje uczestniczące w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- domy pomocy społecznej.

2.1 REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW

W pierwszych dwóch latach realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 nie odnotowano postępu rzeczowego ani finansowego we wdrażaniu Programu ze względu na początkową fazę jego realizacji, na którą składało się opracowywanie dokumentów operacyjnych oraz ogłaszanie konkursów. Ponadto opóźnienie w realizacji Programu wynikało również z niemal rocznej przerwy w ogłaszaniu konkursów spowodowanej trwającymi pracami nad modyfikacją systemu oceny i wyboru projektów (w tym zmianą kryteriów wyboru projektów).

Rok 2009 był pierwszym rokiem dla wdrażania Programu, w którym zaczynają być widoczne pierwsze postępy w osiągnięciu wyników zarówno rzeczowych jak i finansowych.

2.1.1 Informacje na temat postępów rzeczowych w realizacji programu operacyjnego

Postęp rzeczowy celu głównego i celów szczegółowych programu został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 1.

Podstawowym wskaźnikiem celu głównego zdefiniowanym na poziomie Programu jest „*dodatkowy wzrost wartości PKB wygenerowany dzięki interwencji RPO*”, którego wartość na koniec okresu realizacji Programu oszacowano na poziomie 2,3%. Szacuje się, że w ramach dotychczasowej realizacji Programu wartość wskaźnika osiągnęła 0,27%. Wykonanie wskaźnika wynosi 90% planowanego poziomu z 2010 r. Jak widać z powyższego zestawienia, realizacja wskaźnika nie jest zagrożona.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zakłada utworzenie 6600 miejsc pracy netto, oraz 7500 miejsc pracy brutto do końca 2015 roku, które to wskaźniki określone zostały jako podstawowe cele realizacji Programu. Obecny poziom realizacji tych celów wynosi odpowiednio 17,17% i 3,92%. Pojawiają się wątpliwości związane z osiągnięciem przyjętych w Programie w/w wskaźników. Można przypuszczać, iż przyczyną tego jest spowolnienie gospodarcze jakie ujawniło się w Polsce w roku 2009 oraz przeszacowanie wartości wskaźników.

W 2010 roku planowane jest badanie ewaluacyjne „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników RPO WL w kontekście realizacji celów programu*”, które ma na celu określenie, na podstawie dotychczas podpisanych umów i zrealizowanych projektów, realnie możliwych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników oszacowanych dla RPO WL dla roku 2010, 2013, 2015, biorąc pod uwagę cele oraz stan zaawansowania realizacji Programu.

Stopień osiągniętych wartości wskaźników celów szczegółowych, wynikający z wartości wskaźników produktu i rezultatu w poszczególnych Działaniach i Osiach Priorytetowych jest zróżnicowany i zależy w głównej mierze od stopnia wykorzystania alokacji w Osiach.

Postęp w realizacji celów szczegółowych Programu, biorąc pod uwagę jedynie zakończone projekty, odnotowano jedynie w przypadku I i II Osi Priorytetowej (powiązanych z **1 celem szczegółowym**), wartość poszczególnych wskaźników w przypadku wykorzystania alokacji średnio w około 30%, wynosi odpowiednio dla:

1. wskaźnika „liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z bezpośredniego wsparcia” **17%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku,
2. wskaźnika „liczba utworzonych miejsc pracy brutto” **16%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku,
3. wskaźnika „liczba przedsiębiorstw które wprowadziły innowacje, w wyniku uzyskanego wsparcia” **44%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku,
4. wskaźnika „liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi” **0%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku.

Biorąc pod uwagę liczbę podpisanych umów (do końca okresu sprawozdawczego 569 szt.) oraz czas realizacji projektów (poniżej 1 roku), można zakładać, iż większości wskaźników 1 celu szczegółowego, jest realizowana zgodnie z zakładanymi w Programie dla 2010 roku wartościami docelowymi.

Na danym etapie podanie wartości osiągnięcia wskaźników **2 celu szczegółowego** nie jest możliwe, ze względu na małą ilość zakończonych umów w poszczególnych Osiach realizujących 2 cel szczegółowy (tylko 5 szt. w V Osi, co stanowi 1,58% wykorzystania alokacji na daną Oś).

Na podstawie analizy informacji zawartych w umowach podpisanych w ramach Działania 3.1, szacuje się osiągnięcie wartości wskaźnika „Tworzenie terenów inwestycyjnych” w roku 2010 na poziomie 62 ha, co stanowi 82,6% wartości docelowej założonej w 2015 roku. W I półroczu 2010 r. planowany jest ponadto kolejny konkurs w ramach ww. działania, co znajdzie również odzwierciedlenie w postępie osiągnięcia wartości wskaźników 2 celu szczegółowego.

Ze względu na to, iż od początku okresu programowania, nie ogłaszano konkursów w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* – nie osiągnięto postępu dla wskaźnika związanego z tym działaniem, tj. „Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych”, który bezpośrednio wpływa na realizację celu 2 szczegółowego „liczba utworzonych miejsc pracy”.

Główną przyczyną opóźniającą wdrażanie III Osi Priorytetowej, w tym uniemożliwiająca postęp w osiąganiu wartości docelowych ww. wskaźników, był brak uregulowań prawnych na poziomie krajowym w zakresie udzielania pomocy publicznej w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na realizację inwestycji z zakresu rewitalizacji. Z uwagi na fakt, iż pod koniec II kwartału 2010 r. planowane jest wejście w życie rozporządzenia MRR w sprawie udzielenia pomocy na rewitalizację w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, IZ RPO planuje w II połowie 2010 r. ogłosić konkurs na realizację projektów w ramach Działania 3.2.

Znikomy procent zakończonych projektów w VII i VIII Osi Priorytetowej, wpisujących się w **3 cel szczegółowy** RPO WL, nie pozwala na oszacowanie osiągnięcia wskaźników 3 celu szczegółowego, jednakże na podstawie podpisanych umów, zakładane jest osiągnięcie wartości wskaźnika „potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym w wyniku realizacji projektu” na poziomie 21 426 szt., co stanowi 21,42% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2010 r., oraz wskaźnika „liczba turystów” na poziomie 40 000 osób, co stanowi 20% wartości docelowej w roku 2010 r. W VII i VIII Osi Priorytetowej pozostało do podpisania 32 umowy zatwierdzone do realizacji przez ZWL, ponadto w kolejnych latach planowane jest ogłoszenie konkursów w VII Osi na kwotę 15 246 100,00 EUR (62 888 637,89) PLN, oraz w VIII Osi na kwotę 3 981 000,00 EUR (16 421 226,90 PLN).

2.1.2 Informacje finansowe

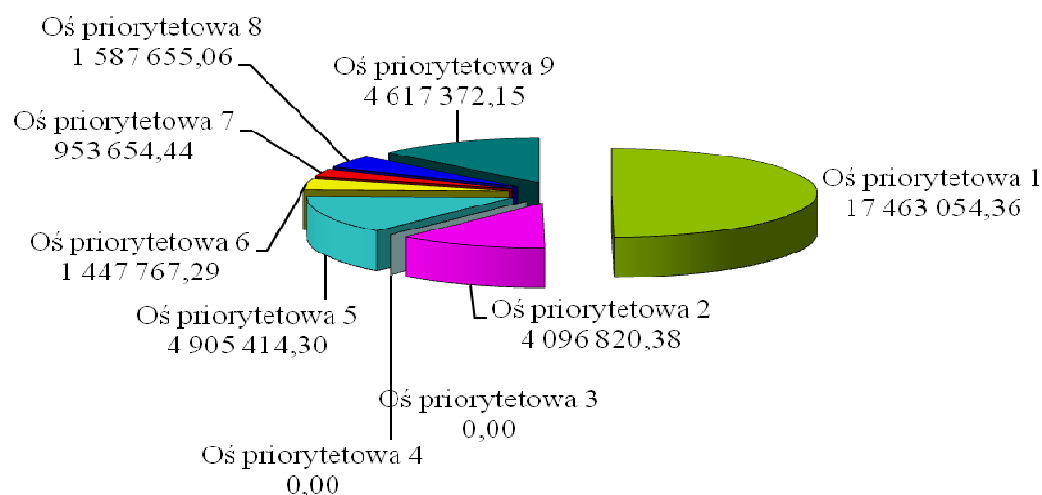
W okresie sprawozdawczym Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do dofinansowania **597 wniosków** na łączną wartość dofinansowania ze środków EFRR **188 827 672,84 EUR** (778 895 267,71 PLN), zostało również podpisanych **485 umów** na łączną wartość dofinansowania ze środków EFRR **159 308 037,55 EUR** (657 129 724,08 PLN).

W 2009 r. wartość wniosków o płatność ujętych w poświadczeniach i deklaracjach wydatków skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej w ramach I, II, V, VI, VII, VIII i IX Osi Priorytetowej wyniosła **32 380 362,45 EUR** (133 565 757,07 PLN). Wartość ta wyczerpuje 2,80% środków wspólnotowych dla całego RPO WL na lata 2007-2013. W 2009 roku zaliczki otrzymane z Komisji Europejskiej (KE) wyniosły **46 234 181,96 EUR** (190 711 377,17 PLN), co stanowi 4% całkowitej alokacji z EFRR na RPO WL; zaś łącznie od uruchomienia Programu zaliczki z KE wyniosły **104 026 909,41 EUR** (429 100 598,63 PLN), co stanowi 9% całkowitej alokacji EFRR na RPO WL. W roku sprawozdawczym IZ RPO otrzymała od KE płatności pośrednie w wysokości **15 716 044,36 EUR** (64 827 111,38 PLN).

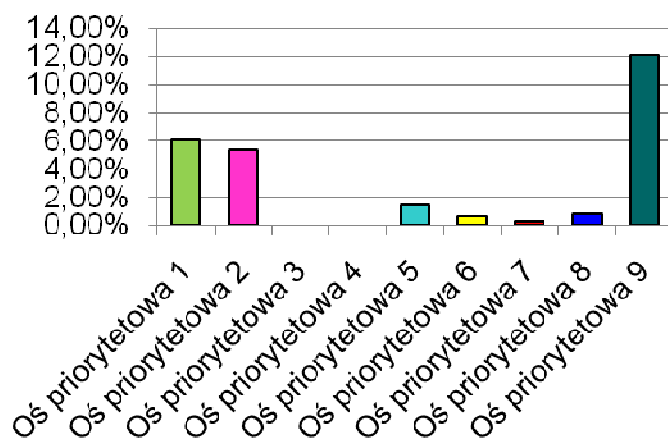
W ramach zatwierdzonych do realizacji wniosków o dofinansowanie oraz w podpisanych umowach nie znalazły się projekty, w których wykorzystywany jest cross-financing (dopuszczalny w I, II, IV, V oraz VIII Osi Priorytetowej). W roku sprawozdawczym nie poniesiono wydatków na mieszkalnictwo w ramach 78 kategorii interwencji (przewidzianych w III Osi Priorytetowej).

Szczegółowy wykaz wydatków w podziale na źródło finansowania oraz osie priorytetowe (w okresie sprawozdawczym oraz narastająco) został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 2.

Udział poszczególnych Osi w ogólnej wartości wydatków kwalifikowalnych stanowiących podstawę certyfikacji, wykazanych w poświadczeniach i deklaracjach wydatków skierowanych przez Instytucję Certyfikującą do Komisji Europejskiej

Procentowy poziom poświadczonych do KE środków w ramach poszczególnych Osi RPO WL

2.1.3 Informacje na temat podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji

Na koniec 2009 r. zostało podpisanych łącznie **681 umów** (I-IX Oś) o dofinansowanie projektów w ramach RPO WL na lata 2007-2013. Łączna wartość dofinansowania ze środków publicznych wynosi **208 718 438,15 EUR** (860 942 685,53 PLN) a udział środków unijnych z EFRR wynosi **195 688 821,59 EUR** (807 196 820,17 PLN).

Wartość dofinansowania z EFRR w ramach podpisanych umów, przedstawia się następująco dla poszczególnych obszarów tematycznych:

- 03** Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi - **10 051,88 EUR** (41 463,00 PLN)
- 04** Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP - **340 010,46 EUR** (1 402 509,15 PLN)
- 05** Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw - **34 677 822,72 EUR** (143 042 550,94 PLN)
- 06** Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska - **761 491,73 EUR** (3 141 077,24 PLN)
- 07** Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji - **24 784 934,54 EUR** (102 235 376,48 PLN)
- 08** Inne inwestycje w przedsiębiorstwa - **32 469 944,52 EUR** (133 935 274,15 PLN)
- 09** Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP - **5 924 583,33 EUR** (24 438 313,78 PLN)
- 11** Technologie informacyjne i komunikacyjne - **1 106 820,98 EUR** (4 565 525,86 PLN)
- 23** Drogi regionalne i lokalne - **30 854 260,70 EUR** (127 270 739,96 PLN)
- 24** Ścieżki rowerowe - **727 197,53 EUR** (2 999 617,09 PLN)
- 43** Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią - **546 214,27 EUR** (2 253 079,24 PLN)
- 45** Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną - **11 213 158,88 EUR** (46 253 159,06 PLN)
- 46** Oczyszczanie ścieków - **4 520 887,98 EUR** (18 648 210,83 PLN)
- 51** Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody - **60 912,75 EUR** (251 259,00 PLN)
- 54** Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom - **4 991 013,01 EUR** (20 587 429,56 PLN)
- 57** Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych - **13 410 884,29 EUR** (55 318 556,61 PLN)
- 58** Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego - **6 375 503,95 EUR** (26 298 316,24 PLN)
- 59** Rozwój infrastruktury kulturalnej - **2 020 486,85 EUR** (8 334 306,21 PLN)
- 76** Infrastruktura ochrony zdrowia - **9 080 877,60 EUR** (37 457 712,01 PLN)
- 80** Promowanie partnerstw, paktów i inicjatyw poprzez tworzenie sieci współpracy odnośnych podmiotów - **946 441,82 EUR** (3 903 977,86 PLN)
- 85** Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola - **9 143 051,04 EUR** (37 714 171,23 PLN)

86 Ocena, badania/ekspertyzy, informacja i komunikacja - **1 722 270,75 EUR**
(7 104 194,62 PLN)

Szczegółowy podział wykorzystania środków z EFRR wg kategorii interwencji, został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 3

Informacje na temat realizacji Strategii Lizbońskiej w RPO WL zawiera punkt; *Realizacja założeń strategii/polityk UE*, a także części sprawozdania dotyczące poszczególnych Osi Priorytetowych.

2.1.4 Pomoc w podziale na grupy docelowe

W ramach *I Osi Priorytetowej* dominującymi typami projektów były projekty polegające na zakupie wyposażenia niezbędnego do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej lub modernizacji środków produkcji prowadzące do zwiększenia zdolności inwestycyjnej i innowacyjności przedsiębiorstwa oraz do dywersyfikacji produkcji zakładów poprzez ich rozbudowę celem wprowadzenia nowych produktów/usług.

W *II Osi Priorytetowej* dominowały projekty polegające na udziale przedsiębiorstw z sektora MŚP w wystawach i targach (w tym zagranicznych) oraz organizacjach i kampaniach promocyjnych mających na celu stworzenie i promocję marki regionu oraz marek lokalnych i promocję województwa w kraju i za granicą. Jak również projekty ułatwiające przedsiębiorcom możliwości korzystania z zewnętrznych, poza bankowych źródeł finansowania inwestycji.

Analizując zrealizowane do końca 2009 r. projekty w ramach I i II Osi Priorytetowej daje się zauważyć, że najwięcej wniosków o płatność końcową zostało zrealizowanych w dziale gospodarki *12 – Budownictwo*, bo aż 19 projektów na łączną kwotę dofinansowania **3 531 776,82 EUR** (14 568 226,22 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR **3 002 010,29 EUR** (12 382 992,26 PLN). Świadczy to o tym, iż firmy prężnie się rozwijają, a to wskazuje na to z kolei, że istnieje zapotrzebowanie na ich usługi i produkty. Z rozbudową firm może wiązać się również wzrost zatrudnienia, co w bliższej perspektywie doprowadzić może do zmniejszenia bezrobocia na rynku pracy.

Natomiast najmniejsza liczba zrealizowanych projektów występuje w dziale *18 – Edukacja* tylko 3 projekty na łączną kwotę dofinansowania **75 256,83 EUR** (310 426,92 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR **63 968,30 EUR** (263 862,86 PLN).

Liczba i wartość projektów realizowanych w I i II Osi Priorytetowej według kategorii rozkłada się następująco:

- I Oś Priorytetowa
  - firmy - 92 wnioski o płatność końcową na kwotę wsparcia 10 685 770,78 EUR (44 077 735,91 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR – 9 082 905,12 EUR (37 466 075,35 PLN),
  - fundacje stowarzyszenia – 1 wniosek o płatność końcową na kwotę wsparcia 13 991,29 EUR (57 712,68 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR – 11 892,59 EUR (49 055,77 PLN),
  - jednostka naukowa – 1 wniosek o płatność końcową na kwotę wsparcia 18 097,77 EUR (74 651,50 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR – 15 383,10 EUR (63 453,77 PLN),

- przedsiębiorcy – 3 wnioski o płatność końcową na kwotę wsparcia 178 555,78 EUR (736 524,74 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR- 151 772,41 EUR (626 046,02 PLN).

- II Oś Priorytetowa

- firmy - 2 wnioski o płatność końcową na kwotę wsparcia 11 035,05 EUR (45 518,50 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR – 9 379,79 EUR (38 690,72 PLN).

W okresie sprawozdawczym realizowanych oraz zakończonych było w sumie **75** projektów w ramach *Osi Priorytetowych III-VIII RPO WL*:

- **2** w Osi Priorytetowej III- wydatki wynikające z pozytywnie zweryfikowanych wniosków o płatność w ramach Osi obejmują kwotę wydatków kwalifikowanych 456 861,52 EUR (1 884 508,09 PLN), w tym 342 646,14 EUR (1 413 381,06 PLN) stanowi EFRR. Jest to 0,49% wykorzystanej alokacji na Oś III .Projekty polegały na: uzbrojeniu terenów inwestycyjnych, przygotowaniu infrastruktury dla strefy ekonomicznej na terenie miasta Lublina,
- **27** w Osi Priorytetowej V- w ramach Osi wydatki kwalifikowalne wyniosły 20 108 048,73 EUR (82 934 690,22 PLN), w tym 13 164 602,45 EUR (54 302 668,63 PLN) z EFRR. Wykorzystana alokacja w Osi V to 5,06%. Dominujące projekty polegały na budowie i przebudowie dróg gminnych i powiatowych, a także budowie i przebudowie ulic,
- **15** w Osi Priorytetowej VI- w ramach Osi wydatki kwalifikowalne wyniosły 2 909 472,53 EUR (12 001 283,24 PLN), w tym 2 251 736,52 EUR (9 288 187,98 PLN) z EFRR. Wykorzystanie alokacji na poziomie 1,44% dla Osi. Najwięcej projektów dotyczyło budowy i rozbudowy systemów wodno-kanalizacyjnych w gminach,
- **17** w Osi Priorytetowej VII- w ramach Osi wydatki kwalifikowalne 1 455 166,87 EUR (6 002 417,82 PLN), w tym 740 231,20 EUR (3 053 379,70 PLN) EFRR. Wykorzystanie alokacji na poziomie 0,67% dla Osi. Dominowały remonty Domów Kultury, a także remonty zabytkowych kościołów,
- **14** w Osi Priorytetowej VIII- w ramach Osi wydatki kwalifikowalne wyniosły 4 344 133,57 EUR (17 919 116,58 PLN), w tym 3 589 257,82 EUR (14 805 329,60 PLN) EFRR. Wykorzystanie alokacji na poziomie 2,35%. Projekty polegające na poprawie jakości świadczonych usług poprzez zakup sprzętu medycznego dla szpitali.

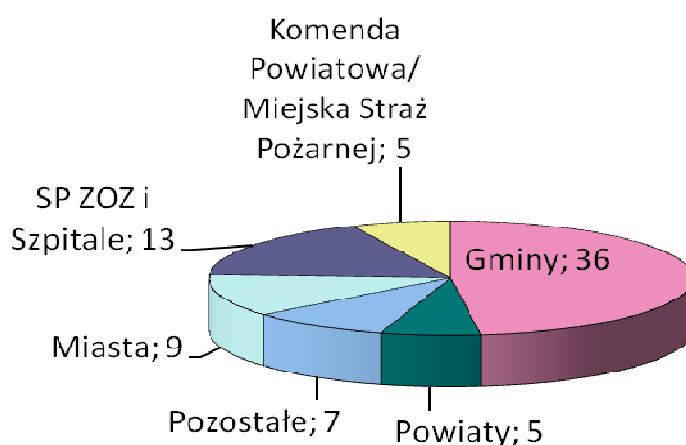
W okresie sprawozdawczym dominowała realizacja projektów małych (średnie dofinansowanie na 1 projekt wynosiło ok. 1 mln Euro, czyli 4,2 mln zł). Realizacja większości projektów kluczowych, wykorzystujących większy procent alokacji RPO WL, została przesunięta na kolejny rok. Specyfika regionu powoduje, iż w ramach RPO WL realizowane są małe projekty. Brak jest natomiast dużych projektów, które wyczerpywałyby alokację na cały rok lub cały okres programowania.

Kwota dofinansowania UE wynikająca z zawartych umów/aneksów dla w/w projektów (75 szt.) wynosiła według stanu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego **76 940 148,13 EUR (317 370 417,02 PLN)**. Według podziału na kategorie beneficjentów:

- **36 gmin** realizowało projekty na kwotę dofinansowania UE **41 122 571,05 EUR** (169 626 493,32 PLN),

- **5 powiatów** na kwotę **10 741 660,59 EUR** (44 308 275,76 PLN),
- **9 miast** na kwotę **6 938 881,50 EUR** (28 622 192,30 PLN),
- **13 SP ZOZ-ów i szpitali** na kwotę **9 910 947,27 EUR** (40 881 666,38 PLN),
- **5 Komend Powiatowej/Miejskiej Straży Pożarnej** na kwotę **3 586 097,25 EUR** (14 792 292,55 PLN).
- Pozostali beneficjenci (**7 projektów**) na kwotę **4 639 990,47 EUR** (19 139 496,71 PLN).

Projekty zakończone i w trakcie realizacji w roku 2009

2.1.5 Pomoc zwrócona lub ponownie wykorzystana

W roku sprawozdawczym nie stwierdzono zaistnienia zasadniczych modyfikacji na mocy art. 57 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (D .U. UE L z dnia 31 lipca 2006 r.).

W 2009 r. pojawiła się sytuacja wycofania środków w związku z nieprawidłowościami, o których mowa w art. 98 Rozporządzenia nr 1083/2006. Zarejestrowane zostały dwie kwoty wycofane w ramach Osi IX RPO WL, na łączną wartość całkowitych wydatków **230,37 EUR** (950,26 PLN), w tym **195,82 EUR** (807,72 PLN) z EFRR, o które pomniejszona została deklaracja wydatków za okres od 01.08.2009 r. do 31.08.2009 r. Beneficjentem była Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie. Kwoty te zostały zwrócone do Programu zwiększając alokację na IX Oś RPO WL.

2.1.6 Analiza jakościowa

• Informacje na temat systemu realizacji RPO WL

W roku sprawozdawczym w ramach realizacji Programu, trwały prace nad zmianami dokumentów programowych i opisowych, a także nad zmianami instytucjonalnymi istotnymi dla sprawnej realizacji Programu. Zostały one opisane poniżej:

Zmiany w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013.

Komitet Monitorujący RPO WL w roku 2009 trzykrotnie zatwierdził zmiany w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013. Powyższe zmiany dotyczą następujących kwestii:

- w celu dostosowania kategorii interwencji do zakresu wsparcia Osi Priorytetowych RPO rozszerzono katalog kategorii interwencji dla niektórych Osi Priorytetowych RPO WL o następujące kody:

- 1 dla I Osi Priorytetowej RPO WL: 39 – Energia odnawialna: wiatrowa, 40 – Energia odnawialna: słoneczna, 9 – Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP,
- 2 dla II Osi Priorytetowej RPO WL: 3 – Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami, itp.),
- 3 dla VIII Osi Priorytetowej RPO WL: 76 – Infrastruktura ochrony zdrowia, 43 – Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (Kogeneracja), zarządzanie energią.

- wykreślenie kategorii interwencji 7 – Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstwa przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa, itp.) – dla II Osi Priorytetowej RPO WL.

Powyższe zmiany zatwierdzone zostały Uchwałą Nr 18/09 KM RPO z dnia 18 czerwca 2009 roku w sprawie zatwierdzenia uzupełnienia opisu I i VIII Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 oraz Uchwałą Nr 26/09 KM RPO z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013).

- aktualizacja Tabeli 5.3 przedstawiającej podział według kategorii, zaprogramowanego wykorzystania wkładu funduszy w program operacyjny (w Euro) oraz Tabeli 5.4 przedstawiającej wydatki w ramach RPO WL z podziałem na kategorie interwencji wspierające wdrażanie Strategii Lizbońskiej, a także wprowadzenie możliwości dodatkowej formy finansowania w postaci zaliczek. (Uchwała Nr 26/09 KM RPO z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013),

- zmiana brzmienia rozdziału V „System realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego”, pkt. 5.2.6 „Przepływy finansowe”, poprzez dostosowanie dotychczasowych zapisów do nowej ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2009r., nr 157 poz. 1240) oraz wynikająca z powyższych zmian, modyfikacja schematu „Przepływy finansowe i certyfikacja w Regionalnych Programach Operacyjnych”, stanowiącego załącznik nr 5 do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. (Uchwała Nr 27/09 KM RPO z dnia 2 grudnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013),

- rozszerzenie katalogu wskaźników produktu i rezultatu dla VIII Osi Priorytetowej Infrastruktura Społeczna (Uchwała Nr 27/09 KM RPO z dnia 2 grudnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013). Z uwagi na fakt, iż w ramach VIII Osi Priorytetowej RPO WL przewidziano wsparcie inwestycji z zakresu infrastruktury sportowej prowadzących do podnoszenia jakości i dostępności obiektów sportowych, listę wskaźników osiągnięcia celu Osi uzupełniono o dwa wskaźniki odnoszące się do przedmiotowego zakresu wsparcia:

wskaźnik produktu:

- *liczba wspartych obiektów infrastruktury sportowej*

wskaźnik rezultatu:

- *pojemność (capacity) wspartych obiektów infrastruktury sportowej.*

Na podstawie wielkości dostępnej alokacji w ramach RPO WL dla ww. typu wsparcia oraz biorąc pod uwagę średnie koszty inwestycji w infrastrukturę sportową oszacowano zakładane **wartości w roku docelowym 2013** na poziomie:

- *liczba wspartych obiektów infrastruktury sportowej: **16 szt.***
- *pojemność (capacity) wspartych obiektów infrastruktury sportowej: **35 900 osób***

- aktualizacja załącznika nr 2 *Lista wskaźników kontekstowych* dla RPO WL (Uchwała Nr 27/09 KM RPO z dnia 2 grudnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013). Aktualizacji dokonano w celu poprawy spójności z celami Programu.

Zmiany w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WL - Uszczegółowieniu Programu (URPO):

W roku 2009 r. Zarząd Województwa Lubelskiego (ZWL) sześciokrotnie zmienił URPO w formie uchwały m.in.:

3 marca 2009 r. Uchwałą Nr CCX/2448/09 ZWL zatwierdził zmiany, zapisów URPO uwzględniające nowelizację Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.06.nr.227, poz. 1658, z późn. zm.) a także przemodelowany, w oparciu o wyniki przeprowadzonej w poprzednim półroczu ewaluacji, system oceny i wyboru projektów. Zakres wprowadzonych zmian dotyczył m.in. części ogólnej (Rozdział 1), w której zawarty został opis Programu, założenia systemu oceny projektów oraz tryb dokonywania wyboru projektów do dofinansowania (tryb konkursowy, tryb dla projektów

indywidualnych oraz systemowych). Ponadto w dokumencie wprowadzono zmiany w opisach kart działań w ramach poszczególnych osi priorytetowych (Rozdział 2) oraz w załącznikach.

12 maja 2009 r. Uchwałą Nr CCXXVIII/2717/09 ZWL – wprowadzono zmiany polegające m.in. na dostosowaniu zapisów URPO do Ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno – prywatnym (Dz. U. z 2009 r., Nr 19, poz. 100).

25 sierpnia 2009 r. Uchwałą Nr CCLII/3198/09 ZWL wprowadzono zmiany dotyczące m.in.:

- części ogólnej (Rozdział 1), w której dostosowano system naboru projektów w ramach II Osi Priorytetowej do specyfiki Działania 2.1, w którym konkurs będzie trwał 30 dni.
- w Działaniu 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw*, doprecyzowano zapisy URPO w zakresie systemu dofinansowania z programów operacyjnych funduszy pożyczkowych oraz instrumentów inżynierii finansowej, ponadto dostosowano zapisy do zmienionego rozporządzenia MRR w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych - zgodnie z rozporządzeniem formą płatności w tym działaniu jest bezpośredni wkład do funduszu.
- w Działaniu 6.1 „Ochrona i kształtowanie środowiska” doprecyzowano zapisy dotyczące przykładowych rodzajów projektów do zapisów Linii Demarkacyjnej pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej z dnia 13 lipca 2009 r. (zgodnie z Uchwałą Nr 31 Komitetu Koordynacyjnego z dnia 8 lipca 2009 r. w sprawie zmiany załącznika do Uchwały Nr 2 Komitetu Koordynacyjnego z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia linii demarkacyjnej pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej).
- ponadto dostosowano załącznik 7 Kryteria wyboru finansowanych operacji, do przyjętych przez KM RPO WL „Kryteriów wyboru projektów w ramach III – VIII Osi Priorytetowych” przyjętych Uchwałą nr 23/09 z dnia 18 czerwca 2009 r. oraz „Kryteriów wyboru projektów w ramach I- II Osi Priorytetowej” przyjętych Uchwałą nr 24/09 z dnia 19 sierpnia 2009 r.

10 listopada 2009 r. Uchwałą Nr CCLXXI/3502/09 ZWL wprowadzono zmiany polegające na dostosowaniu zapisów URPO do zmienionego Rozporządzenia MRR w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych rozszerzającego katalog beneficjentów mogących ubiegać się o dofinansowanie w formie zaliczki. Beneficjenci Osi Priorytetowej III – VIII RPO WL będą otrzymywać dofinansowanie w formie refundacji wydatków oraz w formie zaliczki.

15 grudnia 2009 r. Uchwałą nr CCLXXX/3632/09 ZWL wprowadzono zmiany obejmujące:

- przesunięcie nadwyżki środków budżetu państwa przewidzianych na współfinansowanie budowy lotniska w kwocie 1,87 mln EUR z Działania 5.5 do Działania 2.1. Zmiana została dokonana na podstawie zapisu art.5 pkt 2 aneksu do Kontraktu Wojewódzkiego podpisanego w dniu 30.06.2009 r.,

- dostosowując zapisy URPO do Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych dokonano zmian w ramach Działania 2.4. *Marketing gospodarczy* (w tabeli, w poz. 14 „Przykładowe rodzaje projektów” oraz w poz. 18 lit. a „Typy beneficjentów”),
- doprecyzowanie i uszczegółowienie zapisów odnośnie stosowania cross-financingu w ramach IV Osi Priorytetowej (w tabeli, w poz. 17 „Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy”),
- doprecyzowanie zapisów dotyczących przedmiotu projektów realizowanych w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki* (w punkcie dotyczącym celu i uzasadnienia działania), dodany został zapis, iż przedmiotem projektów będą obiekty przeznaczone na cele publiczne niekomercyjne. Ponadto uzupełniono przykładowe rodzaje projektów,
- dostosowując zapisy URPO do zmienionych zapisów RPO WL przyjętych Uchwałą nr 26/09 Komitetu Monitorującego RPO WL w dniu 19 sierpnia 2009 r., dodano nowe kategorie interwencji w Działaniu 8.1 „Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych”, Działaniu 8.2. „Infrastruktura szkolna i sportowa” oraz Działaniu 8.3. „Ochrona zdrowia”.
- dostosowując zapisy URPO do zmienionych zapisów RPO WL przyjętych Uchwałą nr 27/09 Komitetu Monitorującego RPO WL w dniu 2 grudnia 2009 r. dokonano zmiany Załącznika nr 4b „Tabela wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działań” oraz Załącznika nr 4c „Tabela wskaźników produktu i rezultatu na poziomie projektu”.

Indykacyjny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK)

Projekt ostatecznej listy IWIPK został zatwierdzony przez ZWL w dniu 10 lutego 2009 roku, a następnie został poddany konsultacjom społecznym, które odbywały się za pośrednictwem strony internetowej www.rpo.lubelskie.pl, gdzie umieszczono podstawową i rezerwową listę projektów kluczowych oraz podano adres poczty elektronicznej, na który zainteresowane podmioty mogły przysyłać swoje uwagi. Konsultacje trwały 30 dni kalendarzowych i zakończyły się w dniu 12 marca 2009 r. Podczas trwania konsultacji społecznych nadesłano 271 prawidłowo wypełnionych ankiet, które zawierały 278 opinii. Świadczy to o dużym zainteresowaniu społecznym dotyczącym projektów kluczowych. Większość uwag dotyczyła poparcia projektów już umieszczonych na liście i podkreślenia potrzeby ich jak najszybszej realizacji, co może świadczyć o trafności decyzji o wyborze konkretnych projektów jako kluczowych dla rozwoju województwa. Ostateczna lista IWIPK została zatwierdzona przez ZWL w dniu 7 kwietnia 2009 roku i zawierała 30 projektów, z czego 26 znajdowało się na liście podstawowej, a 4 na liście rezerwowej. Ogólna wartość dofinansowania projektów indywidualnych wynosiła **192 188 901,55 EUR** (792 760 000,00 PLN). Wybrane projekty realizują cel główny oraz poszczególne cele szczegółowe RPO WL. Zgodnie z przyjętymi procedurami po zatwierdzeniu ostatecznej listy IWIPK, IZ RPO wyznaczyła beneficjentom 6-miesięczny termin na podpisywanie preumów/przyjmowanie zobowiązań w przypadku projektów własnych samorządu województwa. Ostatnia preumowa została podpisana 31 grudnia 2009 roku i dotyczyła projektu lotniskowego. W przypadku projektów kluczowych gotowych do realizacji w momencie przyjęcia przez Zarząd

Województwa IWIPK, możliwe było odstąpienie od podpisania preumowy/przyjęcia zobowiązania. W takim przypadku, beneficjent zobowiązany był pisemnie zgłosić do IZ RPO gotowość projektu do realizacji, jednocześnie zwracając się z wnioskiem o odstąpienie od podpisania preumowy i umożliwienie złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu wraz z kompletną dokumentacją. Beneficjent zobowiązany był do złożenia wniosku o dofinansowanie w ciągu miesiąca od otrzymania zgody IZ RPO na odstąpienie od podpisania preumowy/przyjęcia zobowiązania. Czterech beneficjentów (dla pięciu projektów) skorzystało z takiej możliwości i odstąpiło od podpisania preumowy/przyjęcia zobowiązania.

Opis Systemu Zarządzania i Kontroli (OSZiK)

W 2009 roku Opis Systemu Zarządzania i Kontroli (OSZiK) został 2-krotnie zaktualizowany, tj.:

- 10 marca 2009 r. zatwierdzony Uchwałą ZWL nr CCXII/2484/09, jednocześnie uchylona została Uchwała nr CXIX/1279/08 z dnia 18 marca 2008 r., przyjmująca OSZiK.
- 18 sierpnia 2009 r. zatwierdzony Uchwałą ZWL nr CCLI/3157/09 zmieniającą uchwałą ZWL Nr CCXII/2484/09 z dnia 10 marca 2009 r.

Aktualizacja dokumentu podyktowana była przede wszystkim zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 7 listopada 2008 r., o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz zmianami dokumentów, na podstawie których utworzono procedury dotyczące realizacji Programu tj. Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego m.in. w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym (kontrola na zakończenie realizacji projektu). W dokumencie wprowadzono także zmiany związane z aktualizacją Regulaminu Organizacyjnego UMWL oraz Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości (IPII), a także uaktualniono procedury dotyczące zasad korzystania z Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL).

Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej RPO WL (IW IZ)

W 2009 roku Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego (IW IZ) została 5-krotnie zaktualizowana, tj.:

- 24 marca 2009 r., zatwierdzona uchwałą Zarządu Województwa Lubelskiego (ZWL) Nr CCXV/2536/09 (wersja 0.3 IW IZ),
- 26 maja 2009 r., zatwierdzona uchwałą ZWL Nr CCXXXII/2775/09 (wersja 0.4),
- 25 sierpnia 2009 r., zatwierdzona uchwałą ZWL Nr CCLII/3194/09 (wersja 0.5),
- 13 października 2009 r., zatwierdzona uchwałą ZWL Nr CCLXIV/3378/09 (wersja 0.6),
- 10 listopada 2009 r., zatwierdzona uchwałą ZWL Nr CCLXXI/3504/09 (wersja 0.7).

Nowe zapisy w IW IZ usprawniły procedury związane z naborem i oceną wniosków aplikacyjnych, w szczególności procedurę „Naboru, oceny i zatwierdzenia projektów do dofinansowania oraz podpisywanie umów o dofinansowanie – tryb konkursowy”, a także podyktowane były zmianą przepisów prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy

strukturalnych i Funduszu Spójności. II kwartał 2009 r. poświęcony został działaniom dostosowującym procedury IW IZ do *Wytycznych* Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczących warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej, sprawozdawczości, oddziaływania na środowisko, kontroli oraz jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych. W wyniku poszczególnych aktualizacji zapisów IW IZ rozszerzono listę podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie ze środków Pomocy Technicznej RPO WL, dostosowano procedury do zmienionego podziału obowiązków między poszczególnymi Oddziałami Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego (DSiRR) oraz wprowadzono zmiany wynikające z *Porozumienia w sprawie systemu realizacji RPO WL*, zawartego pomiędzy ZWL a Lubelską Agencją Wspierania Przedsiębiorczości i Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego w *sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych* wprowadzono instytucję zaliczkowego systemu wypłaty dotacji rozwojowej beneficjentom RPO WL. Przy każdej aktualizacji *Instrukcji* wprowadzane były również uwagi Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji, która opiniuje zatwierdzoną przez ZWL IW IZ i w razie stwierdzenia potrzeby przekazuje uwagi do w/w dokumentu celem uwzględnienia ich przy kolejnej aktualizacji.

Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej II stopnia (IW IP II)

Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej II stopnia (IW IP II) została zaakceptowana po raz pierwszy w dniu 5 września 2008 r., w roku sprawozdawczym ulegała wielokrotnym zmianom w wyniku postępu prac nad wdrażaniem Programu oraz w konsekwencji wypracowania nowych, lepszych rozwiązań i usprawnień systemu realizacji Programu. Od stycznia do czerwca 2009 r. zmiany były wprowadzane za pomocą karty zmian, która była przedkładana do akceptacji Dyrektora DSiRR. Następnie, w wyniku zmiany formy, w jakiej zatwierdzana była IW IP II, kolejne modyfikacje w instrukcji podejmowane były uchwałami Zarządu Województwa Lubelskiego, tj.:

1. Uchwała dotycząca przyjęcia IW IP II:
  - uchwała Nr CCXLIII/3026/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 30 czerwca 2009 r.

2. Uchwały dotyczące zmiany wzoru umowy o dofinansowanie:
  - uchwała Nr CCXL/2964/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 23 czerwca 2009 r.
  - uchwała Nr CCXLVIII/3089/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 28 lipca 2009 r.
  - uchwała Nr CCLIV/3229/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 1 września 2009 r.

3. Uchwały dotyczące zmian IW IP II:
  - uchwała Nr CCLIV/3230/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 1 września 2009 r.
  - uchwała Nr CCLXXV/3569/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 26 listopada 2009 r.
  - uchwała Nr CCLXXXI/3663/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 16 grudnia 2009 r.

Nowe zapisy w IW IP II usprawniły procedury związane z wdrażaniem I i II Osi Priorytetowej RPO WL, a także podyktowane były koniecznością dostosowania procedur do zmieniającego się porządku prawnego, w tym m. in. do zmiany zapisów *ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności* oraz do *rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)*.

W związku z powierzeniem IP II nowych zadań dostosowano Instrukcję Wykonawczą IP II pod kątem rozpatrywania środków odwoławczych przewidzianych w systemie realizacji RPO WL, wnoszonych przez wnioskodawców w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL oraz obsługi procedury odwoławczej, a także prowadzenia postępowań i wydawania decyzji dotyczących zwrotu dofinansowania, w związku z wykorzystaniem otrzymanych środków niezgodnie z przeznaczeniem lub naruszeniem obowiązujących procedur albo pobraniem ich nienależnie lub w nadmiernej wysokości. Ponadto, uszczegółowiono całą ścieżkę wdrażania instrumentów inżynierii finansowej, od sposobu wybrania Beneficjenta poprzez przelew środków, aż po rozliczenie projektu wraz z monitoringiem, sprawozdawczością i kontrolą.

Dodatkowo należy zauważyć, że zmiany w Instrukcji Wykonawczej IP II dotyczyły również dostosowywania zawartych w niej zapisów m. in. do zmiany zapisów *Opisu Systemu Zarządzania i Kontroli RPO WL, Porozumienia w sprawie systemu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013* oraz do obowiązujących wytycznych.

Przedmiotowe zmiany w Instrukcji Wykonawczej IP II implikowały również zmiany w statucie oraz w regulaminie organizacyjnym LAW P.

Porozumienie między IZ a IP II

Uchwałą Nr CXI/1174/08 z dnia 5 lutego 2008 r. w sprawie powierzenia Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości zadań z zakresu wdrażania I i II Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013, zostało przyjęte Porozumienie w sprawie systemu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013, które następnie podlegało kilkukrotnym zmianom, tj.:

- 1. Aneks nr 1 podpisany w dniu 12 stycznia 2009 r. przyjęty uchwałą Nr CXCVI/2285/08 z dnia 30 grudnia 2008 r. w sprawie zmiany uchwały Nr CXI/1174/08 z dnia 5 lutego 2008 r. w sprawie powierzenia Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości zadań z zakresu wdrażania I i II Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013,*
- 2. Aneks nr 2 podpisany w dniu 24 lutego 2009 r. przyjęty uchwałą Nr CCVIII/2420/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 24 lutego 2009 r. w sprawie zmiany uchwały Nr CXI/1174/08 z dnia 5 lutego 2008 r. w sprawie powierzenia Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości zadań z zakresu wdrażania I i II Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013,*
- 3. Aneks nr 3 podpisany w dniu 24 września 2009 r. przyjęty uchwałą Nr CCXLIX/3124/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 4 sierpnia 2009 r.*

w sprawie zmiany uchwały Nr CXI/1174/08 z dnia 5 lutego 2008 r. w sprawie powierzenia Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości zadań z zakresu wdrażania I i II Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013.

Powyższe zmiany Porozumienia były podyktowane, m.in. potrzebą dostosowania procedur wdrażania RPO WL do zmieniającego się porządku prawnego, w tym do zmiany zapisów ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Zmianie uległa m. in. procedura odwoławcza, uszczegółowiono kwestię dotyczącą zwrotu środków nienależnie wypłaconych.

Audyt systemu

W okresie sprawozdawczym Instytucja Audytowa w terminie od lipca 2009 do stycznia 2010 r., przeprowadziła czynności audytowe w Instytucji Zarządzającej RPO WL (IZ RPO), Instytucji Pośredniczącej II stopnia (IPII), Instytucji Certyfikującej (IC) oraz Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji (IPOC).

Audyt przeprowadzony został w celu weryfikacji skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli programu operacyjnego zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

W Instytucji Zarządzającej RPO WL oraz Instytucji Pośredniczącej II stopnia w zakresie objętym audytem potwierdzono:

- Przygotowanie adekwatnych procedur w celu monitorowania efektywnej realizacji zadań delegowanych do IP II;
- Odpowiednie zdefiniowanie i podzielenie funkcji (schemat organizacyjny, indykatorywna liczba stanowisk pracy, udokumentowane procedury i podręczniki), włączając w to formalne porozumienia jasno wyznaczające zadania, które są delegowane przez IZ do IPII;
- Istnienie procedur zapewniających, że wezwania do składania wniosków zostaną opublikowane;
- Istnienie procedur zapewniających, że wszystkie przyjęte wnioski zostaną zarejestrowane;
- Istnienie procedur zapewniających, że decyzje dotyczące akceptacji lub odrzucenia wniosku/projektu zostaną zakomunikowane składającemu wnioski;
- Przekazywanie beneficjentom informacji o ich prawach i obowiązkach, w szczególności o krajowych wymogach kwalifikowalności dla programu operacyjnego, oraz o mających zastosowanie przepisach prawa krajowego i wspólnotowego, o specyficznych warunkach dotyczących produktów i usług, które mają być dostarczone, o planach finansowych, okresie czasu na realizację, wymaganiach dotyczących odrębnego systemu księgowego lub kodów księgowych i innych danych, które mają być przechowywane i raportowane. Wymagania dotyczące informacji i komunikacji zostały jasno wyrażone i przekazane beneficjentom;

- Istnienie jasnych i jednoznacznych krajowych zasad kwalifikowalności dla programu;
- Istnienie strategii zapewniających, że beneficjenci mają dostęp do potrzebnych informacji i otrzymują odpowiednie wskazówki (brozury, seminaria, warsztaty etc.);
- Istnienie i funkcjonowanie procedur zapewniających, że wszystkie wnioski/projekty będą podlegały ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami, tym niemniej wymagane są niewielkie usprawnienia polegające na opracowaniu i wdrożeniu mechanizmów kontrolnych zapewniających możliwość weryfikacji czy beneficjent nie został wykluczony na podstawie art. 211 ustawy o finansach publicznych na etapie weryfikacji wniosków o dofinansowanie realizacji projektów w ramach wszystkich Programów Operacyjnych.

IZ RPO oraz IP II zapewniła, że szczegółowa procedura weryfikacji podmiotów pod kątem wykluczenia z możliwości otrzymania dofinansowania (art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych) zostanie opracowana po ukazaniu się Rozporządzenia Ministra Finansów, o którym mowa w art. 210 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, które określili:

- Sposób i tryb wpisywania podmiotów wykluczonych do rejestru,
- Wzór formularza zgłoszenia podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru,
- Zakres przedmiotowy informacji, które będą zawarte w rejestrze,
- Sposób i tryb dokonywania zmian w rejestrze.

Do momentu ukazania się w/w rozporządzenia IZ RPO i IP II będą bazować na oświadczeniach beneficjentów o niepodleganiu wykluczeniu z możliwości ubiegania się o środki przeznaczone na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich w rozumieniu art. 207 ust. 1-7 ustawy o finansach publicznych.

W zakresie objętym audytem potwierdzono istnienie i funkcjonowanie:

- Procedur zapewniających zakończenie kontroli administracyjnych dotyczących wydatków w poszczególnych poświadczeniach przed ich z certyfikacją;
- Procedur zapewniających, że wszystkie wnioski o płatność przedłożone przez beneficjentów będą podlegały kontrolom administracyjnym, w trakcie których sprawdzano zarówno wnioski o płatność, jak i odnośną dokumentację wspierającą;
- Procedur zapewniających przechowywanie dowodów: kontroli administracyjnych oraz kontroli na miejscu, włączając zakres pracy i ustalenia, czynności follow-up w zakresie wykrytych nieprawidłowości;
- Procedur zapewniających otrzymanie przez instytucję certyfikującą wszystkich potrzebnych informacji o kontrolach przeprowadzonych w celu certyfikacji;
- Procedur zapewniających wykonanie kontroli na miejscu wtedy, gdy projekt będzie zaawansowany w odniesieniu do postępu rzeczowego i finansowego, tym nie mniej wymagane jest w IZ RPO niewielkie usprawnienie polegające na wprowadzeniu mechanizmu zapewniającego, że w procesie tworzenia/aktualizacji rocznych planów kontroli uwzględniony zostanie stan zaawansowania projektów wybieranych do kontroli.

IZ RPO zapewniła, że wprowadzono zmiany do Metodologii doboru próby projektów na rok 2010 oraz Roczego Planu Kontroli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na rok 2010 poprzez zamieszczenie informacji, iż dokonując aktualizacji RPK przy doborze próby projektów do kontroli pod uwagę będą brane także projekty nie wylosowane w roku poprzednim oraz projekty, na których realizację zostały podpisane umowy w IV kwartale 2009 roku. Takie podejście pozwoli na wybór reprezentatywnej próby projektów do kontroli na 2010 rok. Dodatkowym warunkiem koniecznym do rozpoczęcia czynności kontrolnych będzie złożenie przez beneficjenta do IZ RPO wniosku o płatność służącego celom rozliczeniowym potwierdzającym poniesienie wydatków. Warunek złożenia przez Beneficjenta do IZ RPO wniosku o płatność oraz ujęcie w doborze próby projektów do kontroli, w stosunku do których czynności kontrolne nie były prowadzone spowoduje, że do rocznych planów kontroli będą wybierane projekty na odpowiednim poziomie zaawansowania realizacji rzeczowo-finansowej. Dnia 22 grudnia 2009 roku IZ RPO otrzymała pismo informujące o akceptacji RPK przez IK RPO.

Ponadto w IZ RPO potwierdzono istnienie i funkcjonowanie procedur zapewniających, że wybór projektów do kontroli na miejscu będzie oparty na adekwatnej analizie ryzyka i pozwoli na identyfikację wybranych transakcji, opis metody próbkowania oraz przegląd wniosków i wykrytych niezgodności natomiast w odniesieniu do IP II dodatkowo potwierdzono istnienie i funkcjonowanie pisemnych procedur i odpowiednich list sprawdzających w celu wykrycia wszelkich niezgodności.

W zakresie objętym audytem potwierdzono również, że:

- Dowody księgowe dla poszczególnych operacji przechowywano na odpowiednich poziomach zarządzania i zapewniają one szczegółową informację na temat wydatków rzeczywiście poniesionych we wszystkich projektach współfinansowanych u beneficjenta. System księgowy umożliwia identyfikację, zarówno beneficjentów jak i innych organów, jak również podstawę dokonania płatności;
- Specyfikacje techniczne i plany finansowe dla działań, raporty monitorujące i z postępu projektu, dokumentacja dotycząca wniosku, oceny, wyboru, przyznania dofinansowania oraz procedur zamówień publicznych, a także raportów z inspekcji współfinansowanych produktów i usług była również przechowywana na odpowiednim poziomie zarządzania;
- IZ RPO i IP II zweryfikowały czy beneficjenci posiadają oddzielny system księgowy lub kod księgowy dla wszystkich transakcji związanych z pomocą który umożliwia weryfikację wydatków tylko częściowo odnoszących się do współfinansowanych operacji oraz weryfikację określonych rodzajów wydatków, które mogą być uznane za kwalifikowane jedynie do pewnych limitów lub w proporcji do poniesionych kosztów;
- Istnieją procedury zapewniające, że wszystkie dokumenty wymagane dla zapewnienia adekwatnej ścieżki audytu są utworzone, zgodnie z wymaganiami art. 90 rozporządzenia 1083/2006;
- Istnieją procedury zapewniające odpowiedni przegląd i follow-up wyników audytów przeprowadzanych przez upoważnione organy, zgodnie z art. 62 rozporządzenia 1083/2006 oraz że ten przegląd jest należycie dokumentowany;
- Istnieją procedury zapewniające wdrożenie działań zapobiegawczych i korekcyjnych w sytuacji błędów systemowych.

Ponadto przeprowadzono w Ministerstwie Finansów i Ministerstwie Rozwoju Regionalnego badanie stanu wdrożenia zaleceń wydanych przez Instytucję Audytową w Sprawozdaniu z czynności sprawdzających w zakresie audytu zgodności systemów informatycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (wrzesień 2008 r.) oraz badanie środowiska informatycznego Krajowego Systemu Informatycznego SIMIK 07-13 w zakresie zmian, jakie nastąpiły od zakończenia audytu zgodności. Wszystkie ustalenia dotyczące Krajowego Systemu Informatycznego (KSI 2007-2013) zostały uzgodnione z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego.

Zmiana wytycznych funkcjonujących w ramach RPO WL:

W lutym 2009 r. zmienione zostały „Wytyczne w zakresie poświadczania wydatków przez Instytucję Pośredniczącą II stopnia w ramach powierzonych osi priorytetowych RPO WL na lata 2007-2013” w celu dopuszczenia możliwości składania oświadczeń o braku poświadczonych wniosków w danym okresie. Ponowna aktualizacja w/w Wytycznych miała miejsce w sierpniu 2009 r. jako konsekwencja wydania dnia 23 czerwca 2009 r. nowych Wytycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w Programach Operacyjnych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Podstawowe zmiany dotyczyły przejścia z kwartalnego trybu składania Poświadczeń na miesięczny oraz aktualizacji załączników, zgodnie z modyfikacjami dokonanymi w Wytycznych MRR.

W czerwcu 2009 r. w celu usprawnienia systemu rozliczania środków dotacji rozwojowej przekazywanych Instytucji Pośredniczącej II stopnia na wdrażanie I i II Osi Priorytetowej RPO WL Instytucja Zarządzająca dokonała zmian w dokumencie pn. „Wytyczne dla Instytucji Pośredniczącej II stopnia w zakresie wdrażania powierzonych osi priorytetowych RPO WL na lata 2007-2013”. Najistotniejsze zmiany dotyczyły:

- zmiany formularzy rozliczeniowych na bardziej przejrzyste,
- stworzenia dodatkowych formularzy uszczegóławiających informacje o dokonanych przez IP II na rzecz beneficjentów wypłatach,
- możliwości pozostawienia środków dotacji rozwojowej niewykorzystanych przez IP II w danym miesiącu na rachunkach IP II do czasu rozliczenia danej transzy dotacji rozwojowej,
- oraz zmian terminów składania dokumentów na bardziej dogodne dla IZ RPO jak i dla IP II.

W 2009 roku 3 krotnie dokonywano zmian „Wytycznych dla beneficjentów w zakresie informacji i promocji”, zmiany dotyczyły następujących kwestii:

- wprowadzono zapis, stanowiący powielenie postanowienia umowy, informujący o konieczności stosowania aktualnych wzorów oznakowania promocyjnego, a tym samym do stosowania obowiązujących na dzień realizacji zadania promocyjnego zapisów Wytycznych dla Beneficjentów w zakresie informacji i promocji. Dokonano wykładni dnia realizacji zadania promocyjnego, przyjmując za dzień moment rzeczywistego rozpoczęcia pierwszej z czynności związanej z zamówieniem usługi dostawy, zakupu lub roboty,
- doprecyzowano zapisy dotyczące wskazania źródła finansowania poprzez umieszczenie w bezpośrednim sąsiedztwie flagi Unii Europejskiej dopisku Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego lub opis w postaci: Projekt współfinansowany

ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013,

- wprowadzono definicje całkowitego wkładu publicznego oraz zmieniono sposób przeliczania kursy wymiany euro, stanowiącego podstawę do oszacowania wartości wkładu publicznego projektu,
- zmieniono zapis dotyczący terminu umieszczenia tablicy informacyjnej. Tablica informacyjna powinna być umieszczona po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu w miejscu widocznym najpóźniej w ciągu maksymalnie 21 dni od rozpoczęcia rzeczowej realizacji projektu tj. rzeczywistym rozpoczęciu pierwszej z dostaw, zakupu lub robót.

W okresie sprawozdawczym 2 krotnie zmieniano *Wytyczne w zakresie zasad korzystania z Pomocy Technicznej*, podstawowe zmiany dotyczyły ujednoczenia i uaktualnienia definicji, wykazów aktów prawnych oraz skrótów używanych w dokumencie. Uściślone zostały zapisy określające podmioty, które mogą korzystać ze wsparcia w ramach Pomocy Technicznej RPO WL na lata 2007-2013 oraz usunięte zostały nieaktualne informacje nt. zasad podziału alokacji pomiędzy te podmioty. Zaktualizowano przykładowe rodzaje projektów/zadań możliwych do realizacji i przykładowe rodzaje wydatków kwalifikujących się do dofinansowania w ramach Działania 9.1 oraz Działania 9.2. Wprowadzono opis procedury aktualizacji RPD PT dla uprawnionych podmiotów – IPII i DF oraz uaktualniono rozdział dotyczący sprawozdawczości i rozliczania wydatków. Zmiany dotyczyły również faktu, pojawienia się konieczność zaangażowania w proces wdrażania RPO WL dodatkowych komórek UMWL (np. Departamentu Kontroli i Audytu Wewnętrznego) i rozszerzenia katalogu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie ze środków Pomocy Technicznej RPO, które nie są zobligowane do przedkładania własnych RPD PT WL.

W lipcu 2009 r. zostały zmienione *Wytyczne dla beneficjentów w zakresie zasad wypełniania obowiązków sprawozdawczych oraz rozliczania wydatków projektów współfinansowanych w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL na lata 2007-2013*, w części dotyczącej umowy, w której dodano zapis o możliwości przesuwania oszczędności poprzetargowych pomiędzy przetargowymi kategoriami wydatków oraz wprowadzono nowy wzór wniosku o płatność, zaś w październiku zmiany polegały na wprowadzeniu systemu zaliczkowego.

17 lutego 2009 r. ZWL zaakceptował zmiany *Wytycznych dla beneficjentów przy zawieraniu umów partnerskich dla projektów Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* – zmiany zostały wprowadzone w związku z aktualizacją *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r., Nr 84, poz. 71)* i dotyczyły wyboru partnera spoza sektora finansów publicznych. Wprowadzono także regulację dotyczącą zasad zawierania partnerstwa w przypadku projektów realizowanych w ramach Działania 7.3 Współpraca międzyregionalna.

17 lutego ZWL zaakceptował zmiany *Wytycznych do Studiów Wykonalności* – ogólnych oraz tematycznych – zmiany wynikały z konieczności dostosowania zapisów do przemodelowanego, w oparciu o wyniki przeprowadzonej w 2008 r. ewaluacji, systemu oceny i wyboru projektów oraz do zapisów Rozporządzenia Rady (WE) nr 1341/2008 z dnia 18 grudnia 2008 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu społecznego oraz Funduszu Spójności w odniesieniu

do niektórych projektów generujących dochód. Zmiany dotyczyły definicji projektów generujących dochód, wprowadzono także nowe załączniki – samoocenę projektu oraz ocenę wystąpienia pomocy publicznej w projekcie.

24 marca 2009 r. ZWL zaakceptował zmiany *Wytycznych w zakresie organizacji systemu naboru, oceny i wyboru projektów konkursowych w ramach III-VIII Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013z 18 marca 2008 r.* – zmiany zostały wprowadzone w związku ze zmianami zapisów Instrukcji Wykonawczej Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 będących wynikiem prac prowadzonych nad usprawnianiem procedur związanych z naborem i oceną wniosków aplikacyjnych, konieczności dostosowania do zmian przepisów prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 7 listopada 2008 r. *o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz przemodelowania, w oparciu o wyniki przeprowadzonej w 2008 r. ewaluacji, systemu oceny i wyboru projektów.*

3 lutego 2009 r. ZWL zaakceptował zmiany *Wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL Podręcznik kwalifikowania wydatków.* – zmiany zostały wprowadzone w części I Zasady ogólne kwalifikowania projektów i wydatków, części II Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków, a także części III Wykaz wydatków kwalifikowanych i niekwalifikowanych dla poszczególnych Osi Priorytetowych. Zmiany miały na celu dostosowanie zapisów dokumentu do Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013 (wersja z dnia 17 grudnia 2008 r.) a także dostosowanie zapisów Wytycznych do art. 47, punkt 2 Rozporządzenia nr 1828/2006. Celem zmian było także doprecyzowanie i uszczegółowienie zapisów.

1 września 2009 r. ZWL zaakceptował zmiany *Wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL Podręcznik kwalifikowania wydatków.* – zmiany dotyczyły doprecyzowania kwalifikowalności wydatków w odniesieniu do nabycia prawa użytkowania wieczystego a także doprecyzowania kwalifikowalności wydatków w ramach Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich.

Celem usprawnienia wdrażania programu, Oddział Kontroli (zgodnie z *Wytycznymi w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym* wydanymi przez MRR dnia 22 stycznia 2009 r.) opracował, a Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 2 czerwca 2009 r. zatwierdził następujące dokumenty:

1. *Wytyczne dla Beneficjentów w zakresie prowadzenia kontroli prawidłowości realizacji projektów współfinansowanych w ramach III – VIII Osi Priorytetowej RPO WL na lata 2007 – 2013;*
2. *Wytyczne w zakresie działań kontrolnych w ramach realizacji RPO WL na lata 2007 – 2013 dla Instytucji Pośredniczącej II stopnia;*
3. *Wytyczne Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego (IZ RPO) w zakresie kontroli stosowania przepisów dotyczących zamówień publicznych przy realizacji projektów współfinansowanych w ramach RPO WL;*
4. *Aktualizację dokumentu „Wytyczne w zakresie wykrywania i raportowania o nieprawidłowościach w ramach obowiązków Instytucji Pośredniczącej II stopnia w związku z realizacją powierzonych osi priorytetowych RPO WL na lata 2007 – 2013”.*

Aktualizacja dokumentu „Wytyczne w zakresie wykrywania i raportowania o nieprawidłowościach w ramach obowiązków Instytucji Pośredniczącej II stopnia w związku z realizacją powierzonych osi priorytetowych RPO WL na lata 2007 – 2013” była spowodowana zmianami wprowadzonymi w Instrukcji Wykonawczej Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 oraz zmianami w Systemie Zarządzania i Kontroli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Po przejściu przez Oddział Kontroli kompetencji w zakresie raportowania o nieprawidłowościach procedura w wyżej wymienionym zakresie dostosowana została do struktury organizacyjnej oddziału. Po uwagach IPOC wprowadzono zapis na temat zapewnienia gromadzenie informacji nt. kwot podlegających procedurze odzyskiwania i odzyskanych oraz kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla operacji i przekazywania ich do IPOC.

Prace nad dokumentami dla beneficjentów

Wniosek o dofinansowanie – 24 marca 2009 r. ZWL zaakceptował wzór wniosku o dofinansowanie. Wzór wniosku o dofinansowanie dla projektów realizowanych w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL dostępny jest na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl w formie generatora wniosków.

Umowa o dofinansowanie - 19 maja 2009 r. ZWL zaakceptował zmiany zapisów umowy o dofinansowanie. Zamiany dotyczyły doprecyzowania okresu kwalifikowalności wydatków, w tym także w odniesieniu do projektów objętych pomocą publiczną.

Wniosek o płatność – w związku z wprowadzeniem 15 lipca 2009 r. nowych Wytycznych ds. sprawozdawczości wprowadzono nowy wzór wniosku o płatność.

Kryteria wyboru projektów

30 stycznia 2009 r. Komitet Monitorujący RPO WL na pierwszym zwołanym posiedzeniu w roku sprawozdawczym zatwierdził *Kryteria wyboru projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL*, które następnie trzykrotnie zmieniano. Na tym samym posiedzeniu Członkowie Komitetu RPO WL zatwierdzili także *Kryteria wyboru projektów w ramach I-II Osi Priorytetowej RPO WL*, które później zmieniano dwukrotnie. Najbardziej znaczących zmian zarówno dla kryteriów od III do VIII Osi Priorytetowej jak również dla I i II Osi Priorytetowej dokonano na pierwszym w 2009 roku posiedzeniu KM RPO WL, ponieważ wiązały się one z wprowadzeniem nowego systemu wyboru projektów RPO WL. W okresie sprawozdawczym Członkowie Komitetu zatwierdzili na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2009 r. *Kryteria wyboru projektów systemowych w ramach Pomocy Technicznej RPO WL*, które następnie zmieniono dnia 19 sierpnia oraz 2 grudnia 2009 r.

Pomoc publiczna w ramach RPO WL

Zasady udzielania pomocy publicznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 regulują poniższe dokumenty-rozporządzenia (programy pomocowe) oraz wytyczne:

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2007 r., Nr 193, poz. 1399 z późn. zm.)

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem udzielana jest pomoc na projekty realizowane w ramach następujących Działań RPO WL:

- ✓ Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*
- ✓ Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*
- ✓ Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*
- ✓ Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*
- ✓ Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*

Również w przypadku innych działań RPO WL, tj.:

- ✓ Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*
- ✓ Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*
- ✓ Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*

W sytuacji, kiedy nastąpi zagrożenie wystąpienia pomocy publicznej, wsparcie jest udzielane zgodnie z w/w rozporządzeniem.

Ponadto, w związku z wejściem w życie dnia 29 sierpnia 2008 r. *Rozporządzenia (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)* zaszła konieczność nowelizacji *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych*. Jego nowelizacja weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.

W założeniach przyjętych przez IZ RPO na 2009 r. planowane było udzielanie wsparcia na podstawie omawianego rozporządzenia również w Działaniu 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R*. Przyjęcie tego rozwiązania dotyczyło sytuacji, kiedy nie zostało jeszcze wydane *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych*. Jednakże, w momencie kiedy z dniem 31 grudnia 2009 r. weszło w życie w/w *Rozporządzenie*, zostało to uwzględnione w odpowiednich dokumentach – Uchwała Nr CCCIII/3968/10 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 16 marca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 - Uszczegółowieniu Programu. W związku z powyższym, obecnie wsparcie w ramach Działania 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R* udzielane jest na podstawie *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych*.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2007 r., Nr 185 poz. 1317)

Rozporządzenie to obowiązywało przez cały rok 2009. Zgodnie z nim udzielana jest pomoc na projekty realizowane w ramach następujących Działań RPO WL:

- ✓ Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*
- ✓ Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*
- ✓ Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*
- ✓ Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*
- ✓ Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*

- ✓ Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*
- ✓ Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*
- ✓ Działanie 2.4 *Marketing gospodarczy*

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009r., Nr 214, poz. 1661)

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 31 grudnia 2009 r. Zgodnie z nim udzielana jest pomoc na projekty realizowane w ramach Działania 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R* oraz Działania 6.2 *Energia przyjazna środowisku*.

Ponadto, IZ RPO planowała, iż na podstawie w/w rozporządzenia będzie udzielane wsparcie również w ramach Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne*. Jednakże, w związku z tym, iż *Rozporządzenie* to pozostawało w sferze projektu oraz ze względu na fakt, iż istniała konieczność przeprowadzenia konkursu na w/w Działanie, a typ planowanych projektów oraz charakter beneficjentów przewidzianych do dofinansowania w ramach Działania 4.1 gwarantowały, iż działanie to jest działaniem nieobjętym pomocą publiczną, Zarząd Województwa Lubelskiego, uchwałą nr CCLXXX/3632/09 z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 - Uszczegółowieniu Programu, zdecydował, iż w ramach Działania 4.1 wsparcie nie będzie udzielane w oparciu o w/w *Rozporządzenie*. Działanie 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* jest więc działaniem nieobjętym pomocą publiczną, jednakże w związku z wejściem w życie 7 grudnia 2009 r. w/w rozporządzenia sektorowego, IZ RPO rozważy możliwość zmiany odpowiednich dokumentów w taki sposób, aby wsparcie udzielane było na podstawie wskazanego rozporządzenia.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 85, poz. 719)

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 5 czerwca 2009 r. Zgodnie z nim udzielana jest pomoc na projekty realizowane w ramach Działania 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie portów lotniczych w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 174, poz. 1356)

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 3 listopada 2009 r. Zgodnie z nim udzielana jest pomoc na projekty realizowane w ramach Działania 5.5 *Transport lotniczy*, w ramach którego nie planuje się wyboru do dofinansowania projektów w trybie konkursowym. Cała alokacja jest przeznaczona na projekty, wyłonione do dofinansowania z RPO WL w trybie dotyczącym projektów indywidualnych.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie udzielania pomocy przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 105, poz. 874)

W ramach RPO WL wsparcie dla funduszy pożyczkowych i funduszy poręczeniowych udzielane jest w Działaniu 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* (Poddziałanie 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* oraz Poddziałanie 2.1.2 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych*). Co do zasady, Działanie to nie jest objęte pomocą publiczną. Jednakże w przypadkach, kiedy beneficjent w wykonaniu umowy udziela mikro, małym lub średnim przedsiębiorstwom pożyczek/poręczeń na preferencyjnych warunkach, udziela ich na zasadach określonych w w/w *Rozporządzeniu*. Odpowiednie zapisy w tym zakresie zostały zawarte w umowach o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Działania 2.1.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych

Powyższe rozporządzenie nie zostało jeszcze wydane przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Obecnie trwa proces legislacyjny.

Zgodnie z w/w rozporządzeniem pomoc ma być udzielana na projekty realizowane w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*. Jednakże brak odpowiednich regulacji krajowych w powyższym zakresie w dalszym ciągu uniemożliwia ogłoszenie naboru w w/w Działaniu 3.2, nie jest bowiem znany ostateczny katalog kosztów kwalifikowanych oraz zasady udzielania wsparcia na rewitalizację. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest konieczność dokonywania przesunięć w harmonogramie naboru wniosków oraz opóźnienie w wydatkowaniu środków w ramach powyższego działania.

W 2009 r. obowiązywały również:

Wytyczne w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami (z dn. 28 kwietnia 2009 r.), które wnioskodawca jest zobowiązany stosować przy aplikowaniu o środki w ramach RPO WL - Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*, Kategoria II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*.

(Na początku 2010 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wprowadziło zmiany do powyższych *Wytycznych* – aktualnie obowiązująca wersja to: *Wytyczne MRR z dnia 2 marca 2010 r. w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami*.)

W związku z opracowaniem przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w/w *Wytycznych*, Zarząd Województwa Lubelskiego, uchwałą nr CCLXXX/3632/09 z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 - Uszczegółowieniu Programu, zdecydował o tym, iż projekty wyłonione do dofinansowania w ramach Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*, Kategoria II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* muszą być zgodne z *Wytycznymi w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami*.

Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym (z dn. 16 stycznia 2009 r.) - które wnioskodawca jest zobowiązany stosować przy aplikowaniu o środki w ramach RPO WL - Działanie 5.3 *Miejski transport publiczny* oraz Działanie 5.4 *Transport kolejowy*. Początkowo, wsparcie w ramach Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* oraz Działania 5.4 *Transport kolejowy* miało być udzielane na podstawie *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie publicznego transportu miejskiego w ramach regionalnych programów operacyjnych*. Jednakże, w związku z decyzją o opracowaniu przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wytycznych w przedmiotowym zakresie, a następnie po ich opracowaniu, Zarząd Województwa Lubelskiego, uchwałą nr CCXXVIII/2717/09 z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 - Uszczegółowieniu Programu, dostosował zapisy wskazanego dokumentu, podejmując m. in. decyzję o udzielaniu wsparcia w ramach Działania 5.4 *Transport kolejowy* w oparciu o *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym* (z dn. 16 stycznia 2009 r.). W zakresie Działania 5.3 *Miejski transport publiczny*, Zarząd Województwa Lubelskiego podjął analogiczną decyzję Uchwałą Nr CCLXXX/3632/09 z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 - Uszczegółowieniu Programu. Nabór wniosków o dofinansowanie realizacji projektów w ramach Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* został ogłoszony dnia 30 grudnia 2009 r. (konkurs nr 25/RPOWL/5.3/2009) - wnioskodawcy zobowiązani byli składać wnioski o dofinansowanie zgodne z w/w *Wytycznymi*. W ramach Działania 5.4 *Transport kolejowy* nie planuje się wyboru do dofinansowania projektów w trybie konkursowym. Cała alokacja jest przeznaczona na projekty, wyłonione do dofinansowania z RPO WL w trybie dotyczącym projektów indywidualnych. Informacja dotycząca projektów kluczowych znajduje się w powyższej części niniejszego sprawozdania.

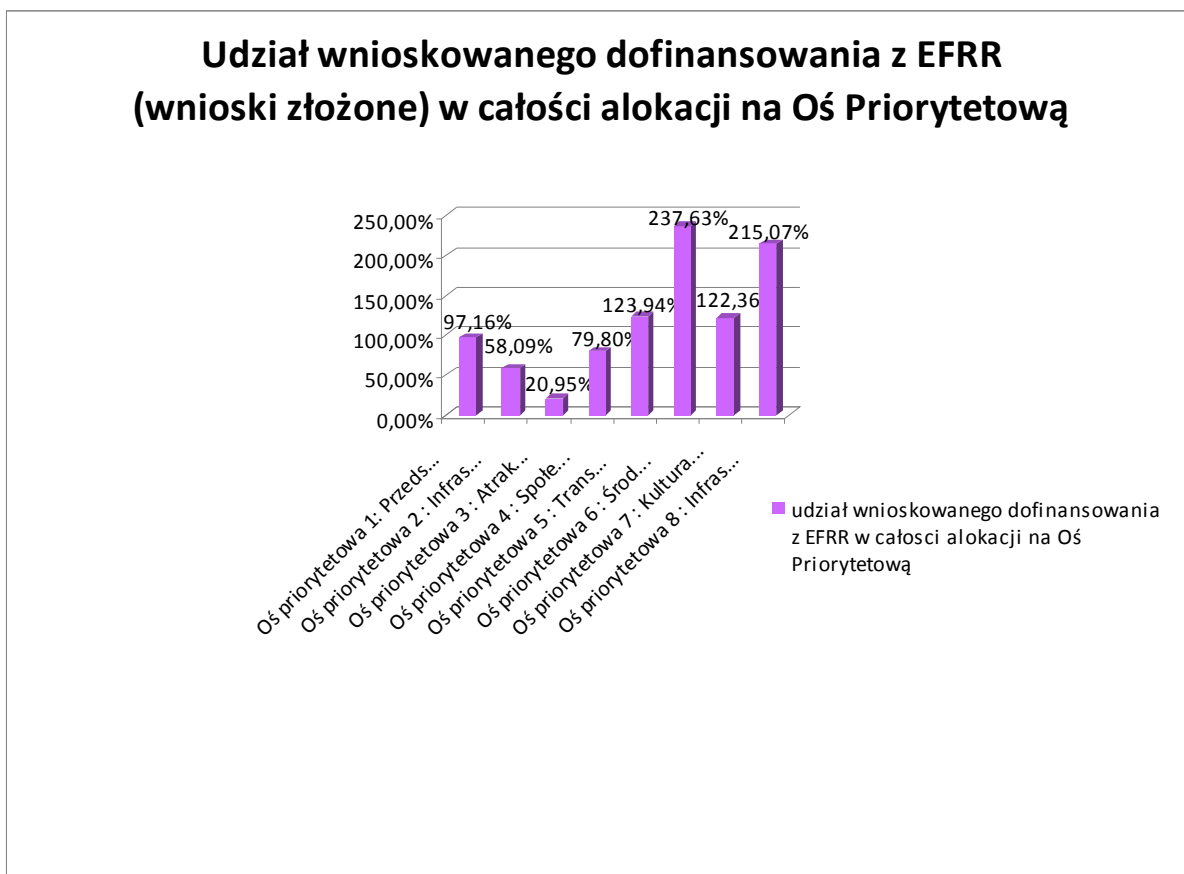
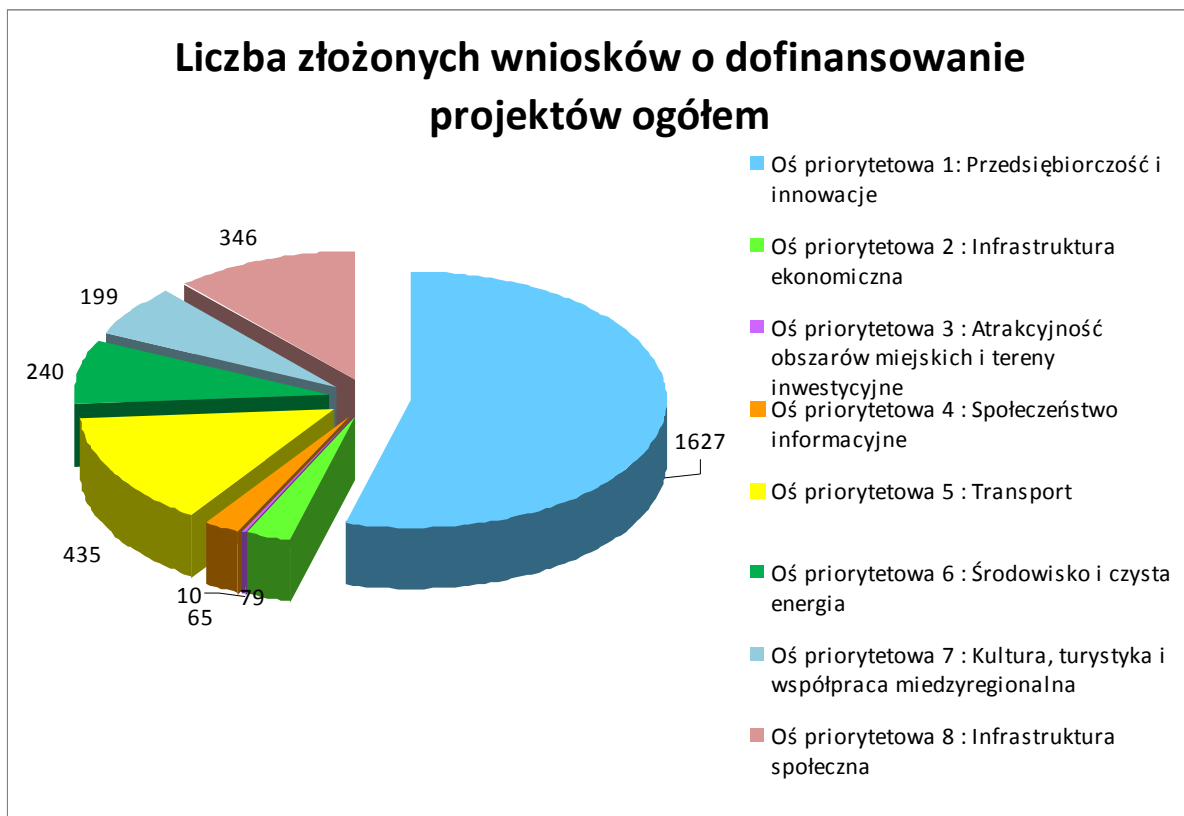
Informacja na temat wpływu Programu na niwelowanie negatywnych skutków kryzysu gospodarczego, zawarta została w punkcie 2.4 *Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego*.

- **Informacja na temat przeprowadzonych konkursów, podpisanych umów oraz certyfikacji w roku 2009.**

Konkursy

Od początku uruchomienia programu ogłoszono **55 konkursów** w ramach, których na realizację projektów przeznaczono **675 971 655,95 EUR (2 788 315 483,63 PLN)** dofinansowania ze środków EFRR, co stanowi **59,83%** dostępnych środków z EFRR na realizację RPO WL. W ramach ogłoszonych konkursów złożono **3001** wniosków o dofinansowanie na całkowitą wartość projektów **2 328 456 662,04 EUR** (9 604 650 885,28 PLN), w których Beneficjenci wnioskowali o **1 495 745 122,77 EUR** (6 169 799 056,94 PLN) dofinansowania z EFRR, co stanowi **221,27%** alokacji środków z

EFRR, jaką do tej pory przeznaczono na konkursy w ramach RPO WL oraz **133,13%** wszystkich dostępnych środków z EFRR w ramach RPO WL.

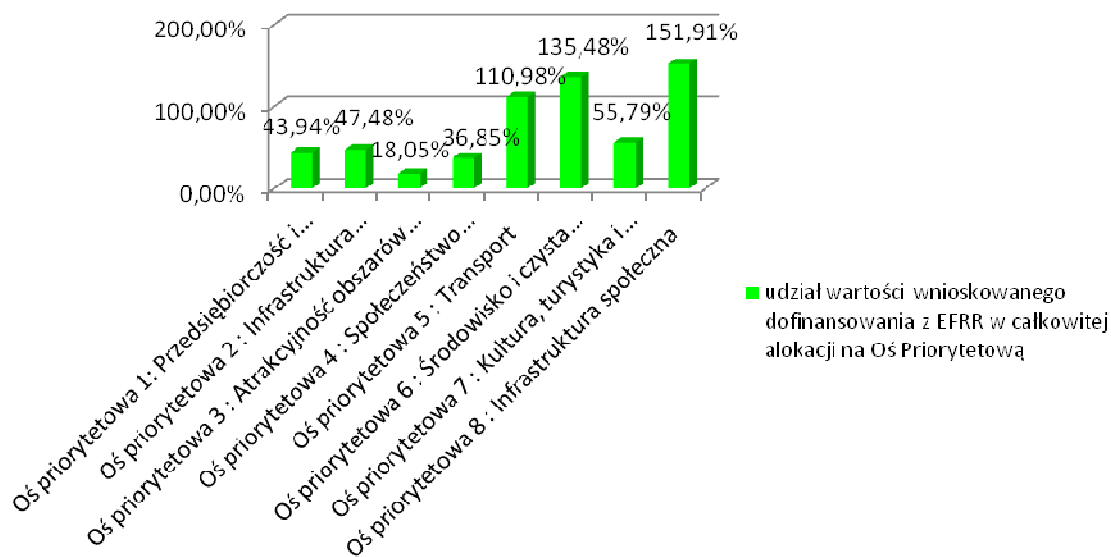
Z powyższego zestawienia wynika, iż największym zainteresowaniem cieszyły się konkursy ogłoszone w VI Osi Priorytetowej *Środowisko i czysta energia*, powiązanej z 2 celem szczegółowym RPO WL *Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju*, gdzie wartość dofinansowania w złożonych wnioskach wyczerpała 237,63% przyznanych środków z EFRR na cały okres programowania RPO WL dla danej Osi. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również konkursy ogłoszone w VIII Osi Priorytetowej *Infrastruktura społeczna*, wpisującej się w 3 cel Szczegółowy Programu *Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku*, w których wartość dofinansowania z EFRR w złożonych przez Beneficjentów wnioskach osiągnęła 215,07% dostępnej alokacji dla danej Osi w całym okresie programowania.

Ocena formalna

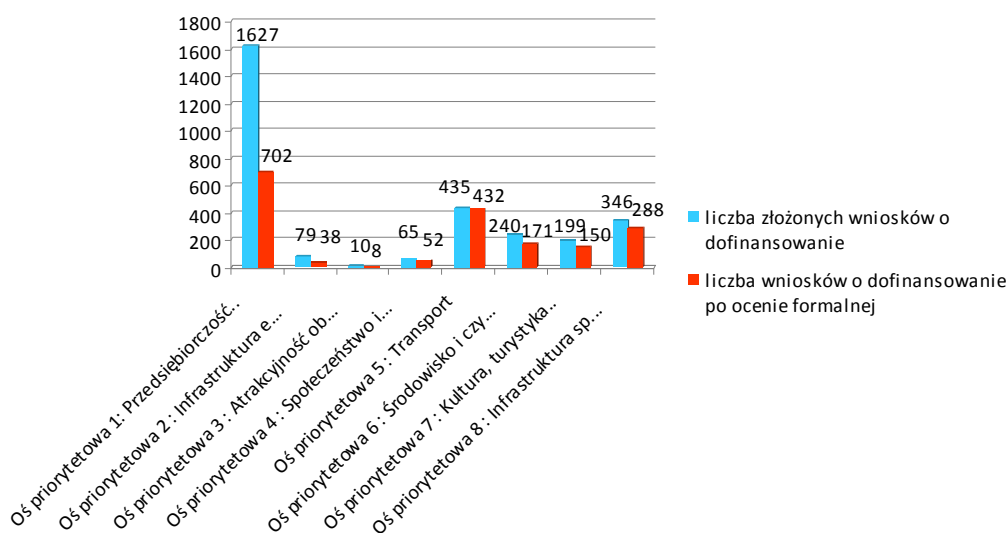
Od początku uruchomienia programu na ocenie formalnej pozytywnie oceniono **1700** wniosków o dofinansowanie, w których Beneficjenci wnioskowali o **969 204 696,86 EUR** (3 997 872 454,06 PLN) dofinansowania, co stanowi **83,85%** środków z EFRR w ramach RPO WL.

Udział wartości wnioskowanego dofinansowania z EFRR (wnioski po ocenie formalnej) w całkowitej alokacji na Oś Priorytetową

Porównanie liczby wniosków złożonych do liczby wniosków po ocenie formalnej

Z powyższego zestawienia wynika, iż znaczna część wniosków o dofinansowanie odpadła podczas oceny formalnej, przy czym największa część wniosków (około 50%) odpadła w I i II Osi priorytetowej, co spowodowane jest min. następującymi faktami:

1. Wniosek o dofinansowanie wpłynął po terminie

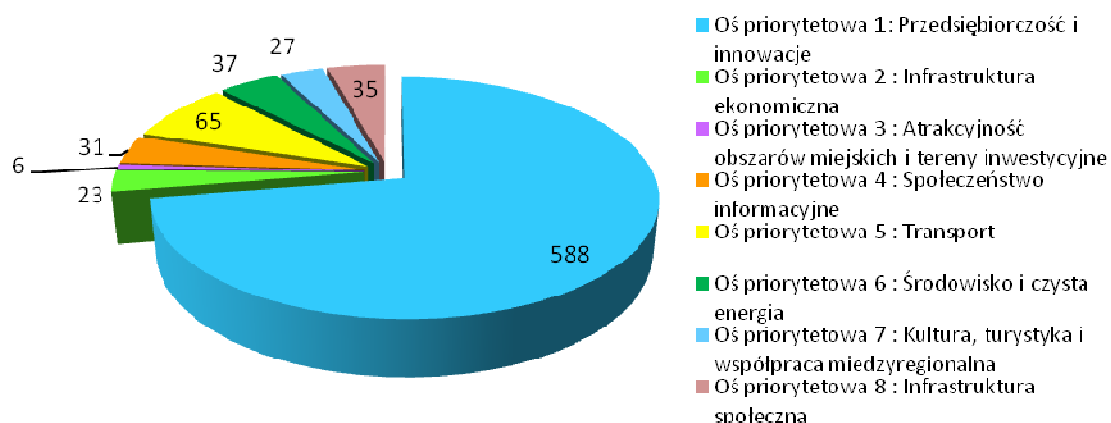
- poprawka/uzupełnienia do Wniosku o dofinansowanie wpłynęła po terminie (5 dni)
  - nie odebranie pisma dotyczącego poprawek
2. Kody PKD określone w pkt. C1. Wniosku o dofinansowanie nie są zgodne z charakterem projektu bądź wykluczają kwalifikowalność projektu w działaniu do którego złożono projekt.
  3. Niespójności kosztów zawartych w E8. Wniosku z częścią opisową E4. Wniosku bądź częścią C.1 Biznes Planu (po dokonanych przez Wnioskodawcę uzupełnieniach).
  4. Zbyt ogólne zapisy kosztów kwalifikowanych uniemożliwiającej ich weryfikację (po dokonanych przez Wnioskodawcę uzupełnieniach).
  5. Złożenie Biznes Planu bez części finansowej (po dokonanych przez Wnioskodawcę uzupełnieniach).
  6. Złożono więcej niż 1 Wniosek, co jest niezgodne z zapisami w dokumentach konkursowych.
  7. Brak spójności wskaźnika produktu (punkt E2 A. Wniosku) dotyczącego wartości zakupionych środków trwałych/wartości niematerialnych i prawnych z tabelą E8 Wniosku (po dokonanych przez Wnioskodawcę uzupełnieniach).
  8. Brak spójności zadeklarowanej wartości wskaźników rezultatu z treścią dokumentacji aplikacyjnej (m. in. liczba zatrudnionych osób, liczba nowych produktów/usług) - po dokonanych przez Wnioskodawcę uzupełnieniach.
  9. Demarkacja z PROW.
  10. Realizowana inwestycja zgodnie z Rozporządzeniem (KE) 800 nie jest „nową inwestycją”.
  11. Brak spójności pomiędzy wartością przychodów w Biznes Planie pkt. B.2 a Rachunkiem zysków i strat.
  12. W przedłożonym Zaświadczeniu o Wpisie do Ewidencji Działalności Gospodarczej brak kodu PKD z 2007 r. dotyczącego charakteru projektu, który został wpisany w pkt. C1 Wniosku o dofinansowanie (po dokonanych przez Wnioskodawcę uzupełnieniach).
  13. Dokonanie własnych nieuzasadnionych zmian na etapie poprawy Wniosku o dofinansowanie do których Wnioskodawca nie był wezwany przez oceniającego w piśmie przewodnim, powodujących niespójność danych i zmianę wartości projektu
  14. Niezachowanie spójności części E8. Wniosku z załączoną dokumentacją techniczną (kosztorysem inwestycyjnym) - po dokonanych przez Wnioskodawcę uzupełnieniach.
  15. Projekt zakłada realizację działalności gospodarczej, która jest wykluczona ze wsparcia w ramach RPO WL 2007 – 2013.
  16. Nie spełniono przesłanki „kwotowej” dotyczącej minimalnej/maksymalnej wartości projektu bądź minimalnej/maksymalnej kwoty wsparcia.

Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji

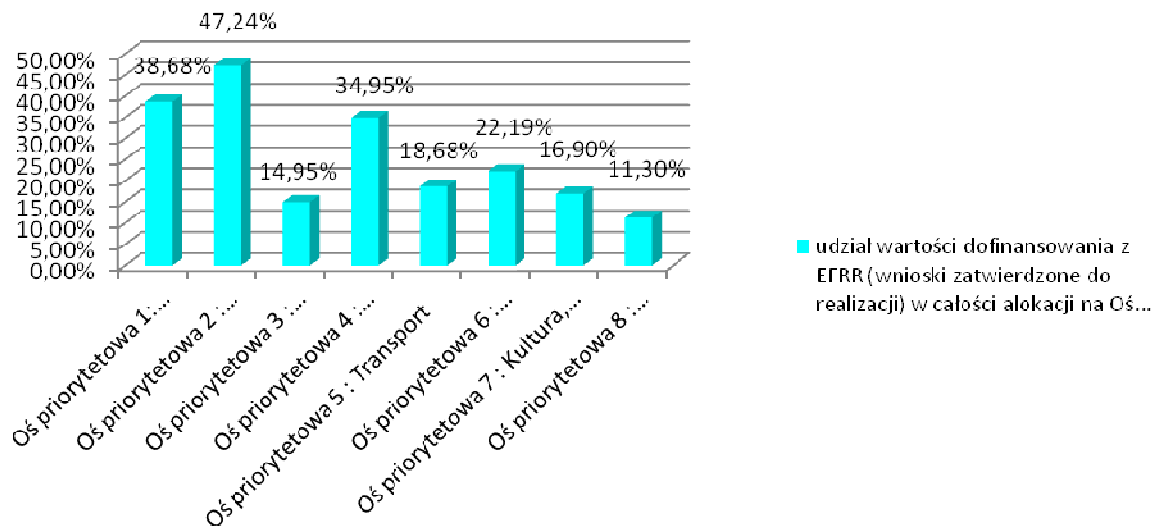
Do końca okresu sprawozdawczego Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do realizacji 812 wniosków o dofinansowanie, w których Beneficjenci wnioskowali o **278 947 601,14 EUR** (1 150 630 959,95 PLN) dofinansowania, co stanowi **24,13%** środków z EFRR w ramach RPO WL.

Liczba wniosków zatwierdzonych przez ZWL do realizacji

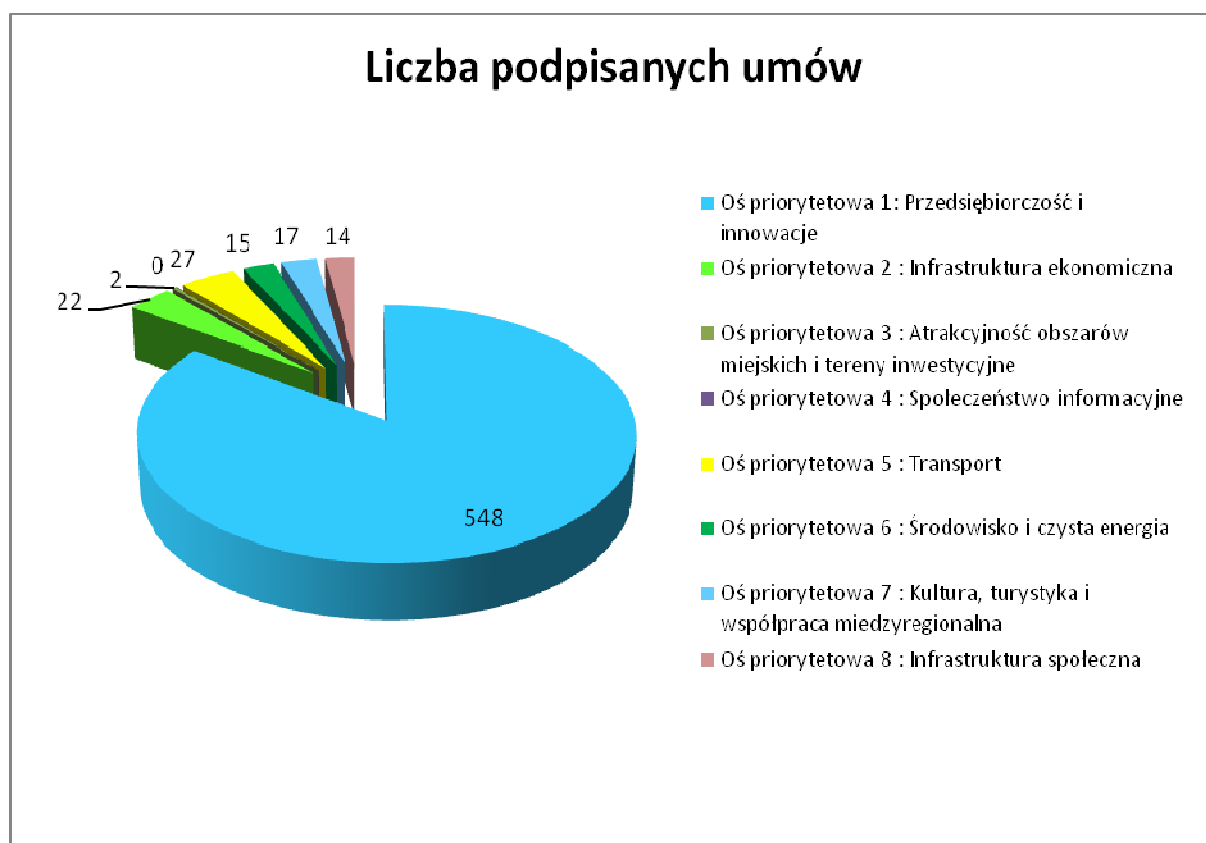
Udział wartości dofinansowania z EFRR (wnioski zatwierdzone do realizacji) w całości alokacji na Oś Priorytetową

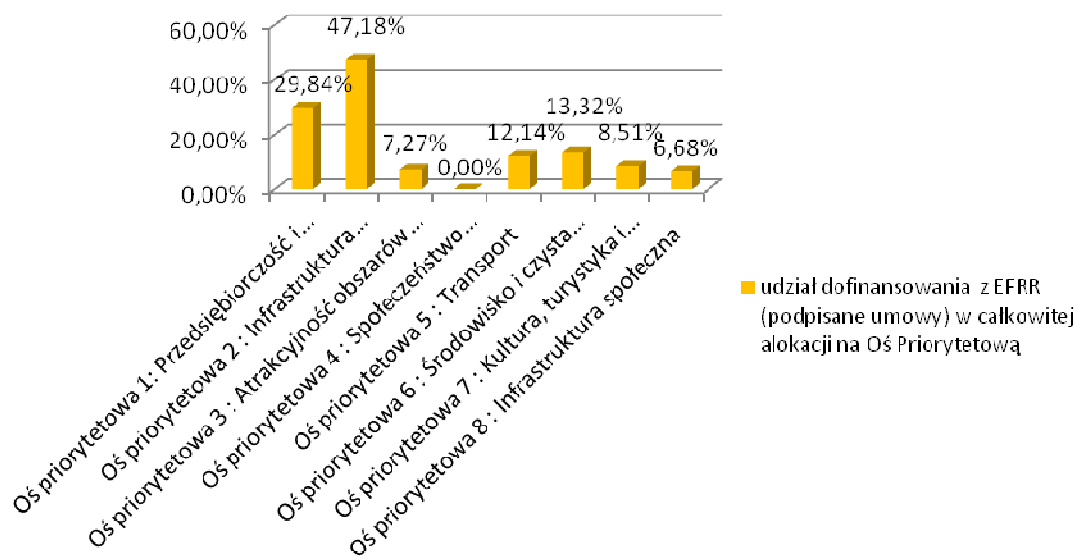
812 wniosków zatwierdzonych do realizacji przez Zarząd Województwa Lubelskiego, to zaledwie 47,76% wszystkich wniosków, które przeszły pozytywnie ocenę formalną. Spowodowane to jest bardzo dużym zainteresowaniem Beneficjentów konkursami ogłoszonymi na poszczególne działania, np. w ramach V Osi poprawne pod względem formalnym wnioski, wyczerpują postawioną na konkursy alokację w 311%. W całościowym ujęciu wszystkie wnioski, które pozytywnie przeszły oceną formalną wyczerpują w 165,74% dostępną do końca 2009 roku alokację.

Kontraktacja

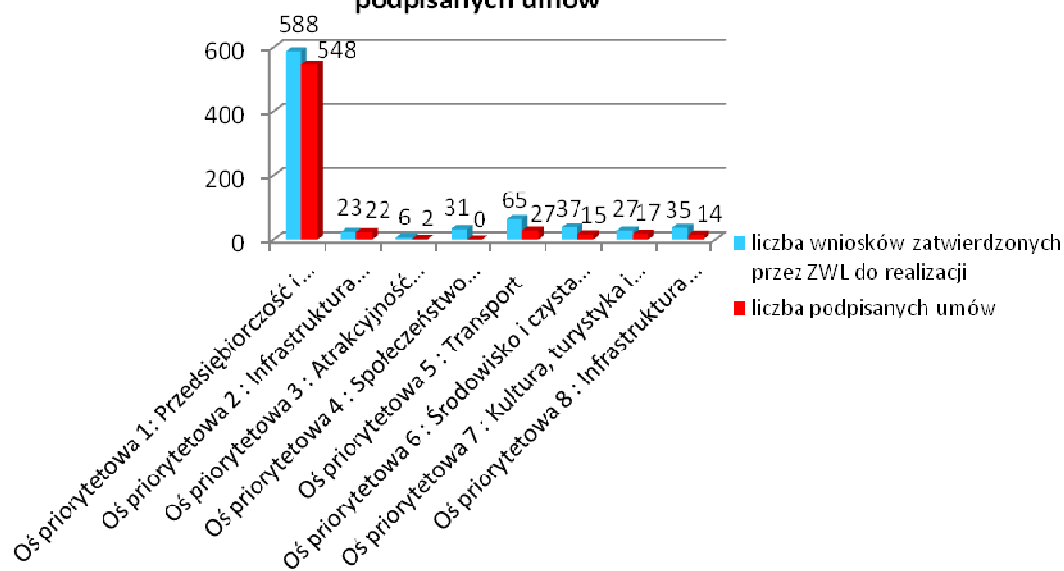
Od początku uruchomienia programu podpisano 645 (I-VIII Oś) umów o dofinansowanie na całkowitą wartość dofinansowania **197 853 116,36 EUR** (816 124 319,68 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR wynosi **184 823 499,80 EUR** (762 378 454,32 PLN), co stanowi **15,99%** środków z EFRR w ramach RPO WL. Świadczy to o tym, iż nie zostało podpisanych 167 umów zatwierdzonych do realizacji przez ZWL, co w konsekwencji dałoby około 25% realizacji całej alokacji z EFRR.

Udział dofinansowania z EFRR (podpisane umowy) w całkowitej alokacji na Oś Priorytetową

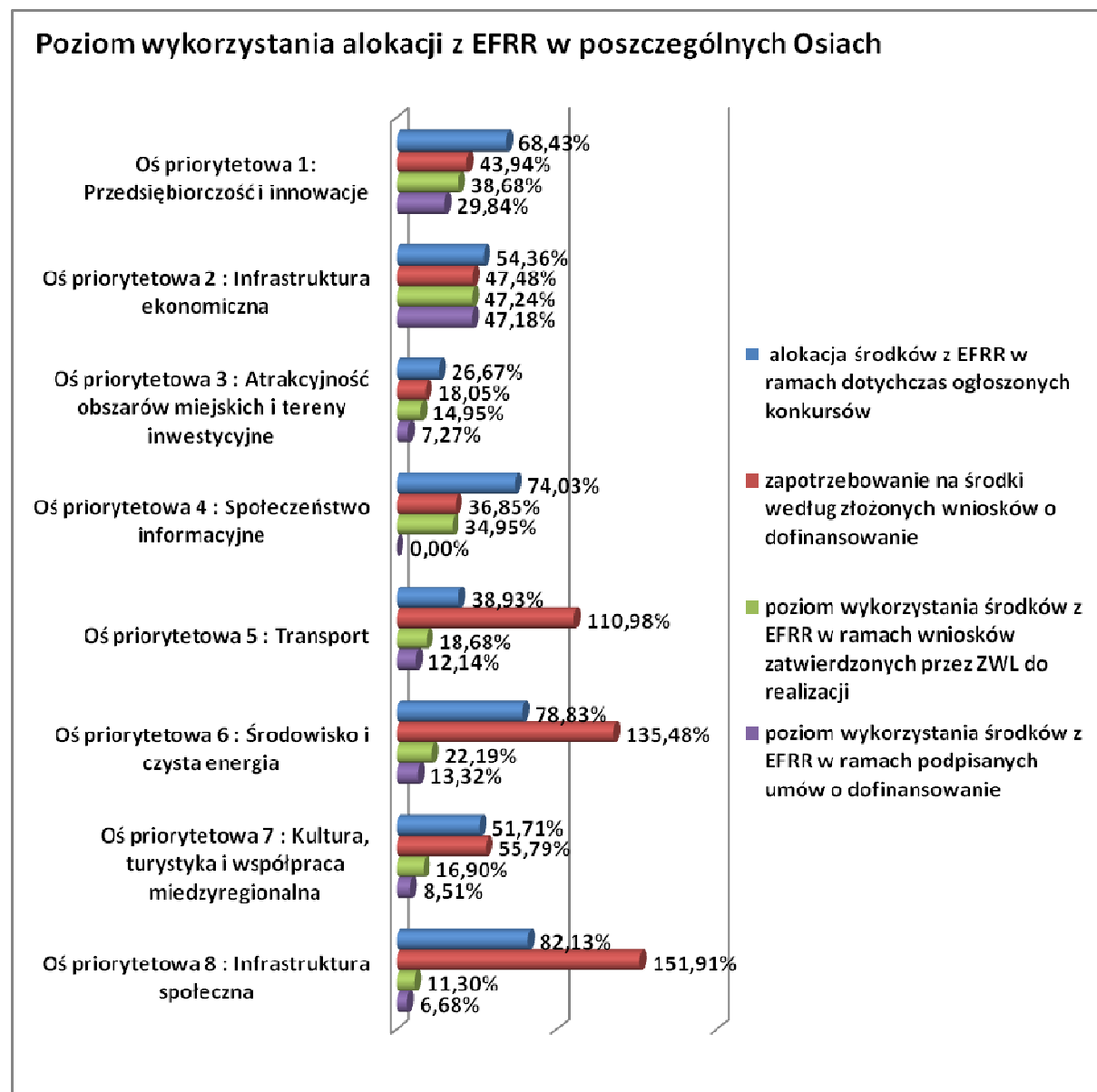

Porównanie liczby wniosków zatwierdzonych przez ZWL do liczby podpisanych umów

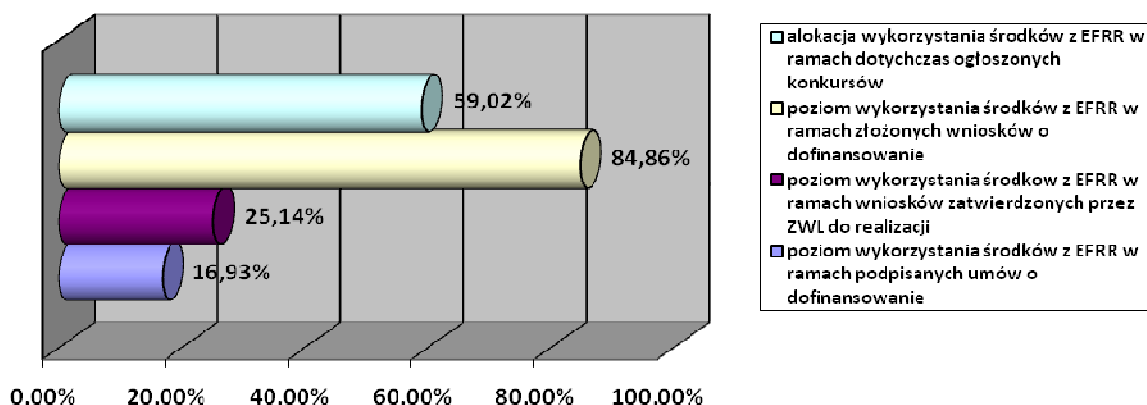

Z powyższego zestawienia wynika, iż w większości Osi Priorytetowych (z wyjątkiem I i II Osi) nie podpisano około 50% umów o dofinansowanie projektów, zśród zatwierdzonych do realizacji wniosków o dofinansowanie, co powoduje opóźnienie w możliwości oszacowania wartości poszczególnych wskaźników danej Osi Priorytetowej oraz stopnia realizacji drugiego i trzeciego celu szczegółowego RPO WL. Niepodpisanie do

końca okresu sprawozdawczego większości umów wynika z tego, iż pierwsze konkursy ogłoszone zostały w marcu 2009 roku, a czas potrzebny na realizację poszczególnych etapów oceny i wyboru projektu do momentu podpisania umowy wynosi około 9-10 miesięcy. Dalszych postępów finansowych oraz rzeczowych należy spodziewać się już w 2010 roku.

Poziom wykorzystania alokacji z EFRR dla RPO WL

Realizacja zasady n+3

Do końca okresu sprawozdawczego, IC certyfikowała do KE wydatki na kwotę 29 810 977,25 EUR (122 967 300,06 PLN), zaś łącznie od uruchomienia Programu zaliczki z KE wyniosły 104 026 909,41 EUR (429 100 598,63 PLN), co daje łączną sumę 133 837 886,66 EUR (552 067 898,68 PLN) i stanowi 82,60% wartości zobowiązania budżetowego za 2007 r.

W pierwszym kwartale 2010 r. certyfikowano do Komisji Europejskiej wydatki na kwotę 31 311 719,46 EUR (129 157 711,60 PLN), co kumulatywnie stanowi kwotę 165 149 606,12 EUR (681 225 610,28 PLN).

Oznacza to, iż cel założony dla RPO WL na rok 2007 (162 035 558 EUR) zgodnie z zasadą n+3 został osiągnięty.

Prognozy na rok bieżący

Wartość środków EFRR pozostałych do rozdysponowania w ramach RPO WL, można szacunkowo obliczyć, odejmując od wartość całkowitej alokacji 1 155 854 459,00 EUR (4 767 784 057,92 PLN), wartość dotychczas ogłoszonych konkursów wraz z podpisanymi umowami kluczowymi 683 626 096,43 EUR (2 819 889 285,18 PLN), co daje kwotę 472 228 362,57 EUR (1 947 894 772,76 PLN).

Biorąc pod uwagę podpisane umowy, największym zaawansowaniem finansowym charakteryzuje się *Oś priorytetowa 2: Infrastruktura ekonomiczna*, w której rozdysponowano ponad 47% (tj. 35 443 520,68 EUR, 146 200 978,44 PLN) dostępnej alokacji EFRR oraz *Oś priorytetowa 1: Przedsiębiorczość i innowacje*, z wykorzystaniem środków UE w wysokości prawie 30% 72 439 830,99 EUR (298 807 058,86 PLN). Największe rezerwy finansowe znajdują się w *Osi priorytetowej 5: Transport* (wykorzystanie EFRR na poziomie 12%, do rozdysponowania pozostało jeszcze 158 597 464,50 EUR (654 198 681,30 PLN) oraz *Oś priorytetowa 1: Przedsiębiorczość i innowacje*, w której pomimo realizacji alokacji w wysokości 30%, pozostaje jeszcze do rozdysponowania 76 627 738,42 EUR (316 081 758,21 PLN).

W 2010 roku IZ planuje ogłosić 19 konkursów, na ogólną wartość alokacji 194 960 000 EURO (804 190 504,00 PLN), co stanowi 16% dostępnej alokacji z EFRR.

- **Sytuacja społeczno – gospodarcza województwa lubelskiego**

Nota metodologiczna:

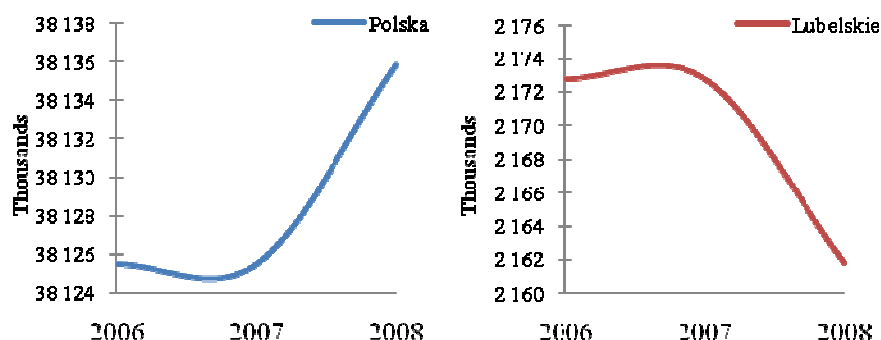
Poniższa analiza ukazuje podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego na podstawie najnowszych dostępnych danych. Ze względu na brak dostępu do pełnych danych w układzie regionalnym za rok 2009 część wskaźników przedstawiono dla roku 2008, a w przypadku danych makroekonomicznych analizie poddano dane za lata 2006-2007.

W analizie jakościowej wskaźników produktu osiągniętych w ramach RPO WL w roku 2009 przedstawiono zmiany sytuacji w odpowiednich sektorach, przyjmując rok 2006 (sprzed rozpoczęcia realizacji RPO WL) jako bazowy.

Demografia

W województwie lubelskim stale utrzymuje się **spadek liczby ludności**. W końcu 2009 roku województwo zamieszkiwało **2 157,2 tys. osób**. W roku 2008 odnotowano ujemne salda migracji na pobyt stały (-315 zagraniczne i -4 118 międzywojewódzkie) przy czym były to wartości korzystniejsze niż w 2007 roku (odpowiednio -608 i -5 143).

Wykres . Zmiany liczby ludności (stan na 31.XII)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS

Mimo wciąż utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego (-419 osób) na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować pozytywne trendy w tym zakresie. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności stale się poprawia (w 2007 roku wynosił -0,7, a w 2008 wzrósł do -0,2). Pozytywny jest także stale zwiększający się współczynnik dzietności, który z 1,34 w 2007 roku wzrósł do 1,41 w 2008 roku. Fakt ten jednak na obecnym poziomie nie zapewnia zastępowalności pokoleń. Wśród przyczyn zgonów, podobnie jak w kraju, dominujący udział mają choroby układu krążenia (48,8%) oraz nowotwory (22,1%). Mimo niewielkiej poprawy w stosunku do roku 2007 wciąż utrzymującym się zjawiskiem w województwie lubelskim jest duża dysproporcja w przeciętnym trwaniu życia kobiet i mężczyzn.

Podobnie jak w przypadku trendów obserwowanych w kraju w województwie lubelskim następują niekorzystne zmiany w zakresie struktury wieku ludności. Sytuacja w województwie charakteryzuje się spadkiem odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 20,5% w 2007 roku do 20% w 2008 roku) oraz wzrostem udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (z 16,9% w 2007 roku do 17,1% w 2008 roku) przy niewielkim wzroście udziału ludności w wieku produkcyjnym (62,6% w 2007 roku do 62,9% w 2008 roku). Co prawda obecna struktura wiekowa mieszkańców województwa wpływa na poprawę wskaźnika obciążenia demograficznego, jednak w dłuższym

horyzoncie czasowym należy dostrzegać zagrożenia związane ze spadkiem liczby ludzi młodych.

Tabela. Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)

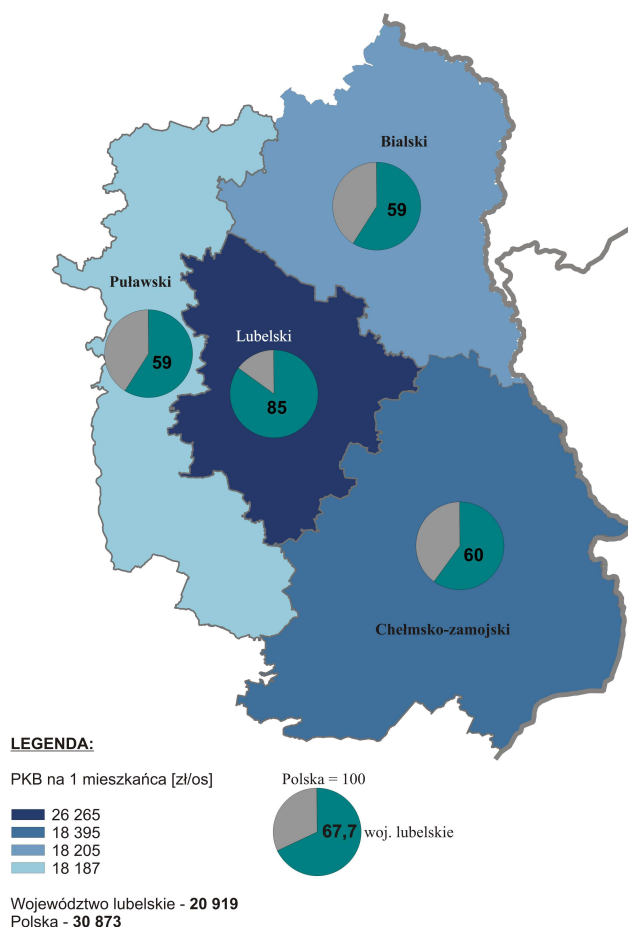
	2007	2008
Lubelskie	55,3	55,1
Polska	59,7	59,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS

Dane makroekonomiczne

Wartość Produktu Krajowego Brutto (PKB) województwa lubelskiego wzrosła w stosunku do roku 2006 o 11,2% i wyniosła w roku 2007 45 361 mln zł. Dynamika wzrostu PKB była wyższa niż w roku poprzednim, a udział województwa w tworzeniu krajowego PKB nie zmienił się znacząco w stosunku do roku 2006 i wyniósł 3,85%, co dało Lubelszczyźnie 10 lokatę wśród województw. Wskaźnik PKB per capita nadal kształtuje się na niskim poziomie – 20 913 zł (15 miejsce w kraju). Najlepsza sytuacja miała miejsce w podregionie lubelskim, w którym wytwarzane było ponad 41% regionalnego PKB, a wartość PKB/cap przewyższała średnią dla województwa o 65%.

Mapa. PKB/cap. w województwie lubelskim w 2007 r.

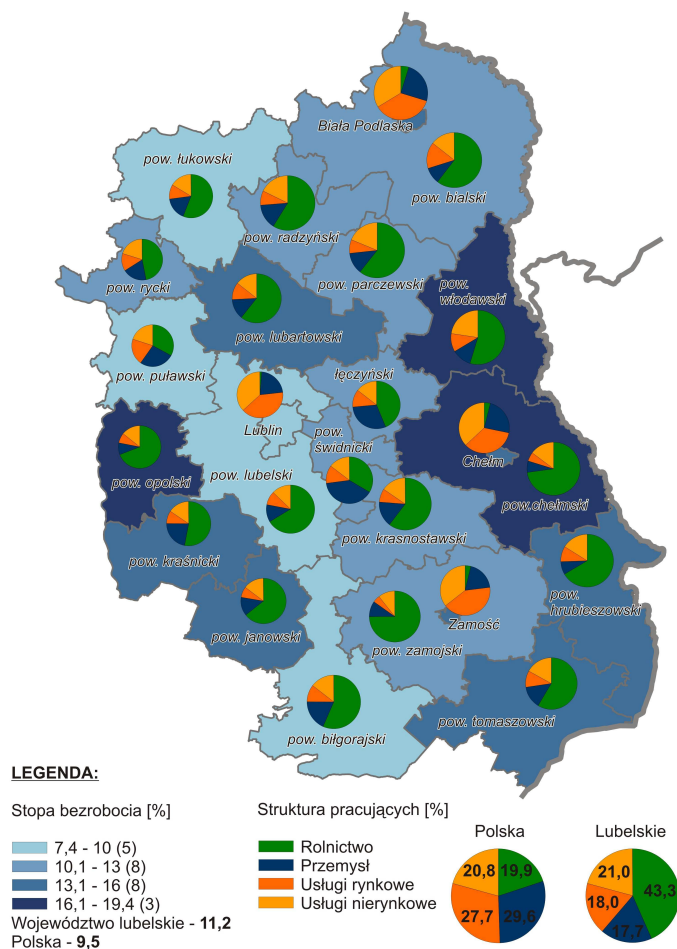
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS

Wydajność pracy mierzona wskaźnikiem Wartości Dodanej Brutto na 1 pracującego rosła w województwie szybciej aniżeli w kraju (wyniosła w 2007 roku 52 084 zł przy 48 008 zł w roku 2006), jednak nadal nie przekroczyła granicy 70% średniej krajowej wynoszącej 75 550 zł. Z uwagi na rolniczy charakter regionu inaczej niż w kraju przedstawia się udział poszczególnych gałęzi gospodarki w wytwarzanej WDB. W 2007 roku udział rolnictwa w WDB województwa wyniósł 7,8% (w Polsce 4,2%). Poza rolnictwem różnice w strukturze gospodarki województwa lubelskiego i kraju widoczne są szczególnie w sektorach przemysłowym i usług nierynkowych (odpowiednio 18,8% i 24,3% oraz 20,2% i 14,2% udziału wytwarzanej WDB).

Rynek pracy

Na koniec 2009 roku w województwie zarejestrowanych było 117,2 tys. osób bezrobotnych. Oznacza to 15,3% wzrost liczby bezrobotnych w stosunku do roku 2008. W tym samym okresie w Polsce liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła o 28,4%. Wolniejszy wzrost liczby bezrobotnych w województwie skutkowałam niższym przyrostem stopy bezrobocia rejestrowanego. Mimo to nadal stopa bezrobocia w województwie lubelskim jest wyższa niż średnio w kraju – odpowiednio 12,8% i 11,9%.

Rynek pracy w województwie lubelskim w 2008 r.¹

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS

¹ W związku z tym, iż najnowsze dane dotyczące struktury pracujących w województwie lubelskim dostępne są za rok 2008 na mapie zestawiono je z wartościami stopy bezrobocia z tego samego roku.

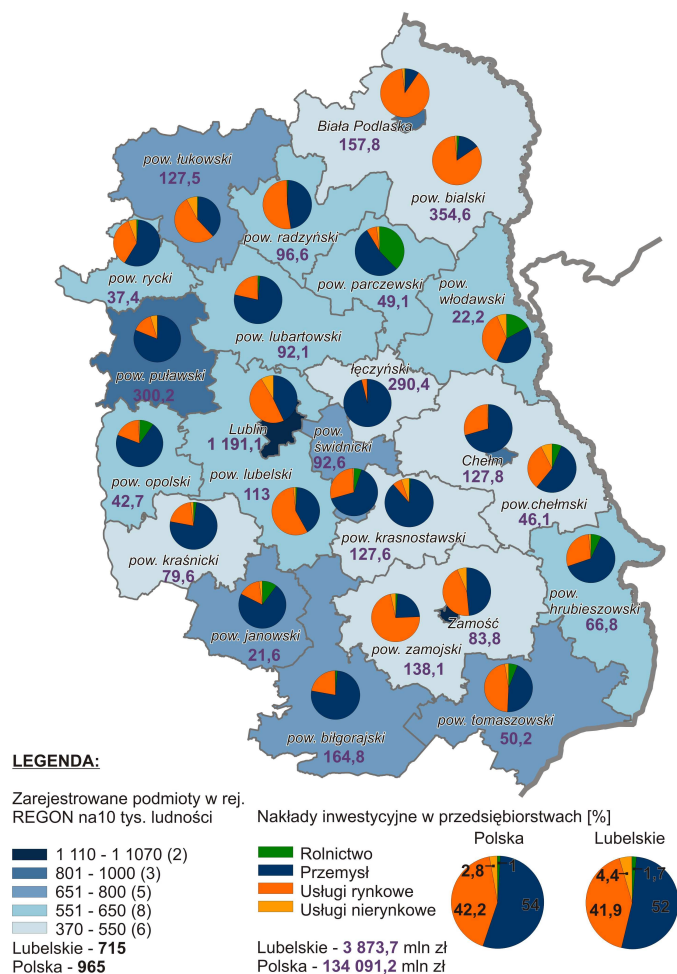
Z analizy najnowszych danych dotyczących stopy bezrobocia wynika, iż powiatami z najwyższym wskaźnikiem są nadal powiat włodawski, opolski, kraśnicki i chełmski.

W 2008 roku utrzymywała się nadal niekorzystna struktura pracujących w województwie, charakteryzująca się wysokim odsetkiem pracujących w rolnictwie – 43,3% przy 19,9% w Polsce (wartość tego wskaźnika systematycznie maleje, jednakże wolniej niż średnio w kraju).

Podmioty gospodarcze

W 2009 roku w województwie lubelskim odnotowano pozytywny trend w postaci wzrostu liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON (przy jednoczesnym spadku tej wartości w kraju), przy czym zdecydowaną większość stanowiły mikroprzedsiębiorstwa. Wielkość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach wyniosła w 2008 roku 3 873 mln zł, a ich dynamika była wyższa niż średnio w Polsce (odpowiednio 39% i 12%). Wyraźnie widoczna jest koncentracja działalności gospodarczej w Lublinie (jeden z najwyższych wskaźników nasycenia firmami, 30% nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach ponoszonych jest przez firmy z Lublina).

Podstawowe dane o przedsiębiorstwach w województwie lubelskim w 2008 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS

Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w województwie spadły w roku 2008 o 2,5% do poziomu 239,9 mln zł, a w sektorze przedsiębiorstw aż o 55,6% i wyniosły

13,9 mln zł (w kraju nakłady na B+R wzrosły odpowiednio o 15,5 i 17,7%). Niższa była również w regionie produkcja sprzedana przemysłu. Jej wartość w Lubelskiem wyniosła w 2009 roku 19 565,2 mln zł i spadła w stosunku do roku poprzedniego o 11,4% (w Polsce spadek o 3,2% w skali roku). W tym samym okresie w województwie odnotowano 5,5% wzrost produkcji sprzedanej w budownictwie do poziomu 4062,1 mln zł (5,7% wzrost w kraju). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle wzrosło w 2009 roku o 4,2% (w kraju o 4,9%) i wyniosło 2 918 zł (w Polsce średnio – 3 315 zł).

Analiza wpływu wskaźników produktu „RPO WL na lata 2007-2013” na poszczególne sektory

Relatywnie niewielka ilość wskaźników produktu, wynikająca z niskiej liczby zakończonych projektów, uniemożliwia pogłębioną analizę ich wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą województwa. W miarę ich pojawiania się analiza będzie rozszerzona na inne sektory.

Infrastruktura komunikacyjna

Słabość sieci komunikacyjnej województwa lubelskiego związana jest przede wszystkim z brakiem autostrad i tras szybkiego ruchu oraz niezadowalającym stanem technicznym dróg. W województwie lubelskim w 2008 roku wskaźnik gęstości dróg publicznych był niższy niż w kraju i wynosił 120,1 km/100km² (kraj - 122,6 km/100km²). Długość dróg publicznych twardych stanowiła tylko 62% ogólnej długości dróg w województwie (w kraju – 68%). Natomiast wskaźnik gęstości dróg publicznych twardych był znacznie niższy niż w kraju i wynosił 74,9 km/100km² (w kraju – 83,5 km/100km²), co plasuje województwo lubelskie na 11. pozycji w kraju.

W latach 2006 – 2008 średniorocznie budowano w województwie lubelskim 267 km dróg gminnych, wobec czego uznać można iż projekty zrealizowane w tym zakresie w ramach RPO WL w roku 2009 (14,437 km wybudowanych i 2,162 km zmodernizowanych dróg lokalnych) w niewielkim stopniu wpłynęły na poprawę infrastruktury drogowej. Zakładane na najbliższy rok wskaźniki (odpowiednio 18,725 km wybudowanych i 31,616 km zmodernizowanych dróg lokalnych) również nie wpłyną w zasadniczy sposób na poprawę dostępności wewnętrznej województwa, przyczynią się jednak do poprawy komfortu oraz bezpieczeństwa podróżowania na ważnych szlakach komunikacyjnych (modernizacje dróg powiatowych).

Ochrona zdrowia

W województwie lubelskim korzystniej niż w kraju prezentuje się sytuacja w zakresie liczby łóżek szpitalnych przypadających na 100 tys. ludności. Według danych za 2008 r. w województwie lubelskim wartość tego wskaźnika wynosiła 529, co plasowało województwo na 3. pozycji w kraju. Mimo to sytuacja zdrowotna mieszkańców Lubelszczyzny jest znacznie gorsza niż w pozostałej części Polski. Charakteryzuje się niższym, zwłaszcza wśród mężczyzn przeciętnym wskaźnikiem trwania życia (w regionie – 70,2 lat, w kraju – 71,3) oraz wysokim wskaźnikiem zgonów powodowanych chorobami układu krążenia oraz chorobami nowotworowymi. W 2005 roku², w lubelskim zachorowalność mężczyzn na nowotwory złośliwe wynosiła 428,8/100tys. ludności

---

² Ostatnie dostępne dane pochodzące z „Biuletynu statystycznego Ministerstwa Zdrowia 2008”

(w kraju – 346,6), zaś zachorowalność kobiet 359 (w kraju – 313,1). Stale wzrasta liczba osób leczonych w regionie, w tym na oddziałach kardiologicznych (o 3 100 osób w latach 2006 – 2008), czy onkologicznych (o 2 200 w tym samym okresie). W odniesieniu do chorób epidemiologicznych województwo lubelskie wciąż należy do obszarów o najwyższych wskaźnikach zachorowalności na gruźlicę (region lubelski – 35,4 zachorowania/100 tys. ludności, w kraju – 22,7).

Powyższa sytuacja wskazuje na złą sytuację ekonomiczną gospodarstw domowych funkcjonujących w województwie oraz słabą dostępność do diagnostyki i działań profilaktycznych.

W związku z tym, iż statystyka dotycząca systemu opieki zdrowotnej jest uboga utrudnione jest wykazanie bezpośredniego wpływu 3 projektów z zakresu ochrony zdrowia realizowanych w ramach RPO WL w 2009 r. Dwa szpitale z terenu województwa lubelskiego – 5,1% ogółu szpitali – zakupiło sprzęt medyczny; potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych przy jego pomocy oszacowana jest na 18 926. Zestawiając liczbę badań specjalistycznych z systematycznym wzrostem osób leczonych (w latach 2006 – 2008 o 70 tys. osób) uznać można iż liczba ta jest niewystarczająca. Natomiast pojawienie się na terenie województwa drugiego rezonansu magnetycznego w Białej Podlaskiej odciąży dotychczas używane urządzenie w Lublinie i zwiększy dostępność oraz skróci czas oczekiwania na badanie.

Tabela. Liczba osób leczonych w województwie lubelskim

Leczeni w woj. lubelskim w tys.		2006	2007	2008
ogółem		407,7	421,0	477,7
w tym na oddziałach	kardiologicznych	24,0	26,4	27,1
	onkologicznych	7,6	7,9	9,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS

Infrastruktura ekonomiczna

Województwo lubelskie postrzegane jest jako region mało atrakcyjny dla lokowania inwestycji. Głównymi barierami wymienianymi przez przedsiębiorców są niska dostępność komunikacyjna oraz brak odpowiedniej oferty inwestycyjnej. W końcu 2009 r. na 10 tys. mieszkańców województwa przypadały 723 podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON (w kraju 980), co porównując z innymi województwami dało lubelskiemu piętnastą pozycję. W porównaniu z rokiem 2006 wartość tego wskaźnika rosła w województwie lubelskim szybciej niż w Polsce (odpowiednio 693 i 954 podmioty). Wartość nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca wzrosła z 2 261 zł w 2006 roku do 3 526 zł w roku 2008, mimo to wciąż wartość ta nie przekracza 62% średniej krajowej (odpowiednio 4 062 zł i 5 700 zł).

Jednym z elementów stymulujących rozwój gospodarczy regionu i podnoszący jego konkurencyjności, jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu i usług, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i posiadających uregulowany stan prawny. Szacowana na 2010 rok powierzchnia urządzonych terenów inwestycyjnych w ramach „RPO WL na lata 2007-2013” wynosząca 62 ha pozytywnie wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim.

Ochrona środowiska

W województwie lubelskim obserwowany jest stały wzrost wskaźników dotyczących korzystania z urządzeń sieciowych. W 2008 roku 80,2% mieszkańców regionu korzystała z sieci wodociągowej (w roku 2006 79,2%), oraz 46,2% z sieci kanalizacyjnej (w roku 2006 45,4%). Wartości te odbiegają jednak od średnich dla kraju – 87% i 61% korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

W latach 2006 – 2008 średnioroczny wzrost liczby korzystających z wodociągów wyniósł ponad 7 100 osób, dlatego wpływ realizacji projektów w ramach RPO WL, zakładających wzrost liczby korzystających z wodociągów o kolejnych 3 245 osób, będzie miał kluczowe znaczenie dla tego sektora. Zakładana liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektów w ramach RPO WL w roku 2010 wynosi 5781, co oznaczać może poprawę w tym zakresie o prawie 100% (w latach 2006 – 2008 liczba osób korzystających z kanalizacji wzrastała średniorocznie o niecałe 6 100) i przyczynić się do dalszej poprawy jakości wód w województwie.

Tabela: Stan wód w województwie lubelskim

Klasa czystości wód	2006	2007	2008
I	0	0	0
II	0	0	0,60%
III	16,70%	7,20%	17,60%
IV	59,40%	76,30 %	65,20%
V	23,90%	16,50 %	16,50%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie.

Kultura i turystyka

Poważne niedobory w infrastrukturze kultury i turystyki sprawiają, że potencjał regionu w tym zakresie nie jest w pełni wykorzystywany. Zwiększenie udziału sektorów kultury i turystyki w gospodarce województwa lubelskiego, wydobycie walorów kulturalnych i środowiskowych województwa oraz zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej możliwe jest poprzez wsparcie zarówno infrastruktury kultury i turystyki, jak również sfery dotyczącej informacji i promocji regionu.

W latach 2006 – 2008 w województwie obserwowano stały wzrost liczby widzów kin i osób odwiedzających muzea (odpowiednio o 221 tys. i 48 tys.). Wobec tych danych osiągnięcie szacowanej na 2010 rok liczby widzów kin i odwiedzających muzea na poziomie ponad 395 tys. osób oznacza dużą poprawę w tym zakresie.

• Realizacja zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej

Rekomendacje do sprawozdania za rok 2007

Zarówno Sprawozdanie roczne za rok 2008 jak i niniejszy raport zostały sporządzone zgodnie z rekomendacjami KE przekazanymi do Sprawozdania rocznego za rok 2007. Ponadto w Sprawozdaniu rocznym za rok 2008 został również zawarty komentarz IZ RPO do poszczególnych rekomendacji KE.

Rekomendacje do sprawozdania za rok 2008

1. „Wzór sprawozdania”

Zgodnie z rekomendacjami KE zwiększono czytelność sprawozdania m.in. poprzez przedstawienie osiągnięć i rezultatów na wykresach i w tabelach, znajdujących się zarówno w części ogólnej sprawozdania, jak i w szczegółowych opisach poszczególnych Osi Priorytetowych. Do układu sprawozdania wprowadzono również spis treści.

2. „Jakościowy opis wdrażania”

W niniejszym sprawozdaniu oprócz opisu istotnych problemów we wdrażaniu Programu, zawarto także informacje na temat środków zaradczych zastosowanych przez IZ RPO. Oceniono również działania podjęte w celu przewyciężenia zidentyfikowanych problemów.

W opisach poszczególnych Osi Priorytetowych zawarto ich analizę w odniesieniu do odpowiednich zapisów Programu i jego uszczegółowienia. Przedstawiono także informacje na temat ilości podpisanych umów, jak również dokonano jakościowej oceny ich wpływu na realizację Programu. Wprowadzono zapisy mówiące o oczekiwanych wartościach wskaźników w kontekście podpisanych umów i wydanych decyzji.

Sprawozdanie zawiera analizę popytu na dofinansowanie w ramach poszczególnych działań, a także opis działań podjętych przez IZ mających na celu aktywne sterowanie zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów.

Zgodnie z rekomendacjami KE analiza osi priorytetowych zawiera szczegółowy opis realizowanych projektów kluczowych.

Formularz sprawozdawczy dotyczący promocji i informacji, stanowiący załącznik do niniejszego sprawozdania, zawiera opis wdrożenia rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym dotyczącym analizy potrzeb informacyjnych potencjalnych beneficjentów RPO WL 2007 – 2013.

Zgodnie z rekomendacją Komisji IZ RPO starała się wyselekcjonować i przedstawić jedynie najważniejsze informacje na temat prac nad dokumentami programowymi wraz z krótkim uzasadnieniem wprowadzonych zmian.

3. „Jakościowa ocena wkładu w Strategię Lizbońską”

W punkcie *Realizacja założeń strategii/ polityk UE* w części 2.1. niniejszego sprawozdania oraz w szczegółowych opisach poszczególnych Osi Priorytetowych zawarto informacje na temat wkładu RPO WL w realizację celów Strategii Lizbońskiej oraz Krajowego Programu Reform.

4. „Komplementarność z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki, Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich i innymi programami operacyjnymi”

Zgodnie z rekomendacjami KE punkt 2.6. niniejszego sprawozdania – *Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia* podzielono na sekcje dotyczące komplementarności, linii demarkacyjnej i cross-finansingu. Ponadto

zamieszczono informację na temat koordynacji pomiędzy instrumentami finansowymi UE Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej. Sprawozdanie zostało uzupełnione o informację dotyczącą konkretnych przykładów komplementarności przedsięwzięć współfinansowanych z innych funduszy.

5. „Kontrole krzyżowe”

W punkcie 2.6. niniejszego sprawozdania *Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia* w sekcji dotyczącej linii demarkacyjnej opisano mechanizmy zastosowane w celu zapobiegania podwójnemu finansowaniu projektów. Podano zarówno ogólne informacje na temat systemu kontroli krzyżowej w ramach NSRO oraz sposobu organizacji tego procesu w Programie, a także liczbę przeprowadzonych kontroli krzyżowych wertykalnych, opis wykrytych nieprawidłowości, wnioski i podjęte działania zaradcze.

6. „Zasada równości”

Zgodnie z zaleceniami KE w sprawozdaniu podano przykłady projektów realizowanych w ramach RPO WL gwarantujących przestrzeganie zasady równości szans. Szczegółowy opis stosowania zasady równości szans zawiera punkt 2.2. *Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi niniejszego sprawozdania*.

7. „Zgodność z prawem wspólnotowym”

Niniejsze sprawozdanie zostało uzupełnione o informację na temat wpływu Programu na środowisko poprzez odniesienie do wskaźników monitoringowych zawartych w Strategicznej Ocenie Oddziaływania na Środowisko dla Programów Operacyjnych. Szczegółowy opis tego zagadnienia znajduje się w punkcie 2.2. *Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi niniejszego sprawozdania*.

8. „Informacja i promocja”

Zgodnie z rekomendacjami KE opis IX Osi Priorytetowej został uzupełniony o informacje na temat podjętych działań informacyjnych i promocyjnych. Ponadto w Formularzu Sprawozdawczym dotyczącym promocji i informacji, stanowiący załącznik do niniejszego sprawozdania zawiera opis działań usprawniających podjętych przez IZ w wyniku przeprowadzonego badania ewaluacyjnego – *„Analiza potrzeb informacyjnych potencjalnych beneficjentów RPO WL 2007-2013”*.

Rekomendacje KE po spotkaniu rocznym dotyczącym raportu za rok 2008

1. Zapewnienie odpowiednich działań mających na celu przewyższenie światowego kryzysu finansowego.

Informacje dotyczące powyższej rekomendacji zostały zawarte w punkcie 2.4 niniejszego sprawozdania - *Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego*.

2. Zapewnienie wyważonego wdrażania programów w zakresie projektów kluczowych i konkursowych.

Institucjami zgłaszającymi projekty do umieszczenia na liście projektów kluczowych IWIPK (Indykacyjny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych) są podmioty realizujące dane projekty lub, w przypadku projektów własnych samorządu - jednostki organizacyjne urzędu odpowiedzialne za ich realizację. Zarząd Województwa Lubelskiego jako IZ RPO podejmuje decyzję o umieszczeniu projektu na liście IWIPK, po

dokonaniu oceny strategicznej projektu zgodnie z kryteriami zatwierdzonymi przez Komitet Monitorujący RPO WL. Wśród powyższych kryteriów znajduje się kryterium dotyczące strategicznego charakteru projektu oraz zgodności projektu z celami Strategii Rozwoju Kraju (SRK), Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO), programu operacyjnego oraz strategiami wojewódzkimi i sektorowymi. Brak spełnienia przynajmniej jednego z kryteriów powoduje, że projekt nie jest kwalifikowany jako projekt kluczowy i jego beneficjent może się starać o dofinansowanie jedynie w procedurze konkursowej. Pierwotna lista projektów kluczowych (tzw. Indykatory Plan Inwestycyjny) zawierała 4 projekty, które zostały wybrane na podstawie dokumentu przyjętego przez ZWL pn. „Szczegółowe zasady opracowywania planu inwestycyjnego w ramach RPO WL 2007-2013”. Były to następujące projekty:

1. *Poprawa lotniczej dostępności komunikacyjnej regionu – modernizacja i rozbudowa lotniska w Świdniku;*
2. *Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Lubelszczyzny;*
3. *Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie;*
4. *Przebudowa stadionu miejskiego przy alejach Zygmuntowskich w Lublinie wraz z zagospodarowaniem przylegającego terenu.*

W toku dalszych prac nad zatwierdzeniem listy projektów kluczowych podjęto decyzję o alokacji środków w ramach Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy*, Działania 5.4 *Transport kolejowy* oraz Działania 5.5 *Transport lotniczy*, głównie na projekty kluczowe. Lista IWIPK była opracowywana w taki sposób, aby zawierała ona projekty w najlepszy sposób realizujące cele RPO WL ze szczególnym uwzględnieniem celu głównego programu, którym jest *Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych region.*

Projekt ostatecznej listy IWIPK został zatwierdzony przez ZWL w dniu 10 lutego 2009 r., a następnie został poddany konsultacjom społecznym, które odbywały się za pośrednictwem strony internetowej www.rpo.lubelskie.pl, gdzie umieszczono podstawową i rezerwową listę projektów kluczowych oraz podano adres poczty elektronicznej, na który zainteresowane podmioty mogły przesyłać swoje uwagi. Konsultacje trwały 30 dni kalendarzowych i zakończyły się w dniu 12 marca 2009 r. Podczas trwania konsultacji społecznych nadesłano 271 prawidłowo wypełnionych ankiet, które zawierały 278 opinii. Świadczy to o dużym zainteresowaniu społecznym dotyczącym projektów kluczowych. Większość uwag wyrażała wsparcie dla projektów już zaproponowanych do umieszczenia na liście i podkreślała potrzebę ich jak najszybszej realizacji, co może świadczyć o trafności decyzji ZWL o wyborze konkretnych projektów jako kluczowych dla rozwoju województwa lubelskiego.

Ostateczna lista IWIPK została zatwierdzona przez ZWL w dniu 7 kwietnia 2009 r. i zawiera obecnie 30 projektów, z czego 26 znajduje się na liście podstawowej, a 4 na liście rezerwowej. Ogólna wartość dofinansowania projektów indywidualnych wynosi 792,76 mln PLN. Wybrane projekty realizują cel główny oraz poszczególne cele szczegółowe RPO WL. Poniżej przedstawiono listę projektów kluczowych w podziale na Osie Priorytetowe oraz Działania:

Osć Priorytetowa V – Transport:

Działanie 5.1 – Regionalny układ transportowy:

- 1) *Rozbudowa drogi Lublin - Port Lotniczy Świdnik*

- 2) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin-Wysokie-Biłgoraj-Sieniawa-Przeworsk-Kańczuga-Dynów-Grabownica Starzeńska od km 72+800 do km 85+860 Frampol - Biłgoraj /do planowanego początku obwodnicy Biłgoraja/
- 3) Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 826 Markuszów - Nałęczów na odcinku od km 0+010 do km 10+930
- 4) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 849 Zamość - Jacnia - Józefów -Wola Obszańska na odcinku Lipsko - Kaczórki od km 9+711 do km 24+100
- 5) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 808 Łuków-Serokomla-Kock na odcinku od km 0+039,39 do km 6+000 oraz od km 20+100 do km 25+142,45
- 6) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 814 Radzyń Podl.-Suchowola-Żminne na odcinku od km 0+140 do km 6+600
- 7) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 846 Małochwiej Duży-Wojślawice-Teratyn na odcinku od km 0+100 do km 6+100
- 8) Przebudowa Alei Solidarności wraz z budową mostu i łącznika do ul. Sidorskiej w Białej Podlaskiej
- 9) Przebudowa ulicy Lubelskiej od ulicy Szpitalnej do ulicy Podwalnej wraz z przebudową Ronda Jana Pawła II oraz od ulicy Przechodniej do ulicy Hrubieszowskiej w Chełmie
- 10) Przebudowa ulicy Lwowskiej w Chełmie od dworca PKS do ulicy Orłąt Lwowskich wraz z przebudową skrzyżowania z aleją I Armii Wojska Polskiego i aleją Armii Krajowej
- 11) Przedłużenie ul. Krańcowej do ul. Kunickiego wraz z mostem na rzece Czerniejówce
- 12) Przebudowa ul. Królowej Jadwigi od ulicy Akademickiej do ulicy Dzieci Zamojszczyzny i przebudowa ulicy Podgroble
- 13) Przebudowa ulicy Przemysłowej w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ul. Peowiaków do skrzyżowania z ul. Kilińskiego
- 14) Budowa ulicy Św. Piątka w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ulicą Tęczową do skrzyżowania z ul. Waryńskiego.

Działanie 5.2 – Lokalny układ transportowy:

- 1) Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich.

Działanie 5.4 – Transport kolejowy:

- 1) Przebudowa układu komunikacyjnego wraz z modernizacją wiaduktu kolejowego i przejścia podziemnego w obrębie dworca kolejowego Lublin
- 2) Modernizacja części infrastruktury technicznej linii kolejowej Nr 7 Warszawa Wschodnia – Dorohusk w obrębie przystanku osobowego Lublin Północny oraz stacji Świdnik dla sprawnego skomunikowania aglomeracji
- 3) Modernizacja linii kolejowej Nr 30 Łuków – Lublin Północny na odcinku Lubartów – Lublin Północny
- 4) Modernizacja linii Nr 63 Dorohusk – Zawadówka Naftobaza (SZ) na odcinku Granica Państwa Dorohusk - Wólka Okopska w km 0.100 – 4.000
- 5) Zakup taboru kolejowego do przewozów pasażerskich.

Działanie 5.5 – Transport lotniczy:

- 1) Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)
- 2) Budowa toru dojazdowego od stacji Świdnik do terminalu Portu Lotniczego Lublin S.A. w Świdniku wraz z infrastrukturą towarzyszącą
- 3) Przebudowa drogi powiatowej Nr 2101L

4) *Przebudowa drogi gminnej Nr 106115L i 106116L.*

Oś priorytetowa VII –Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna

Działanie 7.1 – Infrastruktura kultury i turystyki

1) *Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.*

Oś Priorytetowa VIII – Infrastruktura społeczna

Działanie 8.2 – Infrastruktura szkolna i sportowa

1) *Budowa stadionu miejskiego w Lublinie wraz z zagospodarowaniem przylegającego terenu.*

W ramach RPO WL nie występuje sytuacja, w której całość alokacji dla jednej z osi priorytetowej zarezerwowana byłaby na projekty kluczowe. Rozkład projektów kluczowych w poszczególnych osiach i działaniach przedstawia się następująco:

V Oś Priorytetowa – Transport - ogólna alokacja środków EFRR wynosi **260 067 274,00 EUR** (1 072 751 498,52 PLN), z czego na projekty indywidualne przewidziano **147 175 013,43 EUR** (607 082 212,90 PLN), co stanowi 56,59% całej alokacji na oś. W ramach tej osi priorytetowej zaprogramowano pięć działań, z czego w czterech zaplanowano realizację projektów kluczowych tj.:

Działanie 5.1 Regionalny układ transportowy - ogólna alokacja środków EFRR na działanie wynosi **69 351 273,00 EUR** (286 067 066,00 PLN), z czego na projekty indywidualne przeznaczono kwotę w wysokości **59 366 132,00 EUR** (244 879 357,89 PLN) co stanowi 85,60% całej alokacji na dane działanie;

Działanie 5.2 Lokalny układ transportowy - ogólna alokacja środków EFRR na działanie wynosi **98 247 637,00 EUR** (405 261 677,86 PLN), z czego na projekty indywidualne przeznaczono kwotę w wysokości **31 900 604,86 EUR** (131 585 804,99 PLN), co stanowi 32,47% całej alokacji na dane działanie;

Działanie 5.4 Transport kolejowy - ogólna alokacja środków EFRR na działanie wynosi **36 987 346,00 EUR** (152 569 103,51 PLN), z czego na projekty indywidualne przeznaczono kwotę w wysokości **29 119 285,56 EUR** (120 114 141,00 PLN), co stanowi 78,73% całej alokacji na dane działanie;

Działanie 5.5 Transport lotniczy - ogólna alokacja środków EFRR na działanie wynosi **32 363 927,00 EUR** (133 497 962,48 PLN), z czego na projekty indywidualne przeznaczono kwotę w wysokości **26 788 991,01 EUR** (110 501 909,00 PLN), co stanowi 82,77% całej alokacji na dane działanie.

VII Oś Priorytetowa - Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna - ogólna alokacja środków EFRR wynosi **109 806 182,00 EUR** (452 939 520,13 PLN), z czego na projekty indywidualne przewidziano **27 709 833,21 EUR** (114 300 291,00 PLN), co stanowi 25,24% alokacji na oś. W ramach tej osi priorytetowej realizację projektów kluczowych zaplanowano w jednym działaniu tj.:

Działanie 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki - ogólna alokacja środków EFRR na działanie wynosi **98 247 636,00 EUR** (405 261 673,74 PLN), z czego na projekty indywidualne przeznaczono kwotę w wysokości **27 709 833,21 EUR** (114 300 291,00 PLN), co stanowi 28,20% całej alokacji na dane działanie.

VIII Oś Priorytetowa - Infrastruktura społeczna - ogólna alokacja środków EFRR wynosi **152 572 800,00 EUR** (629 347 542,72 PLN), z czego na projekty indywidualne przewidziano **17 082 562,49 EUR** (70 463 862,00 PLN), co stanowi 11,20% alokacji na daną oś:

Działanie 8.2 Infrastruktura szkolna i sportowa - ogólna alokacja środków EFRR na działanie wynosi **63 572 000,00 EUR** (262 228 142,80 PLN), z czego na projekty indywidualne przeznaczono kwotę w wysokości **17 082 562,49 EUR** (70 463 862,00 PLN), co stanowi 26,87% całej alokacji na dane działanie.

W trakcie obecnych prac nad aktualizacją listy IWIPK, IZ RPO stara się zapewnić wyważone wdrażanie Programu w zakresie projektów kluczowych i konkursowych, zgodnie z rekomendacją Komisji Europejskiej wyrażoną w piśmie z dn. 9 lutego 2010 r. Dlatego też „projekty w obszarach gdzie dominują małe, porównywalne projekty i beneficjenci” nie będą uznawane za projekty kluczowe i będą one zaliczane do projektów konkursowych, które powinny konkurować o wsparcie z funduszy UE z innymi projektami w ramach konkursu. Takie podejście zagwarantuje zachowanie polityki równości szans w dostępie do środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych.

3. Przedkładanie kryteriów strategicznych, na podstawie których następuje selekcja projektów kluczowych do zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący.

21 lutego 2008 r. Komitet Monitorujący RPO WL (KM RPO) przyjął uchwałę nr 5/08 w sprawie zatwierdzenia kryteriów strategicznych wyboru projektów do umieszczenia w Indykatoryjnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WL. Kryteria te są następujące:

- strategiczny charakter projektu
- kwalifikowalność projektu oraz beneficjenta
- zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Kraju (SRK), Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO), programu operacyjnego oraz strategiami wojewódzkimi i strategiami sektorowymi
- skala oddziaływania projektu (regionalna w RPO, ponadregionalna i krajowa w programach krajowych)
- stopień wpływu projektów na osiągnięcie wskaźników SRK, NSRO oraz programu operacyjnego
- dostępność środków finansowych w ramach alokacji danego priorytetu programu operacyjnego
- inne kryteria specyficzne dla obszaru działania programu.

Po zatwierdzeniu przez KM RPO kryteriów strategicznych, IZ RPO prowadziła prace nad zatwierdzeniem ostatecznej listy IWIPK. Zgłoszone projekty zostały poddane ocenie zgodnie z kryteriami zatwierdzonymi przez KM RPO w dniu 21 lutego 2008 r.. Wstępny projekt listy IWIPK został przyjęty przez ZWL dnia 10 lutego 2009 r., a ostateczna lista IWIPK, po przeprowadzeniu konsultacji społecznych, została przyjęta przez ZWL dnia 7 kwietnia 2009 r. Obecnie prowadzona jest aktualizacja IWIPK, podczas której zgłoszone projekty podlegają ocenie również zgodnie z w/w kryteriami.

4. Zapewnienie przejrzystości kryteriów wyboru projektów w trybie konkursowym.

System wyboru projektów w ramach RPO WL został skonstruowany tak, by umożliwić efektywne wydatkowanie środków wspólnotowych poprzez obiektywny

i rzetelny wybór do dofinansowania z EFRR projektów o znaczeniu strategicznym, które umożliwiają osiągnięcie długookresowych celów rozwojowych. Powyższe, możliwe jest dzięki zmianie przedmiotowego systemu poprzez podział oceny merytorycznej na dwie niezależne od siebie oceny: merytoryczną i strategiczną.

Ocena merytoryczna w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL składa się z dwóch etapów: oceny projektu pod kątem spełniania kryteriów technicznych i finansowo – ekonomicznych (ocena dopuszczająca) oraz oceny projektu w oparciu o kryteria merytoryczne (punktowe). Kryteria oceny technicznej i finansowo – ekonomicznej są kryteriami „zerojedynkowymi”, zaś kryteria merytoryczne punktowe zostały skonstruowane tak, by ocena dokonywana była obiektywnie, rzetelnie oraz sprawnie (w większości przypadków są to kryteria punktujące jasno wskazane, konkretne rozwiązania). Kryteria merytoryczne mają na celu wybranie projektów wykonalnych, kompleksowych oraz najbardziej wartościowych w kontekście realizacji celów RPO WL.

Wprowadzona w 2009 r. ocena strategiczna jest oceną punktową i odbywa się w oparciu o kryteria strategiczne, które także zostały skonstruowane w sposób zapewniający jak największy obiektywizm oraz przejrzystość dokonywanej oceny. Kryteria strategiczne mają na celu wybranie projektów najbardziej wartościowych w kontekście realizacji celów nie tylko RPO WL, lecz również Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego.

Podobnie został skonstruowany system oceny projektów w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL, wdrażanych przez Instytucję Pośredniczącą II stopnia (IP II), gdzie ocena merytoryczna wniosku również jest dwuetapowa: ocena techniczno-ekonomiczna, która weryfikowana jest dwoma wartościami: TAK/NIE (tzw. ocena „zerojedynkowa”) i ocena strategiczna, która ma na celu przypisanie projektom określonej liczby punktów i wskazanie projektów najbardziej wartościowych z punktu widzenia rozwoju województwa lubelskiego.

Zarówno kryteria merytoryczne, jak i strategiczne, a także kryteria oceny formalnej – brzegowe oraz poprawności (kryteria „zerojedynkowe”) zatwierdzane są przez Komitet Monitorujący RPO WL. KM RPO zatwierdza kryteria wyboru projektów w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych RPO WL wraz z liczbą punktów możliwą do uzyskania w ramach danego kryterium a także wraz z wagą do nich przypisaną oraz opisem sposobu punktowania właściwego dla danego kryterium. Ponadto, wszelkie zmiany wprowadzane do kryteriów oceny projektów uwzględniają wyniki ewaluacji zawarte w dokumencie *„Ocena systemu wyboru projektów (finansowanych operacji) zaprojektowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 (RPO WL)”*.

Zatwierdzone przez KM RPO *Kryteria wyboru projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL* zamieszczone są na stronie internetowej RPO WL (www.lubelskie.rpo.pl), natomiast *Kryteria wyboru projektów w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL* – na stronie internetowej IP II (Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie - www.lawp.lubelskie.pl). Dzięki temu potencjalny wnioskodawca ma łatwy dostęp do zasad oceny, którym podlegają wszystkie składane wnioski o dofinansowanie. Ponadto, należy wskazać, iż do każdego z regulaminów ogłaszanych konkursów załączane są kryteria oceny formalnej, merytorycznej oraz strategicznej, właściwe dla danego Działania/typu projektu RPO WL.

Dodatkowo, IZ RPO, nałożyła na beneficjentów obowiązek przeprowadzania przez nich samooceny wniosków składanych do dofinansowania. Rozwiązanie to daje beneficjentom możliwość oceny własnego wniosku pod kątem spełniania celów RPO WL a także celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, co przekłada się na jakość projektu. Dokonując samooceny, beneficjent sam widzi, czy jego wniosek kwalifikuje się do wsparcia z RPO WL i jakie może mieć szanse na uzyskanie dofinansowania.

W przypadku odrzucenia wniosku, zarówno IZ RPO, jak i IP II, informują beneficjentów o przyczynach odrzucenia wraz z podaniem kryteriów, których wniosek nie spełnia. Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż w przypadku odrzucenia wniosku, beneficjenci posiadają jasną wiedzę na temat przyczyn odrzucenia ich projektów.

Funkcjonujący w ramach RPO WL system wyboru projektów jest systemem przejrzystym, obiektywnym, zapewniającym rzetelną ocenę wniosków składanych do dofinansowania, zaś beneficjenci mają pełny dostęp do wiedzy w zakresie sposobu dokonywania oceny i punktowania poszczególnych rozwiązań zaproponowanych w składanych przez nich wnioskach.

5. Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do funduszy wszystkim beneficjentom – unikanie stosowania ograniczeń w odniesieniu do składanych wniosków o dofinansowanie.

Dokonując wyboru projektów do dofinansowania, Zarząd Województwa Lubelskiego, dąży do tego, by wsparcie uzyskały projekty dobrze przygotowane, o jak najwyższej jakości i najbardziej wartościowe z punktu widzenia rozwoju województwa lubelskiego. Praktyka dotychczas przeprowadzonych naborów prowadzi jednakże do wniosku, iż składane przez wnioskodawców projekty charakteryzują się różnorodnym poziomem jakości. Uzależnione jest to w dużej mierze od doświadczenia potencjalnego beneficjenta we wdrażaniu środków unijnych, od ilości składanych przez dany podmiot wniosków oraz od typów projektów (czy były to projekty składane w ramach działań, na które po raz pierwszy ogłoszono konkurs, czy działanie, na które ogłoszono nabór, wymaga przygotowania projektów kompleksowych, o dużym stopniu złożoności).

Dbając o to, by do dofinansowania wybierane były projekty o jak najwyższej jakości, IZ RPO wprowadziła mechanizmy mające na celu podniesienie jakości składanych wniosków, co przekłada się również na jakość wybieranych do dofinansowania projektów. Jednym z tego rodzaju mechanizmów było ograniczenie ilości składanych wniosków w ramach niektórych konkursów, poprzez wprowadzenie zasady, iż jeden wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek o dofinansowanie w ramach danego konkursu. Ograniczenie to wprowadzone zostało w ramach tych działań, w odniesieniu, do których składana była największa liczba wniosków, tj. w Działaniu 5.2 *Lokalny układ transportowy*, typ projektów: *Drogi gminne*, w Działaniu 6.1. *Ochrona i kształtowanie środowiska*, w Działaniu 8.2. *Infrastruktura szkolna i sportowa* oraz w Działaniu 8.3. *Ochrona zdrowia*. Przedmiotowe ograniczenie nie narusza jednakże równego i sprawiedliwego dostępu do funduszy wszystkim beneficjentom.

Oprócz sytuacji opisanej powyżej, IZ RPO nie stosuje żadnych dodatkowych ograniczeń w odniesieniu do składanych wniosków o dofinansowanie. Ponadto, w procesie naboru wniosków o dofinansowanie, a następnie podczas ich oceny, nie ma zastosowania zasada „*kto pierwszy ten lepszy*”. Ocenie formalnej podlegają wszystkie złożone w czasie

naboru projekty, również kolejność złożenia wniosku przez poszczególnych wnioskodawców nie stanowi kryterium oceny.

6. Usprawnienie efektywności dotacji dla przedsiębiorstw oraz unikanie stosowania finansowania projektów już zrealizowanych.

W ramach RPO WL kompleksowa obsługa przedsiębiorców powierzona została Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości (LAWP) jako Instytucji Pośredniczącej II stopnia, której zadaniem jest wdrażanie I i II Osi Priorytetowej RPO WL. W celu usprawnienia efektywności dotacji dla przedsiębiorstw na każdym etapie oceny wniosków o dofinansowanie, LAWP dąży do skrócenia terminów ich weryfikacji, a tym samym jak najszybszego przekazania środków do wykorzystania przez beneficjentów. Do zastosowanych w tym zakresie mechanizmów wymieniłem także należy: uproszczenie dokumentacji aplikacyjnej, skrócone do minimum listy załączników, przesunięcie obowiązku składania części z nich na etap podpisywania umowy o dofinansowanie oraz zastąpienie niektórych załączników oświadczeniami. Kryteria wyboru projektów kształtowane są w kierunku wprowadzenia jak największych ułatwień dla potencjalnych wnioskodawców, służących stałemu podnoszeniu efektywności kontraktacji środków (m. in. złagodzone wymogi wynikające z zadeklarowanych wskaźników rezultatu dotyczących liczby zatrudnianych osób). Na stronie internetowej LAWP znajdują się wyjaśnienia do poszczególnych kryteriów oceny merytorycznej, umożliwiające przedsiębiorcom sprawdzenie swojego projektu pod ich kątem. Po pierwszym roku konkursów, kryteria zostały doprecyzowane z uwzględnieniem uwag i wniosków napływających ze strony beneficjentów. Ponadto w sytuacji, gdy w ramach danych konkursów liczba projektów bardzo dobrych przewyższyła zaplanowaną alokację, zwiększano kwoty środków do rozdysponowania w poszczególnych naborach.

Natomiast na etapie realizacji projektów w celu usprawnienia wydatkowania środków wprowadzono zmiany polegające m. in. na skróceniu do minimum listy załączników do wniosku o płatność czy zastąpieniu oświadczeniami niektórych załączników do wniosku o płatność. W I kwartale 2010 r., w celu uniknięcia nieuzasadnionego wydłużania się weryfikacji wniosku o płatność, zastosowano również mechanizm dyscyplinujący Beneficjentów polegający na ograniczeniu możliwości poprawy wniosku o płatność maksymalnie do dwóch razy. Natomiast, w przypadku dalszych nieprawidłowości następuje wyłączenie wydatku i rozliczenie go w kolejnym wniosku.

Okres kwalifikowalności kosztów w ramach projektów realizowanych ze środków I i II Osi Priorytetowej RPO WL rozpoczyna się od dnia złożenia wniosku o dofinansowanie do LAWP, zgodnie z przepisami o pomocy publicznej. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw nie dotyczy zatem projektów, które zostały już zakończone (nie stosuje się „wstecznego finansowania”) i w żaden sposób nie zostaje naruszona zasada dodatkowości funduszy Unii Europejskiej.

7. Usprawnienie zarządzania finansowego i planowania budżetowego / Zagwarantowanie terminowych płatności na rzecz beneficjentów.

Ze względu na fakt, iż zagadnienie sprawnego zarządzania finansowego, planowania budżetowego oraz zagwarantowania terminowych płatności na rzecz beneficjentów wiążą się bezpośrednio ze sobą, na powyższe rekomendacje odpowiedziano łącznie.

Prognozy przygotowywane w ramach RPO WL bazują na dokumentach będących w posiadaniu IZ RPO – wnioskach o dofinansowanie, podpisanych z beneficjentami umowach o dofinansowanie realizacji projektu oraz wnioskach beneficjentów o płatność. Prognozując zapotrzebowanie na środki finansowe brano są pod uwagę wszelkie możliwe zmiany uwarunkowań realizacji projektów i przede wszystkim ściśle z tym związane zmiany harmonogramów realizacji projektów. Dlatego też w wielu przypadkach (np. przy umowach planowanych do podpisania oraz dla projektów będących we wczesnej fazie realizacji), prognozując zapotrzebowanie na środki zakłada się przesunięcia płatności w stosunku do płatności wykazanych przez beneficjentów, jednakże nie jest możliwe przewidzenie w jak wielu przypadkach to wystąpi.

Ze względu na fakt, że coraz więcej środków RPO WL zostaje rozdysponowanych w ramach podpisywanych umów o dofinansowanie realizacji projektów z każdym rokiem wdrażania Programu prognozowanie budżetowe staje się bardziej trafne. Charakter prognozowania z szacunkowego (na podstawie kwot przeznaczonych na konkursy, umów planowanych do podpisania), jak miało to miejsce w latach wcześniejszych, zmienia się na bardziej realny, oparty w większej mierze na harmonogramach wniosków o płatność składanych przez beneficjentów w ramach podpisanych umów o dofinansowanie.

Mechanizmem, który miał na celu urealnienie planowania budżetowego było wprowadzenie w styczniu 2010 r. modyfikacji do wzoru umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL poprzez dodanie załącznika – harmonogramu składania wniosków o płatność. Beneficjenci RPO WL składając kolejne wnioski o płatność każdorazowo dokonują aktualizacji harmonogramu, w związku z tym procedura planowania zapotrzebowania na środki europejskie przebiega w oparciu o rzetelną i aktualną informację przekazywaną do IZ RPO przez beneficjentów RPO WL, co ma realne przełożenie na sprawność procesu zarządzania finansowego w ramach RPO WL.

Należy zaznaczyć, iż od stycznia 2010 r. zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 r. (Dz. U. z 2009r., nr 157, poz. 1240) płatnikiem środków europejskich w ramach RPO WL jest Bank Gospodarstwa Krajowego. IZ RPO ma więc ograniczony wpływ na dotrzymanie terminów płatności na rzecz beneficjentów. Pracownicy IZ RPO wystawiają zlecenie płatności w systemie elektronicznym BGK (ewentualnie przelew w systemie banku obsługującego województwo w przypadku środków z dotacji celowej) niezwłocznie po pozytywnym zweryfikowaniu każdego wniosku o płatność.

8. Zapewnienie równego dostępu dla wszystkich (publicznych i prywatnych) operatorów finansowych do konkursu na pośredników finansowych.

Konkurs na Działanie 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* (Poddziałanie 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* oraz Poddziałanie 2.1.2 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych*) został ogłoszony we wrześniu 2009 r. W warunkach konkursu zagwarantowano otwarty i nieograniczony dostęp dla wszystkich prywatnych i publicznych instytucji finansowych z kraju i zagranicy.

Wskazano jedynie, iż zasięg działalności funduszu nie może wykraczać poza obszar województwa (oznacza to, że ostatecznym Beneficjentem mogą być tylko przedsiębiorcy z sektora MŚP, realizujący przedsięwzięcie na terenie województwa lubelskiego).

9. Zapewnienie wdrożenia Strategii Morza Bałtyckiego.

Zagadnienia dotyczące realizacji Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego zostały opisane w dalszej części niniejszego rozdziału sprawozdania.

10. Usprawnienie i wzmocnienie wdrożenia inwestycji w obszarze społeczeństwa informacyjnego.

Inwestycje w obszarze społeczeństwa informacyjnego wspierane są ze środków EFRR w ramach odrębnej Osi Priorytetowej IV RPO WL – *Społeczeństwo informacyjne*, której głównym celem jest wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój lokalnej i regionalnej infrastruktury oraz usług społeczeństwa informacyjnego zgodnie z zasadami otwartości i neutralności technologicznej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zwiększenie dostępu do szerokopasmowego internetu oraz wykorzystanie technik informacyjnych. Projekty realizowane w ramach tej Osi Priorytetowej mają wyjść naprzeciw problemowi, jakim jest niewystarczający poziom infrastruktury informatycznej oraz usług społeczeństwa informacyjnego na terenie województwa lubelskiego, co stanowi barierę dla mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów Lubelszczyzny.

W 2009 r. IZ RPO ogłosiła 2 konkursy na dofinansowanie projektów z zakresu infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

29 maja 2009 r. ogłoszony został konkurs nr 08/RPOWL/4.1/09 na dofinansowanie projektów w ramach Osi Priorytetowej IV *Społeczeństwo informacyjne*, Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne*, Kategorii I: *Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie regionalnym*. Alokacja przeznaczona na realizację projektów w ramach konkursu wyniosła: 20 408 262,60 EUR (84 182 042,40 PLN). Decyzją ZWL z dnia 15 grudnia 2009 r. alokacja środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w ramach w/w konkursu została zwiększona do kwoty: 32 577 506,96 EUR (134 378 958,44 PLN). Do dofinansowania w ramach konkursu wybranych zostało 18 wniosków o łącznej całkowitej wartości 36 554 356,56 EUR (150 783 065,38 PLN). Łączne wnioskowane dofinansowanie z EFRR przedmiotowych projektów wyniosło: 30 536 680,70 EUR (125 960 754,20 PLN).

29 maja 2009 r. ogłoszony został także konkurs nr 09/RPOWL/4.1/09 na dofinansowanie projektów w ramach Osi Priorytetowej IV *Społeczeństwo informacyjne*, Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne*, Kategorii II: *Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie lokalnym*. Alokacja przeznaczona na realizację projektów w ramach konkursu wyniosła: 10 204 131,30 EUR (42 091 021,20 PLN). Do dofinansowania w ramach konkursu wybranych zostało 31 projektów o łącznej całkowitej wartości 7 875 384,99 EUR (32 485 175,54 PLN). Łączne wnioskowane dofinansowanie z EFRR przedmiotowych projektów wyniosło: 6 847 727,02 EUR (28 246 189,17 PLN).

Podpisanie umów o dofinansowanie realizacji projektów wybranych do dofinansowania w ramach ww. konkursów, ogłoszonych w ramach działania dedykowanemu wspieraniu społeczeństwa informacyjnego, będzie miało miejsce w maju 2010 r.

Dodatkowo, w 2009 r. zostało przeprowadzone szkolenie dla beneficjentów III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL w zakresie „*Opracowania studiów wykonalności dla projektów przewidzianych do współfinansowania z funduszy strukturalnych w ramach RPO Województwa Lubelskiego 2007-2013 – Działanie 4.1 Społeczeństwo informacyjne*”. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż IZ RPO w 2009 r. podjęła działania mające na celu wdrażanie w ramach RPO WL inwestycji w obszarze społeczeństwa informacyjnego.

Należy ponadto wskazać, iż w/w Działanie w ramach RPO WL nie jest objęte pomocą publiczną – charakter beneficjentów oraz typ planowanych projektów, przewidzianych do dofinansowania w Działaniu 4.1 zostały skonstruowane w sposób gwarantujący, iż nie występuje tu pomoc publiczna. W związku z powyższym pomoc publiczna nie stanowi bariery, utrudniającej wdrażanie inwestycji z zakresu społeczeństwa informacyjnego.

11. Zapewnienie synergii pomiędzy inwestycjami dotyczącymi regionalnych i krajowych sieci transportowych – priorytetowe traktowanie dróg łączących region z szerszą (wewnątrz-) krajową siecią transportową / Przegląd zaplanowanego wsparcia na drogi i autostrady w świetle zasad Regionalnego Programu Operacyjnego.

Ze względu na fakt, iż w/w rekomendacje dotyczą podobnego zakresu przedmiotowego, a także w celu uniknięcia powtórzenia tych samych treści w zakresie dwóch wymienionych rekomendacji, omówiono je łącznie.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007 - 2013, zatwierdzony 2 października 2007 r., wskazywał na określone inwestycje, które miały być traktowane priorytetowo podczas wdrażania Programu. Wśród takich inwestycji wymieniono m.in. projekty drogowe wpisujące się w regionalną sieć dróg wojewódzkich – inwestycje drogowe dotyczące dróg nr 812, nr 838, nr 849 oraz nr 830.

Projekt pn. „*Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 849 Zamość - Jacnia - Józefów - Wola Obszańska na odcinku Lipsko – Kaczórki od km 9+711 do km 24+100*” znajduje się obecnie na zatwierdzonej 7 kwietnia 2009 r. liście IWIPK.

W przypadku projektu przebudowy drogi wojewódzkiej **Nr 812**, realizacja tego zadania została zakończona przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, a w związku z koniecznością dokonania zapłaty za zrealizowane prace, Zarząd Województwa Lubelskiego postanowił sfinansować to zadanie ze środków innych niż środki pochodzące z funduszy strukturalnych.

Rozbudowa drogi Nr 812 będzie kontynuowana, m.in. w latach 2010 - 2011 - planuje się wykonanie rozbudowy na odcinku od km 149+636 do km 150+957 z innych środków. Podobna sytuacja dotyczy projektu rozbudowy drogi wojewódzkiej **Nr 838**, który został zakończony 30 czerwca 2008 r. Należy zaznaczyć, że powyższe zadania zostały zrealizowane, a drogi przekazane do eksploatacji. Tym samym należy uznać, że ww. inwestycje uznane jako strategiczne dla rozwoju regionu zostały zrealizowane w innym trybie, bez wsparcia środkami pochodzącymi z RPO WL.

Projekt budowy obwodnicy Nałęczowa, w ciągu drogi wojewódzkiej **Nr 830**, przesunięty został na listę rezerwową ze względów finansowych. Pierwotny szacunkowy koszt realizacji tego zadania wynosił 73 000 000 zł. Po wykonaniu koncepcji programowej okazało się, że koszt tańszego wariantu wyniesie 119 000 000 zł, natomiast droższego, z węzłami drogowymi, estakadami i wiaduktami, ok. 300 000 000 zł. Województwo Lubelskie w chwili obecnej, wobec realizacji innych bardzo ważnych i kosztownych projektów, nie może zapewnić pokrycia wszystkich kosztów finansowania inwestycji. Ponadto, przedłużająca się procedura związana z uzyskaniem decyzji środowiskowej praktycznie uniemożliwia realizowanie tego zadania w obecnym okresie programowania. Nie oznacza to oczywiście, że inwestycja ta nie jest jednym z priorytetów dla regionu. Aktualnie trwają prace nad zrealizowaniem alternatywnego objazdu Nałęczowa z wykorzystaniem dróg powiatowych i gminnych, po ich odpowiedniej

przebudowie. W kolejnym okresie programowania, należy spodziewać się powrotu do koncepcji budowy obwodnicy Nałęczowa w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 830, jeżeli tylko w ramach funduszy będą dostępne środki, które będzie można przeznaczyć na ten cel.

Wszystkie proponowane i wpisane ostatecznie na listę IWIPK inwestycje w zakresie transportu drogowego i kolejowego uznane zostały za przedsięwzięcia strategiczne dla infrastruktury transportowej Województwa Lubelskiego oraz realizujące cel V Osi Priorytetowej, którym jest *Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Lubelszczyzny*. Realizacja inwestycji w infrastrukturę drogową, a także kolejową, umożliwi bowiem sprawne powiązanie obszaru województwa z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie, podniesie atrakcyjność i spójność terytorialną województwa oraz ułatwi funkcjonowanie regionalnych przedsiębiorstw, a przez to przyczyni się do wzrostu konkurencyjności województwa i mobilności mieszkańców. Należy jednakże zaznaczyć, iż zmieniająca się sytuacja gospodarcza oraz planowane wydarzenia sportowe, spowodowały, że konieczna była weryfikacja realizowanych projektów z zakresu infrastruktury drogowej. RPO WL tworzony był przed rokiem 2007, a od tego czasu zmianom uległa także polityka transportowa kraju. Wobec zbliżających się wydarzeń Województwo Lubelskie, graniczące z Ukrainą, zmuszone było dostosować swoją sieć drogową do przejścia zwiększonego ruchu związanego głównie z budową nowego przejścia granicznego w Dołhobyczowie.

W ramach wspomnianej Osi Priorytetowej projekty kluczowe wyczerpują większość alokacji Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy*, co wiąże się z potrzebą koncentracji środków na projekty najbardziej istotne z punktu widzenia dostępności regionu i budowy funkcjonalnej sieci drogowej. Decyzja o takim rozdysponowaniu środków zgodna była z zapisami *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego* oraz celami strategicznymi *Wojewódzkiego Programu Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Lubelskiego*, wśród których znajdują się m.in.: „dostosowanie pozostałych dróg międzynarodowych i najważniejszych połączeń międzyregionalnych do standardów europejskich”, „poprawa połączeń drogowych regionalnych ośrodków aktywności społeczno-gospodarczej z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi”. Oznacza to koncentrację środków i działań na stworzeniu przejrzystego systemu komunikacyjnego niwelującego dotychczasową peryferyjność Lubelszczyzny, a tym samym usprawnienie powiązań komunikacyjnych o znaczeniu regionalnym, co bezpośrednio wpisuje się w cel Działania 5.1.

W przypadku Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* projekt kluczowy pn. „*Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich*” ma służyć koncentracji środków i stworzeniu sieci dróg powiatowych wpisujących się w regionalną sieć transportową. Drogi powiatowe składające się na ww. projekt wpisują się w sieć dróg spełniających przynajmniej jedno z wymienionych kryteriów:

- drogi poprawiające spójność lubelskiego obszaru metropolitalnego;
- drogi stanowiące alternatywę dla ruchu lokalnego ponadlokalnego na głównych trasach komunikacyjnych;
- drogi stanowiące układy obwodowe ośrodków miejskich;
- drogi poprawiające sprawność i bezpieczeństwo ruchu w obszarach miejskich;
- drogi zapewniające dostępność stref przedsiębiorczości oraz obiektów infrastruktury logistycznej;

- drogi zapewniające dostępność istniejących i planowanych przejść granicznych;
- drogi zapewniające dostępność obszarów o wysokich walorach turystycznych.

Dzięki spełnieniu powyższych kryteriów wybrany projekt budowy i przebudowy dróg powiatowych wpłynie na podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i zwiększenie mobilności mieszkańców, co z kolei będzie miało oddziaływanie na ograniczenie skali bezrobocia i pomoże wyeliminować poczucie wykluczenia społecznego. Ponadto zadaniem projektu jest także poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej regionu. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż wskazane przedsięwzięcie wpisuje się w cel Działania 5.2, czyli poprawę jakości i dostępności wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym.

Jednocześnie należy dodać, że propozycja wprowadzenia na listę podstawową projektów rozbudowy dróg wojewódzkich Nr 808, 814, 846 oraz 835 została podyktowana następującymi przesłankami:

- **Droga Nr 808** stanowi dogodne połączenie komunikacyjne Kock – Łuków, miast leżących w ciągach dróg krajowych Nr 63 i 19. Funkcją tej drogi jest przedłużenie drogi S19 w kierunku północnym i połączenie z drogami krajowymi Nr 63 i Nr 76 – w połączeniu z woj. mazowieckim. Realizacja tego zadania będzie kontynuacją wykonanych wcześniej robót na odcinku od km 6+000 do km 8+000 oraz od km 25+100 do km 36+551. Miejscem realizacji projektu są: miasto i gmina Łuków, gmina Wojcieszków oraz gmina Serokomla należące do powiatu łukowskiego. Przedmiotowy odcinek drogi umiejscowiony jest w regionie geograficznym zwanym Wysoczyzną Łukowską. Niekwestionowanym atutem regionu są walory przyrodniczo – krajobrazowe. Przepustowość drogi jest zbyt mała, co stanowi barierę nie tylko dla województwa lubelskiego ale i dla całego kraju, ponieważ negatywnie wpływa na wymianę handlową ze wschodnimi sąsiadami Unii Europejskiej oraz hamuje przyciąganie kapitału i zmniejsza mobilność siły roboczej. Lepsza dostępność komunikacyjna sprzyjać będzie bardziej intensywnemu rozwojowi turystyki i agroturystyki. Średni Dobowy Ruch na planowanym do realizacji odcinku wynosi ogółem 4681 pojazdów samochodowych.

- **Droga Nr 814** jest drogą dojazdową do Radzyna Podlaskiego znajdującego się na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych przy drodze krajowej Nr 19, która łączy trzy najważniejsze aglomeracje we wschodniej Polsce oraz przy drodze Nr 63 przebiegającej przez województwa: warmińsko – mazurskie, podlaskie, mazowieckie i lubelskie, od przejścia granicznego z Białorusią do Rosji. Jest to region o charakterze wybitnie rolniczym, nieliczny przemysł, głównie przetwórczy, jest zlokalizowany w Radzynie Podlaskim. Znaczącą przeszkodą w rozwoju przedsiębiorstw w tym rejonie jest brak dobrej infrastruktury drogowej. Realizacja projektu dotyczącego drogi nr 814 spowoduje zdynamizowanie napływu inwestycji oraz rozwoju turystyki, a także przyczyni się do rozwoju rynku pracy. Aktualnie droga ta jest w bardzo złym stanie technicznym, a jej parametry techniczne, tj. szerokość jezdni, poboczy, promienie łuków poziomych i pionowych są nieprzystosowane do parametrów technicznych drogi klasy G. Średni Dobowy Ruch na planowanym do realizacji odcinku wynosi ogółem 1978 pojazdów samochodowych. Aby nie dopuścić do dalszej degradacji tej drogi niezbędne jest wykonanie jej rozbudowy, w pierwszej kolejności na odcinku, który jest najbardziej obciążony ruchem. Należy podkreślić, że dane dotyczące obciążenia poszczególnych dróg pochodzą z 2005 r. Bieżąca obserwacja wskazuje, że na wybranych do realizacji odcinkach dróg obciążenie ruchem jest znacznie wyższe. Nowe pomiary ruchu dostępne będą w drugiej połowie 2010 r.

- **Droga Nr 846** jest bardzo dogodnym połączeniem drogi krajowej Nr 17 z przejściem granicznym w Zosinie, tworzy ona ciąg komunikacyjny z zachodu na wschód do przejścia granicznego w Zosinie poprzez drogę krajową Nr 74 i drogi wojewódzkie Nr 842 i Nr 844, często wykorzystywany przez kierowców samochodów ciężarowych. Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 846 stanowi ważny element wojewódzkiej sieci drogowej w dużej mierze decydujący o dostępności komunikacyjnej gmin: Krasnystaw i Kraśniczyn. Droga nr 846 jest drogą dojazdową do miejscowości Krasnystaw, która jest ośrodkiem kulturalnym i gospodarczym w tym regionie. Pełni również funkcję łącznika pomiędzy drogą krajową Nr 17, a drogą wojewódzką Nr 843 (ważne dla dostępności komunikacyjnej województwa lubelskiego drogi dojazdowe do Zamościa) oraz drogą wojewódzką Nr 812, która wraz z drogą wojewódzką Nr 843 stanowią drogi dojazdowe do Chełma. Rozbudowa tej drogi jest niezbędna w związku z planowaną organizacją, przez Polskę i Ukrainę, Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. Polepszenie jej parametrów technicznych przyczyni się do zmniejszenia ruchu na trasie Krasnystaw – Zamość – Hrubieszów. Droga jest w bardzo złym stanie technicznym, a jej parametry techniczne, tj. szerokość jezdni, poboczy, promienie łuków poziomych i pionowych są nieprzystosowane do parametrów technicznych drogi klasy GP. Średni Dobowy Ruch na planowanym do realizacji odcinku wynosi ogółem 1849 pojazdów samochodowych. Dalszy odcinek, od km 6+100 do km 21+393, będzie realizowany w latach 2011-2012. Na rok 2010 zaplanowano w Budżecie Województwa niezbędne środki finansowe na wykup gruntów pod rozbudowę tego odcinka drogi.

- **Droga Nr 835** jest jedną z najważniejszych dróg wojewódzkich. Stanowi ona najkrótsze połączenie z województwem podkarpackim i przejściem granicznym w Medyce w połączeniu z drogą krajową Nr 77. Analizowany odcinek drogi Nr 835 pełni funkcję strategicznego łącznika pomiędzy drogami krajowymi Nr 19 i 17 i drogą krajową Nr 74, mającymi podstawowe znaczenie dla dostępności komunikacyjnej województwa lubelskiego. Poprawa stanu technicznego drogi wpłynie na zwiększenie ilości turystów podróżujących na Roztocze. Realizacja inwestycji w sposób bezpośredni przyczyni się do: poprawy warunków komunikacyjnych (zwiększenie przepustowości drogi), zmniejszenia zagrożenia bezpieczeństwa ruchu oraz zmniejszenia negatywnego oddziaływania drogi na otaczające środowisko. Ze względu na bardzo wysokie koszty związane z rozbudową całego odcinka drogi Nr 835 przebiegającego przez teren woj. lubelskiego, pierwotnie zadanie to znajdowało się na liście rezerwowej, co podyktowane było faktem, iż ówczesnie toczyła się procedura zakwalifikowania tej drogi do dróg krajowych. Jednak w ostatnim okresie, ze względu na nasilający się ruch drogowy, zdecydowano o przyspieszeniu realizacji odcinka Frampol – Biłgoraj, na którym Średni Dobowy Ruch wynosi ogółem 6055 pojazdów. Droga aktualnie nie spełnia parametrów przyjętych dla niej klasy GP. Nienormatywne łuki poziome i pionowe oraz mało czytelne – ze względu na dotychczasowe możliwości terenowe - skrzyżowania z innymi drogami prowadzą do pogorszenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Względy te zadecydowały więc o uwzględnieniu w/w projektu na podstawowej liście projektów kluczowych.

Umieszczenie projektów kluczowych w ramach Działania 5.4 *Transport kolejowy* podyktowane było faktem, iż rozwój transportu kolejowego na terenie województwa lubelskiego jest niezbędnym elementem przyczyniającym się do podniesienia konkurencyjności, atrakcyjności inwestycyjnej w regionie, a także zwiększenia dostępności komunikacyjnej. Podstawowe kierunki rozwoju transportu kolejowego województwa określone zostały w dokumencie pn.: *„Wojewódzki Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Lubelskiego”*. Wśród

założeń dokumentu należy wymienić m.in.: dostosowanie infrastruktury kolejowej do wymogów europejskiego rynku przewozowego oraz powiązanie województwa z siecią europejskich korytarzy kolejowych. Jedną z linii kolejowych wpisanych na listę IWIPK (linia nr 7) stanowi linię międzynarodową, która była od początku wpisana do Programu. Jest ona częścią projektowanego korytarza transportowego Gdynia – Gdańsk – Warszawa – Lublin – Dorohusk – Jagodin – Kowel – Odessa. Na III Paneuropejskiej Konferencji Transportowej w Helsinkach połączenie to zostało uznane jako zasługujące na włączenie do zestawu europejskich korytarzy transportowych. Wybór projektów do listy IWIPK był stosunkowo prosty ze względu na to, iż faktycznie w województwie lubelskim jedynym zarządcą infrastruktury kolejowej jest PKP, który jest realizatorem wszystkich projektów kluczowych w tym działaniu.

Celem kluczowego projektu pn. *„Modernizacja linii kolejowej Nr 30 Łuków - Lublin Płn. na odc. Lubartów - Lublin Płn.”* jest wznowienie ruchu pociągów pasażerskich usuwając lokalne zagrożenia, poprawa bezpieczeństwa ruchu, poprawa jakości usług oraz zmniejszenie skutków negatywnego oddziaływania na środowisko. Realizacja inwestycji wpłynie ponadto pozytywnie na dostępność transportu kolejowego w obsłudze ludności oraz przewozie towarów w relacjach północ - południe, ożywienie ruchu turystycznego, usprawnienie komunikacji zbiorowej oraz połączenie wydajnym systemem transportowym z resztą układu komunikacyjnego kraju. Modernizacja omawianej linii kolejowej ma przeciwdziałać marginalizacji obszarów peryferyjnych poprzez włączenie ich w krajową sieć transportową, co z kolei przyspieszy rozwój województwa lubelskiego, a ponadto usprawni wewnętrzną i zewnętrzną dostępność komunikacyjną regionu.

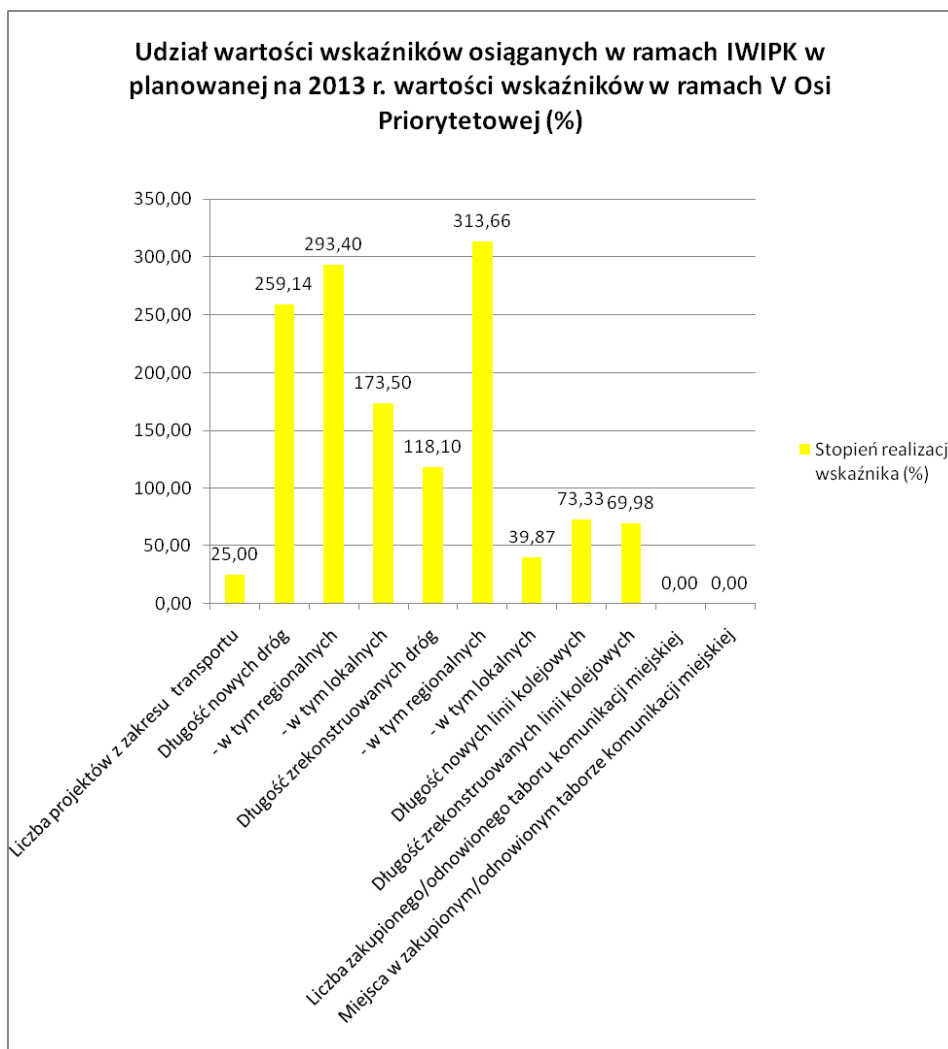
Realizacja inwestycji pn. *„Modernizacja linii nr 63 Dorohusk – Zawadówka Naftobaza (SZ) na odcinku Granica Państwa – Wólka Okopska w km 0.100 – 4.000”*, która wpisana jest na listę IWIPK, ma na celu wzrost jakości transportu kolejowego w województwie lubelskim, co w konsekwencji sprzyjać będzie pobudzeniu przedsiębiorczości i ożywieniu współpracy gospodarczej z Ukrainą. Obsługa międzynarodowego ruchu towarowego na przejściu granicznym w Dorohusku wpłynie znacząco na rozwój gospodarczy terenów przygranicznych (m.in. możliwość budowy i modernizacji infrastruktury torowej związanej z przeładunkami towarów, powstania składów celnych, centrów przeładowniczych w rejonie Dorohuska i Wólki Okopskiej). Ponadto odtworzenie parametrów techniczno-eksploatacyjnych linii, osiągnięcie zwiększonej zdolności ruchowej przez wypracowanie korzystniejszej oferty przewozowej przyczyni się do przewyciężenia peryferyjności komunikacyjnej województwa lubelskiego.

Zapisy RPO WL przewidują w ramach Osi Priorytetowej V m.in. wsparcie zakupu szynobusów dla obsługi transportu publicznego o charakterze regionalnym. Projekt pn. *„Zakup taboru do przewozów pasażerskich”* znalazł się więc na liście IWIPK. Realizacja tego projektu wpłynie na poprawę dostępności transportu kolejowego i aktywizację terenów przyległych do linii kolejowych stwarzając możliwość sprawnego przemieszczania się na trasach regionalnych, a poprzez system skomunikowań w sieciowym rozkładzie jazdy, także w relacjach międzywojewódzkich i dalszych. Z efektów realizacji projektu będą korzystać zarówno mieszkańcy województwa, jak też odwiedzający Lubelszczyznę. Należy przy tym pamiętać, że organizowanie i dotowanie regionalnych kolejowych przewozów osób wykonywanych na podstawie umowy o świadczenie usług publicznych oraz nabywanie kolejowych pojazdów szynowych należy do zadań własnych samorządu województwa. Sprawna realizacja kolejowych przewozów regionalnych na terenie województwa lubelskiego, o odpowiednim standardzie

jakościowym oraz spełniająca właściwe kryteria ekonomiczne i społeczne wymaga pozyskania nowego taboru do przewozów regionalnych, dlatego też projekt taki znalazł się na liście projektów kluczowych.

Wszystkie w/w projekty kluczowe w ramach Działania 5.4 realizują jego cel, którym jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych, co wpłynie korzystnie na szybkość przemieszczania się zarówno wewnątrz regionu jak i poza nim i spowoduje zwiększenie mobilności mieszkańców. Zapewni to lepszą dostępność do najważniejszych ośrodków rozwoju, wpłynie na szybkość przemieszczania się mieszkańców województwa jak i poprawi jego spójność komunikacyjną.

W przypadku wszystkich projektów w ramach V Osi Priorytetowej *Transport* wartości wskaźników określone przez Beneficjentów w składanych dokumentach (fiszki projektowe, preumowy, wnioski o dofinansowanie) w większości przypadków przekraczają wartości planowane na 2013 r. Dokładne zestawienie zawiera poniższy wykres.

Źródło: Dane umieszczone w dokumentach aplikacyjnych Beneficjentów IWIPK (fiszki projektowe, preumowy, wnioski o dofinansowanie).

W związku z faktem, iż w Działaniu 5.3 *Miejski transport publiczny*, nie są realizowane projekty kluczowe, dwa ostatnie spośród w/w wskaźników wynoszą zero. W dniach 30.12.2009-5.02.2010 trwał nabór wniosków o dofinansowanie w ramach w/w

Działania. Obecnie trwa ich ocena merytoryczna, w związku z czym wartość dwóch ostatnich wskaźników znana będzie po wyłonieniu przez ZWL projektów do dofinansowania oraz po podpisaniu umów z Beneficjentami.

12. Udoskonalenie dokumentu oraz wdrożenie Regionalnych Strategii Innowacji, w szczególności w kontekście wsparcia nowoczesnego biznesu.

Podmiotem, odpowiedzialnym za wdrażanie i monitorowanie działań zawartych w Regionalnej Strategii Innowacji (RSI), a także realizację i koordynację projektów w ramach działań i programów wspomagających realizację celów zawartych w RSI, jest w województwie lubelskim Departament Gospodarki i Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie (DGI). Należy zaznaczyć, iż w zakresie wdrażania w/w dokumentu istnieje głęboko zakorzeniona świadomość, iż wysoka aktywność innowacyjna przedsiębiorstw oraz efektywne wykorzystanie przez przemysł wiedzy i badań naukowych – zwłaszcza, w obliczu faktu, iż skala tworzenia i absorbowania innowacji jest w Polsce wysoce niewystarczająca - są obecnie kluczowymi czynnikami konkurencyjności gospodarki zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Niezbędne jest zatem dostarczenie przedsiębiorcom jak najszerszego wsparcia umożliwiającego zdobywanie przez nich nowych, innowacyjnych narzędzi i produktów dla rozwoju ich działalności i pozycji konkurencyjnej na rynku. W związku z powyższym, w zakresie wdrażania RSI nacisk położono na współpracę pomiędzy przemysłem i sferą nauki, a przez to zwiększenie zaangażowania sektora przedsiębiorczości w finansowanie działalności badawczo-rozwojowej oraz wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego.

Przedstawionym powyżej założeniom służyć ma realizacja przez DGI projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VIII *Regionalne Kadry Gospodarki*, Działania 8.2. *Transfer Wiedzy*, Poddziałanie 8.2.2. *Regionalne Strategie Innowacji*. Zgodnie z zapisami Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL), w ramach Priorytetu VIII *Regionalne Kadry Gospodarki*, realizowane są m.in. projekty polegające na tworzeniu i rozwoju sieci wsparcia innowacji i transferu technologii pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami badawczo-rozwojowymi, uczelniami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym. Natomiast w ramach samego Poddziałania 8.2.2 *Regionalne Strategie Innowacji* realizowane są projekty systemowe zakładające tworzenie, rozwój i aktualizację Regionalnych Strategii Innowacji, wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między naukowcami a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym, a także stypendia naukowe i wsparcie towarzyszące dla doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju województwa (określonych w RSI).

DGI wdraża następujące projekty systemowe w zakresie RSI:

- *Moduł portalu dotyczący zagadnień innowacji i transferu technologii w regionie* – projekt zakończony,
- *Wsparcie Regionalnego Systemu Innowacji* – projekt zakończony,
- *Stypendia naukowe dla doktorantów* – zakończenie projektu: lipiec-sierpień 2010 r.,
- *Foresight regionalny szansą ukierunkowanego rozwoju produkcji z sektora MŚP* – początek realizacji projektu - 01.12.2009 r., koniec realizacji - 30.06.2011 r.

Moduł portalu dotyczący zagadnień innowacji i transferu technologii w regionie

Celem głównym projektu jest budowa sieci współpracy w zakresie transferu wiedzy o charakterze gospodarczym i technologicznym poprzez rozwój systemu przekazu i wymiany informacji w regionie. Projekt zakłada stworzenie nowoczesnej platformy koordynującej działania, a także wzajemną współpracę oraz wymianę informacji i doświadczeń pomiędzy instytucjami sfery nauki, pracownikami naukowymi, przedsiębiorcami, instytucjami około biznesowymi i administracją publiczną niezależnie od ograniczeń związanych np. z lokalizacją w województwie. Jego dążeniem jest zorganizowanie społeczności wokół Lubelskiego Portalu Gospodarczego (LPG), który ogniskować będzie rozproszone źródła informacji i wiedzy (strona internetowa LPG www.gospodarka.lubelskie.pl). Celami szczegółowymi są natomiast: zainicjowanie działań w celu powołania w przyszłości systemu zorientowanego na komercjalizację wiedzy i wzrost jej podaży, zwiększenie zaangażowania Samorządu Województwa w proces wsparcia RSI poprzez trwałe zaangażowanie pracowników Departamentu Gospodarki i Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego (DGiI UMWL) w prace LPG i realizację projektu, zwiększenie intensywności i efektywności wymiany informacji pomiędzy sektorem naukowym, gospodarczym i administracyjnym regionu, stworzenie internetowej społeczności składającej się z przedstawicieli przedsiębiorstw, środowisk naukowych, administracji publicznej oraz środowisk zorientowanych na innowacje, zaspokajających wzajemnie swoje potrzeby informacyjne, dopasowanie funkcji portalu do potrzeb społeczności lokalnych grupujących się wokół zagadnień nauki i gospodarki, promocja LPG jako narzędzia wymiany informacji i treści o charakterze dedykowanym wśród Beneficjentów projektu. Do projektu zostały zaproszone 24 instytucje z regionu Lubelszczyzny.

Wsparcie Regionalnego Systemu Innowacji

Celem głównym projektu było nawiązanie funkcjonalnej sieci współpracy pomiędzy biznesem a środowiskiem naukowo – badawczym poprzez pobudzenie przedsiębiorczości ukierunkowanej na innowacyjność. Realizacja projektu przyczyniła się również do udroźnienia i wzmocnienia transferu wiedzy pomiędzy uczelniami a przedsiębiorstwami, m. in. poprzez dostosowanie oferty naukowej szkół wyższych do potrzeb regionalnych przedsiębiorstw. W ramach projektu przedsiębiorcy złożyli 87 deklaracji uczestnictwa, wpłynęło 66 kart zgłoszeniowych od środowisk naukowych, przeprowadzono 65 badań naukowych, stanowiących rozwiązanie problemów badawczo - rozwojowych zgłoszonych przez przedsiębiorców, które stanowią ocenę potrzeb przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności oraz materiał analityczny do rozwoju systemu innowacji w województwie lubelskim.

Stypendia naukowe dla doktorantów

Celem projektu jest wsparcie procesów innowacyjnych w regionalnej gospodarce poprzez system wsparcia stypendiami doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za przyczyniające się do wzmocnienia konkurencyjności i rozwoju gospodarczego Lubelszczyzny, wskazanych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego. Wsparciem objęci zostaną więc doktoranci z następujących dziedzin: innowacyjne technologie, nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo rolne, wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, turystyka w województwie lubelskim/agroturystyka, usługi wysokospecjalistyczne.

Projekt jest realizowany w latach 2008 - 2010. W pierwszym, 2008 r. realizacji projektu przyznano stypendia naukowe dla 18 doktorantów na okres 6 miesięcy, w drugim, 2009 r. - dla 48 doktorantów na okres 7 miesięcy. Na 2010 r. również planowane jest przyznanie stypendiów naukowych dla 48 doktorantów na okres 7 miesięcy (obecnie trwa proces oceny wniosków, które wpłynęły w ramach trzeciego naboru).

Foresight regionalny szansą ukierunkowanego rozwoju produkcji z sektora MŚP

W grudniu 2009 r. rozpoczęta została realizacja projektu systemowego *Foresight regionalny szansą ukierunkowanego rozwoju produkcji z sektora MŚP*. Celem ogólnym projektu jest wskazanie wizji przyszłości województwa lubelskiego oraz wskazanie dróg jej realizacji poprzez opracowanie i upowszechnianie wariantowych scenariuszy rozwoju województwa w perspektywie roku 2020 w kontekście zasobów regionu. Projekt umożliwi rozszerzenie dialogu i współpracy pomiędzy głównymi interesariuszami w systemie innowacji (publiczne instytucje badawcze, firmy prywatne i państwowe, instytucje pośredniczące oraz organy administracji samorządowej). Tworzy też platformę współpracy Samorządu Województwa z ośrodkami naukowo-badawczymi regionu, które zostaną zaangażowane do podjęcia aktywności badawczej zgodnie z potrzebami i kierunkami rozwoju województwa. Istotą projektu jest włączenie do dyskusji przedstawicieli różnych środowisk: naukowców, przedsiębiorców, menedżerów, przedstawicieli administracji publicznej, polityków, dziennikarzy, organizacji pozarządowych i społecznych. Grupy te mają możliwość wymiany wiedzy, doświadczeń jak również definiowania własnych interesów. Zaangażowanie do projektu wielu środowisk zwiększy trafność procesów decyzyjnych. Sprawia także, że wyniki foresightu są użyteczne zarówno dla decydentów zaangażowanych w tworzenie i realizację polityki naukowo-technicznej i innowacyjnej regionu, jak również dla beneficjentów tego procesu. Zaproszenie przedsiębiorców Lubelszczyzny do debaty na temat przyszłości daje możliwość uwzględnienia potrzeb środowisk gospodarczych w tworzeniu polityki naukowo-technicznej i jest gwarancją wykorzystania wyników projektu w praktyce gospodarczej.

Projekt przewiduje przeprowadzenie prognoz rozwoju w trzech obszarach badawczych:

- zasoby regionu;
- zrównoważony rozwój regionu;
- społeczeństwo informacyjne.

Najważniejsze rezultaty przedsięwzięcia zostaną zawarte w raporcie końcowym z badań, który zostanie udostępniony osobom i instytucjom mogącym uwzględnić wyniki projektu w swojej działalności statutowej. Wyniki prognozowania będą mogły być zastosowane przez:

- ośrodki administracji publicznej na szczeblu narodowym lub regionalnym przy podejmowaniu decyzji o dystrybucji środków finansowych na projekty badawcze i rozwojowe oraz organizacje struktur proinnowacyjnych;
- przedsiębiorców przy podejmowaniu decyzji o strategicznych kierunkach rozwoju przedsiębiorstw oraz na ukierunkowaniu nakładów inwestycyjnych;
- ośrodki naukowe przy podejmowaniu decyzji o kierunkach badawczych finansowanych ze środków własnych lub dotacji podmiotowych;

- osoby podejmujące decyzje związane z wyborem drogi kariery zawodowej (studenci, osoby przekwalifikujące się).

Ważnym elementem projektu będą konsultacje społeczne, które pomogą poznać opinię wszystkich zainteresowanych grup społecznych na temat rezultatów przeprowadzonych badań i prognoz oraz przyczynią się do podjęcia trafnych, akceptowanych przez społeczeństwo decyzji.

Projekt wpisuje się w założenia strategii UE 2020, która służy budowaniu konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego harmonijnego rozwoju.

Wszystkie opisane powyżej projekty systemowe, realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VIII *Regionalne Kadry Gospodarki*, Działania 8.2. *Transfer Wiedzy*, Poddziałanie 8.2.2. *Regionalne Strategie Innowacji*, przyczyniają się do udoskonalenia dokumentu jakim jest RSI, a także wspierają tworzenie i rozwój sieci współpracy i wymiany informacji między naukowcami a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym.

Jeśli chodzi o RPO WL, to na realizację postulatów wyrażonych w Regionalnej Strategii Innowacji ukierunkowana została I Oś Priorytetowa RPO WL *Przedsiębiorczość i innowacje*, a w jej ramach Działanie 1.6. *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*, którego celem jest wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw, co przyczyni się do wzmocnienia współpracy między strefą badawczo - rozwojową a gospodarką w strategicznych dla regionu dziedzinach. W Działaniu tym preferowane są projekty badawcze związane ze strategicznymi dla rozwoju regionu dziedzinami badań, wyznaczonymi w Regionalnej Strategii Innowacji, tj. inżynieria, biotechnologia, informatyka, ochrona środowiska, produkcja energii ze źródeł odnawialnych. W/w obszary priorytetowe są kluczowe dla osiągnięcia:

- zwiększenia transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych oraz organizacyjnych do przedsiębiorstw,
- rozwoju współpracy pomiędzy sferą B+R a gospodarką oraz wzrostu udziału nakładów przedsiębiorstw na B+R,
- wspomagania przedsiębiorców w zdobywaniu nowych rozwiązań niezbędnych dla rozwoju ich działalności i poprawy pozycji konkurencyjnej na rynku.

W 2009 r. podjęto starania zmierzające do doprecyzowania wymienionych głównych dziedzin gospodarki uznanych za priorytetowe dla rozwoju województwa. Wyszczególniono następujące kluczowe dziedziny gospodarki:

1. Sektor budowlany;
2. Sektor energii elektrycznej;
3. Sektor rolno - spożywczy;
4. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii;
5. Usługi outsourcingowe;
6. Usługi informatyczne;
7. Usługi doradczo - biznesowe;
8. Przemysł kultury;
9. Technologie medyczne w aspekcie produkcyjnym;
10. Produkcja i usługi exportowe poza województwo;

11. Logistyka (centra logistyczne i terminale przeładunkowe na przecięciu głównych szlaków tranzytowych).

Ponadto trzeba zaznaczyć, iż *Kryteria wyboru projektów w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL* zawierają odniesienia do Regionalnej Strategii Innowacji. Waga sektorów kluczowych dla rozwoju województwa wyraża się przyporządkowaniem określonej puli środków do niektórych sektorów w postaci odrębnych działań w ramach I Osi Priorytetowej i tak np.:

✓ Sektor 4 Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii - Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*

Konkurs w ramach Działania 1.4 A ogłoszony dnia 31.03.2009 r. – kwota do rozdysponowania **7 740 467,95 EUR** (31 928 780 PLN).

Konkurs w ramach Działania 1.4 B ogłoszony dnia 31.03.2010 r. – kwota do rozdysponowania **14 518 897,43 EUR** (59 889 000 PLN).

✓ Sektor 7 Usługi doradczo – biznesowe – Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*

Konkurs ogłoszony dnia 30.03.2008 r. – kwota do rozdysponowania **1 646 919,44 EUR** (6 793 378 PLN).

Konkurs ogłoszony dnia 30.06.2009 r. – kwota do rozdysponowania **4 065 742,68 EUR** (16 770 782 PLN).

✓ Sektor 8 Przemysł kultury – jako szeroko rozumiany sektor kultury ujmujący inwestycje wspierane w Działaniu 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki w zakresie turystyki, kultury i rozrywki* (nr PKD: 55 – Zakwaterowanie, 56 – Działalność usługowa związana z wyżywieniem, 90 – Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką)

Konkurs ogłoszony dnia 30.09.2008 r. – kwota do rozdysponowania **12 529 743,75 EUR** (51 683 940 PLN).

Konkurs ogłoszony dnia 31.03.2009 r. – kwota do rozdysponowania **18 053 763,97 EUR** (74 469 971 PLN).

Projekty systemowe wdrażane przez DGI w ramach PO KL, a także w ramach I Osi Priorytetowej RPO WL przyczyniają się do zwiększenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw na obszarze województwa lubelskiego oraz nawiązania bliskich powiązań pomiędzy nauką i przemysłem poprzez zbudowanie na poziomie regionu partnerstwa na rzecz wspierania innowacji w regionie oraz wypracowanie konsensusu w zakresie wspólnych działań strategicznych. Poprawie innowacyjności i zwiększeniu konkurencyjności regionu sprzyja również inwestowanie w młode kadry naukowe, realizowane za pomocą naukowych stypendiów doktoranckich.

13. Zapewnienie wdrożenia mechanizmów koordynacji i komplementarności w programie.

Zagadnienia dotyczące koordynacji i komplementarności zostały opisane w rozdziale 2.6 niniejszego sprawozdania.

14. Usprawnienie systemów motywacyjnych personelu instytucji zarządzających i pośredniczących.

Instytucja Zarządzająca RPO WL w procedurach zarządzania i realizacji programu stosuje system skoncentrowany. Oznacza to w praktyce skupienie wszystkich zadań związanych z planowaniem, zarządzaniem i wdrażaniem programu w jednym departamencie Urzędu Marszałkowskiego (Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego). Zaznaczyć należy, że system ten obowiązuje dla tej części programu, w ramach której wdrażane są instrumenty wsparcia przeznaczone przede wszystkim dla beneficjentów sektora finansów publicznych (osie priorytetowe III – VIII). Dla potrzeb wdrażania osi priorytetowych I i II, przeznaczonych dla beneficjentów tzw. sektora produkcyjnego (głównie przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu), powołana została Instytucja Pośrednicząca II stopnia – Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości.

Przyjęty w ramach IZ RPO WL skoncentrowany model wdrażania umożliwia kadrze zarządzającej przyjęcie jednolitego systemu rekrutacji i motywowania pracowników, którego celem jest osiągnięcie możliwie najwyższej jakości zarządzania i realizacji programu od strony instytucjonalnej.

Większość pracowników odpowiedzialnych w ramach IZ RPO WL za zarządzanie i wdrażanie programu to osoby o stosunkowo niewielkim doświadczeniu w pracy w administracji i instytucjach obsługujących fundusze europejskie. Jednocześnie zaznaczyć należy, że osoby te posiadają wysokie kompetencje do wykonywania swoich obowiązków nie tylko w ramach ukończonych studiów (ekonomia, prawo, administracja, socjologia) ale też w toku odbytych praktyk, staży oraz szkoleń i kursów specjalistycznych.

W związku z powyższym ważnym czynnikiem motywującym młodych stażem pracowników jest możliwość doksztalcania się w tych obszarach, które są objęte ich zakresem obowiązków służbowych. Kompleksowe podejście do kwestii inwestowania w kompetencje pracowników przekłada się na coraz lepszą jakość i sprawność instytucjonalną w toku realizacji programu będąc jednocześnie ważnym czynnikiem motywacyjnym. IZ RPO WL stwarza możliwości uczestnictwa w studiach podyplomowych oraz specjalistycznych kursach i szkoleniach tym pracownikom, dla których posiadanie odpowiedniej wiedzy jest niezbędnym elementem do efektywnego wykonywania swoich obowiązków. Różnymi formami doksztalcania, finansowanymi w ramach pomocy technicznej programu, objęte są kluczowe dla realizacji RPO WL obszary, w tym np.: pomoc publiczna, ocena oddziaływania na środowisko, rachunkowość, ewaluacja, kontrola, monitoring i sprawozdawczość oraz prawo zamówień publicznych. Jednocześnie możliwość udziału pracowników w studiach, kursach i szkoleniach jest czynnikiem motywującym do rozwoju swoich kompetencji i zwiększającym możliwość awansu zawodowego.

W wymiarze finansowym głównym czynnikiem motywacyjnym w IZ RPO WL jest system premiowy zapewniający efektywne wykonywanie swoich obowiązków na powierzonym stanowisku. Jest to również czynnik, który sprzyja realizacji konkretnych celów z jakimi ma do czynienia IZ RPO WL w toku realizacji programu (np. roczny cel certyfikacji, cel wydatkowania, Krajowa Rezerwa Wykonania).

Motywacyjny system premiowy realizowany jest na zasadzie wyznaczania konkretnych celów poszczególnym pracownikom lub też grupom pracowników (oddziałom w ramach departamentu). Celem może być np. podpisanie określonej ilości umów, rozliczenie i wypłata konkretnej ilości środków, certyfikowanie wskazanej wielkości środków, udział województwa w podziale Krajowej Rezerwy Wykonania). Stawiania przed pracownikami konkretnego, mierzalnego zadania sprzyja motywowaniu do kreatywności

i innowacyjności, a także zachęca do działań ponadnormatywnych. W przypadku zastosowania mechanizmu premii grupowej (np. dla pracowników konkretnego oddziału) premia jest elementem stymulującym większą aktywność w ramach pracy zespołowej.

System premiowy stanowi, oprócz szeroko stosowanego instrumentu inwestowania w kompetencje kadr, główny czynnik motywujący w ramach IZ RPO WL.

Jednocześnie Zarząd Województwa Lubelskiego mając na uwadze zachęcenie pracowników do podejmowania większej odpowiedzialności oraz uczciwości i lojalności wobec pracodawcy stosuje często formę regulacji płacowej na poziomie podwyżek płacy zasadniczej wynagradzając w ten sposób tych pracowników, którzy są filarami w kontekście zapewnienia ciągłości administracyjnej i prawidłowego funkcjonowania Instytucji Zarządzającej. Rozwiązanie takie stosowane jest w oparciu o ocenę indywidualnych wyników pracy oraz stanowi pochodną rynkowej wartości danego pracownika. Jest to jednocześnie w opinii IZ RPO WL czynnik decydujący dla zmniejszenia fluktuacji kadr oraz utrzymania najbardziej wartościowych pracowników

15. Zapewnienie właściwego stosowania *acquis communautaire* (dorobku prawnego UE) w zakresie środowiska poprzez wzmocnienie procesu dokształcania w tym zakresie we wszystkich instytucjach.

W związku z trudnościami, jakie miała Polska jako państwo członkowskie Unii Europejskiej w zapewnieniu właściwej transpozycji prawa wspólnotowego do prawa polskiego i zastosowania dyrektyw środowiskowych pojawiła się konieczność podjęcia działań wspomagających beneficjentów w celu umożliwienia poszerzenia wiedzy z zakresu wymagań dotyczących dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) na potrzeby projektów współfinansowanych w ramach RPO WL.

W ramach działań wspomagających dla beneficjentów organizowanych przez IZ RPO, na przełomie kwietnia i maja 2009 r. odbyło się szkolenie pt. *Przygotowanie oceny oddziaływania na środowisko projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych*. Celem szkolenia było zapoznanie uczestników z wymogami prawa wspólnotowego z zakresu ocen oddziaływania na środowisko w kontekście aplikowania o fundusze Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2007-2013 w świetle ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. Uczestnikami szkolenia byli beneficjenci RPO WL - III - VIII Osi Priorytetowej (146 osób). Szkolenie z tego zakresu przeprowadzono również w okresie październik – grudzień 2009 r. – uczestniczyło w nim 131 osób.

Ponadto, w celu ułatwienia beneficjentom korzystania z informacji niezbędnych do przygotowania dokumentacji OOŚ utworzono na stronie internetowej RPO WL zakładkę: Ocena oddziaływania na środowisko. W zakładce zamieszczone są regulacje krajowe oraz regulacje Komisji Europejskiej w zakresie OOŚ, formularze z zakresu OOŚ, wytyczne MRR oraz KE, informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz stanowiska i interpretacje dotyczące tematyki zakładki <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/345>).

Należy dodatkowo podkreślić, że beneficjenci, w ramach licznych spotkań mają możliwość konsultacji dokumentacji OOŚ w ramach wniosku ubiegającego się o dofinansowanie.

16. Usprawnienie efektywności prac Komitetów Monitorujących.

IZ RPO pozytywnie ocenia dotychczasową organizację pracy Komitetu Monitorującego RPO WL. Sekretariat Komitetu Monitorującego działa sprawnie i zgodnie z przyjętym *Regulaminem prac KM RPO WL*, a materiały i projekty dokumentów przeznaczonych do rozpatrzenia, oceny lub zatwierdzenia przez Komitet wysyłane są z zachowaniem obowiązujących terminów.

Instytucja Zarządzająca RPO WL obserwuje również, iż Członkowie Komitetu wykazują duże zaangażowanie w prace Komitetu, aktywnie biorą udział w dyskusjach, zgłaszają wiele cennych sugestii m.in. do *Kryteriów wyboru projektów*, a także z uwagą i zaangażowaniem śledzą najważniejsze kwestie z punktu widzenia wdrażania programu, które przedstawiane są im przez IZ RPO.

Rekomendacje bezpośrednio dla Województwa Lubelskiego:

17. Prezentacja planu działania na rok 2010 mającego na celu przyspieszenie wdrażania programu jak również sposobu rozwiązywania zidentyfikowanych problemów.

Rok 2010 jest kolejnym rokiem wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013, w którym IZ RPO zamierza podjąć szereg działań, zmierzających do przyspieszenia tego procesu oraz rozwiązywania problemów, jakie zostały zidentyfikowane w dotychczasowym okresie jego realizacji.

Zgodnie z *Harmonogramem ogłaszania konkursów na 2010 r.*, na przyszły rok zaplanowano ogłoszenie 21 konkursów na kwotę 234,6 mln EUR (967,6 mln PLN), co stanowi 20,3% całej alokacji z EFRR, co na koniec 2010 r. zapewni wykorzystanie ok. 80% alokacji przeznaczonej na cały Program. Jednakże należy zauważyć, iż łącznie z dotychczas przeprowadzonymi konkursami oraz środkami przeznaczonymi na realizację projektów kluczowych, na koniec 2010 roku do dyspozycji beneficjentów przekazanych zostanie ok. 90% ogółu dostępnych środków EFRR w ramach Programu.

IZ RPO, opracowując *Harmonogram ogłaszania konkursów na 2010 r.* kierowała się przesłankami, które mają zapewnić w pierwszej kolejności sprawną kontraktację środków w ramach konkursów ogłoszonych w 2009 r. Przyjęte w harmonogramie terminy naborów wynikają z przyjętej strategii zarządzania RPO WL na rok 2010 i mają na celu umożliwienie szybkiego zakończenia procedur oceny konkursów ogłoszonych w 2009 r. oraz podpisanie z beneficjentami umów o dofinansowanie realizacji projektów wybranych w ramach dotychczas przeprowadzonych konkursów. W 2010 r. IZ RPO w pierwszej kolejności zaplanowała ogłoszenie konkursów w ramach tych działań, dla których rozpoczęcie naboru wniosków nie było możliwe z powodu braku uregulowań prawnych na szczeblu krajowym i unijnym. W 2010 r. nie zostaną natomiast ogłoszone konkursy w ramach tych Działań RPO WL, dla których przeznaczone środki uległy wyczerpaniu, co spowodowane było zwiększeniem alokacji w konkursach ogłoszonych w 2009 r. w celu umożliwienia przeznaczenia środków wspólnotowych na projekty, w obszarach mających jednocześnie wpływ na niwelowanie skutków spowolnienia gospodarczego. Poniżej przedstawiono harmonogram naboru wniosków w ramach RPO WL na 2010 r. w formie tabelarycznej.

HARMONOGRAM NABORU WNIOSKÓW na 2010 r. w ramach RPO WL¹

Nr	Oś priorytetowa/ Działanie/ Poddziałanie	Kwota € [mln] ²	2010											
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Oś Priorytetowa I : Przedsiębiorczość i Innowacje														
1.1	Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw	7,27										X		
1.2	Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw													
1.3	Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw	17,29												X
1.4	Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii													
	<i>Schemat A</i>													
	<i>Schemat B</i>	20,29*			X									X
1.5	Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki	15,31					X							
1.6	Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach	1,81									X			
1.7	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo	1,81			X									
Oś Priorytetowa II: Infrastruktura ekonomiczna														
2.1	Instrumenty pożyczkowe i poręczenia dla przedsiębiorstw:													
2.1.1	-Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych													
2.1.2	-Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych													
2.2	Regionalna infrastruktura B+R	7,81					X							
2.3	Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy													
	<i>Schemat A</i>	14,73									X			
	<i>Schemat B</i>	0,77			X									
2.4	Marketing gospodarczy													
	<i>Schemat A</i>	0,24*					X							X
	<i>Schemat B</i>	2,23				X								

¹ 10% alokacji przeznaczonej na każdy z konkursów stanowi rezerwa, która może być wykorzystana na ewentualne dofinansowanie projektów podlegających procedurze odwoławczej

² Alokacja przeznaczona na konkurs jest sumą dostępnych środków z EFRR i BP; * łączna alokacja dla dwóch naborów

Oś Priorytetowa / Działanie / Typ projektu	Wysokość alokacji na konkurs w mln Euro	2010											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Oś Priorytetowa III: Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne													
3.1. Tworzenie terenów inwestycyjnych	9,2609 €												
3.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich	50,8576 €												
Oś Priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne													
4.1. Społeczeństwo informacyjne													
Oś Priorytetowa V: Transport													
5.1. Regionalny układ transportowy													
5.2. Lokalny układ transportowy													
5.3. Miejski transport publiczny													
5.4. Transport kolejowy													
5.5. Transport lotniczy													
Oś Priorytetowa VI: Środowisko i czysta energia													
6.1. Ochrona i kształtowanie środowiska													
Gospodarka wodno - ściekowa													
Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	17,9368 €												
Bezpieczeństwo ekologiczne	5,1350 €												
Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych	2,2645 €												
6.2. Energia przyjazna środowisku													
Oś Priorytetowa VII: Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna													
7.1. Infrastruktura kultury i turystyki													
Ochrona dziedzictwa kulturowego - projekty lokalne													
Ochrona dziedzictwa kulturowego - projekty regionalne													
Infrastruktura kultury													
Infrastruktura turystyki - projekty lokalne	8,7401 €												
7.2. Promocja kultury i turystyki													
7.3. Współpraca międzyregionalna													
Oś Priorytetowa VIII: Infrastruktura społeczna													

Wysokość alokacji na poszczególne konkursy jest uzależniona od zaangażowania środków finansowych w ramach IWIPK,

Termin ogłoszenia konkursu uzależniony jest od wejścia w życie programu pomocowego w zakresie rewitalizacji w ramach regionalnych programów operacyjnych

Zarówno IZ RPO, jak i IP II przestrzegają w procedurze naboru i oceny wniosków o dofinansowanie przewidzianych terminów dotyczących przeprowadzenia naboru wniosków, rozstrzygnięcia konkursu i podpisania umów z beneficjentami, w związku z czym procedura wyboru wniosków do dofinansowania nie trwa dłużej niż jest to konieczne. Terminy te różnią się w zakresie I - II oraz III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL.

Jeśli chodzi o procedury obowiązujące dla III-VIII Osi Priorytetowej w zakresie terminów dotyczących naboru i oceny wniosków o dofinansowanie, to termin pomiędzy datą rozpoczęcia naboru/ogłoszenia konkursu a końcową datą składania wniosków w ramach danego cyklu musi wynosić, co najmniej 30 dni kalendarzowych. Ocena formalna

wniosku o dofinansowanie projektu trwa nie dłużej niż 45 dni roboczych od daty zamknięcia naboru wniosków. W uzasadnionych przypadkach termin oceny formalnej może zostać przedłużony maksymalnie o 60 dni roboczych. Podobnie, ocena merytoryczna - dokonywana jest w terminie nie dłuższym niż 45 dni roboczych od daty zakończenia oceny formalnej, przy czym w uzasadnionych przypadkach termin oceny merytorycznej może zostać przedłużony maksymalnie o 60 dni roboczych. Ocena strategiczna wniosków dokonywana jest w terminie nie dłuższym niż 30 dni roboczych od daty zakończenia oceny merytorycznej. W uzasadnionych przypadkach termin oceny może zostać przedłużony maksymalnie o 60 dni roboczych. Na podstawie listy rankingowej ustalonej po ocenie strategicznej, Zarząd Województwa Lubelskiego dokonuje wyboru projektów do dofinansowania w ramach RPO WL w formie uchwał, odrębnych dla każdej z list rankingowych, w terminie nie dłuższym niż 10 dni roboczych od daty zakończenia oceny strategicznej. Wnioskodawcy, których wnioski zostały zaakceptowane do wsparcia przez ZWL zobowiązani są do przygotowania i złożenia pełnej dokumentacji (uaktualnionego wniosku i załączników) przed podpisaniem umowy/podjęciem uchwały o dofinansowanie projektu, w terminie 3 m-cy od daty otrzymania pisma informującego o przyjęciu projektu do dofinansowania.

W przypadku naboru wniosków w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL, wdrażanych przez IP II, terminy te nieco się różnią: termin pomiędzy datą rozpoczęcia naboru, a końcową datą składania wniosków w ramach danego konkursu wynosi maksymalnie 45 dni kalendarzowych. Ocena formalna wniosku o dofinansowanie trwa nie dłużej niż 21 dni roboczych od daty zakończenia naboru wniosków. W uzasadnionych przypadkach termin oceny formalnej może zostać przedłużony, ale nie więcej niż do 60 dni roboczych od daty zakończenia naboru wniosków. Ocena merytoryczna wniosków o dofinansowanie dokonywana jest w terminie nie dłuższym niż 30 dni roboczych od daty pierwszego posiedzenia Komisji Oceny Projektów dla danego konkursu. Data pierwszego posiedzenia Komisji Oceny Projektów dla danego konkursu nie może zostać wyznaczona później niż 10 dni kalendarzowych liczonych od daty zatwierdzenia listy wniosków ocenionych formalnie dla danego konkursu. W uzasadnionych przypadkach termin oceny merytorycznej może zostać przedłużony o nie więcej niż 30 dni roboczych. Na podstawie Listy rankingowej ustalonej po ocenie merytorycznej, Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdza w formie uchwały listę projektów wybranych do dofinansowania. Umowa o dofinansowanie realizacji projektu podpisywana jest w terminie nie dłuższym niż 60 dni kalendarzowych od daty wysłania do wnioskodawcy informacji o zatwierdzeniu przez Zarząd Województwa Lubelskiego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach podpisanie umowy może nastąpić w terminie późniejszym, indywidualnie wskazanym w piśmie kierowanym do Beneficjenta.

Szacunkowy okres pomiędzy ogłoszeniem konkursu, jego rozstrzygnięciem i podpisaniem umowy z beneficjentami wyznaczony jest przez w/w terminy, przewidziane przez procedury zatwierdzone przez ZWL.

Planowane cele, jeśli chodzi o podpisanie umów o dofinansowanie realizacji projektów w ramach RPO WL na 2010 r. przedstawiają się następująco:

- dla I i II Osi Priorytetowej IP II zakłada w 2010 r. podpisanie ok. 400 umów o dofinansowanie realizacji projektów, na łączną kwotę wsparcia z EFRR ok. **48 486 023,90 EUR** (200 000 000,00PLN);

- dla III-VIII Osi Priorytetowej IZ RPO zakłada w 2010 r. podpisanie ok. 433 umów o dofinansowanie realizacji projektów, na łączną kwotę wsparcia z EFRR ok. **387 888 191,23 EUR** (1 600 000 000,00 PLN).

Na etapie realizacji projektów, IZ RPO ma ograniczony wpływ na przyspieszenie całego procesu przygotowania i realizacji projektów przez beneficjentów RPO WL. Zgodnie z poniższym zestawieniem sytuacja ta przedstawia się następująco:

Procedura	Wpływ IZ RPO na przyspieszenie procesu
Od momentu ogłoszenia konkursu do momentu podpisania umowy z beneficjentem	Wpływ znaczący
Od momentu podpisania umowy z beneficjentem do zakończenia realizacji projektu	Wpływ ograniczony

Jest to spowodowane następującym faktem: jeśli IZ RPO/IP II w trakcie oceny projektu akceptuje określony harmonogram jego realizacji (często rozłożony w czasie), a następnie podpisuje umowę z beneficjentem, to jednocześnie akceptuje możliwość wprowadzania pewnych korekt w harmonogramie. Wówczas na etapie realizacji projektu IZ RPO/IP II nie ma formalnych możliwości nakłonienia beneficjenta do wprowadzenia znaczących przyspieszeń. Odbywać się to może jedynie w formie indywidualnego procedowania z beneficjentem, celem szybszego uzyskania prawidłowych dokumentów służących rozliczeniu wniosku o płatność. Działania takie są prowadzone przez IZ RPO i IP II, jednakże ich efekt ograniczony jest możliwościami finansowymi beneficjenta i cyklem technologicznym danego projektu.

Wielkość planowanych wydatków z EFRR na poszczególne Osi Priorytetowe w ramach RPO WL w 2010 r. przedstawia się następująco:

I *Przedsiębiorczość i innowacje* – **57,14 mln EUR** (235,68 mln PLN)

II *Infrastruktura ekonomiczna* – **27,08 mln EUR** (111,69 mln PLN)

III *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* – **7,03 mln EUR** (28,99 mln PLN)

IV *Spółeczeństwo informacyjne* – **19,49 mln EUR** (80,38 mln PLN)

V *Transport* – **66,80 mln EUR** (275,54 mln PLN)

VI *Środowisko i czysta energia* – **24,12 mln EUR** (99,5 mln PLN)

VII *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna* – **11,77 mln EUR** (48,53 mln PLN)

VIII *Infrastruktura społeczna* – **13,69 mln EUR** (56,48 mln PLN)

IX *Pomoc techniczna* – **4,77 mln EUR** (19,68 mln PLN)

Powyższe dane sporządzone zostały na dzień 30.04.2010 r. wg danych z wniosków o płatność, podpisanych umów oraz umów planowanych do podpisania – zatwierdzonych do dofinansowania, ale jeszcze nie podpisanych.

Na początku 2010 r. IZ RPO podjęła również próbę oceny efektów swoich działań podjętych w roku 2009 r. w celu przezwyciężenia zidentyfikowanych problemów we wdrażaniu RPO WL. Analiza ta doprowadziła do poniższych wniosków:

- 1) W maju 2009 r. wprowadzono w ramach Osi III-VIII system zaliczkowy - w tym celu, po uwzględnieniu przedmiotowych Wytycznych MRR opracowano:
  - *Wzór wniosku o wypłatę zaliczki,*
  - *Wytyczne dla Beneficjentów w zakresie zasad wypełniania obowiązków sprawozdawczych oraz rozliczania wydatków projektów współfinansowanych w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL na lata 2007-2013,*
  - *Wzór wniosku o płatność,*
  - *Instrukcję wypełniania wniosku o płatność.*Efektywny system zaliczkowy znacznie usprawnił proces wdrażania RPO WL, jest to szczególnie istotne w przypadku beneficjentów o skromnych środkach budżetowych. Możliwość otrzymania zaliczki zwalnia z konieczności poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania swoich inwestycji (kredyty, pożyczki).
- 2) Zwiększono częstotliwość składania wniosków o płatność, co bezpośrednio doprowadziło do sprawniejszego zwrotu kosztów ponoszonych przez Beneficjentów Programu. Obecnie Beneficjent może złożyć wniosek o płatność nie częściej niż raz w miesiącu, ale nie rzadziej niż co trzy miesiące.
- 3) Do umowy o dofinansowanie wprowadzono możliwość przesuwania oszczędności powstałych w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w ramach zadań, jak również w ramach prowadzonych postępowań. Taka możliwość skróciła czas realizacji projektów, Beneficjent swobodnie może przesuwać powstałe oszczędności w ramach zadań bez konieczności aneksowania umowy.
- 4) Wprowadzono możliwość dokonywania przez pracowników IZ RPO poprawy oczywistych omyłek we wniosku o płatność. Beneficjent nanosi takie same poprawki na egzemplarzu wniosku o płatność przechowywanym w swojej siedzibie bez konieczności dostarczenia poprawionej wersji do siedziby IZ RPO; usprawnienie to znacznie skróciło czas weryfikacji wniosku o płatność.
- 5) Prowadzone są regularne szkolenia dla Beneficjentów, którzy podpisali umowy o dofinansowanie, polegające na instruktażu wypełniania wniosku o płatność i rozliczania wydatków ponoszonych w związku z realizacją projektów. Ponadto pracownicy IZ RPO na bieżąco udzielają beneficjentom konsultacji, co przyczynia się do skrócenia procesu weryfikacji wniosków o płatność.
- 6) Prowadzone na dokumentach kontrole i wnioski z nich wynikające, które przekazywane są Beneficjentom, przyczyniają się do eliminacji błędów popełnianych przy wypełnianiu kolejnych wniosków o płatność.
- 7) Pracownicy IZ RPO organizują spotkania z Beneficjentami, których celem jest omówienie problematyki związanej z zapewnieniem prawidłowości opracowania wniosków o płatność. W trakcie spotkań analizowane są też harmonogramy składania wniosków o płatność pod kątem poszukiwania możliwości przesunięć w planowanych wydatkach, celem przyspieszenia realizacji inwestycji.

IZ RPO zidentyfikowała również główne problemy i przyczyny opóźnień w przekazywaniu środków na rzecz Beneficjentów. Należą do nich:

- wpływ dużej ilości wniosków o płatność w krótkim terminie (większość Beneficjentów zwleka ze złożeniem wniosków o płatność do ostatniego dnia sprawozdawczego),
- błędne wypełnianie wniosków o płatność przez Beneficjentów,

- rozbieżności w dokumentacji dołączonej do wniosku (terminy rozpoczęcia i zakończenia realizacji inwestycji, zakres rzeczowy ofert nie odzwierciedla faktycznie dokonanych zakupów),
- błędna dokumentacja lub jej brak (pozwolenia, certyfikaty),
- błędne opisywanie dokumentów finansowych,
- poprawki wniosków o płatność dokonywanych przez Beneficjentów (3-4 razy),
- opóźnienia w składaniu korekty wniosków o płatność przez Beneficjentów.

Zidentyfikowane problemy z płynnością w systemie finansowania zmierzają do wprowadzania w 2010 r. takich usprawnień jak: szkolenia dla beneficjentów w ramach rozliczania i kontroli projektów, konsekwentne egzekwowanie zapisów zawartych w umowie o dofinansowanie dotyczących terminów rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu.

Jeśli chodzi o uproszczenia w w/w zakresie, to w ramach realizacji I i II Osi Priorytetowej IP II w marcu 2010 r. wprowadziła dodatkowo następujące rozwiązania:

- uproszczenie dokumentów rozliczeniowych (zmniejszenie ilości załączników składanych do wniosku o płatność - zastąpienie części dokumentów oświadczeniami),
- Oświadczenie o kwalifikowalności VAT w ramach projektu,
- Oświadczenie Beneficjenta dotyczące wypełniania obowiązków promocji projektu,
- Oświadczenie Beneficjenta dotyczące posiadania atestów, świadectw homologacji, certyfikatów zgodności lub jakości, lub innych dokumentów potwierdzających dopuszczenie maszyn i urządzeń do używania,
- Oświadczenie Beneficjenta, że zakupione towary i usługi, w ramach których został opłacony podatek VAT, są/nie są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych,
- ograniczenie ilości składanych korekt wniosku o płatność do dwóch - w przypadku gdy przy drugiej korekcie przedstawione we wniosku wydatki nie będą w pełni udokumentowane, zostają wyłączone z danego wniosku o płatność - beneficjent może przedstawić je do rozliczenia w następnym wniosku o płatność.

Powyższe mechanizmy zdyscyplinują beneficjentów do składania poprawnych wniosków o płatność, co z kolei skróci czas weryfikacji wniosków o płatność.

Ponadto, w celu przyśpieszenia wdrażania RPO WL, IZ RPO rozważa podjęcie w 2010 r. następujących działań i rozwiązań:

- brak zgody na przesunięcia wydatków w harmonogramach (pomiędzy złożonym wnioskiem o dofinansowanie, a dokumentacją składaną do podpisania umowy),
- skoncentrowanie się na podpisywaniu umów z konkursów zakończonych, w szczególności dla projektów już zrealizowanych,
- korzystanie z uprawnienia ZWL do priorytetowego traktowania projektów zrealizowanych,
- możliwie szybkie zakończenie ogłoszonych konkursów,
- zwiększanie alokacji na zakończone konkursy lub zwiększenie alokacji na zakończone konkursy tylko dla projektów zrealizowanych,
- możliwość ogłoszenia konkursów na projekty zrealizowane,
- skrócenie czasu weryfikacji wniosków o płatność,

- odbywanie roboczych spotkań z Departamentem Finansów (raz na miesiąc), celem szybkiej weryfikacji poświadczeń i wniosków o płatność od IZ RPO do Instytucji Certyfikującej (IC),
- odbywanie roboczych spotkań z Instytucją Pośredniczącą w Certyfikacji (IPOC) (raz na miesiąc), celem szybkiej weryfikacji poświadczeń i wniosków o płatność od IZ do IC,
- indywidualne procedowanie z beneficjentami dużych projektów (o wartości powyżej **0,5 mln EUR** (2 mln PLN), celem szybszego uzyskania prawidłowych dokumentów służących podpisaniu umowy, a następnie rozliczeniu wniosku o płatność,
- konsekwentne egzekwowanie zapisów zawartych w harmonogramach preumów Beneficjentów projektów kluczowych – z możliwością wykreślenia projektu z listy IWIPK w przypadku rażących przekroczeń harmonogramów,
- wykluczenie, w trakcie aktualizacji IWIPK, możliwości wpisywania nowych projektów na listę projektów kluczowych – z wyjątkiem projektów już zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji.

Dodatkowo, IZ RPO rozważa możliwość wprowadzenia zmian zapisów dokumentów konkursowych, tj. *Regulaminy konkursów, Wytyczne w zakresie organizacji systemu naboru, oceny i wyboru projektów konkursowych oraz zmiana zapisów Instrukcji Wykonawczej IZ RPO WL, Instrukcji Wykonawczej IP II oraz Opisu Systemu Zarządzania i Kontroli*, mających na celu reorganizację procesu naboru i oceny wniosków o dofinansowanie, w wyniku której m. in. zostanie nałożony na Beneficjentów obowiązek dostarczania pełnej dokumentacji do podpisania umowy już na etapie składania wniosku o dofinansowanie w odpowiedzi na ogłoszony konkurs.

Ponadto, w IZ RPO trwają obecnie prace nad projektem (tytuł roboczy „*Eurolider Lubelskiego*”), którego celem będzie promowanie Beneficjentów najsprawniej wydających środki europejskie w ramach Programu. Laureaci konkursu otrzymają szansę promocji jako lidera województwa lubelskiego w wydatkowaniu eurofunduszy; zostaną oni zaprezentowani w środkach masowego przekazu i publikacjach RPO WL. W chwili obecnej trwają prace nad kryteriami wyboru laureatów konkursu.

Na odrębną, szczegółową analizę zasługuje kwestia realizacji projektów kluczowych w ramach RPO WL, którą przeprowadzono poniżej - omówiono stan przygotowania projektów kluczowych, wskazano szacunkowy czas na podpisanie umów o dofinansowanie, a także przedstawiono system monitorowania przygotowania projektów kluczowych.

Zgodnie z przyjętymi procedurami po zatwierdzeniu ostatecznej listy IWIPK (Indykatywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych), IZ RPO wyznaczyła Beneficjentom 6-miesięczny termin na podpisanie preumów/przyjęcie zobowiązań w przypadku projektów własnych samorządu województwa. Ostatnia preumowa została podpisana 31 grudnia 2009 r. i dotyczyła projektu lotniskowego. W przypadku tego projektu w związku z faktem, że zarówno Beneficjent, jak i IZ RPO oczekiwały na wydanie *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie portów lotniczych w ramach regionalnych programów operacyjnych*, IZ RPO wyraziła zgodę na przedłużenie terminu podpisania preumowy. Spółka Port Lotniczy Lublin S.A. została zobowiązana do złożenia dokumentów niezbędnych do podpisania preumowy w terminie 10 dni roboczych od dnia wejścia w

życie ww. rozporządzenia. W sumie do końca 2009 r. podpisano 13 preumów oraz przyjęto 8 zobowiązań.

W przypadku projektów kluczowych gotowych do realizacji lub już zrealizowanych w momencie przyjęcia przez Zarząd Województwa Lubelskiego IWIPK, możliwe było odstąpienie od podpisania preumowy/przyjęcia zobowiązania. W takim przypadku, Beneficjent zobowiązany był pisemnie zgłosić do IZ RPO gotowość projektu do realizacji, jednocześnie zwracając się z wnioskiem o odstąpienie od podpisania preumowy i umożliwienie złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu wraz z kompletną dokumentacją. Beneficjent zobowiązany był do złożenia wniosku o dofinansowanie w ciągu miesiąca od otrzymania zgody IZ RPO na odstąpienie od podpisania preumowy/przyjęcia zobowiązania. Czterech beneficjentów (dla pięciu projektów) skorzystało z takiej możliwości i odstąpiło od podpisania preumowy/przyjęcia zobowiązania, składając od razu wnioski o dofinansowanie.

Poniżej przedstawiono daty złożenia wniosków o dofinansowanie, zgodnie z podpisanymi preumowami oraz przyjętymi zobowiązaniami wraz z szacunkowymi datami podpisania właściwych umów o dofinansowanie/przyjęcia zobowiązań do realizacji projektów. Ponadto w wyniku podpisania preumów/przyjęcia zobowiązań zmianie uległy koszty całkowite niektórych projektów, co miało być ujęte podczas najbliższej aktualizacji IWIPK.

Działanie 5.1 – Regionalny układ transportowy:

- 1) Rozbudowa drogi Lublin - Port Lotniczy Świdnik – wartość inwestycji **22,53 mln EUR** (92,93 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **8,15 mln EUR** (33,6 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 15.01.2012 r., przewidywana data przyjęcia zobowiązania dotyczącego realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi procedurami: 15.04.2012 r.
  - w dniu 02.04.2010 r. wybrano wykonawcę projektu (firma litewska). W związku z faktem, iż otrzymano trzy protesty dotyczące wyboru projektanta, do podpisania umowy na wykonanie projektu dojdzie po 17.05.2010 r.
  - w dniu 25.04.2010 r. złożono do RDOŚ wnioski o wydanie decyzji środowiskowej dla samej drogi bez toru dojazdowego do lotniska - postępowanie prowadzone będzie równoległe z wykonaniem projektu, ma na celu uzyskanie poprawnej decyzji środowiskowej.
- 2) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin-Wysokie-Biłgoraj-Sieniawa-Przeworsk-Kańczuga-Dynów-Grabownica Starzeńska od km 72+800 do km 85+860 Frampol - Biłgoraj /do planowanego początku obwodnicy Biłgoraja/ - wartość inwestycji **23,41 mln EUR** (96,57 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **10,55 mln EUR** (43,5 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.05.2010 r., przewidywana data przyjęcia zobowiązania dotyczącego realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi procedurami: 31.08.2010 r.
  - w dniu 11.02.2010 r. złożono wniosek o ZRID (Zezwolenie na realizację inwestycji drogowej), dla którego 16.03.2010 r. zostało wszczęte postępowanie,
  - w dniu 15.03.2010 r. ogłoszono przetarg ograniczony na wybór wykonawców robót, którzy 16.04.2010 r. złożyli wnioski o kwalifikacje, obecnie podlegające ocenie. W terminie do 10.06.2010 r. pięciu wybranych wykonawców złoży oferty cenowe dotyczące wykonawstwa prac.

- 3) Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 826 Markuszów - Nałęczów na odcinku od km 0+010 do km 10+930 - wartość inwestycji **8,83 mln EUR** (36,44 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **5,68 mln EUR** (23,45 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.01.2011 r.; przewidywana data przyjęcia zobowiązania dotyczącego realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi procedurami: 31.04.2011 r.
- W dniu 17.03.2010 r. złożono wniosek o ZRID, dla którego 19.04.2010 r. zostało wszczęte postępowanie,
  - w maju planowane jest opracowanie studium wykonalności i ogłoszenie przetargu ograniczonego na wykonanie robót do końca 2012 r.,
- 4) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 849 Zamość - Jacnia - Józefów -Wola Obszańska na odcinku Lipsko - Kaczórki od km 9+711 do km 24+100- wartość inwestycji **11,20 mln EUR** (46,18 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **7,30 mln EUR** (30,10 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.01.2012 r.; przewidywana data przyjęcia zobowiązania dotyczącego realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi procedurami: 31.04.2012 r.,
- w dniu 24.09.2009 r. uzyskano aktualizację decyzji środowiskowej,
  - w dniu 16.12.2009 r. podpisano umowę na aktualizację map i projektu oraz przygotowanie materiałów do ZRID, z terminem zakończenia do 30.07.2010 r.
- 5) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 808 Łuków-Serokomla-Kock na odcinku od km 0+039,39 do km 6+000 oraz od km 20+100 do km 25+142,45 - wartość inwestycji **9,03 mln EUR** (37,25 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **5,94 mln EUR** (24,50 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 30.04.2010; przewidywana data przyjęcia zobowiązania dotyczącego realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi procedurami: 30.07.2010 r.
- w dniu 05.01.2010 r. Zarząd Dróg Wojewódzkich złożył wniosek kasacyjny do WSA (Wojewódzki Sąd Administracyjny) w sprawie wyroku o uchylenie ULD (decyzja ustalająca lokalizację drogi),
  - w dniu 11.02.2010 r. uzyskano ZRID, do którego w dniach 15-22.03.2010 r. wniesiono odwołania do Ministra Infrastruktury,
  - w dniu 13.04.2010 r. ogłoszono przetarg nieograniczony na roboty z otwarciem ofert w dniu 26.05.2010 r.
- 6) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 814 Radzyń Podl.-Suchowola-Żminne na odcinku od km 0+140 do km 6+600 - wartość inwestycji **6,25 mln EUR** (25,77 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **4,16 mln EUR** 17,15 mln PLN, data złożenia wniosku o dofinansowanie: 15.04.2010 r.; przewidywana data przyjęcia zobowiązania dotyczącego realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi procedurami: 15.07.2010 r.
- w dniu 10.02.2010 r. Urząd Gminy wydał nową decyzję środowiskową,
  - w dniu 14.03.2010 r. złożono wniosek o ZRID,
  - w dniu 12.04.2010. ogłoszono przetarg ograniczony na wybór wykonawcy robót z kwalifikacją wykonawców w dniu 14.05.2010 r.,
  - w związku z opóźnieniem w uzyskaniu decyzji środowiskowej i nie uzyskaniu decyzji ZRID w dniu 23.04.2010 r. opóźnieniu ulegnie złożenie przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie.

- 7) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 846 Małochwiej Duży-Wojśławice-Teratyn na odcinku od km 0+100 do km 6+100 - wartość inwestycji **6,20 mln EUR** 25,59 mln PLN, dofinansowanie z EFRR **4,17 mln EUR** 17,20 mln PLN, data złożenia wniosku o dofinansowanie: 28.02.2010 r.; przewidywana data przyjęcia zobowiązania dotyczącego realizacji projektu zgodnie z obowiązującymi procedurami: 28.05.2010 r.
- w dniu 26.02.2010 r. złożono wniosek o dofinansowanie,
  - w dniu 26.04.2010 r. podpisano umowę z wykonawcą robót z terminem zakończenia do 30.04.2011 r.
  - w dniach 28.04.2010 r.-10.05.2010 r. będą prowadzone opisy działek do ustalenia odszkodowań przez rzeczoznawców za grunty nabyte w ZRID pod budowę drogi.
- 8) Przebudowa Alei Solidarności wraz z budową mostu i łącznika do ul. Sidorskiej w Białej Podlaskiej - wartość inwestycji **5,20 mln EUR** 21,44 mln PLN, dofinansowanie z EFRR **2,81 mln EUR** (11,61 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 05.10.2009; Beneficjent odstąpił od procedury podpisywania preumowy.
- 9) Przebudowa ulicy Lubelskiej od ulicy Szpitalnej do ulicy Podwalnej wraz z przebudową Ronda Jana Pawła II oraz od ulicy Przechodniej do ulicy Hrubieszowskiej w Chełmie - wartość inwestycji **2,72 mln EUR** (11,23 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **1,70 mln EUR** 7,00 mln PLN, data złożenia wniosku o dofinansowanie: 15.03.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 15.06.2010 r..
- planowany termin rzeczowego rozpoczęcia – 1.05.2010 r.
  - planowany termin rzeczowego zakończenia projektu – 30.11.2010 r.
  - planowany termin finansowego zakończenia projektu – 31.12.2010 r.
  - Beneficjent dysponuje obecnie wszystkimi pozwoleniami na budowę niezbędnymi do rozpoczęcia realizacji inwestycji.
  - w ramach w/w projektu w dniu 19 kwietnia 2010 r. podpisano umowę na wykonanie nadzoru inwestorskiego nad realizacją inwestycji. Wykonawcę nadzoru inwestorskiego nad realizacją inwestycji wyłoniono w przeprowadzonym przetargu nieograniczonym, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych.
  - obecnie trwają przygotowania do ogłoszenia przetargu nieograniczonego na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych.
- 10) Przebudowa ulicy Lwowskiej w Chełmie od dworca PKS do ulicy Orłąt Lwowskich wraz z przebudową skrzyżowania z aleją I Armii Wojska Polskiego i aleją Armii Krajowej wartość inwestycji **12,87 mln EUR** (53,09 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **0,30 mln EUR** (1,25 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 30.11.2009 r.; faktyczna data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 08.03.2010 r..
- w ramach w/w projektu w dniu 26 marca 2010 r. podpisano umowę z Zamojską Dyrekcją Inwestycji „ZDI” Spółka z o.o. na wykonanie nadzoru inwestorskiego nad realizacją inwestycji,
  - wykonawcę nadzoru inwestorskiego nad realizacją inwestycji wyłoniono w przeprowadzonym przetargu nieograniczonym zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych,
  - obecnie trwają przygotowania do ogłoszenia przetargu nieograniczonego na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych,
  - planowany termin rzeczowego zakończenia projektu – 29.10. 2010 r.,

- planowany termin finansowego zakończenia projektu – 31.12.2010 r.,
- przewidywane terminy składania wniosków o płatność: maj 2010 r. – **13 379,08 EUR** (55 187,36 PLN), sierpień 2010 r. – **149 813,33 EUR** (617 964,99 PLN), wrzesień 2010 r. – **86 716,60 EUR** (357 697,31 PLN), grudzień 2010 r. – **51 465,00 EUR** (212 292,07 PLN).

11) Przedłużenie ul. Krańcowej do ul. Kunickiego wraz z mostem na rzece Czerniejówce - wartość inwestycji **13 081 529,25 EUR** (53 960 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **6 710 465,71 EUR** (27 680 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 24.07.2009 r.; faktyczna data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 22.10.2009 r.

- projekt jest kontynuacją inwestycji zrealizowanej w ramach ZPORR i polega na budowie nowego odcinka drogi powiatowej - ul. Krańcowej o długości 0,699 km - od ul. Długiej do ul. Kunickiego. W dalszej perspektywie Miasto planuje budowę dalszego przedłużenia ul. Krańcowej. Projekt zapewni zasadniczą poprawę obsługi komunikacyjnej wschodnich dzielnic miasta, a szczególnie strefy aktywizacji gospodarczej zlokalizowanej na Zadębju i na Felinie (m.in. strefa ekonomiczna i park technologiczny), zapewniając ich dostępność z kierunku południowego. Budowa mostu na Czerniejówce przyspieszyć powinna rekultywację doliny tej rzeki i zwiększyć jej dostępność.
- projekt posiada prawomocne decyzje administracyjne, które pozwoliły na rozpoczęcie realizacji inwestycji, w tym m.in.:
  - I. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia;
  - II. Decyzja o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzieleniu Gminie Lublin pozwolenia na budowę; wydana przez Wydział Architektury, Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Miasta Lublin.
- projekt jest w trakcie realizacji, umowa z wykonawcą robót budowlanych została podpisana w dniu 1.12.2008 r. Roboty budowlane rozpoczęły się w dniu 2.12.2008 r. Zaawansowanie realizacji inwestycji według stanu na dzień 26.04.2010 r. wynosi ok. 75%. Zakończenie rzeczowe realizacji projektu zaplanowano na dzień 10.09.2010 r., finansowe - na 30.09.2010 r. Terminy te zostaną dotrzymane.
- zostały złożone trzy wnioski o płatność na kwotę całkowitą: **9 593 193,11 EUR** (39 570 962,27 PLN), w tym kwota wnioskowanej refundacji wynosiła **5 460 255,00 EUR** (20 523 005,86 PLN), która wpłynęła w pełnej wysokości do budżetu Miasta Lublin. Planuje się złożyć dwa wnioski o płatność, t.j:
  - I wniosek o płatność: 06.2010 r., kwota wydatków objętych wnioskiem: **1 362 017,66 EUR** (5 618 186,65 PLN), kwota refundacji: **728 510,89 EUR** (3 005 034,59 PLN).
  - II wniosek o płatność: 10.2010 r., kwota wydatków objętych wnioskiem: **1 881 890,85 EUR** (7 762 611,55 PLN), kwota refundacji: **1 006 578,71 EUR** (4 152 036,53 PLN).
- Beneficjent nie zamierza składać wniosków o płatność zaliczkową.

12) Przebudowa ul. Królowej Jadwigi od ulicy Akademickiej do ulicy Dzieci Zamojszczyzny i przebudowa ulicy Podgroble - wartość inwestycji **1,23 mln EUR** (5,07 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **0,79 mln EUR** 3,27 mln PLN, data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.07.2009 r.; faktyczna data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 27.11.2009 r.

- w wyniku postępowania w przetargu nieograniczonym przeprowadzonym zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych dokonano wyboru Inspektora Nadzoru nad realizacją Projektu,
- umowę na pełnienie funkcji Inspektora Nadzoru podpisano w dniu 16.02.2010 r.,
- ogłoszony został przetarg nieograniczony, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych na wybór wykonawcy robót budowlanych. W dniu 08.04.2010 r. odbyło się otwarcie ofert. Oferty na wykonawstwo robót złożyło dwóch Wykonawców,
- wybór wykonawcy robót i przewidywany termin podpisania umowy na wykonawstwo robót odbędzie się w miesiącu maju 2010 r.,
- przewidywane terminy składania wniosków o płatność: czerwiec 2010 r. – **193 944,10 EUR** (800 000,00 PLN), lipiec 2010 r. – **193 944,10 EUR** (800 000,00 PLN), sierpień 2010 r. – **193 944,10 EUR** (800 000,00 PLN), wrzesień 2010 r. – **212 453,83 EUR** (876 350,80 PLN).

13) Przebudowa ulicy Przemysłowej w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ul. Peowiaków do skrzyżowania z ul. Kilińskiego - wartość inwestycji **0,8 mln EUR** (3,30 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **0,6 mln EUR** 2,52 mln PLN, data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.07.2009 r.; faktyczna data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 27.11.2009 r.

- w wyniku postępowania w przetargu nieograniczonym przeprowadzonym zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych dokonano wyboru Inspektora Nadzoru nad realizacją Projektu,
- umowę na pełnienie funkcji Inspektora Nadzoru podpisano w dniu 16.02.2010 r.,
- ogłoszony został przetarg nieograniczony, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, na wybór wykonawcy robót budowlanych. W dniu 06.04.2010 r. odbyło się otwarcie ofert. Oferty na wykonawstwo robót złożyło dwóch wykonawców,
- wybór wykonawcy robót i przewidywany termin podpisania umowy na wykonawstwo robót odbędzie się w miesiącu maju 2010 r.,
- przewidywane terminy składania wniosków o płatność: czerwiec 2010 r. – 763 600,00 PLN, sierpień 2010 r. – 800 000 PLN, wrzesień 2010 r. – 405 929,00 PLN.

14) Budowa ulicy Św. Piątka w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ulicą Tęczową do skrzyżowania z ul. Waryńskiego - wartość inwestycji **0,46 mln EUR** (1,90 mln PLN), dofinansowanie z EFRR **0,35 mln EUR** (1,45 mln PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 09.10.2009 r.; faktyczna data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 09.01.2010 r.

- w wyniku postępowania w przetargu nieograniczonym przeprowadzonym zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych dokonano wyboru Inspektora Nadzoru nad realizacją Projektu,
- umowę na pełnienie funkcji Inspektora Nadzoru podpisano w dniu 16.02.2010 r.,
- ogłoszony został przetarg nieograniczony, zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych na wybór wykonawcy robót budowlanych. W dniu 07.04.2010 r. odbyło się otwarcie ofert. Oferty na wykonawstwo robót złożyło trzech Wykonawców,
- wybór Wykonawcy robót i przewidywany termin podpisania umowy na wykonawstwo robót odbędzie się w miesiącu maju 2010 r.,

- przewidywane terminy składania wniosków o płatność: czerwiec 2010 r. – **181 393,70 EUR** (748 230,86 PLN), sierpień 2010 r. – **159 991,03 EUR** (659 947,02 PLN).

Działanie 5.2 – Lokalny układ transportowy:

1) Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich - wartość inwestycji **41 196 150,21 EUR** (169 930 000,00 PLN),, dofinansowanie z EFRR **31 826 646,35 EUR** (131 600 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 15.03.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 15.06.2010 r.

W ramach partnerstwa samorządy ubiegają się o dofinansowanie 26 zadań inwestycyjnych dotyczących budowy i przebudowy dróg powiatowych, zlokalizowanych na terenie całego województwa. Przygotowane do realizacji odcinki dróg stanowią połączenia komunikacyjnego istotnym znaczeniu w skali regionalnej, będąc łącznikami dla dróg wyższych kategorii (wojewódzkich i krajowych). Łączna długość odcinków przewidzianych: do budowy to 3,47 km, do przebudowy 151,32 km.

Na obecnym etapie zakończono w całości prace związane z przygotowaniem poszczególnych inwestycji do realizacji tzn. opracowano dokumentację techniczną zadań inwestycyjnych, przeprowadzono procedury zakończone uzyskaniem decyzji środowiskowych oraz zaświadczeń organu odpowiedzialnego za nadzorowanie sieci Natura 2000, uzyskano decyzje budowlane zezwalające na przeprowadzenie inwestycji. Dla projektu jako całości opracowane zostało studium wykonalności zawierające analizę techniczną, ekonomiczną i instytucjonalną możliwości realizacji przedsięwzięcia.

Projekt przewidziano do rzeczowej realizacji w okresie od 17 marca 2010 r. do 30 listopada 2011 r. W chwili obecnej rozpoczęto rzeczową realizację projektu w części dotyczącej utworzenia biura odpowiedzialnego za obsługę projektu, poniesiono część kosztów adaptacji przestrzeni biurowej, bieżącej działalności oraz osobowych. W ramach realizacji zadań dotyczących obsługi projektu zaplanowano 5 zamówień (2 zostały zrealizowane). Roboty budowlane rozpoczęte zostaną po przeprowadzeniu procedur wyboru wykonawców oraz podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu. Obecnie prowadzone są prace związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem procedur przetargowych, zmierzających do wyłonienia wykonawców robót budowlanych oraz nadzoru inwestorskiego. Spośród przewidzianych do przeprowadzenia w czasie trwania Projektu 58 postępowań przetargowych, rozpoczęto 8.

Działanie 5.4 – Transport kolejowy:

1) Przebudowa układu komunikacyjnego wraz z modernizacją wiaduktu kolejowego i przejścia podziemnego w obrębie dworca kolejowego Lublin - wartość inwestycji **10 308 128,68 EUR** (42 520 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **7 180 780,14 EUR** (29 620 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 01.07.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 01.10.2010 r.

- opracowanie Studium Wykonalności – termin zakończenia 30.06.2010 r.
- procedura przetargowa formuły „projektuj i buduj” – sierpień – październik 2010 r.,

- opracowanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie pozwolenia na budowę – listopad 2010 r. – lipiec 2011 r.,
  - planowana realizacja robót zasadniczych w formule „projektuj i buduj” – sierpień 2011 r. – grudzień 2012 r.
- 2) Modernizacja części infrastruktury technicznej linii kolejowej Nr 7 Warszawa Wschodnia – Dorohusk w obrębie przystanku osobowego Lublin Północny oraz stacji Świdnik dla sprawnego skomunikowania aglomeracji - wartość inwestycji **5 561 346,94 EUR** (22 940 000,00 PLN);, dofinansowanie z EFRR **3 874 033,31 EUR** (15 980 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 01.07.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 01.10.2010 r..
- opracowanie Studium Wykonalności – termin zakończenia 30.06.2010 r.,
  - procedura przetargowa formuły „projektuj i buduj” – sierpień – wrzesień 2010 r.,
  - opracowanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie pozwolenia na budowę – październik 2010 r. – kwiecień 2011 r.,
  - planowana realizacja robót zasadniczych w formule „projektuj i buduj” – marzec 2011 r. – maj 2012 r.
- 3) Modernizacja linii kolejowej Nr 30 Łuków – Lublin Północny na odcinku Lubartów – Lublin Północny - wartość inwestycji **11 944 531,99 EUR** (49 270 000,00 PLN); dofinansowanie z EFRR **8 322 626,00 EUR** (34 330 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 01.12.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 01.03.2011 r..
- opracowanie Studium Wykonalności – termin zakończenia 30.11.2010 r. ,
  - procedura przetargowa formuły „projektuj i buduj” – styczeń – marzec 2011 r.,
  - opracowanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie pozwolenia na budowę – kwiecień 2011 r. – październik 2011 r.,
  - planowana realizacja robót zasadniczych w formule „projektuj i buduj” – październik 2011 r. – marzec 2012 r.
- 4) Modernizacja linii Nr 63 Dorohusk – Zawadówka Naftobaza (SZ) na odcinku Granica Państwa Dorohusk - Wólka Okopska w km 0.100 – 4.000 - wartość inwestycji **8 778 394,63 EUR** (36 210 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **6 116 511,92 EUR** (25 230 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 01.11.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 01.02.2011 r..
- opracowanie Studium Wykonalności – termin zakończenia 30.10.2010 r.,
  - procedura przetargowa formuły „projektuj i buduj” – grudzień 2010 – luty 2011 r.,
  - opracowanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie pozwolenia na budowę – marzec 2011 r. – grudzień 2011 r.,
  - planowana realizacja robót zasadniczych w formule „projektuj i buduj” – październik 2011 r. – wrzesień 2012 r.
- 5) Zakup taboru kolejowego do przewozów pasażerskich - wartość inwestycji **410 521 467,19 EUR** (43 400 000, 00 PLN), dofinansowanie z EFRR **3 835 244,49 EUR** (15 820 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 24.09.2009 r.; faktyczna data przyjęcia zobowiązania dotyczącego dofinansowania projektu: 15.12.2009 r.

- w dniu 12 kwietnia 2010 r. został podpisany aneks do zobowiązania z dnia 10 grudnia 2010 r. na zakup taboru kolejowego do przewozów pasażerskich dla Województwa Lubelskiego. Pierwotnie dostawy miały być realizowane w latach 2010-2011 (pierwsze dwa pojazdy do 30 września 2010 r., a kolejne trzy w terminie do 30 czerwca 2011 r.). Zgodnie z aneksem z dnia 12 kwietnia 2010 r. wszystkie pojazdy zostaną dostarczone w 2010 r. (pierwsze trzy pojazdy do 15 września, a kolejne dwa w terminie do 15 listopada bieżącego roku),
- w ramach zawartej umowy wykonawca wykona i dostarczy zamawiającemu 5 sztuk dwuczłonowych pojazdów szynowych o napędzie spalinowym, przeznaczonych do wykonywania regionalnych kolejowych przewozów osób, o co najmniej 250 miejscach dla podróżnych ogółem, w tym co najmniej 130 miejsc siedzących,
- pojazdy będą wyposażone m.in. w klimatyzację przedziału pasażerskiego i kabiny maszynisty, monitoring wizyjny wnętrza i otoczenia pojazdu oraz urządzenia zapewniające odpowiednie warunki podróży osobom niepełnosprawnym,
- aktualnie trwają ustalenia dotyczące doprecyzowania uzgodnień technicznych związanych z budową zamówionych pojazdów,
- przewidywane terminy składania wniosków o płatność: czerwiec 2010 r. – **2 120,10 EUR** (8 745,22 PLN), wrzesień 2010 r. – **4 770,24 EUR** (19 676,75 PLN) grudzień 2010 r. – **3 824 311,24 EUR** (15 774 901,42 PLN).

Działanie 5.5 – Transport lotniczy:

- 1) Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik) - wartość inwestycji **54 258 285,05 EUR** (223 810 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **20 788 382,75 EUR** (85 750 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 30.06.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 30.09.2010 r.

Zgodnie z podpisaną preumową Beneficjent ma obowiązek złożenia wniosku o dofinansowanie do dnia 30 czerwca 2010 r. Daty przygotowania poszczególnych dokumentacji oraz wykonania wybranych części inwestycji zgodnie z preumową przedstawiają się następująco:

1. Studium wykonalności – 31.12.2009 r.
2. Dokumentacja techniczna – 8.10.2009 r.
3. Raport środowiskowy – 31.05.2009 r.
4. Pozyskanie własności terenu – 31.12.2009 r.
5. Pozwolenie na budowę – 20.01.2010 r.

Na obecnym etapie przygotowania projektu wiadomo już, że niektóre z tych terminów ulegną przesunięciu. Wydanie pozwolenia na budowę opóźni się o 5 miesięcy. Ponadto krajowa komisja przy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska negatywnie oceniła raport oddziaływania lotniska na środowisko. Komisja zwróciła uwagę, iż nie udowodniono, że lotnisko nie będzie negatywnie wpływało na chroniony obszar Natura 2000 i żyjące tam susły. Jej zdaniem, zabrakło również wykazu gatunków zwierząt zamieszkujących teren lasu, który ma zostać wycięty. Poza tym niedostatecznie opisano kwestie hałasu, jaki będzie powodowało lotnisko, a także jego wpływ m.in. na stan wód i zdrowie ludzi. Komisja podkreśliła, że uzupełnienie raportu jest konieczne, jeśli spółka Port Lotniczy Lublin chce uzyskać unijne dotacje na budowę lotniska. Zmiana raportu wiąże się m.in. z ponownym wszczęciem 21-dniowej procedury, w której każdy z okolicznych mieszkańców ma prawo złożyć swoje uwagi, co przedłuży czas oczekiwania na decyzję środowiskową

(prawdopodobnie do końca czerwca 2010 r.). W rozmowach z przedstawicielami Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska uczestniczyli również przedstawiciele Jaspers (projekt został objęty wsparciem Jaspers).

Ponadto zmianie uległ również termin uzyskania wszystkich gruntów pod inwestycję i jest on obecnie uzależniony od decyzji Wojewody, która to na mocy ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 roku „O szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego” ma pozyskać nieruchomości od prywatnych właścicieli działek.

Obecnie IZ RPO oczekuje na dokumenty związane z przedłużeniem się przygotowania projektu, co prawdopodobnie będzie się wiązało z aneksowaniem preumowy i zmianą daty złożenia wniosku o dofinansowanie. Zgodnie z procedurami obowiązującymi w ramach RPO WL ocena wniosku o dofinansowanie powinna być zakończona w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia wniosku. Jest to też termin, kiedy właściwe dokumenty zostaną przekazane Komisji Europejskiej. Podanie konkretnych terminów jest w obecnej chwili niemożliwe ze względu na brak szczegółowych informacji ze strony Beneficjenta, dotyczących zmiany terminu złożenia wniosku o dofinansowanie.

2) Budowa toru dojazdowego od stacji Świdnik do terminalu Portu Lotniczego Lublin S.A. w Świdniku wraz z infrastrukturą towarzyszącą - wartość inwestycji **4 375 863,66 EUR** (18 050 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **3 047 346,60 EUR** (12 570 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 01.05.2011 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 01.08.2011 r.

- opracowanie Studium Wykonalności – termin zakończenia 30.05.2010 r.,
- procedura przetargu dla wykonania dokumentacji projektowej – czerwiec – lipiec 2010 r.,
- opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę – sierpień 2010 r. – lipiec 2011 r.,
- planowany termin podpisanie umowy o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą – miesiąc maj 2011 r.,
- procedura przetargowa dla wykonania robót budowlanych – sierpień – wrzesień 2011 r.,
- planowana realizacja robót zasadniczych – październik 2011 r. – czerwiec 2012 r.

3) Przebudowa drogi powiatowej Nr 2101L - wartość inwestycji **2 863 099,71 EUR** (11 810 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **2 295 813,23 EUR** (9 470 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.12.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 31.03.2011 r.

- droga powiatowa Nr 2101L położona jest administracyjnie na terenie powiatu lubelskiego i świdnickiego. Przewidziany do przebudowy odcinek leży w powiecie lubelskim. Ma on długość 4,598 km, ze względu na położenie droga stanowi element przyszłego układu komunikacyjnego planowanego Portu Lotniczego Lublin, zyskując istotne znaczenie w skali regionalnej,
- przewiduje się na odcinku drogi o długości 4 022 mb wykonanie poszerzenia istniejącej nawierzchni oraz wykonanie warstwy wyrównawczej i ścieralnej. Dodatkowo planuje się wykonanie chodnika, dwóch zatok autobusowych, 12 skrzyżowań z drogami bitumicznym oraz 286 istniejących zjazdów do posesji,
- w związku z przewidzianym na lata 2011 i 2012 okresem rzeczowej realizacji inwestycji w chwili obecnej prowadzone są prace przygotowawcze. Obejmują one przygotowanie do przeprowadzenia postępowania zmierzającego do wyłonienia

wykonawców dokumentacji technicznej oraz studium wykonalności przedmiotowego Projektu,

- harmonogram prac przygotowawczych ze wskazanymi terminami na przeprowadzenie poszczególnych działań przedstawiono poniżej:

- Planowany termin opracowania dokumentacji technicznej – do końca sierpnia 2010 r.
- Planowany termin opracowania Studium Wykonalności – do końca października 2010 r.
- Planowany termin przeprowadzenia procedur środowiskowych – do końca lipca 2010 r.
- Planowany termin uzyskania pozwolenia na budowę – do końca grudnia 2010 r.
- Planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie projektu – do 31 grudnia 2010 r.
- Planowany termin rzeczowej realizacji projektu – do końca 2012 r.

- prace realizowane są zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do preumowy.

4) Przebudowa drogi gminnej Nr 106115L i 106116L - wartość inwestycji **448 495,72 EUR** (1 850 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **334 553,56 EUR** (1 380 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 30.06.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 30.09.2010 r.

- prace realizowane są zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do preumowy; Gmina Wólka jest na etapie opracowywania technicznej dokumentacji projektowej,
- przewidywany termin realizacji inwestycji: 15.08.2010 r. – 30.06.2011 r.

Działanie 7.1 – Infrastruktura kultury i turystyki

1) Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie - wartość inwestycji **32 599 578,17 EUR** (134 470 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **27 709 762,66 EUR** (114 300 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.12.2012 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 31.03.2013 r.

- w maju 2009 r. rozstrzygnięty został konkurs na opracowanie koncepcji architektonicznej budynku "Teatru w budowie" w Lublinie wraz z koncepcją zagospodarowania Placu Teatralnego, obejmujący inwestycje „Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie” i "Modernizacja budynku Teatru Muzycznego w Lublinie oraz Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie”, które realizuje Samorząd Województwa Lubelskiego, a także inwestycję pn. „Budowa Placu Teatralnego”, którą realizuje Gmina Lublin.

- w wyniku rozstrzygniętego konkursu, przeprowadzono postępowanie w trybie negocjacji bez ogłoszenia, na opracowanie dwóch odrębnych dokumentacji projektowych dla obiektu „Teatru w budowie” oraz na sprawowanie nadzoru autorskiego nad realizacją inwestycji. Najkorzystniejszą ofertę w postępowaniu złożyła firma Stelmach i Partnerzy Biuro Architektoniczne Sp. z o.o., która zadeklarowała przygotowanie kompletnej dokumentacji projektowej za cenę **1 934 309,44 EUR** (7 978 800,00 PLN) w 320 dni, tj.:

I etap – 20 dni – wykonanie programu funkcjonalno-użytkowego oraz złożenie wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;

II etap – 120 dni (od dnia uzyskania prawomocnej decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego) – wykonanie dokumentacji budowlanej oraz złożenie wniosku o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę;

- III etap – 180 dni (od dnia uzyskania prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę) – wykonanie dokumentacji wykonawczej.
- w dniu 21 grudnia 2009 r. podpisana została z firmą Stelmach i Partnerzy Biuro Architektoniczne Sp. z o.o. umowa na opracowanie dokumentacji projektowych dla obiektu „Teatru w budowie” oraz sprawowanie nadzoru autorskiego nad realizacją inwestycji „Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie” i „Modernizacja budynku Teatru Muzycznego w Lublinie oraz Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie”,
  - Zarząd Województwa Lubelskiego na posiedzeniu w dniu 16 lutego 2010 r. zatwierdził program funkcjonalno-użytkowy opracowany przez Stelmach i Partnerzy Biuro Architektoniczne Sp. z o.o., a następnie złożone zostały do Urzędu Miasta Lublin wnioski o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego,
  - W dniu 27 kwietnia 2010 r. uprawomocniła się wydana przez Urząd Miasta Lublin decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim dot. inwestycji pn. „Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie”. Od 28 kwietnia br. biegnie 120 dniowy termin wykonania dokumentacji budowlanej przez Biuro Architektoniczne Stelmach i Partnerzy Sp. z o.o.,
  - Uzyskanie prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę określa się na październik/listopad 2010 r., natomiast wykonanie dokumentacji wykonawczej na maj 2011 r.,
  - Wszczęcie postępowania na roboty budowlane planowane jest na maj 2011 r., natomiast ukończenie prac budowlanych planowane jest na koniec 2013 r.,
  - Projekt objęty jest wsparciem Inicjatywy Jaspers.

Działanie 8.2 – Infrastruktura szkolna i sportowa

- 1) Budowa stadionu miejskiego w Lublinie wraz z zagospodarowaniem przylegającego terenu - planowana inwestycja polegać będzie na budowie stadionu miejskiego w Lublinie wraz z towarzyszącą infrastrukturą i znajdującymi się na terenie obiektami - wartość inwestycji **37 576 668,53 EUR** (155 000 000,00 PLN), dofinansowanie z EFRR **17 088 899,12 EUR** (70 490 000,00 PLN), data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.12.2010 r.; przewidywana data podpisania umowy o dofinansowanie projektu: 31.03.2011 r.
  - projekt polega na budowie stadionu miejskiego w Lublinie wraz z infrastrukturą towarzyszącą zgodnie z normami federacji krajowej PZPN i międzynarodowych UEFA w zakresie piłki nożnej,
  - projekt realizowany będzie w formule „zaprojektuj i wybuduj”. W tym celu w dniu 01.09.2009 r. została zawarta umowa nr 3/05/IN/2009 z biurem projektowym GEOTECHNICA z siedzibą w Toruniu na wykonanie programu funkcjonalno – użytkowego budowy stadionu miejskiego wraz z zagospodarowaniem przylegającego terenu. Program funkcjonalno-użytkowy musi uwzględniać warunki wynikające z decyzji środowiskowej oraz decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wniosek o decyzję środowiskową został złożony w dniu 05.08.2009 r. Postanowieniem Prezydenta Miasta Lublin z dnia 04.09.2009 r. nałożono obowiązek wykonania raportu środowiskowego. W dniu 28.10.2009 r. została zawarta umowa z firmą Aont na wykonanie raportu OOŚ,
  - w dniu 15.03.2010 r. Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta wystąpił do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie o uzgodnienie warunków realizacji

przedsięwzięcia, przekazując jednocześnie raport. W dniu 12.04.2010 r. PPIS opiniował inwestycję pod względem wymagań higienicznych i sanitarnych. W dniu 15.04.2010 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie postanowieniem RDOŚ-06-WOOS-6651-13-002-1/10/ik uzgodniła realizację w/w przedsięwzięcia,

- w dniu 16.04.2010 r. Prezydent Miasta Lublin wydał decyzję o uwarunkowaniach środowiskowych stwierdzając, iż planowane przedsięwzięcie nie wpłynie znacząco negatywnie na środowisko.

Wydział Inwestycji Urzędu Miasta Lublin wystąpi ponownie (do dnia 30.04.2010) o wydanie decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wniosek o decyzję złożony w dniu 12 sierpnia 2009 r., nie został rozpatrzony z powodu braku załączonej decyzji środowiskowej. Wydział Architektury i Budownictwa UM Lublin będzie procedował nad wydaniem w/w decyzji bez zbędnej zwłoki. Planowany termin uzyskania dokumentu – czerwiec-lipiec 2010 r. Firma GEOTECHNICA po wydaniu powyższych decyzji ostatecznie ukończy prace nad programem funkcjonalno-użytkowym, niezbędnym do wszczęcia postępowania o udzielenia zamówienia publicznego. Planowany termin uzyskania dokumentu – sierpień 2010 r. Również po wydaniu decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego Gmina Lublin, która jest właścicielem działki, na której ma być wybudowany stadion, a która jest obecnie w wieczystym użytkowaniu Krajowej Spółki Cukrowej S.A., będzie mogła odzyskać tereny po byłej cukrowni. Planowany termin uzyskania dostępności terenu pod inwestycje – sierpień 2010 r. Po ukończeniu prac nad programem funkcjonalno-użytkowym i odzyskaniu działki, ogłoszony zostanie przetarg w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Planowany termin ogłoszenia przetargu – wrzesień 2010 r. Planowany termin wyłonienia wykonawcy – grudzień 2010 r. Studium wykonalności zostanie wykonane do grudnia 2010 r. Wydział Inwestycji UM zleci wykonanie studium wykonalności w II kw. 2010 r. SW będzie uwzględniało ceny wykonania zadania zawarte w umowie z wykonawcą.

Termin realizacja zadania:

- wykonanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę I-III kw. 2011 r.
- rozpoczęcie realizacji robót budowlanych – III kw. 2011 r.

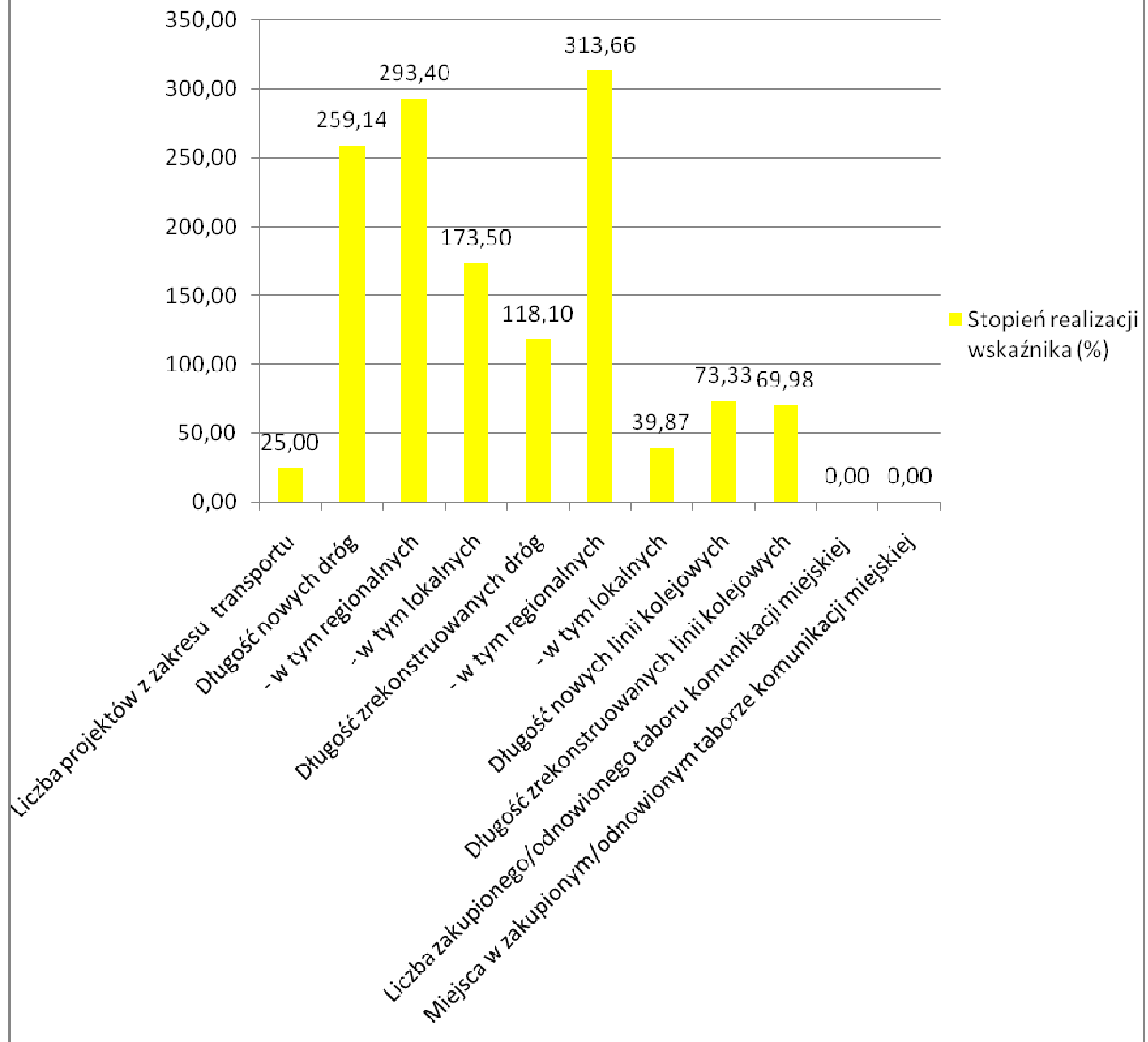
Wpływ projektów kluczowych na osiągnięcie wskaźników

Poniżej przedstawiono w formie wykresów informacje dotyczące wpływu projektów kluczowych na osiągnięcie wskaźników programowych. Dane niezbędne do opracowania wykresów wynikają z podpisanych preumów/przyjętych zobowiązań.

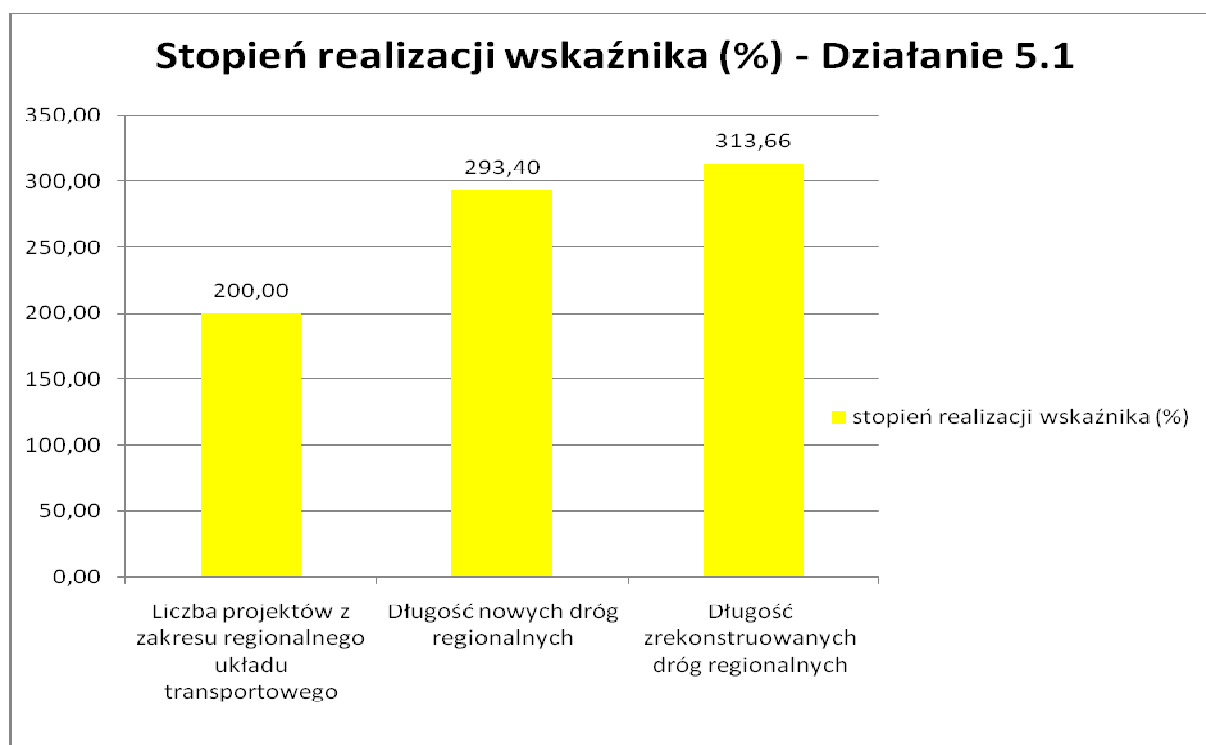

V Oś Priorytetowa – Transport

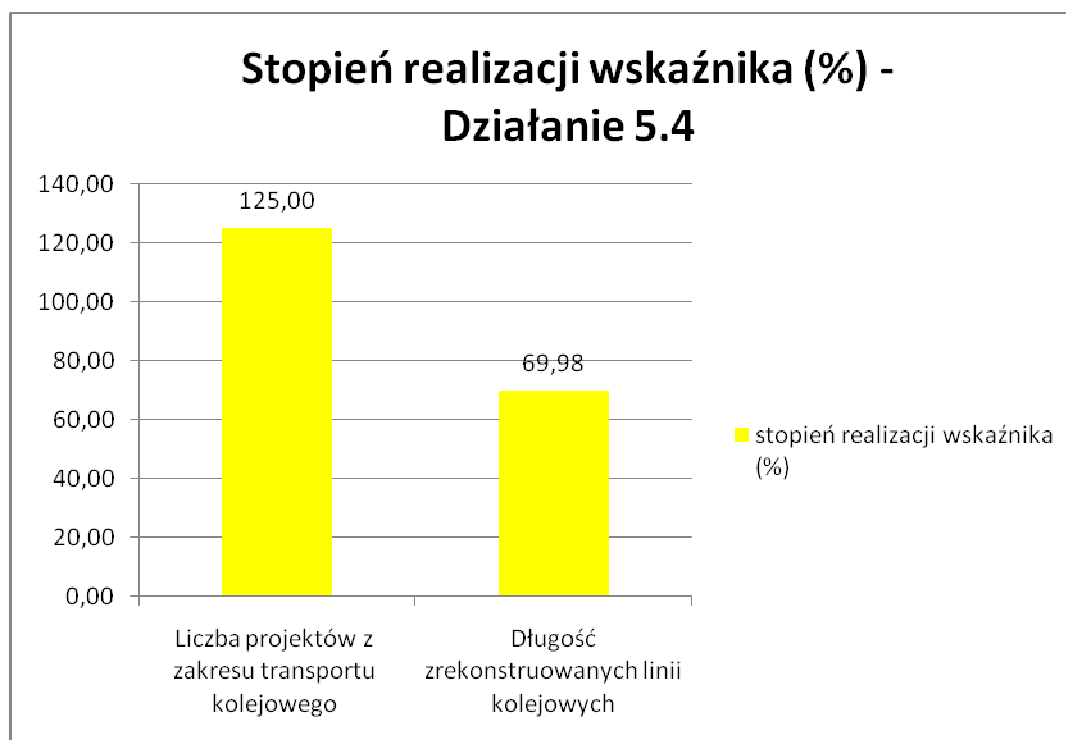
Udział wartości wskaźników osiągniętych w ramach IWIPK w planowanej na 2013 r. wartości wskaźników w ramach V Osi Priorytetowej (%)

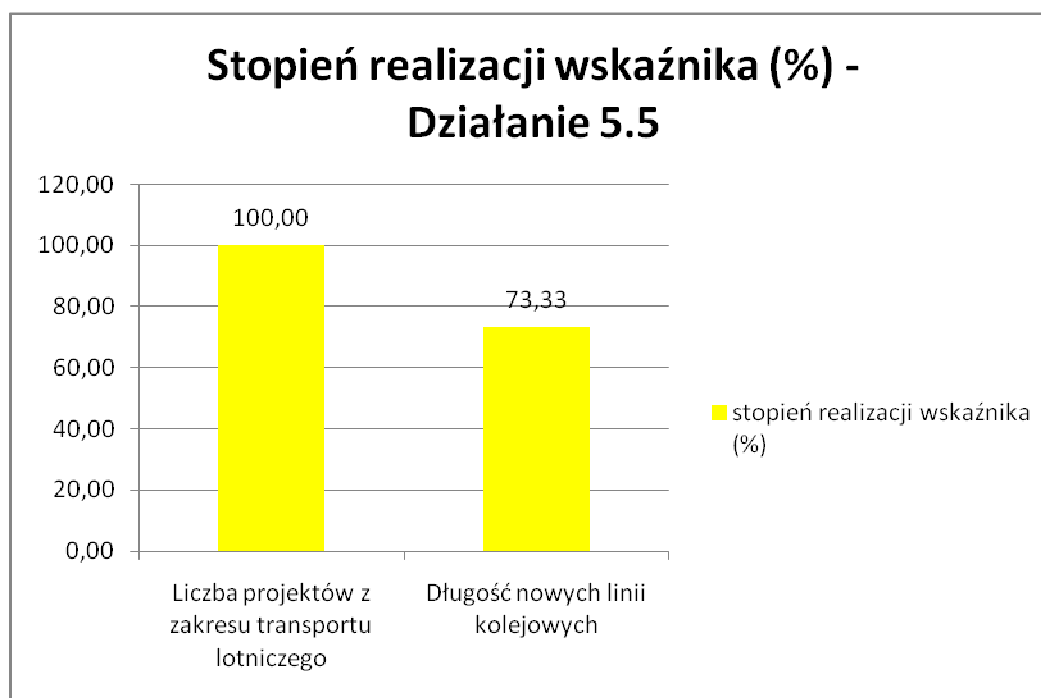
Działanie 5.1 – Regionalny układ transportowy

Działanie 5.4 – Transport kolejowy

Działanie 5.5 – Transport lotniczy

Monitorowanie Projektów Kluczowych

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie zasad tworzenia Indykatorywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WL 2007-2013 oraz systemu oceny i zatwierdzania projektów kluczowych do dofinansowanie” opracowanymi przez IZ RPO projekty kluczowe wpisane na listę IWIPK podlegają systemowi monitoringu. Na podstawie podpisanej preumowy lub przyjętego zobowiązania beneficjent projektu kluczowego zobowiązuje się do bieżącego raportowania o przebiegu procesu przygotowania projektu. W związku z powyższym beneficjent do 5 dnia każdego miesiąca dostarcza raport z postępów przygotowania projektu, gdzie w przypadku jakichkolwiek opóźnień przedstawia ich przyczyny. W przypadku wystąpienia opóźnień w przygotowaniu projektu większych niż 3 miesiące w stosunku do ustalonego harmonogramu zgodnego z podpisaną preumową/ przyjętym zobowiązaniem i skutkujących opóźnieniem terminu zakończenia realizacji preumowy, IZ RPO ma prawo odstąpić od realizacji preumowy/zobowiązania i zawarcia z beneficjentem umowy o dofinansowanie realizacji projektu. Wiąże się to z faktem, że wystąpienie opóźnienia w przygotowaniu projektu wskazuje na poważne problemy w przygotowaniu projektu oraz że opóźnienie może narastać w dalszych fazach prac nad przygotowaniem projektu, a tym samym zagrażać absorpcji środków w ramach RPO WL. IZ RPO dokonuje oceny jakościowej przyczyn i potencjalnych skutków opóźnienia i może warunkowo przedłużyć realizację preumowy/zobowiązania lub też może wykreślić projekt z wykazu, a co a tym idzie wstrzymać udzielanie wsparcia w przygotowaniu i realizacji projektu. W przypadku podjęcia decyzji o wykreśleniu projektu z listy, projekt decyzją IZ RPO zostaje fizycznie wykreślony z listy IWIPK podczas najbliższej aktualizacji listy IWIPK. Lista IWIPK podlega aktualizacji dwa razy do roku.

W ramach procesu monitoringu IWIPK IZ RPO organizuje spotkania z beneficjentami projektów kluczowych, podczas których beneficjenci przedstawiają postępy dotyczące prac nad projektami. W przypadku jakichkolwiek problemów oraz

wątpliwości, istnieje możliwość szybkiej konfrontacji oraz rozwiązania najważniejszych kwestii. Pracownicy departamentu odpowiedzialnego za wdrażanie RPO WL są w stałym kontakcie z przedstawicielami beneficjentów i w miarę możliwości starają się pomóc beneficjentom w rozwiązywaniu problemowych i spornych kwestii. Jednocześnie pozwala to na stałe monitorowanie procesu przygotowania i wdrażania projektów kluczowych.

18. Analiza wsparcia dla przedsiębiorców w świetle realizacji Regionalnej Strategii Innowacji.

IZ RPO powierzyła zadania związane z wdrażaniem I Osi Priorytetowej *Przedsiębiorczość i innowacje* i II Osi Priorytetowej *Infrastruktura ekonomiczna* RPO WL, których beneficjentami są właśnie przedsiębiorcy, Instytucji Pośredniczącej II stopnia – Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie (LAWP), która prowadzi kompleksową obsługę przedsiębiorców.

Definicja *innowacyjności* dla regionu województwa lubelskiego została opracowana przez IP II wyłącznie dla potrzeb oceny projektów dokonywanej w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL. Podczas formułowania definicji *innowacyjności*, pod uwagę wzięte zostały: jeden z celów szczegółowych RPO WL, który odnosi się do I i II Osi Priorytetowej RPO WL („Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności”), zapisy *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020* oraz zapisy innych dokumentów strategicznych województwa lubelskiego, w tym *Regionalnej Strategii Innowacji*.

Pojęcie innowacji promowanej przez region na poziomie I i II Osi Priorytetowej RPO WL jest trudne do jednoznacznego zdefiniowania w związku ze specyfiką regionu lubelskiego, jak i z szerokim wachlarzem obszarów i podmiotów uprawnionych do aplikowania o środki. Większość przedsiębiorstw działających na obszarze województwa lubelskiego to mikroprzedsiębiorstwa – lokalne i rodzinne firmy prowadzące działalność zwłaszcza w branży usługowej. Występują jednak również małe i średnie przedsiębiorstwa rozwijające swą działalność nawet na skalę międzynarodową. Na innowacyjność w RPO WL wpływa zatem głównie wielkość przedsiębiorstwa, czas działalności na rynku, ale również można dostrzec w tym zakresie rolę funkcjonowania przedsiębiorstwa w określonej branży i w danym obszarze działalności.

W związku z powyższym na potrzeby działań wdrażanych przez IP II wyróżniono następujące obszary innowacji:

1. Innowacja produktowa – oznacza zmiany polegające na udoskonaleniu wyrobu produktu już wytwarzanego przez przedsiębiorstwo - jednakże innowacją nie można nazwać zwykłego ulepszenia (zmian drugorzędnych, rutynowych ulepszeń, regularnych sezonowych zmian, prostej odsprzedaży nowych dóbr i usług nabytych od innych firm, zmian, które nie zmieniają funkcji, sposobu użycia lub parametrów technicznych dobra albo usługi).

Innowacja musi objąć znaczące ulepszenia parametrów technicznych, komponentów i materiałów oraz funkcjonalności. Innowacja produktowa może polegać na rozszerzeniu struktury asortymentowej o nowy produkt. Produkt nowy pod względem technologicznym jest to produkt, którego cechy technologiczne lub przeznaczenie różnią się znacząco od uprzednio wytwarzanych. Innowacje tego typu mogą wiązać się z całkowicie nowymi technologiami, opierać się na połączeniu istniejących technologii w nowych zastosowaniach lub też na wykorzystaniu nowej wiedzy. Termin „produkt”

należy rozumieć w ujęciu obejmującym zarówno towary, jak i usługi. Np. innowacją produktową nie można określić zmiany kolekcji odzieżowej w poszczególnych sezonach. Jednak zastosowanie w przemyśle obuwniczym czy odzieżowym materiałów oddychających, a z drugiej strony zatrzymujących wodę, jest już innowacją produktową.

2. Innowacja procesowa (technologiczna) – to zmiana w stosowanych przez przedsiębiorstwo metodach wytwarzania/metodach świadczenia usług, a także w sposobach docierania z produktem do odbiorców. Metody te mogą polegać na dokonywaniu zmian w urządzeniach lub w organizacji produkcji, mogą też stanowić połączenie tych dwóch rodzajów zmian lub być wynikiem wykorzystania nowej wiedzy. Mogą mieć one na celu produkcję lub dostarczenie nowych lub udoskonalonych produktów, które nie mogłyby być wytworzone czy też dostarczone przy pomocy metod konwencjonalnych. Celem tych metod może być także zwiększenie efektywności produkcji lub dostarczenie istniejących produktów. Przykładem innowacji procesowej może być:
  - o automatyzacja linii produkcyjnej,
  - o komputeryzacja kontroli jakości produkcji,
  - o przenośne skanery/komputery do rejestrowania dóbr,
  - o wprowadzenie kodowania kreskowego lub chipów radiowej identyfikacji (RFID), w celu śledzenia materiałów przepływających przez łańcuch dostaw,
  - o namierzający system GPS w wyposażeniu transportowym,
  - o wprowadzenie oprogramowania, w celu zidentyfikowania optymalnych tras dostaw, nowe bądź ulepszone oprogramowanie, procedury do zakupów, księgowości, magazynowania,
  - o wprowadzenie elektronicznych systemów rozliczeniowych.
3. Innowacja organizacyjna – to zastosowanie w przedsiębiorstwie nowej metody organizacji jego działalności biznesowej, nowej organizacji miejsc pracy lub nowej organizacji relacji zewnętrznych. Za innowację organizacyjną nie można uznać: zmiany w praktykach biznesu, organizacji miejsca pracy albo zewnętrznych relacjach, które są oparte na metodach już stosowanych przez przedsiębiorstwo, zmian w strategii zarządzania, połączenia i nabywania innych przedsiębiorstw. Przykładami innowacji organizacyjnych są:
  - wdrażanie zaawansowanych technik zarządzania,
  - wprowadzanie istotnie zmienionych struktur organizacyjnych,
  - wdrażanie nowych lub istotnie zmienionych strategii działania przedsiębiorstwa.

Zmiany organizacyjne tylko wtedy można uważać za innowacje organizacyjne, gdy wywierają pozytywny, dający się zmierzyć wpływ na wyniki przedsiębiorstwa, taki jak np. wzrost produktywności czy zwiększenie sprzedaży.

4. Innowacja marketingowa – to zastosowanie nowej metody marketingowej obejmującej znaczące zmiany w wyglądzie produktu, jego opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji, polityce cenowej lub modelu biznesowym, wynikającym z nowej strategii marketingowej przedsiębiorstwa. Przykłady innowacji marketingowej to:
  - wprowadzenie zasadniczo nowego opakowania,
  - pierwsze zastosowanie licencjonowania produktów,

- pierwsze zastosowanie specjalnej oferty sklepu, która jest dostępna tylko dla właścicieli karty lojalnościowej,
- wprowadzenie zasadniczo nowego symbolu marki produktów, które firma zamierza umieścić na nowym rynku.

Innowacja stanowi kluczową rolę w realizacji projektów przy współudziale środków europejskich, co znajduje odzwierciedlenie w kryteriach oceny – dodatkowe punkty przyznawane w trakcie oceny merytorycznej za innowacyjność projektu. W zakresie wsparcia nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw w ramach Działania 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw* punktowane jest wprowadzenie innowacji już na poziomie przedsiębiorstwa Wnioskodawcy. Natomiast w pozostałych działaniach dany rodzaj innowacji musi zostać udokumentowany oraz znany i stosowany w skali międzynarodowej (5 lat), w Polsce (3 lata) bądź na rynku lokalnym (1 rok).

Ponadto, na podstawie wiedzy uzyskanej przez specjalistów w trakcie dokonywanej weryfikacji wniosków o dofinansowanie można stwierdzić, iż najczęściej wdrażanymi obszarami innowacji w ramach projektów są: innowacja produktowa i procesowa.

Kluczowe branże dla rozwoju przedsiębiorczości w województwie lubelskim z uwzględnieniem zapisów Regionalnej Strategii Innowacji (RSI)

Województwo Lubelskie charakteryzuje się niskim wzrostem konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw prowadzących działalność na jego obszarze. Najbardziej liczną grupę stanowią mikroprzedsiębiorstwa działające lokalnie i regionalnie głównie w branży usługowej. Strategiczną rolą dla województwa stało się zatem stymulowanie rozwoju branż i sektorów gospodarczych, które mają dużą szansę rozwoju w skali kraju oraz zagranicą, przy wykorzystaniu wszelkich walorów naturalnych i kulturowych naszego województwa i tym samym stymulując jego rozwój poprzez wzrost gospodarczy regionu. W związku z powyższym władze wojewódzkie opracowały dokumenty strategiczne, w których określono cele i metody rozwoju przedsiębiorczości w województwie lubelskim, a także branże i sektory przedsiębiorczości, które są kluczowe i powinny być preferowane, aby stanowiły filar rozwoju Lubelszczyzny.

Najważniejsze sektory działalności gospodarczej dla naszego regionu zgodnie z *Regionalną Strategią Innowacji* to:

1. Sektor budowlany;
2. Sektor energii elektrycznej;
3. Sektor rolno – spożywczy;
4. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii;
5. Usługi outsourcingowe;
6. Usługi informatyczne;
7. Usługi doradczo – biznesowe;
8. Przemysł kultury – w szerokim znaczeniu;
9. Technologie medyczne w aspekcie produkcyjnym;
10. Produkcja i usługi exportowe poza województwo;
11. Logistyka (centra logistyczne i terminale przeładunkowe na przecięciu głównych szlaków tranzytowych).

W związku z powyższym, w ramach I Osi Priorytetowej *Przedsiębiorczość i innowacje* wyszczególnione zostały niektóre działania, które tematycznie odpowiadają konkretnym branżom i sektorom gospodarczym najbardziej strategicznym dla województwa lubelskiego, a przez to bezpośrednio je wspierają. Są to:

- ✓ Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii,*
- ✓ Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki,*
- ✓ Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach,*
- ✓ Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przez doradztwo.*

Dla powyższych działań opracowano odrębną dokumentację konkursową oraz odrębne kryteria oceny, co odzwierciedla preferencyjny charakter inwestycji realizowanych w poszczególnych sektorach, które także zostały ujęte w dokumentach strategicznych rozwoju województwa.

Stymulowanie rozwoju kluczowych branż województwa lubelskiego wpływa na realizację celu głównego RPO WL, jakim jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie.

Realizacja tych konkretnych działań, jak i całej I Osi Priorytetowej RPO WL, przyczyni się do wzrostu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw (zwłaszcza sektora MŚP), inwestujących na terenie województwa lubelskiego. Dzięki udzielonemu wsparciu wzrośnie skala wykorzystania nowych technologii i rozwiązań stosowanych w nowoczesnej gospodarce – tak w sferze produkcyjnej, jak i w usługach. Wsparcie w ramach tej Osi przyczyni się do polepszenia stopnia powiązań pomiędzy światem nauki, a sektorem przedsiębiorstw, a co za tym idzie do wykorzystywania nowoczesnych rozwiązań technologicznych w praktyce.

Ponadto, IP II zmieniła *Kryteria wyboru projektów w ramach I Osi Priorytetowej „Przedsiębiorczość i innowacje” i II Osi Priorytetowej „Infrastruktura ekonomiczna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* pod kątem przyznawania punktacji wnioskowi o dofinansowanie, w których wnioskodawcy deklarują zgodność/spójność projektu z celem *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 - 2020*, którym jest osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego Lubelszczyzny poprzez zwiększenie konkurencyjności Województwa oraz optymalne wykorzystanie jego potencjałów rozwojowych.

W oparciu o dane znajdujące się we wnioskach aplikacyjnych, IP II prowadzi analizę wspartych projektów, na podstawie której możliwe jest wskazywanie sektorów, wpisujących się w realizację *Regionalnej Strategii Innowacji*:

Zestawienie umów w podziale na sektory
dane na dzień: 2009-12-31

Sektor	Działy PKD	Liczba	Wartość dofinansowania	Procent wartości
sektor budowlany	41, 42, 43	63	39 090 451,34	11,12%
sektor energii elektrycznej	35	3	2 511 101,50	0,71%
turystyka i usługi hotelarskie	55, 56	0	0,00	0,00%
przemysł kultury	90, 91, 93	76	101 394 914,59	28,84%
usługi doradczo - biznesowe	64, 69, 70, 71, 74	45	8 785 114,46	2,50%
usługi B + R	71, 72	26	4 983 195,87	1,42%
usługi informatyczne	62	5	3 422 975,11	0,97%
technologia medyczna	21, 86	93	33 879 235,92	9,64%
sektor rolny - spożywczy	01, 10	10	4 940 878,02	1,41%
odnawialne źródła energii		3	6 346 066,47	1,81%
pozostałe sektory		224	146 183 784,49	41,58%
Razem:		548	351 537 717,77	
		procent ilości:	59,12%	
		procent wartości:	58,42%	

W związku z przeprowadzoną powyżej analizą wsparcia dla przedsiębiorstw można stwierdzić, iż prawie 60% projektów wybranych do dofinansowania stanowią projekty strategiczne dla województwa w ujęciu realizacji założeń RSI. Najwięcej projektów współfinansowanych ze środków EFRR, bo ponad 50% realizowanych jest w sektorze kultury – rozumianym w szerokim ujęciu jako sektor ujmujący inwestycje wspierane w Działaniu 1.5 w zakresie turystyki, kultury i rozrywki.

Należy również wskazać, iż Departament Gospodarki i Innowacji UMWL, który odpowiedzialny jest za analizę realizacji założeń RSI, będzie również zobowiązany kompleksowo badać oddziaływanie RPO WL na RSI.

W najbliższym czasie Departament Gospodarki i Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie przystąpi do prac nad aktualizacją *Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Lubelskiego do roku 2020 r.*, oraz przyjęciem zasad, trybu i harmonogramu prac powyższego dokumentu. Rozpoczęcie działań nad opracowywaniem i aktualizacją w/w dokumentu strategicznego jest związane z faktem nowelizacji ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r., Nr 84, poz. 712 z późn. zm.).

W związku z powyższym, poniżej przedstawiony został projekt harmonogramu prac nad aktualizacją *Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Lubelskiego do 2020 r.* (RSI WL 2020)

Działania przewidziane do realizacji w okresie do końca 2010 r.

1. Decyzja o rozpoczęciu prac przygotowawczych,
2. Przyjęcie uchwały o przystąpieniu do prac nad RSI,
3. Powołanie Zespołu ds. aktualizacji RSI 2020,
4. Powołanie Zespołów Zadaniowych/Tematycznych,
5. Analizy wstępne/Ekspertyzy/Rekomendacje.

Działania przewidziane do realizacji w okresie do końca 2011 r.

1. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia zasad, trybu i harmonogramu opracowania aktualizacji RSI WL 2020,
2. Konferencja inauguracyjna prace nad aktualizacją RSI WL 2020,
3. Opracowanie metodologii i wskaźników ewaluacji obecnie obowiązującej RSI WL,
4. Przeprowadzenie ewaluacji obecnie obowiązującej RSI WL,
5. Konsultacje społeczne w celu opracowania kierunków aktualizacji RSI WL 2020.

Działania przewidziane do realizacji w okresie do końca 2012 r.

1. Opracowanie projektu RSI WL 2020,
2. Konsultacje społeczne projektu RSI WL 2020,
3. Opracowanie i przyjęcie przez Zarząd Województwa Lubelskiego projektu zaktualizowanej RSI WL 2020,
4. Opracowanie Prognozy oddziaływania na środowisko RSI WL 2020,
5. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia RSI WL z horyzontem czasowym do 2020 r. przez Zarząd Województwa Lubelskiego, a następnie przyjęcie tego dokumentu strategicznego przez Sejmik Województwa Lubelskiego,
6. Konferencja podsumowująca prace nad RSI WL 2020,
7. Promocja zaktualizowanej RSI WL do 2020 r.

• Realizacja rekomendacji przyjętych przez Komitet Monitorujący RPO WL

Komitet Monitorujący RPO WL w okresie sprawozdawczym nie przyjął żadnych rekomendacji w formie uchwał Komitetu Monitorującego RPO WL, natomiast poszczególni Członkowie Komitetu podczas odbytych trzech posiedzeń zgłaszali swoje uwagi. Powyższe uwagi, które można potraktować jako swoistego rodzaju rekomendacje, które w większości przypadków dotyczyły dokonania zmian w *Kryteriach wyboru projektów* prezentowane były na posiedzeniach Komitetu i spora większość z nich została przyjęta podczas dokonywania zmian w w/w *Kryteriach wyboru projektów*. Spośród wszystkich zgłoszonych i zaakceptowanych uwag wyodrębnić można kilka najważniejszych:

- Uwaga dotycząca Działania 1.5 – *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, Kryterium: *Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi* polegająca na zamieszczeniu zapisu mówiącego wyraźnie, iż „*Oceniający przyzna 7 punktów, gdy projekt jest spójny z Planem Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007 – 2014 i będzie realizowany na obszarach objętych preferencją*”. Wniosek pozytywnie przyjęty.
- Uwaga dotycząca Działania 8.2 – *Infrastruktura szkolna i sportowa*, Kryterium trafności: *Wpływ na poprawę funkcjonowania systemu oświaty* zaproponowano, aby przy zapisie brzmiącym: „projekt dotyczy publicznych (ogólnodostępnych) basenów, stadionów....” zwiększyć punktację z 3 na 4 pkt. oraz zmienić nazwę tego kryterium

- na „*Wpływ na poprawę funkcjonowania systemu oświaty lub dostępności publicznych, ogólnodostępnych obiektów sportowych*”. Wniosek pozytywnie przyjęty.
- Uwaga dotycząca Działania 8.2 - *Infrastruktura szkolna i sportowa*, Kryterium użyteczności: *Wpływ na jakość procesu edukacji*, zaproponowano zmianę zapisu w punkcie 1 z: „*założono zakup sprzętu niezbędnego do kształcenia na najwyższym poziomie*” na: „*zakupiono sprzęt niezbędny do kształcenia lub uprawiania sportu na najwyższym poziomie*”. Wniosek pozytywnie przyjęty.
  - Uwaga dotycząca Działania 8.1 - *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*, zaproponowano dopisanie w Kryterium użyteczności: *Wpływ na jakość procesu edukacji*, podkryterium - *Zastosowanie rozwiązań mających na celu oszczędność energii (termomodernizacja)*. Wniosek pozytywnie przyjęty.

W bieżącym roku Instytucja Zarządzająca planuje wprowadzić stały punkt do porządku obrad Komitetu Monitorującego – *Rekomendacje Komitetu Monitorującego RPO WL*.

• **Realizacja założeń strategii/polityk UE**

Krajowy Program Reform i realizacja Strategii Lizbońskiej

Rok 2009 był drugim rokiem wdrażania ostatniego, trzyletniego cyklu odnowionej Strategii Lizbońskiej, której priorytetami są wzrost gospodarczy oraz tworzenie miejsc pracy. Zgodnie z przesłaniem Rady Europejskiej, w okresie tym państwa członkowskie powinny dążyć do dalszej intensywnej implementacji reform strukturalnych zidentyfikowanych i niejednokrotnie już rozpoczętych w latach 2005-2008, lecz dotąd jeszcze nie w pełni zrealizowanych.

IZ RPO, dążąc do efektywnego wdrażania priorytetów Strategii Lizbońskiej, dokłada wszelkich starań, by Działania zaplanowane do realizacji w ramach RPO WL były zgodne i jednocześnie wspierały cele wyrażone w *Krajowym Programie Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej (KPR)*, który jest strategicznym instrumentem koordynacji procesu lizbońskiego w Polsce.

Analiza obszarów i priorytetów polskiej polityki społeczno-gospodarczej na lata 2008-2011, wskazanych w KPR oraz celów i założeń RPO WL prowadzi do wniosku, iż między dokumentami tymi zachodzi zbieżność. Jest ona widoczna już na poziomie celów głównych KPR i RPO WL. Cel główny RPO WL - *Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu* - będzie przyczyniać się do osiągania celów odnowionej Strategii Lizbońskiej - *wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy* oraz zgodny jest z celem KPR, który zakłada *stworzenie w Polsce najlepszych w Europie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom*. Spójność pomiędzy RPO WL a KPR zachodzi nie tylko na poziomie celów głównych, ale również na poziomie celów szczegółowych RPO WL i priorytetów KPR. Cele szczegółowe RPO, a mianowicie:

- 1) Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności,
- 2) Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju,

3) Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku,

wpisują się w trzy obszary priorytetowe wdrażania reform KPR:

1. *Aktywne społeczeństwo* – realizacja działań w tym obszarze przyczyni się do zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli.
2. *Innowacyjna gospodarka* – realizacja działań w tym obszarze pozwoli na rozwój sektorów i gałęzi o dużej wartości dodanej oraz wysokiej innowacyjności, co będzie miało istotny wpływ na długofalowy wzrost gospodarczy.
3. *Sprawne instytucje* – efektywne wykorzystanie środków publicznych osiągnięte dzięki realizacji działań w tym obszarze (bez dodatkowych obciążeń dla obywateli i przedsiębiorców) umożliwi sprawną realizację polityk prorozwojowych i inwestycji publicznych, przy zapewnieniu właściwego poziomu zabezpieczenia socjalnego. Można nawet odnaleźć analogiczne powiązania pomiędzy poszczególnymi celami szczegółowymi RPO WL a priorytetami KPR:

Priorytet nr 2 KPR ⇔ Cel szczegółowy RPO nr 1

Priorytet nr 1 KPR ⇔ Cel szczegółowy RPO nr 3

Poniżej przedstawiono analizę wybranych przykładów zgodności poszczególnych Osi Priorytetowych/Działań RPO WL, które wpisują się w obszary i priorytety KPR.

1) Priorytet Aktywne Społeczeństwo

⇒ Działania w ramach w/w Priorytetu ukierunkowane są na zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i poprawę jakości życia obywateli. Cele te realizowane będą poprzez: efektywny system edukacji, nowoczesny system zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia, aktywne polityki rynku pracy, stworzenie podstaw do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz warunków dla wzrostu poziomu aktywności obywateli (poprzez rozwój ekonomii społecznej, dialogu społecznego, instytucji pozarządowych, wolontariatu). Występuje tu zbieżność z trzecim celem szczegółowym RPO WL, a mianowicie *Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku*, realizowanym poprzez Działania w ramach VII Osi Priorytetowej RPO WL *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna* i VIII Osi Priorytetowej RPO WL *Infrastruktura społeczna*.

⇒ Działanie 6. *Poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia* KPR oraz Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia* RPO WL, mimo iż realizują inne cele, to wzajemnie się uzupełniają. W ramach KPR mają być w tym zakresie realizowane przedsięwzięcia zmierzające do zmian w systemie finansowania systemu ochrony zdrowia oraz zmian w funkcjonowaniu zakładów opieki zdrowotnej, natomiast w RPO WL celem w/w działania jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia. Jego realizacja podyktowana jest dynamiką zmian demograficznych oraz znaczącym poziomem niedoinwestowania infrastruktury i wyposażenia jednostek służby zdrowia, co ma bezpośredni wpływ na poziom i jakość świadczonych usług medycznych.

⇒ Ponadto, Działanie 5. *Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz podnoszenie umiejętności informatycznych* (Zadanie 5.1. *Implementacja Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego do roku 2013*; Zadanie 5.2. *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez finansowanie dostępu do Internetu osobom o niskich dochodach* oraz Zadanie 5.3. *Ułatwienie dostępu do Internetu (dostęp na etapie „ostatniej mili” - dostarczenie Internetu bezpośrednio do*

użytkownika) poprzez wsparcie mikro- małych i średnich przedsiębiorców zamierzających dostarczyć te usługę na obszarach, na których prowadzenie tej działalności na zasadach rynkowych jest nieopłacalne finansowo) wskazane do realizacji w KPR 2008-2011 zbieżne jest z celem zakładanym w Działaniu 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* RPO WL, który zakłada zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz wykorzystania technik informacyjnych. Budowanie społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy wymaga bowiem rozbudowy sieci informatycznych, a także zwiększenia dostępu i wykorzystania technik informacyjnych w rozwoju systemu usług dla ludności.

⇒ Zapewnieniu odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli w szerokim ich rozumieniu służą również inne Działania realizowane w ramach RPO WL, mające charakter uzupełniający w stosunku do przedsięwzięć podejmowanych w ramach KPR. Należą do nich:

- Działanie 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych* - celem działania jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, a w konsekwencji zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego zarówno zagranicznego, jak i krajowego.
- Działanie 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* - celem działania jest przywrócenie zdegradowanym obszarom miejskim, w tym przemysłowym i powojskowym funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, społecznych i kulturalnych, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz poprawa warunków życia mieszkańców.
- Oś Priorytetowa V *Transport* – realizowane działania przyczyniają się do poprawy warunków inwestowania w województwie lubelskim z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Jego realizacja podniesie atrakcyjność i spójność terytorialną województwa poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową, kolejową, lotniczą, transportu miejskiego – umożliwiającą sprawne powiązanie obszaru województwa z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie. Ułatwi także funkcjonowanie regionalnych przedsiębiorstw, a przez to przyczyni się do wzrostu konkurencyjności województwa i mobilności mieszkańców.
- Działanie 8.1. *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* - celem działania jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym. Wzmocnienie pozycji szkół wyższych ma na celu przygotowanie ich do odegrania kluczowej roli w kształceniu kadr gospodarki opartej na wiedzy.
- Działanie 8.2. *Infrastruktura szkolna i sportowa* - celem działania jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej. Z uwagi na zwiększające się wymagania współczesnego rynku pracy, priorytetem będzie podjęcie działań zmierzających do zwiększenia dostępności kształcenia.

W kontekście dwóch ostatnich Działań RPO WL, wskazać należy, iż w procesie budowania tego typu gospodarki istotne jest dostosowanie kierunków kształcenia do ofert rynku pracy, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu i tworzenie warunków do wzrostu zatrudnienia, zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, poprzez szerzenie idei ciągłego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji. Uzupełnieniem możliwości edukacyjnych społeczeństwa winno być kształcenie ustawiczne, które odgrywa istotną rolę w procesach zmian zachodzących na rynku pracy.

Projekty realizowane w ramach wszystkich wymienionych powyżej Działań w znacznym stopniu wpłyną na poprawę warunków życia w województwie lubelskim.

2) Priorytet Innowacyjna Gospodarka

⇒ Działania w ramach w/w Priorytetu ukierunkowane są na usprawnienie otoczenia instytucjonalnego i legislacyjnego przedsiębiorstw, w szczególności MŚP oraz zwiększenie innowacyjności gospodarki poprzez tworzenie zachęt do ponoszenia nakładów na B+R i innowacje, a także poprawę proporcji pomiędzy finansowaniem ze środków budżetu państwa a finansowaniem prywatnym. Cel ten jest zbieżny z drugim celem szczegółowym RPO WL - *Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności*, realizowanym poprzez Działania Osi Priorytetowej I *Przedsiębiorczość i innowacje* oraz Osi Priorytetowej II *Infrastruktura ekonomiczna*.

⇒ Ścisła spójność pomiędzy założeniami KPR a RPO WL zachodzi w ramach Działania 1. *Zapewnienie przyjaznego otoczenia prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorczości, innowacyjności i inwestycji (Zadanie 1.5. Dalsza poprawa dostępu przedsiębiorców do zewnętrznych źródeł finansowania za pośrednictwem systemu funduszy pożyczkowych i doręczeńowych)* a Działaniem 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw (Poddziałanie 2.1.1 Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych oraz Poddziałanie 2.1.2 Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych)* RPO WL, którego realizacja ma przyczynić się do ułatwienia przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

⇒ Komplementarność działań zachodzi również na poziomie Działania 2. *Poprawa konkurencyjności nauki poprzez reformę systemu finansowania i funkcjonowania jednostek naukowych KPR (Zadanie 2.2. Modernizacja sektora naukowo-badawczego poprzez reorganizację Polskiej Akademii Nauk (PAN) oraz jednostek badawczo-rozwojowych (JBR), Zadanie 2.6. Wdrożenie instrumentów strukturalnych mających na celu rozwój nowoczesnych technologii i wsparcie infrastruktury B+R jednostek naukowych realizujących badania na rzecz przedsiębiorców, Zadanie 2.7. Opracowanie i wprowadzenie instrumentów wspierających rozwój kadr i potencjału dydaktycznego uczelni oraz stymulujących współpracę sektora nauki i gospodarki)* i Działania 3. *Wdrażanie rozwiązań wspierających działalność proinnowacyjną oraz badania i rozwój (B+R), w tym usprawnienie transferu wiedzy i dyfuzję innowacji (m. in. Zadanie 3.2. Wspieranie działalności innowacyjnej)* a następującymi Działaniami realizowanymi w ramach RPO WL: Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*, Działanie 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R*, Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*).

⇒ Ponadto, Działanie 4. *Zagwarantowanie odpowiedniej dla potrzeb nowoczesnej gospodarki infrastruktury transportowej, przesyłowej i teleinformatycznej (Zadanie 4.1. Rozwój infrastruktury transportu drogowego, Zadanie 4.2. Rozwój infrastruktury transportu kolejowego, Zadanie 4.3. Rozwój infrastruktury transportu lotniczego)* wskazane do realizacji w KPR 2008-2011 zbieżne jest z celami zakładanymi w Działaniach realizowanych w ramach Osi Priorytetowej V *Transport*, które przyczyniają się do poprawy warunków inwestowania w województwie lubelskim z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Jego realizacja podniesie atrakcyjność i spójność terytorialną województwa poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową, kolejową, lotniczą, transportu miejskiego – umożliwiającą sprawne powiązanie obszaru województwa z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie. Ułatwi także funkcjonowanie

regionalnych przedsiębiorstw, a przez to przyczyni się do wzrostu konkurencyjności województwa i mobilności mieszkańców. Celem, zarówno przedsięwzięć podejmowanych w ramach KPR, jak i RPO WL jest więc m. in. zapewnienie przedsiębiorcom i obywatelom, odpowiedniej infrastruktury transportowej.

3) Priorytet Sprawne Instytucje

⇒ Działania w ramach w/w Priorytetu ukierunkowane są na budowę sprawnych, przejrzystych i przyjaznych instytucji publicznych, posiadających zdolność do kształtowania skutecznej polityki i jej konsekwentnego wdrażania, a także poprawę efektywności funkcjonowania i potencjału polskiej administracji publicznej poprzez wdrożenie nowoczesnych standardów realizacji powierzonych zadań, co przełoży się na wzrost wiarygodności tych instytucji.

⇒ Przykładem spójności KPR i RPO WL w tym zakresie jest Działanie 1. *Rozwój nowoczesnej administracji publicznej, w tym administracji elektronicznej w celu podniesienia jakości realizowanych przez nią zadań KPR (Zadanie 1.3 Wdrażanie informatycznych systemów wspomagania procesów decyzyjnych w administracji i świadczenia usług drogą elektroniczną w ramach realizacji Planu Informatyzacji Państwa)* oraz Działania 4.1 *Spółeczeństwo informacyjne* RPO WL, w ramach którego realizowane są m. in. projekty związane z przygotowaniem instytucji publicznych do elektronicznego obiegu dokumentów, elektronicznej archiwizacji dokumentów, rozwojem systemów baz danych oraz rozwojem elektronicznych usług dla ludności z wykorzystaniem podpisu elektronicznego.

Efektywnemu wdrażaniu celów Strategii Lizbońskiej służy również przypisanie poszczególnym działaniom w ramach RPO WL odpowiednich kategorii interwencji, o których mowa w art. 9 *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* i wymienionych w załączniku IV do w/w Rozporządzenia.

Stan na grudzień 2009 r.:

Działanie 1.1 Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw

07 - *Inwestowanie w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie nowych przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki badań i rozwoju technologicznego i przedsiębiorstwa itp.)*

08 - *Inne inwestycje w przedsiębiorstwa*

Działanie 1.2 Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw

07 - *Inwestowanie w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie nowych przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki badań i rozwoju technologicznego i przedsiębiorstwa itp.)*

08 - *Inne inwestycje w przedsiębiorstwa*

Działanie 1.3 Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw

07 - *Inwestowanie w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie nowych przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki badań i rozwoju technologicznego i przedsiębiorstwa itp.)*

08 - *Inne inwestycje w przedsiębiorstwa*

Działanie 1.4 Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii

06 - Pomoc udzielana MŚP na cele promocji produktów i procesów produkcyjnych przyjaznych dla środowiska (wprowadzenie skutecznego systemu zarządzania środowiskiem, przyjęcie i wykorzystanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, włączenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw)

39 - Energia odnawialna: wiatrowa

40 - Energia odnawialna: słoneczna

41 - Energia odnawialna: z biomasy

42 - Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe

43 - Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią

Działanie 1.5 Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki

08 - Inne inwestycje w przedsiębiorstwa

Działanie 1.6 Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach

03 - Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP), pomiędzy MŚP a innymi podmiotami gospodarczymi i uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami szkolnictwa policealnego, organami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz „biegunami nauki i technologii” (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itp.)

04 - Pomoc na rzecz badań i rozwoju technologicznego, w szczególności dla MŚP (w tym dostęp do usług związanych z badaniami i rozwojem technologicznym w ośrodkach badawczych)

09 - Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP

Działanie 1.7 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo

05 - Zaawansowane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw

Działanie 2.1 Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw

05 - Zaawansowane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw

Działanie 2.2 Regionalna infrastruktura B+R

02 - Infrastruktura związana z badaniami i rozwojem technologicznym (w tym instalacje, oprzyrządowanie i szybkie sieci komputerowe łączące ośrodki badawcze) oraz ośrodki kompetencji w zakresie konkretnych technologii

Działanie 2.3 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy

03 - Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP), pomiędzy MŚP a innymi podmiotami gospodarczymi i uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami szkolnictwa policealnego, organami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz „biegunami nauki i technologii” (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itp.)

05 - Zaawansowane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw

09 - *Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP*

Działanie 2.4 Marketing gospodarczy

05 - *Zaawansowane usługi wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw*

Działanie 3.1 Tworzenie terenów inwestycyjnych

09 - *Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP.*

Działanie 4.1 Społeczeństwo informacyjne:

10 - *Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe),*

11 - *Technologie informacyjne i telekomunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.),*

13 - *Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, eintegracja, itp.),*

15 - *Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie.*

Działanie 5.3 Miejski transport publiczny

28 - *Inteligentne systemy transportu*

Działanie 5.4 Transport kolejowy

16 - *Kolej,*

26 - *Transport multimodalny.*

Działanie 5.5 Transport lotniczy

16 - *Kolej,*

29 - *Porty lotnicze.*

Działanie 6.2 Energia przyjazna środowisku

39 - *Energia odnawialna: wiatrowa,*

40 - *Energia odnawialna: słoneczna,*

41 - *Energia odnawialna: biomasa,*

42 - *Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe.*

Działanie 8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych

13 - *Usługi i aplikacje dla obywateli*

43 - *Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią*

Działanie 8.2 Infrastruktura szkolna i sportowa

13 - *Usługi i aplikacje dla obywateli*

43 - *Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią*

Działanie 8.3 Ochrona zdrowia

43 - *Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią.*

11 - *Technologie informacyjne i komunikacyjne*

Biorąc pod uwagę ilość wspieranych w poszczególnych Działaniach RPO WL kategorii interwencji, najbardziej prolizbońskimi są I, II i IV Oś Priorytetowa.

Z powyższej analizy wynika, iż Działania wdrażane w ramach RPO WL w znacznym stopniu skoordynowane są z działaniami w zakresie KPR, co świadczy o tym, iż IZ RPO dokłada wszelkich starań, by zagwarantować osiągnięcie rzeczywistej synergii rozumianej jako „synchronizowanie” działań prolizbońskich przewidzianych w RPO WL oraz KPR, co z kolei przyczynia się do efektywnego wdrażania priorytetów Strategii Lizbońskiej. Należy wskazać, iż koordynacja ta nie polega jedynie na zapewnieniu spójności między poszczególnymi działaniami RPO WL a działaniami prolizbońskimi KPR, ale również na zagwarantowaniu ich wzajemnego uzupełniania się (*cross-reference*).

W dniu 19 sierpnia 2009 r. na mocy uchwały nr 26/09 Komitet Monitorujący przyjął zmiany do Programu . W rozdziale 4 - *Plan finansowy* zaktualizowano poziom wydatków w ramach RPO WL z podziałem na kategorie interwencji wspierające wdrażanie założeń Strategii Lizbońskiej (Tab. 5.4). Łącznie dofinansowanie z EFRR do projektów wpisujących się w Strategię Lizbońską ma wynieść nie mniej niż 470 039 907,00 EUR (1 938 867 612,38 PLN) co stanowi 40,67% całej alokacji środków z EFRR przyznanych w ramach RPO WL.

Do dnia 31 grudnia 2009 r. zostały podpisane umowy z beneficjentami na dofinansowanie projektów, które realizują cele lizbońskie na kwotę 100 621 874,43 EUR (415 055 169,82 PLN). Kwota ta stanowi 21,41 % zakładanych wydatków lizbońskich.

Na koniec okresu sprawozdawczego najwięcej środków zakontraktowano (podpisano umów) w:

Działaniu 1.3 – 26 711 982,39 EUR (110 184 256,16 PLN),

Działaniu 2.1.1 – 21 941 025,93 EUR (90 504 537,85 PLN),

Działaniu 2.1.2 – 12 610 195,66 EUR (52 015 796,07 PLN),

Działaniu 1.2 – 12 417 411,71 EUR (51 220 581,58 PLN).

Natomiast największe zaawansowanie w stosunku do zakładanych planów występuje w:

Działaniu 2.1.2 – 109,10%,

Działaniu 2.1.1 – 94,91%,

Działaniu 1.1 – 47,56%,

Działaniu 1.3 – 38,52%.

Biorąc pod uwagę, iż podpisano dotychczas umowy o dofinansowania projektów z EFRR na łączną sumę 195 688 821,59 EUR (807 196 820,17 PLN), która stanowi zaledwie 16,93% całej alokacji w ramach RPO WL oraz stosunek wartości umów zgodnie z kategoriami lizbońskimi do wszystkich zawartych umów wynoszący 51,52% można przypuszczać, że zakładany poziom wydatków na cele lizbońskie zostanie zrealizowany.

Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

Na przełomie sierpnia i września 2009 r. Instytucja Koordynująca Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia przeprowadziła konsultacje dokumentu *European Union Strategy for the Baltic Sea Region – Governance and Implementation* (lipiec 2009 r.), w który to proces zaangażowane były Instytucje Zarządzające krajowymi i regionalnymi Programami Operacyjnymi w ramach Celu 1 oraz IZ Programem Południowy Bałtyk w ramach Celu 3 Europejska Współpraca Terytorialna.

Konsultacje te zostały przeprowadzone ponownie w grudniu 2009 r. w oparciu o dokument *Guidance Note – Practical Suggestions for Operational Programmes* przesłany listem DG REGIO 12 listopada 2009 r. Celem konsultacji było określenie możliwości IZ w zakresie powiązania i raportowania z działań prowadzonych w ramach poszczególnych PO Celu 1 i 3 na rzecz realizacji celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB). W ich wyniku określono ww. system dla prezentowania działań i danych za rok 2009. Przedstawiciele IZ brali również udział w spotkaniach informacyjnych nt. Strategii. W trakcie powyższych konsultacji Instytucja Zarządzająca RPO (IZ RPO) wyraziła wstępną akceptację dotyczącą rekomendacji Komisji Europejskiej (KE) zawartej w *Guidance Note – Practical Suggestions for Operational Programmes*, jednocześnie zaznaczając, iż ostateczna decyzja w zakresie poszczególnych rekomendacji zostanie podjęta w terminie późniejszym, po dokonaniu szczegółowej analizy w tym zakresie. Ostatecznie dokonana przez IZ RPO analiza Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL oraz dokumentacji konkursowej określającej zasady dostępu do funduszy w ramach Programu w zakresie realizacji celów SUE pozwala stwierdzić, iż nie ma konieczności dokonywania sugerowanych przez KE zmian w Programie, gdyż w dużej mierze Program wpisuje się w cele i obszary wsparcia przewidziane w SUE RMB. Działania podejmowane w ramach I-VIII Osi Priorytetowej RPO WL są spójne z założeniami Strategii UE RMB, tj. obszarami priorytetowymi określonymi w Planie Działania stanowiącym załącznik do SUE RMB. Realizowane w ramach I-VIII Osi Priorytetowej RPO WL przedsięwzięcia wpisują się w trzy priorytety SUE RMB tj.:

- I Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar zrównoważony,
- II Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dobrobytu,
- III Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny.

Priorytet I Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar zrównoważony:

W obszar priorytetowy 2. Zachowanie stref przyrodniczych oraz bioróżnorodności uwzględniając łowiska morskie wpisują się następujące kategorie interwencji:

46 - *Oczyszczanie ścieków,*

51 - *Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000).*

W ramach RPO WL ww. kategorie interwencji realizowane są poprzez Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*, którego celem jest poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczenie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów.

W ramach obszaru priorytetowego 2 *Zachowanie stref przyrodniczych oraz bioróżnorodności uwzględniając łowiska morskie* realizowane są obecnie 4 projekty z Działania 6.1 na kwotę dofinansowania z EFRR 4 581 800,73 EUR (18 899 469,83 PLN).

W obszar priorytetowy 3. Redukcja użytkowania oraz wpływu substancji niebezpiecznych wpisują się następujące kategorie interwencji:

- 44 - *Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi,*
- 53 - *Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym),*
- 54 - *Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom*

Ww. kategorie interwencji realizowane są poprzez Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*, którego celem jest poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczenie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów. W ramach obszaru priorytetowego 3 *Redukcja użytkowania oraz wpływu substancji niebezpiecznych* realizowanych jest obecnie 7 projektów na kwotę dofinansowania 4 991 013,01 EUR (20 587 429,55 PLN

Priorytet II Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dobrobytu

W obszar priorytetowy 7. Wykorzystanie pełnego potencjału regionu w zakresie badań i innowacji wpisują się następujące kategorie interwencji:

- 02 – *Infrastruktura B + RT (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych*
- 03 – *Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itd.)*
- 04 – *Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych)*
- 07 – *Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)*

Kategoria interwencji 02 realizowana jest poprzez Działanie 2.2 *Regionalna infrastruktura B + R*, którego celem jest zwiększenie potencjału regionalnych uczelni wyższych i jednostek naukowych w zakresie komercyjnej działalności badawczo-rozwojowej.

Kategoria interwencji 03 realizowana jest poprzez Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*, którego celem jest wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy poprzez inwestycje i doradztwo oraz Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla rejonu dziedzinach*, którego celem jest wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw.

Kategoria interwencji 04 realizowana jest również poprzez Działanie 1.6.

W ramach I – II Osi Priorytetowej RPO WL kategoria interwencji 07 realizowana jest poprzez Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, którego celem jest zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw realizujących projekty na terenie województwa lubelskiego, Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*, którego celem jest poprawa konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż

2 lata, realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne na terenie województwa lubelskiego oraz Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*, którego celem jest poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne na terenie województwa lubelskiego.

W ramach obszaru priorytetowego 7 *Wykorzystanie pełnego potencjału regionu w zakresie badań i innowacji* realizowanych jest obecnie 215 projektów na kwotę dofinansowania 29 570 584,7 EUR (121 975 704,83 PLN), z tego w ramach:

Działania 1.1 – 131 projektów na kwotę dofinansowania 8 926 599,91 EUR (36 821 331,98 PLN),

Działania 1.2 – 26 projektów na kwotę dofinansowania 3 774 176,38 EUR (15 568 100,14 PLN),

Działania 1.3 – 50 projektów na kwotę dofinansowania 16 457 970,36 EUR (67 887 481,93 PLN),

Działania 1.6 – 8 projektów na kwotę dofinansowania 411 838,05 EUR (1 698 790,78 PLN).

Natomiast w Działaniu 2.2 oraz w Działaniu 2.3 w roku sprawozdawczym 2009 (jak i od uruchomienia programu) nie były realizowane projekty ze względu na to, iż nie były ogłaszane konkursy na w/w Działania. Ogłoszenie konkursu do Działania 2.2 zaplanowano na czerwiec 2010 r., natomiast dla Działania 2.3 Schemat A – marzec 2010 r. a Schemat B – wrzesień 2010 r.

W obszar priorytetowy 8. *Wdrożenie Small Business Act: promocja przedsiębiorczości, wzmocnienie MŚP oraz podniesienie poziomu efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich* wpisują się następujące kategorie interwencji:

05 – *Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw.*

08 – *Inne inwestycje w przedsiębiorstwa.*

09 – *Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP.*

W ramach I-VIII Osi Priorytetowych RPO WL kategoria interwencji 05 realizowana jest poprzez Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez doradztwo*, którego celem jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej, Działanie 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw*, którego celem jest ułatwienie dostępu przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji, Działanie 2.4 *Marketing gospodarczy*, którego celem jest promocja gospodarcza województwa lubelskiego oraz Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy.*

Kategoria interwencji 08 realizowana jest poprzez Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw* oraz Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, którego celem jest zwiększenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego w sektorze turystyki i rekreacji.

Kategoria interwencji 09 realizowana jest poprzez Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*, Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy* oraz Działanie 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*, którego celem jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, a w konsekwencji zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego zarówno zagranicznego, jak i krajowego.

W ramach obszaru priorytetowego 8 *Wdrożenie Small Business Act: promocja przedsiębiorczości, wzmocnienie MŚP oraz podniesienie poziomu efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich* realizowanych jest obecnie 306 projektów na kwotę dofinansowania 78 833 879,37 EUR (325 181 868,80 PLN), z tego w ramach:

Działania 1.1 – 66 projektów na kwotę dofinansowania 3 787 433,00 EUR (15 622 782,40 PLN),

Działania 1.2 – 107 projektów na kwotę dofinansowania 11 067 720,09 EUR (45 653 238,61 PLN),

Działania 1.3 – 67 projektów na kwotę dofinansowania 14 967 891,30 EUR (61 741 054,85 PLN),

Działania 1.5 – 27 projektów na kwotę dofinansowania 8 376 890,48 EUR (34 553 835,56 PLN),

Działania 1.7 – 15 projektów na kwotę dofinansowania 136 822,71 EUR (564 380,00 PLN),

Działania 2.1 – 6 projektów na kwotę dofinansowania 34 551 221,59 EUR (142 520 333,92 PLN),

Działania 2.4 – 16 projektów na kwotę dofinansowania 933 314,13 EUR (3 726 080,45 PLN),

Działania 3.1 – 2 projekty na kwotę 5 042 586,07 EUR (20 800 163,27 PLN).

Priorytet III Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny

W obszar priorytetowy 10. *Poprawa dostępności, efektywności i bezpieczeństwa rynków energetycznych* wpisują się następujące kategorie interwencji:

39 – *Energia odnawialna: wiatrowa,*

40 – *Energia odnawialna: słoneczna,*

41 – *Energia odnawialna: biomasa,*

42 – *Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe,*

43 – *Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią.*

W ramach RPO WL kategorie interwencji 39-43 realizowane są poprzez Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*, którego celem jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw zobowiązanych do dostosowania swojej infrastruktury do wymogów ochrony środowiska oraz spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii. Cel ten realizowany będzie poprzez

budowę i przebudowę infrastruktury oraz zakup urządzeń służących do produkcji energii odnawialnej. Ponadto kategorie interwencji 39 i 40 realizowane są poprzez Działanie 6.2 *Energia przyjazna środowisku*, którego celem jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zaś kategoria 43 realizowana jest poprzez Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*, którego celem jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym oraz Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*, którego celem jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej.

W ramach obszaru priorytetowego 10 *Poprawa dostępności, efektywności i bezpieczeństwa rynków energetycznych* realizowany jest obecnie 1 projekt z Działania 1.4 na kwotę dofinansowania 642 605,03 EUR (2 650 681,47 PLN). W roku sprawozdawczym 2009 (jak i od uruchomienia programu) nie były realizowane projekty z Działania 6.2 *Energia przyjazna środowisku*, Działania 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* oraz Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*. Od początku okresu programowania ogłoszono po 1 konkursie dla każdego z w/w Działań, jednak w roku sprawozdawczym 2009 nie zostały zawarte żadne umowy o dofinansowanie realizacji projektów ramach w/w Działań, ponieważ do końca okresu sprawozdawczego 2009 nie została zakończona ich ocena. Podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach Działania 8.1 oraz Działania 8.2 będzie miało miejsce w 2010 r.

W obszar priorytetowy 11. Wzmocnienie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych wpisują się następujące kategorie interwencji:

- 16 – Kolej,
- 18 – Tabor kolejowy,
- 22 – Drogi krajowe,
- 23 – Drogi regionalne/lokalne,
- 24 – Ścieżki rowerowe,
- 25 – Transport miejski,
- 26 – Transport multimodalny,
- 28 – Inteligentne systemy transportu,
- 29 – Porty lotnicze.

W ramach RPO WL kategoria interwencji 16 realizowana jest poprzez Działanie 5.4 *Transport kolejowy*, którego celem jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych oraz poprzez Działanie 5.5 *Transport lotniczy*, którego celem jest poprawa lotniczej dostępności komunikacyjnej regionu oraz zwiększenie mobilności mieszkańców.

Kategorie interwencji 18 i 26 realizowane są poprzez Działanie 5.4 *Transport kolejowy* natomiast kategoria interwencji 22 realizowana jest poprzez Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy*, którego celem jest poprawa jakości funkcjonowania systemów transportu publicznego oraz zwiększenie mobilności mieszkańców Lubelszczyzny.

Kategoria interwencji 23 realizowana jest poprzez Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy*, Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy*, którego celem jest poprawa jakości i dostępności wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym a tym samym podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i zwiększenia mobilności mieszkańców oraz Działanie 5.5 *Transport lotniczy*.

Kategoria interwencji 24 realizowana jest poprzez Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy*, Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy* oraz Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, którego celem jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury.

Natomiast kategorii interwencji 25 i 28 realizowane są poprzez Działanie 5.3 *Miejski transport publiczny*, którego celem jest poprawa jakości funkcjonowania systemów transportu publicznego oraz zwiększenie mobilności mieszkańców Lubelszczyzny.

Kategoria interwencji 29 realizowana jest poprzez Działanie 5.5 *Transport lotniczy*.

W ramach obszaru priorytetowego 11 *Wzmocnienie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych* realizowanych jest obecnie 27 projektów na łączną kwotę dofinansowania 31 581 458,23 EUR (130 270 357,07 PLN), z tego w ramach:

Działania 5.1 – 1 projekt na kwotę dofinansowania 727 197,53 EUR (2 999 617,11 PLN),

Działania 5.2 – 26 projektów na kwotę dofinansowania 30 854 260,70 EUR (127 270 739,96 PLN).

W ramach Działania 5.3 – *Miejski transport publiczny* od początku okresu programowania ogłoszono 1 konkurs, jednak w roku sprawozdawczym 2009 nie została zawarta żadna umowa o dofinansowanie realizacji projektów w ramach w/w Działania, ponieważ do końca okresu sprawozdawczego 2009 nie została zakończona ocena merytoryczna wniosków o dofinansowanie. Podpisanie umów o dofinansowanie projektów w ramach Działania 5.3 będzie miało miejsce w 2010 r.

Ponadto w roku sprawozdawczym 2009 (jak i od uruchomienia programu) nie były realizowane projekty Działania 5.4 – *Transport kolejowy* oraz Działania 5.5 – *Transport lotniczy*. Z uwagi na fakt, iż w ramach tych Działań realizowane będą projekty kluczowe, których rozpoczęcie przewidziane jest w roku 2010 dla Działania 5.4, natomiast dla Działania 5.5. w roku 2011.

W obszar priorytetowy 12. *Utrzymanie i wzmocnienie atrakcyjności Regionu Morza Bałtyckiego w szczególności poprzez edukację, turystykę i poziom zdrowotności* wpisują się następujące kategorie interwencji:

13 - *Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.),*

55 – *Promowanie walorów przyrodniczych,*

56 – *Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego,*

57 – *Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych,*

75 – *Infrastruktura systemu oświaty,*

76 – *Infrastruktura ochrony zdrowia.*

W ramach RPO WL kategoria interwencji 13 realizowana jest poprzez Działanie 4.1 *Społeczeństwo informacyjne*, którego celem jest zwiększenie dostępu do

szerokopasmowego Internetu oraz wykorzystania technik informacyjnych, Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*, którego celem jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym oraz Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*, którego celem jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej.

Kategorie interwencji 55 i 56 realizowane są poprzez Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, którego celem jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury.

Kategoria interwencji 57 realizowana jest poprzez Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, którego celem jest zwiększenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego w sektorze turystyki i rekreacji oraz Działanie 7.2 *Promocja kultury i turystyki*, którego celem jest wypromowanie wizerunku Lubelszczyzny jako miejsca o dużej atrakcyjności kulturalnej i turystycznej.

Kategoria interwencji 75 realizowana jest poprzez Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* oraz Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* natomiast kategoria interwencji 76 realizowana jest poprzez Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia*, którego celem jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia.

W ramach obszaru priorytetowego 12 *Utrzymanie i wzmocnienie atrakcyjności Regionu Morza Bałtyckiego w szczególności poprzez edukację, turystykę i poziom zdrowotności* realizowanych jest obecnie 60 projektów na łączną kwotę dofinansowania 24 858 388,59 EUR (102 538 367,11 PLN), z tego w ramach:

Działania 1.5 – 48 projektów na kwotę 15 777 510,99 EUR (65 080 655,08 PLN) oraz Działania 8.3 – 12 projektów na kwotę 9 080 877,60 EUR (37 457 712,03 PLN).

W roku sprawozdawczym 2009 (jak i od uruchomienia programu) nie były realizowane projekty w ramach Działania 4.1 – *Spółeczeństwo informacyjne* oraz Działania 7.2 – *Promocja kultury i turystyki*. W 2009 r. były ogłoszone 2 konkursy do Działania 4.1 oraz 1 konkurs do Działania 7.2, jednak ze względu na fakt, iż podjęcie decyzji Zarządu Województw Lubelskiego (ZWL) o wyborze projektów do dofinansowania nastąpiło w pod koniec 2009 r., podpisanie umów o dofinansowanie projektów w w/w Działaniach planowane jest w I półroczu 2010 r.

W Działaniu 7.1 – *Infrastruktura kultury i turystyki* od początku okresu programowania ogłoszono 8 konkursów, z czego w roku sprawozdawczym 2009 ogłoszono 5 konkursów, podpisanie umów o dofinansowanie projektów ogłaszanych w 2009 r. z powyższego Działania zaplanowano na rok 2010.

W Działaniu 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* oraz Działaniu 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* od początku okresu programowania ogłoszono po 1 konkursie dla każdego z Działania, jednak w roku sprawozdawczym 2009 nie zostały zawarte żadne umowy o dofinansowanie realizacji projektów, ponieważ do końca okresu sprawozdawczego 2009 nie została zakończona ich ocena. Podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach Działania 8.1 oraz Działania 8.2 będzie miało miejsce w 2010 r.

W uzupełnieniu do powyższej analizy w załączniku nr 1 w Tabeli 6 *Wpływ projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007 – 2013 na Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*, przedstawiono zbiorcze zestawienie realizowanych projektów w ramach RPO WL, które wpisują się w cele SUE RMB w podziale na poszczególne Priorytety i obszary priorytetowe – stan na dzień 31 grudnia 2009 r. Zestawienie zostało opracowane w oparciu o dane wygenerowane z systemu KSI (SIMIK 07-13) oraz kategorie interwencji, które zostały przyporządkowane do poszczególnych obszarów priorytetowych.

W ramach umów podpisanych od początku okresu programowania, na działania wpisujące się w cele przedmiotowej Strategii przeznaczono 99,65% środków przeznaczonych na wszystkie podpisane umowy w ramach I – II Osi Priorytetowej RPO WL oraz 71,85% w ramach III – VIII Osi Priorytetowej RPO WL. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, iż największym zainteresowaniem wśród beneficjentów I – II Osi Priorytetowej cieszą się kategorie interwencji 07 i 08, które wpisują się w realizację Priorytetu II *Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dobrobytu SUE RMB*. W ramach obszaru priorytetowego 8. *Wdrożenie Small Business Act: promocja przedsiębiorczości, wzmocnienie MŚP oraz podniesienie poziomu efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich*, beneficjenci tych osi realizują najwięcej projektów które stanowią 35,35% wszystkich projektów wpisujących się w SUE RMB w ramach I – II Osi Priorytetowej. Na drugim miejscu znajduje się obszar 7. *Wykorzystanie pełnego potencjału regionu w zakresie badań i innowacji*, którego projekty stanowią 25,12% wszystkich projektów wpisujących się w realizację SUE RMB w ramach I – II Osi Priorytetowej.

Największy wpływ na realizację Priorytetu III *Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny SUE RMB* miały projekty realizowane w ramach III – VIII Osi priorytetowej RPO WL (73,56% wszystkich projektów Osi III – VIII wpisujących się w realizację SUE RMB). Największym zainteresowaniem wśród beneficjentów tych osi cieszyły się 23 i 24 kategoria interwencji. W ramach obszaru priorytetowego 11. *Wzmocnienie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych* beneficjenci osi III – VIII realizują najwięcej projektów, które stanowią 57,13% wszystkich projektów wpisujących się w realizację SUE RMB.

Z powyższej analizy wynika, iż realizowane w RPO WL projekty w znacznym stopniu wpisują się w cele Strategii Unii Europejskiej dla Regionów Morza Bałtyckiego i nie ma potrzeby zmiany zapisów Programu, natomiast w odniesieniu do pozostałych rekomendacji KE zawartych w *Guidance Note*, począwszy od sprawozdania rocznego za 2009 r., IZ RPO będzie zamieszczać informacje dotyczące tego w jakim stopniu Program jest „zaangażowany” w realizację SUE RMB. Ponadto IZ RPO dokonała identyfikacji działań I-VIII Osi Priorytetowych RPO WL, które są szczególnie adekwatne dla SUE RMB, i jeżeli zajdzie taka potrzeba, IZ RPO gotowa jest przekazać informacje w przedmiotowym zakresie do Koordynatorów Obszarów Priorytetowych. Przekazywane informacje dotyczyć mogą projektów adekwatnych dla SUE RMB zrealizowanych, jak i nowo przyjmowanych – informacje w zakresie liczby, wartości, kwoty dofinansowania z EFRR przedmiotowych wniosków w podziale na poszczególne Obszary Priorytetowe Strategii. Monitoring nowych projektów będzie odbywał się w oparciu o Tabelę 6 *Wpływ projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007 – 2013 na Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*. Możliwość oznaczania tych projektów w systemie informatycznym nie jest zależna od IZ RPO, uzależniona jest od administratora KSI SIMIK. Jednakże sposób

oznaczania projektów w systemie informatycznym odbywa się poprzez przyporządkowaną im kategorię interwencji.

Jednocześnie IZ RPO pozytywnie odnosi się do rekomendacji zawartych w *Guidance Note* dotyczącej publikacji dokumentów dotyczących SUE RMB na stronach Programu, jak też do kwestii promowania SUE RMB w swoich materiałach promocyjnych i informacyjnych. Jednakże IZ RPO zwraca uwagę na fakt, iż większość dokumentów dotyczących SUE dostępna jest jedynie w języku angielskim. Pragnąc rzetelnie podejść do tematu realizacji SUE właściwym byłoby zamieszczenie na stronach internetowych wersji polskich tych dokumentów. IZ RPO stoi na stanowisku, że najrozsądniejszym rozwiązaniem byłoby zlecenie tłumaczenia tych dokumentów (w szczególności *Action Plan dla SUE RMB*) przez Instytucję Koordynującą Regionalne Programy Operacyjne i udostępnienie wersji polskich wszystkim instytucjom zarządzającym.

Dodatkowo, należy wspomnieć, iż programując działania w ramach RPO WL, IZ RPO wzięła pod uwagę rozwiązania zawarte w art. 37 pkt 6b *Rozporządzenia 1083/2006*. W ramach VII Osi Priorytetowej realizowane jest Działanie 7.3 *Współpraca międzyregionalna*, którego celem jest stworzenie efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej (w układzie sieciowym – 3 i więcej partnerów lub w układzie dwustronnym – 2 partnerów). Skutecznie prowadzona współpraca międzyregionalna prowadzić ma do podniesienia jakości zasobów ludzkich i sprzyjać rozwojowi gospodarki regionu. Efekty realizacji projektów prowadzić mają do wzrostu konkurencyjności Lubelszczyzny zwiększając zdolność instytucjonalną regionu. Ważną funkcją projektów realizowanych w ramach działania jest spójność priorytetów współpracy zagranicznej regionu z działaniami mającymi na celu poprawę wewnątrzregionalnych standardów społeczno gospodarczych. W ramach Działania 7.3 realizowane będą takie projekty jak: wizyty studyjne, wymiana doświadczeń pomiędzy władzami lokalnymi, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i instytucjami otoczenia biznesu, sporządzanie ekspertyz, analiz, organizacja szkoleń, seminariów, staży zawodowych, konferencji, targów, realizacja wspólnych badań.

Zgodnie z rekomendacją KE zawartą w *Guidance Note* w IZ RPO została wyznaczona osoba odpowiadająca za kwestie dotyczące SUE RMB. Jednocześnie IZ RPO rozważa powołanie specjalnej grupy roboczej, która zajmowałaby się wszelkimi sprawami dotyczącymi SUE, w tym również współpracą z innymi regionami, władzami czy beneficjentami z innych krajów RMB w tym zakresie.

W odniesieniu do pozostałych rekomendacji, tj. uwzględnianie SUE RMB w wysokości alokacji RPO WL, priorytetowe traktowanie przy ocenie wniosków o dofinansowanie adekwatnych dla SUE RMB, o „wystarczającej” jakości (w szczególności adekwatnych do projektów flagowych typu „fast track”), nadawanie priorytetu projektom adekwatnym dla SUE RMB poprzez przyznawanie dodatkowych punktów, równe ważenie obecnych kryteriów oceny, modyfikacja wniosku aplikacyjnego, IZ RPO informuje, iż wdrożenie ich nie jest możliwe na tym etapie realizacji Programu (z wyłączeniem rekomendacji dotyczącej konsultacji projektów przed finalizacją oceny, które to zalecenie wdrażane jest w ramach systemu oceny projektów dokonywanej przez IZ RPO – beneficjenci mają możliwość konsultowania uwag zgłoszonych do wniosku przed jego powtórny złożeniem). Dodatkowo, stosowanie przyspieszonej procedury oceny projektów adekwatnych dla SUE RMB, nie znajduje zastosowania w obecnych procedurach przyjętych przez IZ RPO w zakresie oceny wniosków. IZ RPO nie widzi powodu aby to zmieniać. Czas oceny wniosków jest taki sam dla wszystkich wnioskodawców, niezależnie od typu projektów. Dodatkowo, należy wskazać, iż IZ RPO

stosuje tryb konkursu zamkniętego, w związku z powyższym, w celu zapewnienia wszystkim beneficjentom równego dostępu do środków z EFRR, wszystkie wnioski oceniane są równocześnie na poszczególnych etapach oceny, zaś ZWL podejmuje decyzje o wyborze projektów do dofinansowania mając na uwadze wszystkie wnioski, które pozytywnie przeszły poszczególne etapy oceny (z wyłączeniem wniosków przywracanych w wyniku procedury odwoławczej, jednakże na dofinansowanie przedmiotowych wniosków przeznaczona jest rezerwa finansowa, ustanawiana w ramach konkursu). W odniesieniu do modyfikacji wniosków o dofinansowanie projektów w zakresie wykazywania w nich wpisywania się projektu w SUE RMB, IZ RPO informuje, iż na obecnym etapie wdrażania programu, dokonanie przedmiotowej modyfikacji jest bezpodstawne, ze względu na stan zaawansowania Programu od początku okresu programowania w ramach I-VIII Osi Priorytetowej RPO WL ogłoszono 55 konkursów na realizację projektów, z których 44 już zakończyło się decyzją ZWL o wyborze projektów do dofinansowania; w 2010 r. zaplanowano ogłoszenie 21 konkursów, w ramach których podpisanych zostało 645 umów o dofinansowanie na realizację projektów, w których zaangażowanych zostało 197 658 961,61 EUR (815 323 450,76 PLN). Jednakże, należy zaznaczyć, iż w dotychczas stosowanym wzorze wniosku aplikacyjnego, funkcjonuje punkt, w którym beneficjent opisuje powiązanie projektu z dokumentami strategicznym, w którym beneficjenci mogliby opisywać związek ich projektu ze strategią SUE RMB m.in., poprzez podanie w jaką kategorię interwencji wpisuje się projekt, wnioskodawca odnosi się do zgodności celów z SUE RMB.

Dodatkowo należy wspomnieć, iż wprowadzenie zaproponowanych rozwiązań w zakresie priorytetowego traktowania projektów adekwatnych do SUE RMB wiązałoby się z koniecznością dokonywania zmian w zakresie zapisów dokumentów programowych tj. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, Wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL na lata 2007-2013, Podręcznik kwalifikowania wydatków oraz kryteria merytorycznych oceny projektów, zatwierdzanych przez Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013, co wpłynęłoby na opóźnienie w wydatkowaniu środków w ramach RPO WL a tym samym na opróżnienia we wdrażaniu Programu. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż zmiana zapisów Programu a także zmiany w zapisach dokumentacji konkursowej m. in. w zakresie uwzględniania w procesie oceny projektów mogących mieć wkład w realizację Planu Działania SUE RMB, jest bezzasadna.

W załączniku nr 1 zamieszczono tabelę 6 *Wpływ projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007 – 2013 na Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*, w której przedstawiono ilości i wartości projektów adekwatnych dla SUE RMB w układzie 15 Obszarów Priorytetowych.

2.2 INFORMACJE NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM

Przestrzeganie polityk wspólnotowych jest zasadą przestrzeganą na każdym z etapów realizacji Programu.

Na etapie oceny projektu, mechanizmem służącym zagwarantowaniu zgodności realizowanych operacji z prawem wspólnotowym jest m.in. przyjęty system oceny projektów. Już na etapie oceny formalnej, dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe, weryfikowana jest zgodność projektu z horyzontalnymi politykami Wspólnoty, w tym w szczególności z politykami w zakresie: konkurencji, zamówień publicznych, środowiska, równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz społeczeństwa informacyjnego. Do dalszej oceny kierowane są wyłącznie wnioski, które wykazują zgodność z przedmiotowymi politykami. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu projektu na którąkolwiek z polityk horyzontalnych wniosek jest odrzucany (w 2009 r. nie stwierdzono podczas oceny formalnej dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe niezgodności projektów z zasadami polityk horyzontalnych). System wyboru projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL gwarantuje dofinansowanie tych przedsięwzięć, których realizacja nie przyczynia się do dyskryminacji żadnej spośród grup defaworyzowanych. Przyjęte przez KM RPO kryteria oceny merytorycznej i strategicznej promują te projekty, które przyczyniają się do eliminacji/niwelowania istniejących w życiu grup defaworyzowanych barier fizycznych, finansowych, socjalnych, psychologicznych (przykłady zastosowanych rozwiązań w przedmiotowym zakresie podane zostały poniżej, w podpunkcie: *Opis przestrzegania zasady równości szans*). Dodatkowo należy wskazać, iż przyjęty w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL system wyboru projektów premiuje te projekty, które mają pozytywny wpływ na realizację polityk horyzontalnych (pozytywny wpływ na przedmiotowe polityki jest premiowany przyznaniem dodatkowych punktów).

Zgodnie z art. 67 ust 2 lit. f *Rozporządzenia nr 1083/2006* nie wystąpiły w okresie sprawozdawczym problemy związane z przestrzeganiem prawa wspólnotowego podczas realizacji Osi Priorytetowych III-VIII RPO WL. Pracownicy IZ RPO powzięli wszelkie możliwe środki zapewniające przestrzeganie polityk wspólnotowych. W projektach będących w trakcie realizacji nie wystąpiły problemy dotyczące prawa wspólnotowego, zasady polityk wspólnotowych były przestrzegane: zgodność projektów energetycznych z dyrektywą 2003/55, zgodność z dyrektywą środowiskową, pomocą publiczną oraz zamówieniami publicznymi. Zachowana była zasada równości szans (płci), partnerstwa na etapie realizacji projektów i rozliczania wydatków beneficjentów, nie wystąpiły działania przyczyniające się do dyskryminacji grup defaworyzowanych, w związku z tym nie odbywał się monitoring danych eliminujących bariery tych grup.

W zakresie działań informacyjnych i promocyjnych również zachowywane były zasady i polityki wspólnotowe np. rekrutacja na organizowane przez IZ RPO oraz IP II szkolenia dla beneficjentów przebiegała zgodnie z zasadą równości płci w dostępie do usług szkoleniowych. Listy uczestników poszczególnych szkoleń tworzone są z zachowaniem polityki równości kobiet i mężczyzn.

Również Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, wdrażająca dwie pierwsze osi priorytetowe RPO WL, w roku sprawozdawczym 2009 podjęła wszelkie odpowiednie środki zapewniające przestrzeganie polityk wspólnotowych tj.: polityki ochrony środowiska, prawa zamówień publicznych, polityki równych szans (zatrudnienia), polityki społeczeństwa informacyjnego podczas:

- weryfikacji wniosków o dofinansowanie;
- kontroli systemowych, podczas których wypełniane były listy sprawdzające, zawierające odpowiednie pytania dotyczące przestrzegania zasad krajowych i wspólnotowych;

- kontroli projektów, w tym weryfikacji wniosków o płatność i kontroli na miejscu realizacji projektu, podczas których wypełniane były listy sprawdzające uwzględniające pytania dotyczące przestrzegania zasad krajowych i wspólnotowych – dzięki rozbudowanej części wniosku beneficjenta o płatność dot. sprawozdawczości są oceniane i analizowane efekty rzeczowe projektu pod względem zgodności z politykami krajowymi i wspólnotowymi;
- sporządzania sprawozdań z realizacji I i II Osi Priorytetowej, które zawierają odpowiednie części odnoszące się do sposobu przestrzegania zasad/polityk krajowych i wspólnotowych.

Instytucja Zarządzająca RPO WL zapewnia realizację działań kontrolnych służących m.in. zapewnieniu przestrzegania polityk wspólnotowych. Realizowane są dwa typy kontroli w systemie wdrażania Programu:

- a. kontrola systemową;
- b. kontrola projektów.

Kontrola systemowa, przeprowadzana przez Instytucję Zarządzającą RPO WL dotyczy weryfikacji realizacji zadań w Instytucji Pośredniczącej II stopnia. Kontrola systemowa ma na celu zapewnienie, że wszystkie delegowane funkcje są realizowane w odpowiedni sposób, a system zarządzania i kontroli RPO WL funkcjonuje prawidłowo, efektywnie i zgodnie z prawem. Kontrola systemowa obejmuje kontrolę dokumentacji oraz kontrolę na miejscu.

Kontrola projektów polega na sprawdzeniu dostarczania współfinansowanych dostaw, robót budowlanych, usług w ramach projektów, faktyczności poniesienia wydatków oraz ich zgodności z odpowiednimi zasadami wspólnotowymi i krajowymi. Kontrola projektów obejmuje kontrolę dokumentacji oraz kontrolę projektów na miejscu.

W ramach kontroli projektów przeprowadzane będą również kontrole krzyżowe mające na celu wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków. Kontrole prowadzone są przede wszystkim w oparciu o sporządzony Roczny Plan Kontroli (RPK) – kontrole planowe. W razie konieczności, prowadzone są również kontrole doraźne, nie ujęte w RPK.

Przyjęta metodologia doboru próby do kontroli projektów na miejscu zapewnia odpowiednią wielkość próby oraz uwzględnia poziom ryzyka charakterystyczny dla różnych typów beneficjentów i projektów. Przy corocznym opracowaniu metodologii doboru próby brana jest pod uwagę efektywność metodologii z roku ubiegłego, którego dotyczy RPK oraz wyniki kontroli. Celem zapewnienia, że kontrolą zostaną objęte projekty o odpowiednim stopniu zaawansowania IZ RPO wprowadziła, jako warunek konieczny do rozpoczęcia kontroli, złożenie przez Beneficjenta wniosku o płatność służącego celom rozliczeniowym potwierdzającym poniesienie wydatków.

W toku kontroli sprawdzeniu podlega faktyczny postęp rzeczowy i finansowy, stwierdzony na miejscu realizacji projektu oraz dokumenty związane z jego realizacją, poświadczające faktyczne poniesienie wydatków oraz czy wydatki zostały poniesione zgodnie z zasadami krajowymi i wspólnotowymi.

W roku sprawozdawczym 2009 wykryte zostały następujące nieprawidłowości:

- 1) W I półroczu 2009 r., w ramach realizacji I i II Osi Priorytetowej RPO WL została wykryta tylko jedna nieprawidłowość nie podlegająca raportowaniu do KE, która dotyczyła faktury. Wydatek został poniesiony po okresie kwalifikowalności i

uwzględniony we wniosku o płatność końcową (data zakończenia finansowego realizacji projektu zgodnie z umową to 31.12.2008 r. – zapłata za fakturę nastąpiła dnia 12.01.2009 r.)

2) W II półroczu 2009 r. w ramach realizacji I i II Osi Priorytetowej RPO WL podczas weryfikacji wniosków o płatność zostały wykryte przez IP II dwie nieprawidłowości nie podlegające raportowaniu do Komisji Europejskiej. Zostały one umieszczone w *Kwartalnym zestawieniu nieprawidłowości nie podlegających raportowaniu do Komisji Europejskiej za III kwartał 2009 r.* na łączną całkowitą kwotę nieprawidłowości **29 243,03 EUR** (120 624,57 PLN).

- Jedna z nieprawidłowości polegała na tym iż, beneficjent wykonał roboty budowlane związane z wykonaniem przyłączy energetycznych przed terminem dokonania zgłoszenia robót właściwemu organowi. Zgodnie z zapisami § 20 ust. 1 Umowy o dofinansowanie, beneficjent zobowiązuje się do przestrzegania prawa wspólnotowego i krajowego; Naruszono dyspozycję art. 30 ust.5 ustawy z dnia 07 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89 poz. 414, z późn. zm.).
- Druga nieprawidłowość dotyczyła rozpoczęcia prac budowlanych przed rozpoczęciem okresu kwalifikowalności projektu, działanie to stanowi naruszenie § 2 ust. 4 Umowy o dofinansowanie z § 2 ust. 8 określającym okres kwalifikowania wydatków oraz §12 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11.10.2007 r. w sprawie udzielenia regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych* (Dz. U. Nr 193 poz. 1399). Powyższa inwestycja nie spełniała kryteriów „nowej inwestycji”, w związku z czym nie kwalifikuje się do udzielenia wsparcia zgodnie z § 5 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia. Ponadto rozpoczynając roboty budowlane przed terminem dokonania zgłoszenia robót właściwemu organowi (Zgłoszenie robót budowlanych nie wymagających pozwolenia na budowę z dnia 24.11.2008 r.) beneficjent naruszył dyspozycję art. 30 ust. 5 ustawy z dnia 7 lipca 1994 Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89 poz. 414, z późn. zm.). Naruszone zostały następujące przepisy:
  - § 2 ust. 4 i 9, § 3 ust.1 pkt 1, § 20 umowy o dofinansowanie realizacji projektu nr 06.08-UDA-RPLU.01.03.00-06-001/08 z dnia 19 grudnia 2008r.
  - §12 ust. 2 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych*,
  - art. 5 pkt 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku, o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r., Nr 227, poz.1658 z późn. zm.),
  - rozdz. 6 podrozdział 6.1 *Wytycznych dla Wnioskodawców w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL* opracowanych na podstawie rozdz. 2 pkt 3 oraz rozdz. 6 podrozdz. 1 pkt. 4 *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007- 2013* z dnia 17 grudnia 2008 r. wydawanych w myśl art. 56 ust 4 *Rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.*
  - art. 30 ust. 5 ustawy z dnia 7 lipca 1994 Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89 poz. 414, z późn. zm.).

Ponadto w II półroczu 2009 r., w wyniku kontroli na kopii dokumentów w siedzibie IP II, stwierdzono jedną nieprawidłowość na kwotę **172 377,28 EUR** (711 039,04 PLN), która podlega zgłoszeniu do Komisji Europejskiej. Została ona umieszczona w *Kwartalnym raporcie nieprawidłowości podlegających raportowaniu do Komisji Europejskiej za III kwartał*. Inwestycja, którą skontrolowano nie spełniała kryteriów „nowej inwestycji”, a zgodnie z § 5 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia „*pomoc może być udzielana beneficjentom pomocy na realizację nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją w województwie objętym danym programem regionalnym*”. Rozpoczęcie inwestycji przed datą kwalifikowalności wydatków powoduje, że Projekt nie kwalifikuje się do wsparcia w ramach RPO WL. Naruszone zostały przepisy prawa Wspólnotowego tj.

- art. 56 ust. 4 *Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1083/2006*,
  - art. 4 ust. 3 *Rozporządzenia Rady (WE) Nr 2988/95*
- oraz przepisy krajowe tj.
- § 12 ust.1 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z 11.10.2007*
  - *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11.10.2007 r. w sprawie udzielania pomocy na usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych* (Dz. U. z 2007r., nr 193 poz.1399),
  - art. 5 pkt 6 *ustawy z 06.12.2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2009 r., nr 84 poz. 712 tekst jednolity),
  - roz.6 podrozdział 6.1 *Wytycznych dla Wnioskodawców w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL* opracowanych na podstawie rozdz. 2 pkt 3 oraz rozdz. 6 podrozdz. 1 pkt 4 *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013* z dnia 17 grudnia 2008 roku,
  - art. 297 § 1 *Kodeksu Karnego*.

Z uwagi na to, że postępowanie w sprawie powyższej nieprawidłowości nie zostało zakończone i ma status „w toku” została ona umieszczona w *Raporcie kwartalnym nieprawidłowości podlegających raportowaniu do Komisji Europejskiej za IV kwartał 2009 r.*, pomimo, że w IV kwartale 2009 r. nie zostały wykryte nowe nieprawidłowości podlegające raportowaniu do Komisji Europejskiej.

Opis przestrzegania **zasady równości szans** na wszystkich etapach:

➤ etap programowania i wdrażania:

Zapewnienie równego dostępu do informacji oraz wsparcia udzielanego w ramach RPO dla wszystkich typów potencjalnych beneficjentów - system wyboru projektów nie uzależnia dokonywanej oceny od typu beneficjenta, nie faworyzuje żadnej z grup, ponadto kolejność złożenia wniosku przez poszczególnych beneficjentów nie stanowi kryterium oceny a więc nie znajduje tu zastosowania zasada „*kto pierwszy ten lepszy*”. Dokonywana ocena jest obiektywna, zaś kryteria oceny są jednakowe dla wszystkich beneficjentów. Równy dostęp do wsparcia udzielanego w ramach RPO WL dla wszystkich typów potencjalnych beneficjentów zapewniony jest także dzięki równemu dostępowi do informacji, m.in. poprzez stronę internetową www.rpo.lubleskie.pl, bezpłatna infolinię, w zakresie możliwości aplikowania o środki w ramach III-VIII Osi Priorytetowej.

Obowiązek przestrzegania *zasady równości szans* w projektach współfinansowanych z EFRR wynika z unijnych przepisów, które stanowią, że projekty mogą być finansowane

ze środków UE wtedy, kiedy uwzględniają problematykę równości szans płci bez względu na przewidywane zadania. Przykładem na stosowanie tej zasady w praktyce są wybrane wnioski o dofinansowanie:

- W ramach Działania 1.1 wniosek nr 139/09 przedsiębiorstwa Polska Agencja Rozwoju Kwalifikacji, Anna Badach, Marek Gutków, Grzegorz Miszczak – Spółka cywilna. Tytuł projektu: *Stworzenie multimedialnego centrum szkoleniowego PARK*. Realizacja projektu, zarówno na etapie wdrażania jak i po jego realizacji, będzie miała na celu zachowanie stosowania polityki równości szans. Firma zrealizuje projekt zgodnie z wytycznymi oraz obowiązującymi aktami prawnymi w tym art. 16 - *Równość mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacja Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*. Beneficjent w wyniku realizacji projektu planuje stworzenie 1,25 etatu i gwarantuje stworzenie takich warunków pracy, które nie będą dyskryminować osób ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Beneficjent jako firma z branży edukacyjnej świadcząc usługi, które pojawią się w wyniku realizacji projektu przyczyni się do upowszechniania nauki, a tym samym dążyć będzie do zmniejszenia różnic w dostępie do wiedzy. Realizowany projekt z uwagi na swój zakres rzeczowy przyczyni się do zaoferowania nowych usług. Beneficjent zapewnia, że zarówno w trakcie jak i po zakończeniu realizacji projektu prowadzone działania będą przyczyniały się do: eliminacji dysproporcji na rynku pracy, zapewnienia równego wynagrodzenia za taką samą pracę oraz zapewnienia dostępu do edukacji.
- Kolejnym przykładem jest wniosek z Działania 1.2 przedsiębiorstwa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „JOLOKO” Jolanta Romanek. Tytuł projektu: *Poprawa innowacyjności i konkurencyjności usług medycznych w NZOZ „JOLOKO”*. Wdrożenie innowacji stanowiącej przedmiot niniejszego projektu w NZOZ „JOLOKO” stanowi pozytywny element problematyki równości szans. Jednym z elementów przedsięwzięcia jest budowa przychodni, w której zostanie zainstalowana część urządzeń medycznych stanowiących przedmiot niniejszego projektu. Nowo powstały budynek jest zaprojektowany w taki sposób, by eliminować często spotykane w innych obiektach bariery architektoniczne. Budynek będzie przystosowany do potrzeb i wymagań osób niepełnosprawnych w taki sposób, by nie stwarzać im żadnych problemów z poruszaniem się i pełnym korzystaniem z infrastruktury przychodni (m.in. podjazdy, szerokie drzwi, toaleta). Zniesienie barier architektonicznych będzie korzystne zarówno dla klientów, jak i dla pracowników przychodni, która będzie mogła zatrudnić osoby niepełnosprawne (np. w charakterze rejestratorki lub technika medycznego). Niniejszy projekt zakłada również wdrożenie elektronicznej komunikacji z pacjentami. Dzięki wykorzystaniu platformy elektronicznej rezerwacja wizyt może odbywać się o dowolnej porze i całkowicie bez udziału personelu placówki. Za każdym razem przy rezerwacji terminu wizyty, przeniesieniu terminu lub anulacji terminu wizyty pacjent może zostać o tym automatycznie powiadomiony, zarówno poprzez e-mail, jak i wiadomości sms. Stanowi to idealne rozwiązanie dla osób starszych i tych, mających problemy z samodzielnym poruszaniem się. Natomiast utworzenie strony WWW umożliwi właściwie nieograniczony dostęp do usług NZOZ dla aktualnych

i potencjalnych klientów, bez względu na ich płeć, wiek, pochodzenie, zamieszkanie oraz niepełnosprawność.

Należy wyraźnie podkreślić, iż realizacja niniejszego projektu będzie korzystna dla znacznej populacji mieszkańców województwa Lubelskiego. Doprowadzi to do pozytywnych zmian oraz generowania nowych wartości, zarówno na poziomie mikro - (przedsiębiorstwa) jak i makro - (otoczenia społeczno-gospodarczego).

Również system wyboru projektów przyjęty w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL premiuje te projekty, które mają pozytywny wpływ na realizację polityki horyzontalnej w zakresie równości szans a także umożliwia wybór do dofinansowania tych projektów, które proponują rozwiązania poprawiające sytuację osób znajdujących się w trudnej sytuacji a także tych projektów, których realizacja może przyczynić się do eliminacji/niwelowania istniejących w życiu grup defaworyzowanych barier fizycznych, finansowych, socjalnych, psychologicznych, tj.:

- na etapie oceny merytorycznej dodatkowo punktowane są projekty, które wykazują pozytywny wpływ projektu na politykę wyrównywania szans,
- premiovane są projekty, w wyniku których tworzone będą nowe miejsc pracy (np. w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*, projekty w ramach których tworzona jest większa liczba miejsc pracy, punktowane są wyżej),
- w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*, premiovane są projekty obejmujące rewitalizację budynków w celu przystosowania do usług dla dzieci, osób ze zmarginalizowanych grup społecznych oraz w celu stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem,
- premiovane są projekty, w wyniku realizacji których nastąpi zatrudnienie osób z marginalizowanych grup społecznych lub outsourcing usług uzupełniających obsługę sieci przedsiębiorstwom zatrudniającym osoby z marginalizowanych grup społecznych (np. niepełnosprawnych),
- premiovane są projekty, w wyniku których nastąpi przygotowanie infrastruktury w taki sposób, który ułatwi dostęp zmarginalizowanych grup społecznych (np. niepełnosprawnych),
- premiovane są projekty, które poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań (np. architektonicznych) wpłyną na poprawę szeroko rozumianej dostępności dla osób niepełnosprawnych),
- premiovane są projekty, rozwijające politykę i model integracji społecznej (np. godzenie pracy i życia rodzinnego, procesy ponownego włączenia oraz działania na rzecz wykorzystania zawodowego przedstawicieli kategorii marginalizowanych – Działanie 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki, Działanie 7.2 Promocja kultury i turystyki, Działanie 7.3 Współpraca międzyregionalna).
- horyzontalne potraktowanie wsparcia obszarów wiejskich w ramach .

Dodatkowo, należy wskazać, iż także kryteria oceny strategicznej, wprowadzone w 2009 r., umożliwiają wybór do dofinansowania tych projektów, które promują rozwiązania poprawiające sytuację osób znajdujących się w trudnej sytuacji, m.in. osób zamieszkujących obszary wiejskie (w ramach kryterium 3. *Kryterium trafności na poziomie regionalnym: Wpływ na realizację celów strategicznych województwa lubelskiego* - premiovane są projekty wpływające na poprawę jakości życia mieszkańców wsi oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, zwiększające dostępność do usług edukacyjnych i zdrowotnych na obszarach wiejskich).

Jako dobry przykład wdrażania ww. zasady można wskazać projekt:

- Gminy Poniatowa pn. „*Strefa przemysłowa w Poniatowej*” wybrany w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*. Każdy z etapów realizacji i wdrażania projektu będzie realizowany zgodnie z zasadami polityki równych szans. Projekt zakłada likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych – obniżone zostaną krawężniki na przejściach dla pieszych i zjazdach. Ponadto za utrzymanie czystości ulicy i chodników będących przedmiotem projektu odpowiedzialne będzie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., które zatrudni osobę ze zmarginalizowanych grup społecznych.
- Gminy Janów Lubelski pn. „*Budowa Parku Rekreacji „Zoom Natury” nad zalewem w Janowie Lubelskim*”, wybrany w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*. W wyniku realizacji projektu powstanie 7 całorocznych miejsc pracy, procedura zatrudnienia będzie zgodna z zasadami równouprawnienia tak, by zachować równe szanse dla grup dyskryminowanych na rynku pracy (kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby ze zmarginalizowanych środowisk). Przyjmuje się parytet, co najmniej 50% zatrudnionych będą stanowiły osoby ze zmarginalizowanych środowisk. Wszystkie pawilony rekreacyjno – edukacyjne będą dostępne dla osób niepełnosprawnych, dla osób starszych oraz dzieci. W ramach projektu nastąpi także wytyczenie tras turystyczno - kulturalnych, aby promować działalność prowadzoną przez kobiety – park pośrednio stworzy wiele możliwości w zakresie rozwoju małej przedsiębiorczości w dziedzinach atrakcyjnych dla kobiet: mała gastronomia, pensjonaty rodzinne. W ramach projektu następuje także rozwijanie polityki i modeli integracji społecznej, np. godzenie pracy i życia rodzinnego – w przypadku rodziców posiadających małe dzieci i w związku z nietypowymi godzinami pracy parku przewiduje się możliwość przebywania dzieci pracowników w budynku „Runa Leśnego” przystosowanego dla małych dzieci pod opieką pracownika zajmującego się grupami najmłodszych uczestników. Z takiej pomocy może korzystać pracownik w przypadku czasowej trudności z zapewnieniem opieki dziecku. Wszystkie obiekty dostępne będą dla osób niepełnosprawnych. Wprowadzone zostaną zniżki cenowe dla osób niepełnosprawnych, a także korzystne bilety rodzinne, które zdecydowanie zwiększą dostępność usług parku dla rodzin wielodzietnych.

➤ etap monitorowania:

W zakresie Komitetu Monitorującego RPO WL zasada równości szans realizowana była w procesie naboru Członków do KM RPO, podczas którego IZ RPO nie stosowała żadnych ograniczeń związanych z płcią. Wszystkie zgłoszenia, które spełniały kryteria formalne i merytoryczne były brane pod uwagę przez Zarząd Województwa Lubelskiego, który jednocześnie starał się, aby dobór Członków nastąpił z zachowaniem proporcji pomiędzy przedstawicielami obu płci. Obecnie biorąc pod uwagę liczbę Członków Komitetu wraz z ich Stałymi Zastępcami, liczba kobiet wynosi około 1/3 całego składu KM RPO.

➤ etap ewaluacji:

Na obecnym etapie wdrażania RPO WL, gdzie zdecydowana większość projektów jest w trakcie realizacji, zaś nieliczne są zakończone, jest za wcześnie, by móc oceniać wpływ zrealizowanych inwestycji na sytuację grup defaworyzowanych. W miarę dalszych postępów realizacji Programu będą przeprowadzane odpowiednie analizy.

Opis przestrzegania **zasady partnerstwa** na wszystkich etapach:

- etap programowania i wdrażania:

Przeprowadzone konsultacje społeczne dokumentów

Informacja nt. udziału partnerów społeczno-gospodarczych, władz samorządowych i organizacji pozarządowych w dyskusjach nad kształtem obszarów wsparcia objętych RPO- partnerzy społeczni, władze samorządowe oraz organizacje pozarządowe biorą czynny udział w dyskusjach nad kształtem obszarów wsparcia objętych RPO WL. Każdy z przedstawicieli ww. grup może zgłaszać uwagi odnośnie zmian w zakresie zapisów dotyczących realizacji projektów dokumentów programowych np. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WL, Wytyczne dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL Podręcznik kwalifikowania wydatków. Propozycje zmian zgłaszane są zazwyczaj w formie pisemnej. Każdą z zaproponowanych zmian IZ RPO dokładnie rozważa i ewentualnie uwzględnia w zapisach ww. dokumentów programowych. W 2009 r. do IZ RPO zgłoszonych zostało 5 propozycji zmiany zapisów dokumentów programowych, w tym zmiany zapisów Uszczegółowienia Programu. Propozycje te dotyczyły głównie zmian w zakresie Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*, Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy*, Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska* oraz 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* i zgłaszane były przez JST, organizacje pozarządowe. Większość przedmiotowych uwag nie została uwzględniona jednak w zapisach URPO ze względu na fakt, iż sprzeczne one były z zapisami linii demarkacyjnej, bądź też dotyczyły typów projektów, które nie wpisywały się w cele danego działania. Dodatkowo, udział partnerów społeczno-gospodarczych, władz samorządowych i organizacji pozarządowych w dyskusjach nad kształtem obszarów wsparcia objętych RPO WL zapewniony jest poprzez możliwość uczestniczenia w konsultacjach społecznych dokumentów dla beneficjentów realizujących projekty w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL.

W ramach RPO WL były prowadzone konsultacje społeczne których przedmiotem były projekty kluczowe. Odbyły się one za pośrednictwem strony internetowej www.rpo.lubelskie.pl . Więcej informacji zawarte jest w punkcie 2.1 –*Analiza jakościowa* niniejszego sprawozdania.

Zapewnienie wsparcia dla partnerów społecznych i organizacji pozarządowych jako potencjalnych beneficjentów RPO - partnerzy społeczni oraz organizacje pozarządowe zapewniony mają dostęp do wsparcia w ramach RPO WL jako jego potencjalni beneficjenci. Wsparcie realizacji działań zapewnione jest m.in. poprzez wielość kanałów komunikacji, którymi informacje w zakresie możliwości uzyskania wsparcia są do nich przekazywane, tj. lokalna prasa, strona internetowa Instytucji Zarządzającej RPO WL (www.rpo.lubelskie.pl) i Instytucji Pośredniczącej II Stopnia (www.lawp.lubelskie.pl). Funkcjonuje również Punkt Informacyjny i naboru wniosków, a także bezpłatna infolinia oraz newsletter, za pośrednictwem których wszystkim zainteresowanym przekazywane są informacje odnośnie Programu. Wsparcie dla partnerów społecznych i organizacji pozarządowych jako potencjalnych beneficjentów RPO WL zapewnione jest także dzięki organizowanym przez IZ RPO i IPII szkoleniom. W przypadku wątpliwości interpretacyjnych w zakresie zapisów dokumentów programowych każdy z beneficjentów ma możliwość, poprzez stronę internetową, szybkiego zadania pytania ekspertowi zajmującemu się obsługą RPO WL bądź też zasięgnięcia opinii w formie pisemnej. Na każde z zadawanych pytań IZ RPO/IPII udzielała wyczerpujących odpowiedzi.

➤ etap monitorowania i ewaluacji:

Funkcjonowanie Komitetu Monitorującego w ramach RPO WL z samej jego istoty zapewnia przestrzeganie zasady partnerstwa. Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej w listopadzie 2008 r. skład KM RPO został uzupełniony o przedstawicieli organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska.

Aktualnie skład Komitetu Monitorującego tworzy 30-stu Członków wraz ze Stałymi Zastępcami, którzy reprezentują:

- przedstawicieli strony samorządowej – 11 osób,
- przedstawicieli strony rządowej – 5 osób,
- przedstawicieli partnerów społecznych i gospodarczych – 13 osób. W tej grupie znajdują się: przedstawiciele organizacji pracowników i pracodawców (2 osoby), przedstawiciele organizacji pozarządowych (5osób), przedstawiciele środowiska naukowo-akademickiego (3 osoby), przedstawiciele samorządu gospodarczego oraz gospodarczego samorządu rzemieślniczego (2 osoby), przedstawiciel związków wyznaniowych (1 osoba).

Powyższy skład Komitetu Monitorującego zapewnia realizację i przestrzeganie zasady partnerstwa. Partnerzy społeczni i gospodarczy wchodzący w skład Komitetu i uczestniczący w jego pracach zapoznawani są ze stanem realizacji Programu, informowani są o wszystkich najważniejszych kwestiach dotyczących systemu wdrażania, a podczas posiedzeń Komitetu mają możliwość zgłaszania swoich uwag i rekomendacji. Posiadają znaczący wkład w realizację Programu poprzez zatwierdzanie *Kryteriów wyboru projektów*. Ponadto opiniują i zatwierdzają wiele dokumentów związanych z realizacją Programu m.in.: Sprawozdania Roczne z realizacji RPO WL, Plany Komunikacji RPO WL, Okresowe Plany Ewaluacji RPO WL.

Na poziomie prac Komitetu Monitorującego można zaobserwować spore zainteresowanie procesem wdrażania RPO WL ze strony partnerów społecznych i gospodarczych. Przedstawiciele tej grupy są zawsze licznie reprezentowani na posiedzeniach KM RPO, a ich uwagi zgłaszane podczas różnego typu dyskusji są dla IZ cennymi wskazówkami.

Dodatkowo zgodnie z uwagą zgłoszoną przez KE poniżej przedstawione zostały informacje na temat wpływu Programu na środowisko poprzez odniesienie do wskaźników monitoringowych określonych w Strategicznej Ocenie Oddziaływania na Środowisko dla RPO WL.

Prognoza Oddziaływania na Środowisko Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 stanowi, iż system monitoringu RPO WL powinien służyć kontrolowaniu przebiegu, sposobu oraz efektów realizacji działań współfinansowanych ze środków UE w ramach Programu. Podczas opracowywania ostatecznej wersji Programu zostały wzięte pod uwagę wszelkie propozycje i zastrzeżenia nadesłane w toku konsultacji społecznych w zakresie kwestii środowiskowych. Zalecenia zawarte w *Prognozie Oddziaływania na Środowisko Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* w zakresie monitorowania wskaźników realizacji celów RPO WL uwzględnione zostały m. in. w zapisach Uszczegółowienia Programu. Na poziomie poszczególnych Działań określone zostały szczegółowe wskaźniki rezultatów, wpisujące się w określone na poziomie Osi Priorytetowych RPO WL wskaźniki monitorowania efektów realizacji ww. Osi. Przyjęte na

poziomie działań wskaźniki, z jednej strony umożliwiają dokładne monitorowanie wpływu realizacji Programu na środowisko (umożliwiają zdobycie szczegółowych informacji w zakresie efektów realizowanych w ramach Osi Priorytetowych RPO WL projektów w kontekście ich wpływu na środowisko), z drugiej zaś strony przyczyniają się do osiągnięcia określonych w RPO WL wartości docelowych wskaźników realizacji poszczególnych Osi.

Jako przykład wskaźników realizacji poszczególnych działań monitorujących wpływ Programu na środowisko należy podać:

- Liczba przedsiębiorstw, które dokonały zmiany w produkcji w zakresie ochrony powietrza (szt.) – Działanie 1.4 A
- Liczba przedsiębiorstw, które dokonały zmiany w produkcji w zakresie gospodarki odpadami (szt.) – Działanie 1.4 A
- Liczba przedsiębiorstw, które dokonały zmiany w produkcji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (szt.) – Działanie 1.4 A
- Liczba wybudowanych/przebudowanych zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów (szt.) – Działanie 1.4 A
- Wartość zakupionych środków trwałych/wartości niematerialnych i prawnych służących wdrożeniu projektu (zł) – Działanie 1.4 A
- Zmiana emisji głównych zanieczyszczeń powietrza: dwutlenku siarki, tlenu azotu, pyłów, dwutlenku węgla (tony/rok) – Działanie 1.4 A
- Zmiana ilości wytwarzanych odpadów (tony/rok) – Działanie 1.4 A
- Zmiana ilości zużycia wody (m³/rok) – Działanie 1.4 A
- Zmiana ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia (m³/rok) – Działanie 1.4 A
- Zmiana ilości oczyszczanych ścieków przemysłowych (m³/rok) – Działanie 1.4 A
- Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy (EPC) (szt.) – Działanie 1.4 A
- Ilość odpadów poddanych odzyskowi (Mg/rok) – Działanie 1.4 A
- Liczba uzyskanych prawomocnych pozwoleń zintegrowanych (szt.) – Działanie 1.4 A
- Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z wiatru (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej przy wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego (szt.) - Działanie 1.4 B
- Liczba jednostek wykorzystania energii cieplnej przy wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego (szt.) - Działanie 1.4 B
- Liczba jednostek wykorzystania energii elektrycznej przy wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego (szt.) - Działanie 1.4 B
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej z biomasy (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z biomasy (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z biomasy (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej z energii wodnej, geotermicznej i pozostałych (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z energii wodnej, geotermicznej i pozostałych (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z energii wodnej, geotermicznej i pozostałych (szt.) – Działanie 1.4 B

- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej (szt.) – Działanie 1.4
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii ciepłej (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej (szt.) – Działanie 1.4 B
- Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii ciepłej (szt.) – Działanie 1.4 B
- Wartość zakupionych środków trwałych/wartości niematerialnych i prawnych służących wdrożeniu projektów (zł) – Działanie 1.4 B
- Moc zainstalowana (dla energii wiatrowej) (MW/rok) – Działanie 1.4 B
- Moc zainstalowana (dla energii słonecznej) (MW/rok) – Działanie 1.4 B
- Moc zainstalowana (dla energii z biomasy) (MW/rok) – Działanie 1.4 B
- Moc zainstalowana (dla energii wodnej, geotermicznej i pozostałych) (MW/rok) – Działanie 1.4 B
- Moc zainstalowana energii dla produkcji skojarzonej (MW/rok) – Działanie 1.4 B
- Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów (MWh/rok) – Działanie 1.4 B
- Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy (EPC) (szt.) – Działanie 1.4 B
- Powierzchnia zabudowanych/zrehabilitowanych pustych przestrzeni publicznych (przyjęty dla Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia zabudowanych/zrehabilitowanych obszarów przemysłowych/powojskowych (przyjęty dla Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* wskaźnik rezultatu),
- Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektu termomodernizacyjnego (przyjęty dla Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* wskaźnik rezultatu),
- Oszczędność czasu w przewozach pasażerskich (przyjęty dla Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy*, Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy*, Działania 5.4 *Transport kolejowy* wskaźnik rezultatu),
- Oszczędność czasu w przewozach towarowych (przyjęty dla Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy*, Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy*, Działania 5.4 *Transport kolejowy* wskaźnik rezultatu),
- Natężenie ruchu na drodze (przyjęty dla Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy* oraz Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* wskaźnik rezultatu),
- Średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci (przyjęty dla Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy* oraz Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* wskaźnik rezultatu),
- Liczba wypadków drogowych (przyjęty dla Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy* oraz Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* wskaźnik rezultatu obrazujący zwiększenie bezpieczeństwa na drogach),
- Liczba rannych i zabitych (przyjęty dla Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy* oraz Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* wskaźnik rezultatu obrazujący zwiększenie bezpieczeństwa na drogach),

- Powierzchnia terenu z przeznaczeniem na zieleń ochronną i ozdobną (przyjęty dla Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* wskaźnik rezultatu),
- Skrócenie czasu przejazdu wybudowanymi/zmodernizowanymi odcinkami drogi (przyjęty dla Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* wskaźnik rezultatu),
- Przyrost liczby ludności korzystającej z komunikacji miejskiej wspartej w ramach projektu (przyjęty dla Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* wskaźnik rezultatu),
- Skrócenie czasu przejazdu między wybudowanymi odcinkami drogi (przyjęty dla Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* wskaźnik rezultatu),
- Skrócenie czasu przejazdu między zmodernizowanymi odcinkami drogi (przyjęty dla Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* wskaźnik rezultatu),
- Liczba wypadków drogowych na budowanych/przebudowywanych odcinkach (przyjęty dla Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* wskaźnik rezultatu obrazujący zwiększenie bezpieczeństwa na drogach),
- Liczba rannych i zabitych na budowanych/przebudowywanych odcinkach/liczba (zmieszenie) ofiar śmiertelnych (przyjęty dla Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* wskaźnik rezultatu obrazujący zwiększenie bezpieczeństwa na drogach),
- Skrócenie czasu przejazdu przebudowywanymi liniami autobusowymi/trolejbusowymi (przyjęty dla Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* wskaźnik rezultatu),
- Skrócenie czasu przejazdu przebudowanymi liniami kolejowymi (przyjęty dla Działania 5.4 *Transport kolejowy* wskaźnik rezultatu),
- Zwiększona liczba mieszkańców obsługiwanych przez regionalny transport kolejowy (przyjęty dla Działania 5.4 *Transport kolejowy* wskaźnik rezultatu),
- Zwiększenie przewozów pasażerów transportem kolejowym (przyjęty dla Działania 6.1 *Transport kolejowy* wskaźnik rezultatu),
- Procent zwodociągowania gminy (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria I: Gospodarka wodno - ściekowa* wskaźnik rezultatu),
- Procent skanalizowania gminy (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria I: Gospodarka wodno - ściekowa* wskaźnik rezultatu),
- Liczba osób obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria I: Gospodarka wodno - ściekowa* wskaźnik rezultatu),
- Zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń: BZT5, azot, fosfor, zawiesina (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria I: Gospodarka wodno - ściekowa* wskaźnik rezultatu),
- Ilość oczyszczonych ścieków (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria I: Gospodarka wodno - ściekowa* wskaźnik rezultatu),
- Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* wskaźnik rezultatu),
- Ilość odpadów poddanych segregacji przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* wskaźnik rezultatu),
- Ilość odpadów poddanych składowaniu w kompostowni (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia zrekultywowanych składowisk odpadów w tym niebezpiecznych (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* wskaźnik rezultatu),

- Powierzchnia terenów zrehabilitowanych w wyniku realizacji projektu (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia terenów zagospodarowanych na cele środowiskowe (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia terenów objętych ochroną przeciwpowodziową (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria III: Bezpieczeństwo ekologiczne* wskaźnik rezultatu),
- Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria III: Bezpieczeństwo ekologiczne* wskaźnik rezultatu),
- Liczba miejscowości zabezpieczonych przed powodzią (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria III: Bezpieczeństwo ekologiczne* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia terenów, na których nastąpiła regulacja stosunków wodnych (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria III: Bezpieczeństwo ekologiczne* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia terenu objętego systemem monitoringu środowiska (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria III: Bezpieczeństwo ekologiczne* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria IV: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia obszarów, dla których opracowano plany ochrony (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria IV: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych* wskaźnik rezultatu),
- Liczba zwierząt poddanych rehabilitacji (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria IV: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych* wskaźnik rezultatu),
- Liczba gatunków poddanych reintrodukcji (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria IV: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych* wskaźnik rezultatu),
- Liczba siedlisk przywróconych do właściwego stanu funkcjonowania (przyjęty dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria IV: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych* wskaźnik rezultatu),
- Powierzchnia zrewitalizowanych zespołów obiektów zabytkowych (przyjęty dla Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki* wskaźnik produktu),
- Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną (przyjęty dla Działania 8.3 *Ochrona zdrowia* oraz 8.4 *Pomoc społeczna* wskaźnik rezultatu),
- Koszt uzyskania jednostkowej oszczędności ciepła ((przyjęty dla Działania 8.3 *Ochrona zdrowia* oraz 8.4 *Pomoc społeczna* wskaźnik rezultatu).

Monitorowanie znaczących efektów RPO WL w kontekście pozytywnego oddziaływania realizacji Programu na środowisko dokonywane jest już na etapie oceny formalnej, podczas której weryfikowany jest wpływ realizacji projektów na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników obrazujących wpływ projektu na środowisko (projekty, w ramach których zdiagnozowano negatywny wpływ na środowisko poprzez negatywne

oddziaływanie na osiągnięcie wartości docelowych przedmiotowych wskaźników są odrzucane, jako mające negatywny wpływ na realizację polityk wspólnoty w zakresie ochrony środowiska. W roku sprawozdawczym 2009 nie wystąpiła jednak sytuacja, w której projekt miałby negatywny wpływ na środowisko).

Monitorowanie znaczących efektów programu operacyjnego, w tym wskaźników monitoringowych, zgodnie z zapisami *Prognozy Oddziaływania na Środowisko Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*, odbywa się poprzez włączenie systemu weryfikacji prawidłowości prowadzenia postępowań w sprawie OOS dla przedsięwzięć ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO WL w system oceny i wyboru projektów do dofinansowania. Efekty realizacji Programu w kontekście wpływu na wskaźniki monitoringowe wyrażają się m.in. w tym, iż do dofinansowania wybierane są wyłącznie projekty zgodne z przepisami prawa wspólnotowego w zakresie ochrony środowiska. Zapewnienie zgodności przedsięwzięć z *Wytycznymi w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*, odbywa się na etapie weryfikacji formalnej projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO WL, poprzez podjęcie działań wspomagających beneficjentów oraz poprzez działania w zakresie funkcjonowania systemu strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla planów i programów mających wpływ na realizację RPO WL. Poszczególne elementy systemu przedstawiono poniżej.

1. Weryfikacja projektów w zakresie postępowania w sprawie OOS

Weryfikacja prawidłowości postępowania w sprawie OOS odbywa się zgodnie z procedurą oceny wniosków zarówno na etapie oceny formalnej oraz na etapie weryfikacji dokumentów przed podpisaniem umowy. Dokonywana jest przez pracowników Oddziału Oceny Projektów DSiRR, w tym menedżera ds. środowiska, na podstawie listy sprawdzającej zgodnej z listą sprawdzającą rekomendowaną w załączniku III „*Wytycznych w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*” z dnia 5 maja 2009 r. Procedura oceny wniosków oraz lista sprawdzająca zawarta jest w Instrukcji Wykonawczej IZ RPO.

Zgodnie z regulaminem konkursów na realizację projektów w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPO WL, beneficjent zobowiązany jest zamieścić we wniosku:

- a. Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie OOS,
- b. Zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000,
- c. Dokumentację z postępowania w sprawie OOS
- d. Oświadczenie o dostosowaniu projektu do wymagań prawa unijnego w zakresie postępowania ws oceny oddziaływania na środowisko,
- e. Oświadczenie o zgodności projektu z wymaganiami prawa unijnego w zakresie postępowania ws oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach dokumentacji z postępowania w sprawie OOS (pkt. c), beneficjent zobligowany jest do przedstawienia następujących dokumentów:

- Postanowienie o obowiązku (lub braku obowiązku) sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia oraz o jego zakresie - wraz z opiniami właściwych organów (*postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wszczęte przed 15 listopada 2008 r.*)
- Postanowienie w sprawie potrzeby/braku potrzeby przeprowadzenia OOS (*postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wszczęte po 15 listopada 2008 r.*)
- Streszczenie raportu o oddziaływaniu na środowisko w języku niespecjalistycznym lub raport OOS (jeśli dotyczy)
- Dokumenty potwierdzające udział społeczeństwa w postępowaniu, wyniki konsultacji społecznych (jeśli dotyczy)
- Uzyskane w toku postępowania opinie i uzgodnienia (w tym w zakresie dotyczącym obszarów Natura 2000 – *jeśli dotyczy, dla postępowań wszczętych przed 15 listopada 2008 r.*)
- Postanowienie uzgadniające wydane przez RDOŚ przed uzyskaniem jednej z decyzji inwestycyjnych (*jeśli przeprowadzono ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na wyznaczone lub potencjalne obszary Natura 2000, po 15 listopada 2008 r.*)
- Dokumentacja świadcząca o postępowaniu dotyczącym transgranicznego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko (jeśli dotyczy).
- Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach
- Pozwolenie na budowę lub inna z decyzji administracyjnych kończących proces inwestycyjny.

Prowadzona według opisanej procedury weryfikacja złożonych dokumentów zapewnia zgodność przedsięwzięć realizowanych w ramach RPO WL z *Wytycznymi w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych* z dnia 3 czerwca 2008 r. oraz z dnia 5 maja 2009 r. Powyższa procedura dotyczy również projektów kluczowych.

Ponadto, zgodnie z zapisami *Instrukcji Wykonawczej* przesłanką do odmowy podpisania umowy/podjęcia uchwały o dofinansowanie projektu z beneficjentem jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (OOS) bez uwzględnienia zasady pierwszeństwa prawa wspólnotowego oraz obowiązku pro-wspólnotowej wykładni przepisów prawa krajowego.

Weryfikacja prawidłowości postępowania w sprawie OOS odbywa się zgodnie z procedurą oceny wniosków zarówno na etapie oceny formalnej oraz na etapie weryfikacji dokumentów przed podpisaniem umowy. Dokonywana jest przez pracowników Oddziału Oceny Projektów LAWP.

Zgodnie z regulaminem konkursów na realizację projektów w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPO WL, beneficjent zobowiązany jest zamieścić we wniosku:

- a. Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie OOS,
- b. Zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000,
- c. Dokumentację z postępowania w sprawie OOS,
- d. Oświadczenie o dostosowaniu projektu do wymagań prawa unijnego w zakresie postępowania ws oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach dokumentacji z postępowania w sprawie OOS (pkt. c), beneficjent zobligowany jest do przedstawienia następujących dokumentów:

- Postanowienie o obowiązku (lub braku obowiązku) sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia oraz o jego zakresie - wraz z opiniami właściwych organów (*postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wszczęte przed 15 listopada 2008 r.*)
- Postanowienie w sprawie potrzeby/braku potrzeby przeprowadzenia OOS (*postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wszczęte po 15 listopada 2008 r.*)
- Streszczenie raportu o oddziaływaniu na środowisko w języku niespecjalistycznym lub raport OOS (jeśli dotyczy)
- Dokumenty potwierdzające udział społeczeństwa w postępowaniu, wyniki konsultacji społecznych (jeśli dotyczy)
- Uzyskane w toku postępowania opinie i uzgodnienia (w tym w zakresie dotyczącym obszarów Natura 2000 – *jeśli dotyczy, dla postępowań wszczętych przed 15 listopada 2008 r.*)
- Postanowienie uzgadniające wydane przez RDOŚ przed uzyskaniem jednej z decyzji inwestycyjnych (*jeśli przeprowadzono ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na wyznaczone lub potencjalne obszary Natura 2000, po 15 listopada 2008 r.*)
- Dokumentacja świadcząca o postępowaniu dotyczącym transgranicznego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko (jeśli dotyczy)
- Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach
- Pozwolenie na budowę lub inna z decyzji administracyjnych kończących proces inwestycyjny.

Prowadzona według opisanej procedury weryfikacja złożonych dokumentów zapewnia zgodność przedsięwzięć realizowanych w ramach RPO WL z *Wytycznymi w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych* z dnia 3 czerwca 2008 r. oraz z dnia 5 maja 2009 r.

Ponadto, zgodnie z zapisami *Instrukcji Wykonawczej* przesłanką do odmowy podpisania umowy jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (OOS) bez uwzględnienia zasady pierwszeństwa prawa wspólnotowego oraz obowiązku pro-wspólnotowej wykładni przepisów prawa krajowego.

Prawidłowo przeprowadzone postępowanie OOS powinno wykazać całościowy wpływ przedsięwzięcia inwestycyjnego na środowisko.

Elementy procedury OOS, zapewniające prawidłową jej realizację to:

- przeprowadzenie procedury tzw. „screeningu”, czyli kwalifikowania przedsięwzięcia do sporządzenia raportu dla przedsięwzięć wymienionych w Aneksie II dyrektywy OOS przez właściwe organy administracji publicznej;
- przeprowadzenie przez organ wydający decyzję, konsultacji z właściwymi organami administracji publicznej zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy OOS dotyczących kwalifikowania przedsięwzięcia do sporządzenia raportu oraz zakresu tego raportu, o ile raport jest wymagany;

- sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w sposób odpowiadający wymogom określonym w art. 5 ust 3 dyrektywy OOS oraz w jej Aneksie IV, o ile raport jest wymagany;
- przeprowadzenie konsultacji społecznych zgodnie z art. 6 ust. 2-6 dyrektywy OOS, o ile są wymagane;
- wskazanie w uzasadnieniu decyzji w sprawie przedsięwzięcia, sposobu uwzględnienia uwag i informacji zgromadzonych w toku postępowania lub poinformowanie o braku uwag i wniosków – zgodnie z art. 8 i 9 dyrektywy OOS;
- wskazanie, czy przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać na gatunki i siedliska chronione w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 i czy w związku z możliwością znaczącego oddziaływania zostało przeprowadzone stosowne postępowanie zgodnie z art. 6 ust 3 i 4 dyrektywy Siedliskowej.

Zagrożenia wynikające z nieprawidłowego przeprowadzenia postępowania OOS:

- zaskarżenia decyzji przez strony postępowania i opóźnienia przygotowania projektu;
- niedoszacowanie kosztów, które Wnioskodawca będzie musiał ponieść w związku z wdrażaniem rozwiązań minimalizujących lub kompensujących oddziaływanie projektu na środowisko;
- odmowa przyznania dofinansowania przez właściwą instytucję albo wstrzymanie finansowania projektu i zobligowanie do zwrotu środków.

Ocena zgodności dokumentacji potwierdzającej przeprowadzone postępowanie OOS będzie przeprowadzana w oparciu o dokumenty składane w dwóch etapach:

- etap I – składanie obowiązkowej dokumentacji OOS będącej załącznikiem do wniosku o dofinansowanie,
- etap II – składanie pozostałej, obowiązkowej dokumentacji OOS w terminie najpóźniej na 30 dni przed dniem podpisania umowy o dofinansowanie.

2. Działania wspomagające beneficjentów

W czerwcu 2009 r. ukazała się aktualizacja Poradnika *Postępowania OOS dla I i II Osi Priorytetowej RPO WL 2007-2013*. Zmiana wynika z zatwierdzonych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego nowych *Wytycznych w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*.

Ponadto LAWP przed ogłoszeniem Konkursów jak również po podpisaniu umów organizuje szkolenia dla Wnioskodawców. Na każdym szkoleniu poruszany jest temat dotyczący dokumentacji OOS wymaganej na etapie konkursu.

W roku sprawozdawczym 2009, w odniesieniu do przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska, LAWP stwierdziła niespójnością zachodzącą pomiędzy regulacją Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2004 r. „w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko” a Dyrektywą Rady Wspólnot Europejskich z dnia 27 czerwca 1985 r. „w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne” za obowiązujące należy uznać postanowienia Dyrektywy. Powyższe jest skutkiem pierwszeństwa jakie

przysługuje prawu wspólnotowemu względem prawa krajowego państw członkowskich Unii Europejskiej.

W treści w/w Rozporządzenia wymóg przeprowadzenie procedury „screeningu”, czyli kwalifikowania przedsięwzięcia do sporządzenia raportu OOS muszą spełnić, zgodnie z treścią §3 pkt 49, „ośrodki wypoczynkowe lub hotele, umożliwiające pobyt nie mniej niż 100 osób, poza obszarami miejskimi wraz z towarzyszącą infrastrukturą”, podczas gdy w treści Dyrektywy badanie oddziaływania na środowisko należy przeprowadzić na potrzeby każdego tego typu przedsięwzięcia, niezależnie od jego skali. Rozbieżność pomiędzy prawem unijnym a krajowym skutkuje umarzeniem przez odpowiednie organy postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko odnośnie ośrodków umożliwiających pobyt mniej niż 100 osobom.

LAWP zaleciła Wnioskodawcom przeprowadzenie, w uzasadnionych sytuacjach procedury screeningu w przypadkach planowanych inwestycji, które znajdują się poniżej dolnych progów określonych w Rozporządzeniu”.

W ramach działań wspomagających organizowanych dla beneficjentów przez UMWL na przełomie kwietnia i maja 2009 r. odbyło się szkolenie pt. *Przygotowanie oceny oddziaływania na środowisko projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych*. Celem szkolenia było zapoznanie uczestników z wymogami prawa wspólnotowego z zakresu ocen oddziaływania na środowisko w kontekście aplikowania o fundusze UE w perspektywie finansowej 2007-2013 w świetle ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. Uczestnikami szkolenia byli beneficjenci Regionalnego Programu Operacyjnego od III do VIII Osi Priorytetowej (146 osób). Kolejne szkolenie z zakresu OOS miało miejsce w okresie październik – grudzień 2009 r. Tematem szkolenia było *Przygotowanie oceny oddziaływania na środowisko projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych*. Celem przedmiotowego szkolenia było zapoznanie uczestników z wymogami prawa wspólnotowego z zakresu ocen oddziaływania na środowisko w kontekście aplikowania o fundusze UE w perspektywie finansowej 2007-2013 w świetle ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. Uczestnikami szkolenia byli beneficjenci Regionalnego Programu Operacyjnego od III do VIII Osi Priorytetowej (131 osób).

Ponadto, w celu ułatwienia beneficjentom korzystania z informacji niezbędnych do przygotowania dokumentacji OOS utworzono na stronie internetowej RPO WL zakładkę: „Ocena oddziaływania na środowisko”. W zakładce zamieszczone są regulacje krajowe oraz regulacje Komisji Europejskiej w zakresie OOS, formularze z zakresu OOS, wytyczne MRR oraz KE, informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz stanowiska i interpretacje dotyczące tematyki zakładki zamieszczonej pod adresem <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/345>).

Należy dodatkowo podkreślić że beneficjenci, w ramach licznych spotkań mają możliwość konsultacji dokumentacji OOS w ramach wniosku ubiegającego się o dofinansowanie.

3. Funkcjonowanie systemu strategicznych ocen oddziaływania na środowisko

Monitorowanie znaczących efektów programu operacyjnego, w tym wskaźników monitoringowych, zgodnie z zapisami *Prognozy Oddziaływania na Środowisko Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*

odbywa się także poprzez realizację poszczególnych priorytetów dokumentów regionalnych o znaczeniu strategicznym, dla których została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko. Zapisy przedmiotowych dokumentów mają wpływ na realizację RPO WL, ze względu na fakt, iż projekty realizowane w ramach I-VIII wpisują się także w realizację zapisów dokumentów regionalnych o znaczeniu strategicznym.

Poniżej zaprezentowana została lista planów, programów i strategii które mają wpływ na realizację RPO WL:

1. Zaktualizowana *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020* (obowiązująca od 01.01.2006 r.) przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXVI/530/05 w dniu 4 lipca 2005 r.
Przeprowadzono postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska*. Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana dla projektu dokumentu w 2005 r.
2. Zaktualizowana *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020* tekst jednolity - przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXI/545/09 w dniu 27 kwietnia 2009r.
Przeprowadzono postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana dla projektu dokumentu w 2009 r.
3. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego* Prace nad sporządzeniem *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego* rozpoczęły się przed wejściem w życie *ustawy Prawo ochrony środowiska*, w związku z czym ww. Plan nie posiada Prognozy oddziaływania na środowisko. Obecnie toczące się prace nad aktualizacją powyższego dokumentu przewidują zgodnie z wymogami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
4. *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego 2011* – Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana dla projektu dokumentu w 2008 r.
5. *Program Rozwoju i Rewitalizacji Miast dla Województwa Lubelskiego* – Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana dla projektu dokumentu w 2006 r.
6. *Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego* – Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana dla projektu dokumentu w 2006 r.
7. *Program Gospodarki Wodnej Województwa Lubelskiego* – Program nie posiada prognozy oddziaływania na środowisko. Przy najbliższej aktualizacji programu przewiduje się przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

8. *Program Małej Retencji Wodnej Województwa Lubelskiego* – Program nie posiada prognozy oddziaływania na środowisko. Przy najbliższej aktualizacji programu przewiduje się przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.
9. *Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacyjnej dla Województwa Lubelskiego* – Program nie posiada prognozy oddziaływania na środowisko. Przy najbliższej aktualizacji programu przewiduje się przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

W roku sprawozdawczym 2009, w odniesieniu do przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska, IZ RPO stwierdziła problemy z interpretacją pojęcia „*zezwolenie na realizację inwestycji*”. W wyniku błędnej interpretacji przedmiotowego pojęcia, niezgodnej z prawodawstwem unijnym, wystąpiły przypadki wydawania niewłaściwych zezwoleń. Wszelkie tego typu przypadki diagnozowane były na etapie oceny projektu dokonywanej przed podpisaniem umowy przez menedżera ds. środowiska. Z beneficjentami przedmiotowych wniosków nie została podpisana umowa o dofinansowanie (w roku sprawozdawczym 2009 wystąpiły 2 przypadki, w ramach których wnioskodawca ubiegał się o dofinansowanie realizacji inwestycji w oparciu o zezwolenie wydane niezgodne z prawodawstwem unijnym, w konsekwencji czego IZ RPO odmówiła podpisania umowy). Do działań zaradczych pojętych w celu zapewnienia realizacji inwestycji zgodnie z prawodawstwem unijnym w zakresie oceny oddziaływania na środowisko zaliczyć można:

- konsultacje dokumentacji OOŚ w ramach wniosku ubiegającego się o dofinansowanie,
- utworzenie na stronie internetowej RPO WL zakładki: „Ocena oddziaływania na środowisko”. W zakładce zamieszczone są regulacje krajowe oraz regulacje Komisji Europejskiej w zakresie OOŚ, formularze z zakresu OOŚ, wytyczne MRR oraz KE, informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz stanowiska i interpretacje dotyczące tematyki zakładki <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/345>),
- przeprowadzanie szkoleń dla beneficjentów z zakresu oceny oddziaływania na środowisko (informacja w przedmiotowym zakresie została zamieszczona powyżej).

Zgodnie z zapisami RPO WL w terminie 5 lat od momentu formalnego przyjęcia Programu proponuje się wykonanie analizy porealizacyjnej. W analizie porealizacyjnej wykorzystane zostaną przyjęte w Programie wskaźniki monitorowania, a także uwzględnione zostaną wskaźniki zrównoważonego rozwoju przy wykorzystaniu dostępnych danych statystycznych na poziomie regionalnym i krajowym.

2.3 NAPOTKANE ZNACZĄCE PROBLEMY ORAZ PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE

W okresie sprawozdawczym jednym z najczęściej występujących problemów przy wdrażaniu RPO, były błędy popełniane przez beneficjentów podczas wypełniania wniosków o płatność. Powodowało to częste składanie korekt wniosków, co w konsekwencji wydłużało okres ich weryfikacji i powodowało opóźnienia w wypłacaniu środków. Ponadto, zgodnie z *Instrukcją wypełniania wniosku o płatność dla Beneficjentów ubiegających się o płatność w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*, beneficjenci mogli składać wnioski o płatność nie częściej niż raz na trzy miesiące, co utrudniało sprawną refundację kosztów przez nich ponoszonych.

Środkiem zaradczym zastosowanym przez IZ RPO WL są regularne szkolenia dla beneficjentów, którzy podpisali umowy o dofinansowanie, polegające na instruktazu wypełniania wniosku o płatność i rozliczania wydatków ponoszonych w związku z realizacją projektów. Ponadto, zgodnie ze zmianami w *Wytycznych dla Beneficjentów w zakresie zasad wypełniania obowiązków sprawozdawczych oraz rozliczania wydatków współfinansowanych z RPO WL na lata 2007 – 2013*, w uzasadnionych przypadkach, IZ RPO WL może samodzielnie dokonać uzupełnienia lub poprawy złożonego wniosku o płatność, jedynie informując o tym fakcie beneficjenta. W celu doprowadzenia do sprawniejszego zwrotu kosztów ponoszonych przez beneficjentów Programu, zwiększona została częstotliwość składania wniosków o płatność. Obecnie beneficjent zobowiązany jest do składania wniosków o płatność nie częściej niż raz w miesiącu, ale nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

Kolejnym problemem, który spowodował wydatkowanie środków na poziomie niższym od zakładanego, były przesunięcia w czasie w harmonogramach rzeczowo – finansowych, dołączanych przez beneficjentów do umów o dofinansowanie. Konsekwencją zmian w harmonogramach były opóźnienia w realizacji projektów. Ponadto niekorzystne warunki atmosferyczne, zaistniałe pod koniec okresu sprawozdawczego, nie pozwoliły dużej grupie beneficjentów na wykonywanie zaplanowanych prac budowlanych, a co z tym się wiąże na poniesienie zaplanowanych wydatków. W celu wyeliminowania ewentualnych zagrożeń pracownicy IZ RPO WL pozostawali w stałym kontakcie (telefonicznym lub mailowym) z beneficjentami realizowanych projektów, a także prowadzili szkolenia dla wszystkich beneficjentów, którzy podpisali umowy o dofinansowanie w ramach Programu.

Sprawne wykorzystywanie środków były utrudnione ze także względu na brak systemu zaliczkowego. Jego wprowadzenie w październiku 2009 roku, a także zwiększenie częstotliwości składania deklaracji wydatków (w trybie miesięcznym), przyczyniło się do szybszego wydatkowania przyznanego funduszy.

Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL nie osiągnął do chwili obecnej zakładanego docelowego stanu zatrudnienia w ramach realizacji Programu. Sytuacja taka powoduje, iż planowany poziom wydatków przeznaczonych na wynagrodzenia pracowników i podnoszenie przez nich kwalifikacji zawodowych nie został w pełni osiągnięty. W 2010 roku planowane jest skompletowanie odpowiednio licznej i wykwalifikowanej kadry pracowniczej, niezbędnej do prawidłowego zarządzania i wdrażania RPO WL, jak również zintensyfikowanie udziału pracowników w podnoszeniu kwalifikacji.

Konieczność wielokrotnego stosowania przez IZ RPO oraz IP II procedur udzielania zamówień publicznych miało istotny wpływ na realizację ich zadań. W okresie sprawozdawczym zostały podjęte środki, mające na celu skrócenie czasu realizacji procedur wynikających z *Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie* oraz ustawy – Prawo zamówień publicznych. Zostały utworzone nowe stanowiska pracy w Oddziale Zamówień Publicznych w Departamencie Organizacyjno – Prawnym UMWL, co pozwoli na sprawne i terminowe przygotowanie i przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Istotnym problemem wpływającym na wdrażanie RPO WL są opóźnienia w implementacji dyrektyw unijnych do prawa polskiego. Brak uregulowań prawnych dotyczących udzielania pomocy publicznej w ramach regionalnych programów operacyjnych na realizację inwestycji z zakresu rewitalizacji spowodował przesunięcia w harmonogramie naboru wniosków. Konkursy w ww. zakresie nie mogły być bowiem ogłoszone przed wejściem w życie rozporządzenia pomocowego. Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym WL otrzymała od Ministra Rozwoju Regionalnego pismo informujące o kolejnym przesunięciu terminu wejścia w życie rozporządzenia normującego tą kwestię. W uzasadnieniu poinformowano o istotnych błędach i niejasnościach zawartych w decyzji Komisji Europejskiej akceptującej program pomocowy w zakresie rewitalizacji w ramach regionalnych programów operacyjnych (w dniu 24 listopada 2009 roku Instytucja Koordynująca RPO otrzymała decyzję Komisji Europejskiej akceptującą ten program, znak N 470/2008, jednakże ze względu na występujące w przedmiotowej decyzji błędy i nieścisłości zaistniała konieczność ostatecznego uzgodnienia jej treści).

Zakłócenie realizacji zadań z zakresu I Osi Priorytetowej także było wynikiem braku niezbędnych aktów prawnych regulujących zasady występowania pomocy publicznej w projektach z zakresu energetyki (OZE). Dodatkowo problematyczną kwestią jest brak jednoznacznej interpretacji dotyczących działalności transportowej.

Zaistniałe utrudnienia związane są również z brakiem rozporządzenia wykonawczego do *ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* w pełni zgodnego z *Dyrektywą Rady 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 roku w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne*.

IZ RPO WL dokonując oceny projektów pod kątem zgodności przestrzegania prawa wspólnotowego w zakresie OOS opiera się na zapisach dyrektyw UE oraz obowiązujących aktów prawnych, w tym *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko*. Dodatkowo, IZ WL zaleca beneficjentom stosowanie *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 3 czerwca 2008 roku w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*, *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 5 maja 2009 roku w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych* oraz *Zaleceń Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na*

środowisko dla „przedsięwzięć inwestycyjnych na obszarach miejskich” (urban development projects) dla potencjalnych beneficjentów środków UE. Ponadto, na stronie Programu (www.rpo.lubelskie.pl) zamieszczane są regulacje krajowe oraz wspólnotowe w zakresie OOS, formularze z tego zakresu, wytyczne MRR oraz KE, informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz stanowiska i interpretacje dotyczące tematyki ochrony środowiska.

Brak naborów wniosków w ramach działania 3.2. *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* był spowodowany wejściem w życie Rozporządzenia Komisji (WE) nr 846/2009 z dnia 1 września 2009 roku zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przedmiotowe rozporządzenie zmieniło art. 47 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, liberalizując zasady wyznaczania obszarów objętych operacjami w zakresie mieszkalnictwa. Opisana nowelizacja przepisów, jak również niepewność co do utrzymania w mocy *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa* z dnia 13 sierpnia 2009 roku, spowodowały zawieszenie oceny złożonych do IZ RPO WL Lokalnych Programów Rewitalizacji, stanowiących dokument warunkujący aplikowanie o środki w ramach Działania 3.2.

Niezwłocznie po uzyskaniu informacji na temat wejścia w życie Rozporządzenia Komisji (WE) nr 846/2009 IZ RPO WL wystosowała odpowiednie pismo do Instytucji Koordynującej RPO w celu uzyskania interpretacji zapisów znowelizowanego art. 47 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006. Dodatkowo, IZ RPO WL podejmie wszelkie starania, by obszary ujęte w przedłożonych już Lokalnych Programach Rewitalizacji, kwalifikowały się również do wsparcia na podstawie zaktualizowanych dokumentów.

W celu zwiększenia zainteresowania potencjalnych beneficjentów możliwością pozyskania środków w ramach RPO WL, a także w celu usprawnienia i ułatwienia uzyskania przez wnioskodawców dofinansowania na realizację planowanych przedsięwzięć wprowadzono następujące zmiany w dokumentacji związanej z naborem wniosków aplikacyjnych:

- zniesiono wymóg przedkładania promesy kredytowej (wyjątek stanowi zakup używanych środków trwałych oraz używanych środków transportu);
- wprowadzono możliwość dokonywania korekty kosztów niekwalifikowanych (pomimo nieprawidłowej kwalifikowalności wydatków wniosek o dofinansowanie nie będzie odrzucany na etapie oceny formalnej – dopuszczającej);
- rozszerzono listę rodzajów działalności wspieranych w ramach Działania 1.5. *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*;
- rozszerzeniu uległ wykaz rodzajów środków transportu, których zakup będzie wydatkiem kwalifikowanym, (7 grupa Klasyfikacji Środków Trwałych);
- doprecyzowano zapisy dotyczące procedury oceny oddziaływania projektów na środowisko naturalne.

Ponadto IP II prowadziła następujące działania, mające na celu usprawnienie systemu informowania beneficjentów o możliwościach finansowania rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych regionach:

- prowadzona jest aktualna strona internetowa, zawierająca najnowsze informacje na temat zasad naboru projektów, harmonogramów naborów wniosków i wyników oceny złożonych wniosków o dofinansowanie,
- pracownicy instytucji stale podnoszą swoje kompetencje i kwalifikacje zawodowe, uczestnicząc w specjalistycznych szkoleniach (m.in. z zakresu marketingu, oceny oddziaływania na środowisko w procesach inwestycyjnych, prawa budowlanego, oceny projektów czy obsługi klienta), a także uczestniczą w konferencjach i spotkaniach organizowanych przez zrzeszenia i organizacje skupiające przedsiębiorców,
- w celu ułatwienia przedsiębiorcom dostępu do kompleksowej informacji IP II podjęta stała współpracę z punktami Krajowego Systemu Usług,
- przed każdym ogłoszonym naborem wniosków o dofinansowanie IP II organizuje szkolenia dla potencjalnych beneficjentów,
- potencjalni beneficjenci RPO WL mają dostęp (za pośrednictwem aktualnych stron internetowych i wydawnictw) do szczegółowych i wyczerpujących podręczników i informatorów, ponadto przygotowywane są wytyczne dla przyszłych wnioskodawców, które w kompleksowy i przystępny sposób przedstawiają procedurę aplikacyjną oraz etapy realizacji i kontroli projektów.

2.4 ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO (w stosownych wypadkach)

W 2009 r. Polska znalazła się w obliczu światowego kryzysu finansowego. Obserwowane skutki kryzysu we wdrażaniu RPO WL to m.in.:

- Wielu przedsiębiorców rezygnuje z aplikowania o środki unijne (trudności w uzyskaniu wkładu własnego spowodowane polityką banków, które coraz częściej zaostrzają kryteria udzielania kredytów*).
- Wnioskodawcy, których projekty zostały wybrane do dofinansowania odstępują od podpisania umów tłumacząc tą sytuację m. in. zmianami kursów walut oraz przewidywanymi trudnościami w realizacji założonych we wniosku o dofinansowanie wskaźników*.
- Część beneficjentów rozwiązuje zawarte umowy o dofinansowanie ponieważ nie są w stanie zrealizować projektów (wzrost wartości EURO od momentu składania wniosków o dofinansowanie pociągający za sobą zmiany cen maszyn i urządzeń skutkuje niedoszacowaniem kosztów ponoszonych w projekcie*).
- Beneficjenci bardzo często podpisują aneksy do umów korzystając w ten sposób z możliwości przesunięcia terminu realizacji dofinansowanej inwestycji w czasie.

* Opisane sytuacje dotyczą łącznie ok. 20 beneficjentów.

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 (IZ RPO), świadoma obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej i wynikającej z niej konieczności przyspieszenia wydatkowania środków finansowych pochodzących ze źródeł wspólnotowych oraz właściwego ukierunkowania dostępnych funduszy podjęła dotychczas samodzielnie szereg działań uwzględniających przezwycięzenie skutków światowego kryzysu finansowego oraz mających na celu efektywne i szybkie wydatkowanie środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego (EFRR) w procesie wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 (RPO WL).

Mając na względzie obecną trudną sytuację społeczno-gospodarczą oraz osłabienie koniunktury, IZ RPO dokłada wszelkich starań, by w pierwszej kolejności realizowane były projekty prorozwojowe i kompleksowe, stymulujące długofalowy wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Powyższe, możliwe jest po pierwsze dzięki uruchomieniu w pierwszej kolejności naborów projektów w ramach tych Działań RPO WL, które mają jednoczesny wpływ na niwelowanie skutków spowolnienia gospodarczego, a po drugie dzięki konstrukcji systemu wyboru projektów w ramach RPO WL.

Jeśli chodzi o nabory projektów, jakie zostały ogłoszone i przeprowadzane w 2009 r., to dotyczyły one m. in. takich obszarów jak: tworzenie terenów inwestycyjnych, społeczeństwo informacyjne, gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, energia przyjazna środowisku, gospodarka wodno - ściekowa oraz infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych. Dodatkowo, w ramach ogłaszanych konkursów, o dofinansowanie z EFRR aplikować mogli beneficjenci, których projekty obejmują inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków (np. 26 marca 2009 r. Zarząd Województwa Lubelskiego (ZWL), jako Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, ogłosił nabór wniosków w zakresie termomodernizacji budynków szpitalnych).

Szczególnie istotne z punktu widzenia zwiększenia zdolności inwestycyjnej i konkurencyjności przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego, a przez to przewyciężania negatywnych skutków kryzysu finansowego jest wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Dlatego też, w 2009 r. przeprowadzono również szereg naborów w ramach Działań, których beneficjentami są właśnie MŚP - m. in. Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*, Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*.

W celu zwiększenia dostępności MŚP do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji (fundusze pożyczkowe/poręczeniowe) we wrześniu 2009 r. został ogłoszony konkurs na Działanie 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* (Poddziałanie 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* oraz Poddziałanie 2.1.2 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych*). W Działaniu 2.1.1 rozdysponowana została cała przeznaczona na nie alokacja. W związku z powyższym nastąpiło przekazanie środków finansowych funduszom pożyczkowym i poręczeniowym, co miało pozytywny wpływ na zwiększenie dostępności do kapitału dla MŚP, a tym samym miało charakter łagodzący skutki kryzysu na rynkach finansowych.

Przedmiotowe konkursy, które umożliwiają wybór do dofinansowania ze środków EFRR tych projektów, które wychodzą naprzeciw obecnym warunkom osłabionej koniunktury, a zwłaszcza ich kumulacja w roku 2009 i 2010 są istotnym działaniem, które przyniesie ożywienie gospodarcze poprzez znaczące zasilenie środkami na inwestycje MŚP z terenu województwa.

Dostrzegając konieczność dodatkowego wsparcia, a także przyśpieszenia wdrażania środków unijnych, w tym m.in. umożliwienia przeznaczenia środków wspólnotowych na projekty, w obszarach mających jednoczesny wpływ na niwelowanie skutków spowolnienia gospodarczego, IZ RPO dokonała zwiększenia alokacji przeznaczonej na przedmiotowe konkursy w 2009 r. (np. na dofinansowanie projektów z zakresu tworzenia terenów inwestycyjnych, infrastruktury dydaktycznej i społecznej szkół wyższych przeznaczona została cała alokacja przewidziana na Działanie 3.1 *Tworzenie terenów*

inwestycyjnych oraz Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*), natomiast w ramach konkursów ogłoszonych w 2009 r. dla Działania 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne*, kategoria I: *Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie regionalnym*, Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*, kategoria III: *Bezpieczeństwo ekologiczne*, Działania 8.3 *Ochrona zdrowia*, typ projektów: *Ochrona zdrowia - projekty realizowane przez szpitale - termomodernizacja budynków szpitalnych*, ZWL dokonał zwiększenia alokacji na dofinansowanie projektów złożonych w ramach konkursu.

Drugim wspomnianym mechanizmem, zapewniającym wybór do dofinansowania projektów, stymulujących długofalowy wzrost gospodarczy i zatrudnienie, jest konstrukcja systemu wyboru projektów w ramach RPO WL. Celowi temu służy przede wszystkim podział oceny merytorycznej na dwie niezależne od siebie oceny: merytoryczną i strategiczną.

Kryteria oceny merytorycznej mają na celu wybranie projektów wykonalnych, kompleksowych i najbardziej wartościowych z punktu widzenia realizacji celów RPO WL, co miało zastosowanie w zakresie konkursów ogłoszonych w 2009 r., np. w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*, gdzie preferencyjnie traktowane są projekty, które generują większą liczbę miejsc pracy; w ramach Działania 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* preferencyjnie traktowane są projekty dotyczące infrastruktury dydaktycznej uczelni na kierunkach mających największy udział w tworzeniu nowoczesnych technologii (przyrodniczo-matematycznych bądź technicznych) oraz rozwiązania mające na celu oszczędność energii (termomodernizacja); w ramach Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* preferencyjnie traktowane są projekty, których realizacja w sposób bezpośredni przyczyni się do powstania nowych inwestycji, zainspirowania następnych inwestycji związanych ze strategią innowacji, w następstwie czego zostaną utworzone miejsca pracy.

Kryteria strategiczne, wprowadzone w 2009 r., mają natomiast na celu wybranie projektów najbardziej wartościowych w kontekście realizacji celów nie tylko RPO WL, ale również Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego. Podczas oceny strategicznej punktacji podlega wpływ projektu m. in. na takie kwestie jak:

- wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy (tj. m. in. wpływ projektu na specjalizację województwa w wybranych sektorach produkcji i usług cechujących się wysokim poziomem konkurencyjności, na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz wzrost poziomu ich innowacyjności, na rozwój regionalnego potencjału B+R oraz jego wykorzystanie dla potrzeb gospodarki, na rozwój społeczeństwa informacyjnego),
- rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy (tj. m. in. wpływ projektu na kształtowanie prorozwojowej polityki ludnościowej w województwie, na wzrost zatrudnienia oraz lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich w regionie),
- poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego,
- rozwój współpracy międzyregionalnej oraz poprawa skuteczności wdrażania polityki rozwoju regionu (tj. m. in. wpływ projektu na rozwój współpracy międzyregionalnej województwa w układzie międzynarodowym, krajowym i transgranicznym, na zwiększenie zdolności instytucjonalnej regionu do prowadzenia efektywnej polityki regionalnej, na poprawę skuteczności promocji regionu i zdolności do przyciągania inwestycji z zewnątrz).

Kolejnym elementem systemu wyboru projektów, szczególnie istotnym w okresie osłabienia koniunktury, jest funkcjonowanie w jego ramach instrumentów mających na celu optymalizację kosztów i wzrost wydajności prowadzenia działalności gospodarczej, tzn. zminimalizowanie możliwości wystąpienia sytuacji, w których dokonuje się wyboru do dofinansowania projektów, wymagających poniesienia wysokich kosztów przy osiągnięciu minimalnych korzyści ekonomicznych oraz które będą generowały bardzo wysokie koszty utrzymania. Zapobiegać takiej sytuacji ma wprowadzenie do oceny merytorycznej wskaźników wartościowych, tj. wskaźników efektywności kosztowej osiągnięcia 1 produktu/rezultatu, które umożliwiają wybór projektów, w których koszty osiągnięcia produktów i rezultatów są stosunkowo niskie w porównaniu do pozostałych projektów. Dodatkowo, *Wytyczne do Studiów Wykonalności dla projektów w ramach RPO WL*, nakładają na beneficjentów obowiązek przeprowadzenia analizy wariantów realizacji projektu, która ma na celu wybór najbardziej opłacalnego rozwiązania technicznego. Jednym z elementów oceny merytorycznej projektów jest sprawdzenie, czy wybrano najlepszy wariant inwestycji, co zapewnia, że do dofinansowania wybierane są projekty realizowane w sposób optymalny.

Kolejnym narzędziem zastosowanym przez IZ RPO, mającym na celu walkę ze światowym kryzysem było wprowadzenie w 2009 r., w ramach III-VIII Osi Priorytetowych RPO WL systemu zaliczkowego. Jest on szczególnie korzystny dla beneficjentów, którzy nie posiadają wystarczających środków na sfinansowanie swoich inwestycji. Dzięki efektywnemu systemowi zaliczkowemu beneficjenci nie muszą poszukiwać innych zewnętrznych źródeł finansowania swoich projektów (kredyty), a ryzyko, iż beneficjenci o najskromniejszych środkach budżetowych ze względu na brak możliwości otrzymania płatności w formie zaliczki mogliby zaniechać realizacji zaplanowanego przedsięwzięcia, zostało zażegnane.

Wśród dodatkowych działań, podejmowanych przez IZ RPO, mających na celu efektywne i sprawne wydatkowanie środków EFRR, co jednocześnie jest odpowiedzią na trudną sytuację gospodarczą, wymienić należy m. in. zwiększenie częstotliwości składania wniosków o płatność, co bezpośrednio przekłada się na szybszą refundację kosztów ponoszonych przez beneficjentów; skrócenie (z 9 do 3 miesięcy od momentu podjęcia decyzji przez Zarząd Województwa Lubelskiego) okresu, w którym beneficjent zobowiązany jest dostarczyć pełną dokumentację wniosku o dofinansowanie w celu podpisania umowy o dofinansowanie, co umożliwia szybsze kontraktowanie środków; rezygnacja z wymogu zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy przez beneficjenta, będącego jednostką sektora finansów publicznych; wprowadzenie zabezpieczenia w formie weksla in blanco dla beneficjentów spoza sektora finansów publicznych, w przypadku podpisania umowy na wartość dofinansowania projektu nie przekraczającą 10 mln PLN.

Jednocześnie, IZ RPO pragnie zapewnić, iż na każdym etapie wdrażania RPO WL dokłada wszelkich starań, by projekty wybrane do dofinansowania ze środków EFRR wychodziły naprzeciw aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz pojawiającym się w związku z nią wyzwaniom i zagrożeniom.

2.5 ZASADNICZE MODYFIKACJE NA MOCY ART. 57 ROZPORZĄDZENIA NR 1083/2006 (w stosownych wypadkach)

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki zasadniczych modyfikacji na mocy art. 57 *Rozporządzenia 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U.UE L z dnia 31 lipca 2006 r.)*.

2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI INSTRUMENTAMI WSPARCIA

2.6.1 Komplementarność

Obowiązek komplementarności i koordynacji pomocy udzielanej w ramach różnych wspólnotowych instrumentów wsparcia wynika bezpośrednio z art. 9 *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*. Powyższy obowiązek znalazł swoje odbicie w systemie wdrażania RPO WL oraz odpowiednich dokumentach programowych, a zwłaszcza w *Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013-Uszczegółowieniu Programu*.

Dla zapewnienia maksymalnej efektywności wykorzystania środków w ramach polityki spójności Unii Europejskiej, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybołówstwa, zostało zapewnione komplementarne wsparcie w ramach wszystkich instrumentów ww. polityk, a także określone mechanizmy ich koordynacji. IZ RPO, konstruując RPO WL, dołożyła wszelkich starań, by przedsięwzięcia realizowane w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych, stanowiły uzupełnienie dla innych działań podejmowanych w RPO WL, a także dla tych, realizowanych w ramach innych programów finansowanych ze środków polityki spójności, jak również programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejskiego Funduszu Rybołówstwa (EFR).

Głównym instrumentem funkcjonującym w całym systemie wdrażania RPO WL, który sprzyja zapewnieniu komplementarności projektów realizowanych w jego ramach jest przyjęty przez IZ RPO system wyboru projektów, zgodnie z którym komplementarność projektu z innymi projektami podlega ocenie i punktacji na etapie oceny strategicznej. W związku z powyższym, na etapie aplikowania o środki w ramach wszystkich Działań III-VIII Osi Priorytetowych RPO WL, wnioskodawca zobowiązany jest wypełnić we wniosku o dofinansowanie odrębny punkt zatytułowany *Komplementarność - powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi/zrealizowanymi od 1999 r.* Wnioskodawca deklaruje wówczas, czy projekt zgłaszany do dofinansowania z EFRR jest elementem realizacji szerszego przedsięwzięcia lub pozostaje w związku z realizacją innych projektów w ramach RPO WL bądź innych działań zrealizowanych/realizowanych

przez beneficjenta końcowego lub inne podmioty. Dotyczy to zarówno powiązań z projektami realizowanymi/zrealizowanymi ze środków unijnych, międzynarodowych instytucji finansowych (banków), jak też projektami realizowanymi wyłącznie ze środków krajowych, przy czym powiązane projekty (rozumiane jako projekty powiązane logicznie, które mają podpisaną umowę dofinansowania lub rozpoczęła się ich realizacja) nie muszą być realizowane przez ten sam podmiot. W niniejszym punkcie wnioskodawca opisuje tego typu powiązania projektu. Na podstawie informacji zawartych przez wnioskodawców we wnioskach aplikacyjnych, komplementarność projektów oceniana jest podczas oceny strategicznej.

W ramach przedmiotowej oceny projektów z III-VIII Osi Priorytetowej badana jest zarówno komplementarność wewnętrzna, rozumiana jako synergia z innymi projektami tej samej osi priorytetowej (tj. czy projekt współtworzy kompleksowe rozwiązana obszarowe – czy projekt jest końcowym elementem wypełniającym ostatnią lukę w istniejącej infrastrukturze na danym obszarze lub czy projekt jest centralnym rozwiązaniem, którego realizacja umożliwi realizację kolejnych projektów sferycznie umiejscowionych wobec danego projektu lub czy projekt poprawia spójność danego układu obiektów, infrastruktury, sieci itp.); czy projekt jest bezpośrednią kontynuacją lub uzupełnieniem realizowanych dotychczas projektów od 1999 r. - z funduszy strukturalnych, przedakcesyjnych, kontraktów wojewódzkich, dotacji celowych itp.) oraz komplementarność zewnętrzna – synergia z projektami innych osi priorytetowych. Dodatkowo, w ramach oceny strategicznej badany jest wpływ projektu na poprawę spójności terytorialnej województwa lubelskiego oraz wpływ projektu na rozwój współpracy międzyregionalnej. Osoba dokonująca oceny strategicznej wniosku korzysta z mapy pomocy, która umożliwia jej ocenę projektu w kontekście bliskości geograficznej (czy oceniany projekt jest blisko innych projektów) oraz wzajemnej funkcjonalności projektów (czy użytkownicy ocenianego projektu korzystają z niego po to, aby skorzystać również z rezultatów innych projektów lub korzystają z rezultatów innych projektów po to, aby skorzystać z ocenianego projektu). Jest to niewątpliwie istotny instrument zapewniający koordynację projektów wybieranych do dofinansowania.

Jeśli chodzi o ocenę komplementarności w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL, to we wniosku o dofinansowanie w ramach wszystkich Działań powyższych Osi zawarto punkt odnoszący się do kwestii komplementarności - zatytułowany *Powiązanie z innymi projektami realizowanymi z funduszy strukturalnych*, gdzie wnioskodawca określa komplementarność projektu z innymi projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych (wnioskodawca wskazuje, czy projekt jest elementem realizacji szerszego przedsięwzięcia lub pozostaje w związku z realizacją innych projektów w ramach tego samego programu operacyjnego i/lub innych programów operacyjnych oraz w jakim zakresie występuje powiązanie pomiędzy tymi projektami, a także określa czy projekty, z którymi występuje komplementarność zostały już zrealizowane, są w trakcie realizacji, czy też znajdują się dopiero w sferze planów).

Mimo, iż wnioski o dofinansowanie dla wszystkich Działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL zawierają punkt odnoszący się do komplementarności, to nie we wszystkich w/w Działaniach podlegają one punktacji na etapie merytorycznej oceny strategicznej.

Jedynym Działaniem z zakresu I i II Osi Priorytetowej RPO WL, w ramach którego kryterium komplementarności (rozumianej w znaczeniu szerokim, jako uzupełnianie się z innymi przedsięwzięciami podejmowanymi w przedmiotowym zakresie) podlega ocenie jest Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*. Zgodnie z *Kryteriami*

wyboru projektów w ramach I Osi Priorytetowej *Przedsiębiorczość i innowacje* i II Osi Priorytetowej *Infrastruktura ekonomiczna RPO WL na lata 2007-2013* (przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WL), jednym z kryteriów oceny w w/w Działaniu jest kryterium: *Komplementarność projektu z innymi działaniami z zakresu turystyki*, gdzie punkty przyznawane są projektom, których celem jest podniesienie atrakcyjności turystycznej regionów poprzez: z jednej strony zróżnicowanie oferowanych produktów turystycznych uwzględniających „przemysł kultury”, a z drugiej strony - stworzenie oferty jak najbardziej spójnej, uzupełniającej się. W Działaniu tym preferowane są projekty zlokalizowane na obszarach wymienionych w *Planie Marketingu Turystyki w województwie lubelskim na lata 2007-2013* jako atrakcyjne turystycznie i rekreacyjnie. W tym celu opracowany został *Wykaz obszarów zakwalifikowanych do objęcia preferencją według kryterium granic administracyjnych (gmina) w ramach Działania 1.5 Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*.

Należy jednak wskazać, iż zgodnie z *Kryteriami wyboru projektów w ramach I Osi Priorytetowej Przedsiębiorczość i innowacje* i *II Osi Priorytetowej Infrastruktura ekonomiczna RPO WL na lata 2007-2013* (przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WL), komplementarność projektów oceniana jest także w przypadku innych Działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL. Chodzi tu jednakże o komplementarność odnoszącą się do poziomu samego wnioskodawcy, rozumianą jako powiązanie projektu zgłoszonego do dofinansowania z innymi projektami realizowanymi przez wnioskodawcę, co świadczy o konsekwentnej i spójnej strategii rozwoju danego przedsiębiorstwa. Niemniej jednak, wskazane wyżej wąskie rozumienie komplementarności nie wyklucza sytuacji, w której dany projekt będzie wykazywał komplementarność także z przedsięwzięciami współfinansowanymi przez inne instrumenty finansowe. Dotyczy to następujących Działań:

- Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii* – kryterium oceny: *Komplementarność projektu z innymi działaniami z zakresu ochrony środowiska* – punkty przyznawane są, gdy wdrażany projekt jest powiązany z innymi działaniami wnioskodawcy z zakresu ochrony środowiska (które były zrealizowane lub są planowane do realizacji) finansowanymi ze środków własnych lub z innych programów pomocowych;
- Działanie 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* – kryterium oceny: *Komplementarność* – punkty przyznawane są w sytuacji gdy projekt zgłoszony do dofinansowania wykazuje powiązanie z innymi projektami wobec MŚP zrealizowanymi bądź realizowanymi przez Wnioskodawcę;
- Działanie 2.2 *Regionalna infrastruktura B + R* – kryterium oceny: *Komplementarność* – punkty przyznawane są w przypadku, gdy projekt jest komplementarny z innymi projektami realizowanymi przez Wnioskodawcę z zakresu współpracy z mikro, małymi i średnimi przedsiębiorstwami - projekt jest składową innego projektu lub grupy projektów współfinansowanych przez inne programy operacyjne;
- Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy* – kryterium oceny: *Komplementarność* – punkty przyznawane są gdy projekt zgłoszony do dofinansowania wykazuje powiązanie z innymi projektami wobec MŚP realizowanymi przez Wnioskodawcę;

➤ Działanie 2.4 *Marketing gospodarczy* – kryterium oceny: *Komplementarność* – punkty przyznawane są gdy projekt jest elementem grupy projektów współfinansowanych lub planowanych do współfinansowania przez inne programy pomocowe.

Ważnym mechanizmem sprzyjającym zapewnieniu komplementarności działań realizowanych w ramach poszczególnych programów są również prace Grupy Roboczej ds. koordynacji i komplementarności, działającej przy Komitecie Koordynacyjnym NSRO 2007-2013, w których uczestniczy z ramienia IZ RPO Zastępca Dyrektora Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego - Pan Marek Kowalski, rolę stałego zastępcy pełni Pan Marcei Niezgodą - Zastępca Dyrektora Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego. Reprezentacja IZ RPO w pracach w/w Grupy właśnie na szczeblu decyzyjnym (Dyrektor) wydaje się być szczególnie istotna ze względu na możliwość realnego wpływu na kształt systemu wdrażania Programu pod kątem zagadnienia komplementarności. Wypracowane przez Grupę rekomendacje dotyczące komplementarności podlegają analizie z punktu widzenia ich przydatności w procesie realizacji RPO WL, a te uznane za szczególnie przydatne są następnie sukcesywnie wdrażane. Należy jednak zaznaczyć, iż nie wszystkie rekomendacje w/w grupy roboczej mogą być wdrożone w systemie realizacji RPO WL. Znaczny stopień zaawansowania RPO WL uniemożliwia bowiem wprowadzenie niektórych proponowanych zmian, gdyż wymagałoby to daleko idącego przeorganizowania dotychczas funkcjonującego systemu, co z kolei opóźniłoby wdrażanie Programu.

Ponadto, przedstawiciele IZ RPO oraz IP II uczestniczą w wielu spotkaniach, konferencjach, grupach roboczych, konsultacjach, zarówno na szczeblu centralnym jak i regionalnym, które stanowią cenne źródło wymiany informacji oraz dobrych praktyk w każdym zakresie wdrażania środków wspólnotowych, w tym także w zakresie komplementarności.

Mechanizmem funkcjonującym w ramach RPO WL i służącym zapewnieniu komplementarności jest również ogłaszanie przez IZ RPO konkursów o zawężonych tematycznie zakresach, tak aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia. Rozwiązanie to nie ma jednak zbyt szerokiego zastosowania, co spowodowane jest konstrukcją poszczególnych Działań w zakresie kolejnych Osi Priorytetowych RPO WL i faktem, iż preferowane są projekty o charakterze kompleksowym. Niemniej jednak niektóre z ogłaszanych konkursów mają sprecyzowany zakres tematyczny, co oznacza, że skierowane są do konkretnego sektora i na konkretne przedsięwzięcia, np. Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*, Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, czy Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*. Ponadto, w ramach niektórych Działań RPO WL wyszczególniono konkretne kategorie i schematy tak, aby umożliwić wybór do dofinansowania projektów w zakresie konkretnych, wyraźnie sprecyzowanych dziedzin, np. w Działaniu 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska* konkursy przeprowadzane są w ramach następujących Kategorii: Kategoria I *Gospodarka wodno-ściekowa*, Kategoria II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*, Kategoria III *Bezpieczeństwo ekologiczne*, Kategoria IV *Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych*.

Poniżej przedstawione zostały przykłady komplementarności przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych RPO WL z działaniami realizowanymi w ramach innych programów finansowanych ze środków polityki spójności (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz

Społeczny (EFS), Fundusz Spójności (FS)) oraz programami finansowanymi z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejskiego Funduszu Rybołówstwa (EFR).

1. Komplementarność RPO WL z innymi programami finansowanymi z EFRR.

✓ **Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)** – Komplementarność międzyprogramowa, wewnątrzfunduszowa, przedmiotowa oraz w ramach Polityki Spójności.

Cel główny RPO WL jest komplementarny w stosunku do celu głównego PO RPW: „Przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju”. Działania podejmowane w ramach RPO WL, przyczyniające się do podniesienia konkurencyjności Lubelszczyzny i prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia, a także przedsięwzięcia w ramach PO RPW będą wzajemnie wzmacniać skuteczność realizacji obydwu Programów, co wydają się być szczególnie istotne ze względu na fakt, iż PO RPW odgrywa ważną rolę we wsparciu 5 najslabiej rozwiniętych województw w Polsce, w tym województwa lubelskiego. W związku z powyższym, IZ RPO – konstruując założenia RPO WL – miała na względzie, by realizowane działania stanowiły uzupełnienie dla działań podejmowanych w ramach PO RPW.

Komplementarność RPO WL z poszczególnymi Działaniami PO RPW zachodzi z następującymi Ośmioma Priorytetowymi RPO WL:

III Oś Priorytetowa *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne,*

IV Oś Priorytetowa *Społeczeństwo informacyjne,*

V Oś Priorytetowa *Transport (Działanie 5.1 Regionalny układ transportowy, Działanie 5.2 Lokalny układ transportowy, Działanie 5.3 Miejski transport publiczny),*

VII Oś Priorytetowa *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna,*

VIII Oś Priorytetowa *Infrastruktura społeczna (Działanie 8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych, Działanie 8.2 Infrastruktura szkolna i sportowa).*

Komplementarność pomiędzy RPO WL a PO RPW zachodzi np. na gruncie inwestycji z zakresu szkolnictwa wyższego - **Działanie 8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych RPO WL** ⇔ **Oś Priorytetowa I Nowoczesna gospodarka PO RPW Działanie 1.1 Infrastruktura uczelni**. Celem Działania 1.1 *Infrastruktura uczelni* PO RPW jest przygotowanie uczelni do aktywnego udziału w tworzeniu konkurencyjnej gospodarki, w związku z czym wsparcie uzyskują projekty z zakresu infrastruktury dydaktycznej oraz naukowo-badawczej związanej z procesem edukacji na poziomie wyższym. Ich realizacja przyczynia się do intensyfikacji rozwoju społecznego i gospodarczego oraz pośrednio wpływa na poprawę „innowacyjności” gospodarki województw Polski Wschodniej. Ponadto, Działanie 1.1 obejmuje pomoc w unowocześnieniu warunków kształcenia kadr na potrzeby przedsiębiorstw istniejących bądź powstających w Polsce Wschodniej, a także wsparcie projektów infrastrukturalnych uczelni, które kształcą czy prowadzą badania naukowe w obszarze nauk technicznych bądź nauk matematyczno - przyrodniczych oraz innych kluczowych dla rozwoju społeczno – gospodarczego regionu.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Działania 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* RPO WL, którego celem jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym mają charakter uzupełniający i wzmacniający w stosunku do projektów realizowanych w ramach Działania 1.1 *Infrastruktura uczelni* PO RPW.

Zgodnie z systemem wyboru projektów w RPO WL, w ramach Działania 8.1 RPO WL premiowane są projekty dotyczące infrastruktury dydaktycznej uczelni na kierunkach mających największy udział w tworzeniu nowoczesnych technologii (przyrodniczo-matematycznych bądź technicznych-kryterium 1.1 *Kryterium trafności: wpływ na wzmocnienie pozycji szkół wyższych w celu przygotowania ich do odegrania kluczowej roli w kształceniu kadr gospodarki opartej na wiedzy*).

✓ **Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG)** - komplementarność międzyprogramowa, wewnątrzfunduszowa, przedmiotowa oraz w ramach Polityki Spójności.

Komplementarność celów strategicznych POIG oraz RPO WL odnosi się przede wszystkim do zwiększania innowacyjności przedsiębiorstw oraz tworzenia trwałych i lepszych miejsc pracy. W ramach POIG przewidywane są na poziomie krajowym działania dotyczące m.in.: rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, badań i rozwoju nowoczesnych technologii, inwestycji w B + R, innowacje w przedsiębiorstwach, wspieranie tworzenia ponadregionalnych powiązań kooperacyjnych grup przedsiębiorców lub instytucji współpracujących z przedsiębiorstwami oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Wszystkie te działania na poziomie ogólnokrajowym są w pełni komplementarne z możliwymi do realizacji projektami o charakterze regionalnym w ramach następujących Osi RPO WL:

I *Przedsiębiorczość i innowacje,*

II *Infrastruktura ekonomiczna,*

III *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* (Działanie 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*),

IV *Spółczeństwo informacyjne,*

VII *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna* (Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, Działanie 7.2 *Promocja kultury i turystyki*),

VIII *Infrastruktura społeczna* (Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*, Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*)

Ponadto, komplementarność zachodzi np. na gruncie inwestycji z zakresu społeczeństwa informacyjnego – **Działanie 4.1 *Spółczeństwo informacyjne RPO WL*** ⇔ **Działanie 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili” PO IG***.

Celem Działania 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”* PO IG jest stworzenie możliwości bezpośredniego dostarczania usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu na etapie tzw. ostatniej mili dla grupy docelowej (dostarczanie Internetu bezpośrednio do użytkownika) poprzez wsparcie mikro, małych i średnich

przedsiębiorców zamierzających dostarczać tę usługę na obszarach, na których prowadzenie tej działalności na zasadach rynkowych jest nieopłacalne finansowo. W ramach tego działania przewiduje się realizację projektów polegających na dofinansowaniu budowy dedykowanej infrastruktury teleinformatycznej stworzonej pomiędzy najbliższym lub najbardziej efektywnym punktem. Przedsięwzięcia realizowane w ramach Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* RPO WL, którego celem jest zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz wykorzystania technik informacyjnych wpisują się w zakres działań realizowanych w ramach 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”* PO IG.

W ramach Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* RPO WL premiowane są projekty, których realizacja w sposób bezpośredni przyczyni się do powstania nowych inwestycji, zainspirowania następnych inwestycji związanych ze strategią innowacji, w następstwie czego zostaną utworzone miejsca pracy a także projekty, których realizacja w sposób pośredni, w perspektywie długookresowej będzie miała wpływ na powstawanie nowych inwestycji (zapewniony zostanie dostęp do powstałej infrastruktury sieci szerokopasmowej) – zjawisko 'uwolnienia otwartej pętli' (kryterium 1.2 Kryterium trafności: *Wpływ na jakość inwestycyjną obszaru*).

✓ **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ) – program operacyjny finansowany z EFRR oraz Funduszu Spójności** – komplementarność międzyprogramowa, między- i wewnątrzfunduszowa, przedmiotowa oraz w ramach Polityki Spójności.

Obszar interwencji RPO WL w zakresie obszarów dotyczących ochrony środowiska, infrastruktury energetycznej, turystycznej i kulturowej, szkolnictwa wyższego oraz działań związanych z poprawą efektywności systemu ochrony zdrowia stanowi uzupełnienie działań o charakterze ponadregionalnym przewidzianych do realizacji w ramach PO IiŚ.

Komplementarność RPO WL z poszczególnymi Działaniami PO IiŚ zachodzi z następującymi Osiami Priorytetowymi RPO WL:

I *Przedsiębiorczość i innowacje* (Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*),

IV *Społeczeństwo informacyjne*,

V *Transport*,

VI *Środowisko i czysta energia*,

VII *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna* (Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*),

VIII *Infrastruktura społeczna*.

Komplementarność zachodzi m. in. w obszarze energetyki: Oś Priorytetowa IX *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna*, Działanie 9.4 *Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych* wdrażane w ramach PO IiŚ komplementarne jest z projektami realizowanymi w ramach Działania 6.2 *Energia*

przyjazna środowisku RPO WL. Obydwa działania nastawione są na zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a przez to pozytywne oddziaływanie na środowisko naturalne, a także w obszarze zdrowia: Działania w ramach XII Osi Priorytetowej *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia* PO IiŚ oraz Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia* RPO WL, wspierające rozbudowę i modernizację obiektów ochrony zdrowia w celu zapewnienia dostępności do usług zdrowotnych, są wzajemnie komplementarne i uzupełniają się.

2. Komplementarność RPO WL z programami finansowanymi z EFS.

✓ **Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)** – Komplementarność międzyprogramowa, międzyfunduszowa, przedmiotowa i w ramach Polityki Spójności.

Celem PO KL jest *Wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej*. Przyczynienie się do wzrostu zatrudnienia jest również istotnym elementem celu głównego RPO WL, przez co działania podejmowane w ramach RPO WL i PO KL będą się wzajemnie uzupełniać i wzmacniać. W szczególności dotyczy to kwestii związanych ze sferą badań i rozwoju, innowacji i przedsiębiorczości, rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wsparcia dla powstawania nowych przedsiębiorstw. W tych obszarach szkolenia realizowane w ramach PO KL powinny być istotnym uzupełnieniem dla projektów infrastrukturalnych realizowanych w RPO WL.

Komplementarność RPO WL z poszczególnymi Działaniami PO KL zachodzi z następującymi Osiami Priorytetowymi RPO WL:

I *Przedsiębiorczość i innowacje* (wszystkie Działania oprócz Działania 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki* oraz Działania 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*),

II *Infrastruktura ekonomiczna* (Działanie 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i doradcze dla przedsiębiorstw*, Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*),

IV *Spółczesne społeczeństwo informacyjne*,

VII *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna* (Działanie 7.3 *Współpraca międzyregionalna*),

VIII *Infrastruktura społeczna*.

Komplementarność zachodzi również na gruncie inwestycji z zakresu szkolnictwa: **Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* RPO WL ⇔ Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* Działanie 9.3 *Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych* PO KL.**

Celem Działania 9.3 *Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych* PO KL jest zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy. W ramach działania przewidziano wsparcie m.in. dla projektów obejmujących swoim zakresem kampanie informacyjne w zakresie: korzyści płynących z formalnego podwyższania lub uzupełniania posiadanych kwalifikacji oraz potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy, wsparcie dla placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego w zakresie kształcenia formalnego

ukierunkowane na: podniesienie jakości oferowanych usług edukacyjnych, dostosowanie programów i warunków nauczania do potrzeb regionalnego rynku pracy oraz rozwijanie innowacyjnych form kształcenia, które umożliwią bardziej efektywną i lepiej dostępną ofertę kształcenia (np. kształcenie w formie e-learningu).

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* RPO WL, którego celem jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania, z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego (w procesie budowania gospodarki opartej na wiedzy istotne jest bowiem dostosowanie kierunków kształcenia do ofert rynku pracy, a także zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, poprzez szerzenie idei ciągłego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji - uzupełnieniem możliwości edukacyjnych społeczeństwa winno być kształcenie ustawiczne, które odgrywa istotną rolę w procesach zmian zachodzących na rynku pracy), mają charakter uzupełniający i wzmacniający w stosunku do działań realizowanych w ramach Działania 9.3 *Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych* PO KL.

Komplementarność została zapewniona poprzez zapisy w systemie wyboru projektów, zgodnie z którym w ramach Działania 8.2 RPO WL dodatkowo punktowane są projekty dotyczące infrastruktury placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego oraz ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego, w szczególności dotyczące zawodów deficytowych.

Innym przykładem komplementarnego łączenia się przedsięwzięć podejmowanych w RPO WL i PO KL są: **Działanie 2.2 Regionalna infrastruktura B+R RPO WL** ⇔ **Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka, Działanie 4.2 Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym PO KL**. Cel Działania 2.2 RPO WL – zwiększenie potencjału regionalnych uczelni wyższych i jednostek naukowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej wpisuje się bezpośrednio w cele Działania 4.2 PO KL, którym jest podniesienie kompetencji kadr systemu B+R do poziomu zapewniającego efektywną współpracę jednostek naukowych i przedsiębiorstw w zakresie wdrażania osiągnięć naukowych w gospodarce.

Ponadto, łączenie się ze sobą projektów systemowych finansowanych z EFRR i EFS występuje w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL. W projektach inwestycyjnych - na podstawie *Kryteriów wyboru projektów w ramach I Osi Priorytetowej „Przedsiębiorczość i Innowacje” i II Osi Priorytetowej „Infrastruktura Ekonomiczna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* - wnioskodawcom przyznawane są punkty za tworzone miejsca pracy, co umożliwi ubieganie się o dotacje z EFS, ukierunkowane na inwestycje w kapitał ludzki (m. in. szkolenia, pomoc w tworzeniu miejsc pracy). Jednocześnie, w PO KL premiowane są koncepcje wspierania zawodów i kwalifikacji, które mogą być wykorzystane do realizacji inwestycji w ramach RPO WL.

3. Komplementarność RPO WL z programami finansowanymi z EFRROW.

✓ **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)** – komplementarność międzyprogramowa, międzyfunduszowa oraz między politykami Unii Europejskiej (Polityką Spójności i Wspólną Polityką Rolną).

Komplementarność RPO WL z poszczególnymi Działaniami PROW zachodzi z następującymi Osiami Priorytetowymi RPO WL:

I *Przedsiębiorczość i innowacje* (wszystkie Działania oprócz Działania 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*,

III *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* (Działanie 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*),

V *Transport* (Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy*),

VI *Środowisko i czysta energia*,

VII *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna*,

VIII *Infrastruktura społeczna* (Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*).

Komplementarność zachodzi m. in. na gruncie inwestycji z zakresu turystyki – **Działanie 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki RPO WL ⇔ Działanie: Odnowa i rozwój wsi PROW.**

Celem Działania *Odnowa i rozwój wsi PROW* jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Realizacja działania umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich. W ramach działania przewidziano m.in. wsparcie projektów z zakresu budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne, projektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury, projektów z zakresu budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych oraz z zakresu odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki RPO WL*, którego celem jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury (w ramach działania są realizowane projekty infrastrukturalne z zakresu kultury i turystyki związane m.in. z utrzymaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego, ochroną historycznego charakteru przestrzeni, tworzeniem warunków powszechnej dostępności do obiektów i dóbr kultury oraz obiektów turystycznych) mają charakter uzupełniający i wzmacniający w stosunku do działań realizowanych w ramach Działania *Odnowa i rozwój wsi PROW*.

Ponadto, w ramach Działania ***Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw PROW*** komplementarność występuje w obszarze przedsięwzięć turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, które to przedsięwzięcia wspierane są w **Działaniu 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki RPO WL***.

4. Komplementarność RPO WL z programami finansowanymi z EFR.

✓ **Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 (PO ZRSR i NOR)** – komplementarność międzyprogramowa, międzyfunduszowa oraz między politykami Unii Europejskiej (Polityką Spójności i Wspólną Polityką Rybołówstwa).

Komplementarność RPO WL z poszczególnymi Działaniami PO ZRSR i NOR zachodzi z następującymi Ośmioma Priorytetowymi RPO WL:

I *Przedsiębiorczość i innowacje* (Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*),

VI *Środowisko i czysta energia* (Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*),

VII *Kultura, turystyka i współpraca międzynarodowa* (Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*).

Komplementarność zachodzi tu m. in. pomiędzy **II Osią Priorytetową PO ZRSR i NOR Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury Środek 2.5. Inwestycje w zakresie przetwórstwa i obrotu a Działaniem 1.3 Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw RPO WL**. W ramach obydwu instrumentów wsparcie mogą uzyskać przedsiębiorstwa prowadzące chów i hodowlę ryb, dzięki czemu nastąpi wzrost potencjału przemysłu przetwórczego poprzez rozbudowę istniejących lub budowę nowych obiektów oraz poprawa konkurencyjności przetwarzanych i wprowadzanych do obrotu produktów rybnych poprzez inwestycje w nowe technologie, nowe wyposażenie i innowacyjne metody produkcji.

Wszystkie nabory o dofinansowanie projektów w ramach RPO WL, przeprowadzone w 2009 r. dotyczyły Działań RPO WL, które wykazywały komplementarność z co najmniej jednym innym programem operacyjnym, finansowanym z różnych instrumentów finansowych Unii Europejskiej, a także wpisywały się w obszary określone przez Grupę Roboczą ds. koordynacji i komplementarności przy KK NSRO 2007-2013 jako te, w których zapewnienie koordynacji i komplementarności jest niezbędne, np.

- transport – w 2009 r. ogłoszono konkursy w ramach Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* i Działania 5.3 *Miejski transport publiczny*,
- społeczeństwo informacyjne – w 2009 r. ogłoszono dwa konkursy w ramach Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne*,
- przedsiębiorczość – w 2009 r. ogłoszono szereg konkursów w ramach poszczególnych Działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL, które skierowane są do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- edukacja – w 2009 r. ogłoszono konkursy w ramach Działania 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* i 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*.

Mimo, iż IZ RPO, świadoma wagi kwestii komplementarności, podejmuje szereg działań, mających na celu jej zapewnienie w zakresie działań realizowanych w ramach RPO WL, napotyka na bariery, które ograniczają zjawisko komplementarności. Należą do nich:

- nieprecyzyjne zapisy linii demarkacyjnej, często wykluczające niektóre rodzaje działalności ze wsparcia w poszczególnych programach operacyjnych;

- brak dostatecznej wiedzy wśród potencjalnych wnioskodawców nt. metod podejmowania działań komplementarnych, przez co często planowane przez nich projekty nie uzupełniają się wzajemnie;
- działania komplementarne w planowanych do realizacji projektach mają charakter uboczny/przypadkowy nie zawsze stanowią przemyślaną całość, co powoduje rozproszenie środków publicznych;
- bariera finansowa, organizacyjna jak i zasoby ludzkie często uniemożliwiają potencjalnym wnioskodawcom realizację kilku projektów jednocześnie.

W celu eliminacji bariery, jaką jest niska świadomość wśród beneficjentów w zakresie komplementarności, IZ RPO podejmuje tę tematykę podczas spotkań i szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów. Wnioskodawcom zwracana jest uwaga, iż świadoma realizacja projektów, powiązanych ze sobą logicznie, nastawionych na osiągnięcie wspólnego celu sprzyja maksymalizacji osiąganych rezultatów, a także pozwala na uzyskanie dodatkowych punktów w trakcie oceny projektu.

W poniższej tabeli zaprezentowano przykłady komplementarności na podstawie konkretnych projektów:

	Projekty komplementarne			Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3	
Tytuł projektu	Infrastruktura dla strefy ekonomicznej na Felinie w Lublinie	Przebudowa ul. Krańcowej w Lublinie na odcinku od al. Witosa do ul. Długiej	Lubelski Obszar Metropolitalny - Przyjazny Inwestorom	<p>Przedstawione projekty, realizowane w ramach RPO WL w latach 2007-2013 oraz w ramach ZPORR charakteryzuje</p> <p>komplementarność: wewnątrz i międzyprogramowa, wewnątrzfunduszowa, zarówno jedno-, jak i międzyokresowa, przestrzenna, a także w obszarze problemowym.</p> <p>Są to projekty realizowane geograficznie blisko siebie, którym prześwieca wspólny cel - wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Miasto Lublin, tj. umożliwienie powstawania nowych miejsc pracy, stworzenie miejsca atrakcyjnego dla lokalizacji nowych inwestycji. Realizacja przedmiotowych projektów skierowana jest na poprawę warunków inwestowania w Mieście Lublin, a także ma na celu promocję Gminy Miasto Lublin oraz całego regionu, jako obszaru atrakcyjnego dla lokalizacji nowych inwestycji.</p>
Nazwa beneficjenta	Gmina Miasto Lublin	Miasto Lublin	Gmina Lublin	
Nazwa województwa	Lubelskie	lubelskie	lubelskie	
Nazwa funduszu	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Nazwa programu operacyjnego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	
Nr i nazwa działania	3.1 <i>Tworzenie terenów inwestycyjnych</i>	1.1 <i>Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego</i>	2.4 <i>Marketing gospodarczy</i>	
Okres realizacji projektu	2009-2010	2005-2007	2008-2010	
Cele projektu	Celem głównym projektu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Miasto Lublin poprzez kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych, stwarzających	Celem realizacji projektu była poprawa dostępności terenów aktywności gospodarczej, możliwość utrzymania	Projekt polegał będzie na zbudowaniu partnerstwa pomiędzy Gminą Lublin a powiatami Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego (LOM): łączyńskim,	

	<p>korzystne warunki do powstawania przedsiębiorstw konkurencyjnych i otwartych na innowacje. Efektem społeczno - gospodarczym projektu jest także zwiększenie spójności społeczno - gospodarczej oraz rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Lublin poprzez podniesienie jakości życia mieszkańców miasta objętych projektem. Realizacja projektu przyczyni się do: zwiększenia napływu kapitału inwestycyjnego krajowego i zagranicznego, zacieśnienia współpracy lokalnego środowiska akademickiego z lokalnymi przedsiębiorstwami, transferu wiedzy na rzecz lokalnej przedsiębiorczości, wykreowania nowoczesnych gałęzi gospodarki w regionie, rozwoju firm wysokich i średnio - wysokich technologii, poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, promocji Gminy Miasto Lublin i regionu.</p>	<p>istniejących miejsc pracy oraz w dłuższej perspektywie powstanie nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy.</p>	<p>świdnickim, lubartowskim i lubelskim. Będzie ono ukierunkowane na przyciągnięcie inwestorów krajowych i zagranicznych oraz rozwój marketingu inwestycyjnego regionu. Celem głównym projektu jest nawiązanie współpracy w zakresie promocji gospodarczej województwa w kraju i za granicą oraz wykreowanie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego atrakcyjnego dla lokalizacji nowych inwestycji.</p>	
Całkowita wartość projektu	25 950 670,48	7 006 727,61	1 100 000,00	
Wartość wkładu UE	19 125 558,71	5 255 045,70	825 000,00	

	Projekty komplementarne					Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3	Projekt 4	Projekt 5	
Tytuł projektu	<i>Rewitalizacja zabytkowego Starego Miasta w Zamościu, jedyne go obiektu z województwa lubelskiego wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO</i>	<i>Rewitalizacja zabytkowego Starego Miasta w Zamościu I etap</i>	<i>Rewitalizacja zabytkowego Starego Miasta w Zamościu - etap II</i>	<i>Rewitalizacja zabytkowego Starego Miasta w Zamościu, V etap</i>	<i>e - powiat zamojski w społeczeństwie informacyjnym</i>	<p>Przedstawione projekty, realizowane w ramach RPO WL na lata 2007-2013 oraz w ramach ZPORR charakteryzuje komplementarność wewnątrzprogramowa, wewnątrzfunduszowa, jednookresowa, jak i międzyokresowa, przestrzenna oraz komplementarność w obszarze problemowym. Są to projekty realizowane geograficznie blisko siebie – w mieście Zamość, którym prześwieca wspólny cel. Przedmiotowe projekty stanowią kolejne etapy większego przedsięwzięcia, tj. realizacji Programu Rewitalizacji Starego Miasta w Zamościu. Głównym celem przedmiotowych projektów jest zwiększenie potencjału kulturalnego i turystycznego Zamościa a także wprowadzenie nowych funkcji Starego Miasta w Zamościu. Realizacja</p>
Nazwa beneficjenta	Miasto Zamość	Miasto Zamość	Miasto Zamość	Miasto Zamość	Miasto Zamość	
Nazwa województwa	lubelskie	lubelskie	lubelskie	Lubelskie	Lubelskie	
Nazwa funduszu	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Nazwa programu operacyjnego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	
Nr i nazwa	7.1 <i>Infrastruktura</i>	3.3 <i>Zdegradowane</i>	1.4 <i>Rozwój turystyki i</i>	1.4 <i>Rozwój turystyki i</i>	1.5 <i>Infrastruktura społeczeństwa</i>	

działania	<i>kultury i turystyki</i>	<i>obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe</i>	<i>kultury</i>	<i>kultury</i>	<i>informacyjnego</i>	przedmiotowych projektów, stanowiących kolejne etapy większego przedsięwzięcia miała/ma na celu zwiększenie dostępu do kultury, poprawę estetyki i atrakcyjności Starego Miasta, wykreowanie pozytywnego wizerunku zespołu zabytkowego jako żywego elementu współczesnego i rozwijającego się miasta i jego centrum, które koncentruje funkcje kulturalne i turystyczne przy jednoczesnej budowie tożsamości kulturowej miasta i więzi społecznych.
Okres realizacji projektu	2009-2010	2005-2007	2006-2008	2005-2007	2006-2007	
Cele projektu	Celem nadrzędnym projektu jest wzrost liczby turystów prowadzący do tworzenia nowych miejsc pracy i wzrostu dochodów w sektorach: kultury, turystyki i pośredniej obsługi turystycznej. Celami bezpośrednimi warunkującymi osiągnięcie celu nadrzędnego są: wzrost atrakcyjności turystycznej miasta poprzez udostępnienie zabytków dotychczas niedostępnych i stworzenie w ten sposób nowego produktu w ofercie turystycznej miasta, zwiększenie dostępu do kultury, poprawa	Zasadniczym celem projektu było wywołanie ożywienia gospodarczego i społecznego, a także zwiększenie potencjału kulturalnego i turystycznego Zamościa.	Celem projektu było wprowadzenie nowych funkcji Starego Miasta w Zamościu, uzupełnienie substancji zabytkowej, zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed zagrożeniami oraz poprawa jakości przestrzeni publicznych.	Celem projektu było wprowadzenie nowych funkcji Starego Miasta w Zamościu, uzupełnienie substancji zabytkowej, zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed zagrożeniami oraz poprawa jakości przestrzeni publicznych.	W ramach projektu budynek Ratusza został wyposażony w szerokopasmowy dostęp do sieci Internet. Zostanie on wykorzystany przy wyposażaniu trasy turystycznej w piwnicach Oficyn Ratusza. Internet będzie umożliwiał prezentowanie dziedzictwa kulturowego oraz przekazywanie i gromadzenie informacji zwrotnych od klientów oraz do badania satysfakcji użytkowników z oferowanych przez Miasto Zamość usług turystycznych	

<p>estetyki i atrakcyjności Starego Miasta, wykreowanie pozytywnego wizerunku zespołu zabytkowego jako żywego elementu współczesnego i rozwijającego się miasta i jego centrum, które koncentruje funkcje kulturalne i turystyczne przy jednoczesnej budowie tożsamości kulturowej miasta i więzi społecznych, zmniejszenie zjawiska sezonowości ruchu turystycznego, wydłużenie czasu pobytu turysty w Zamościu, wzrost atrakcyjności komercyjnej (inwestycyjnej) Starego Miasta w rozumieniu zrównoważonego rozwoju i poprawa warunków inwestowania w zabytkowej części</p>					i kulturalnych.	
---	--	--	--	--	-----------------	--

	Miasta, zachowanie dla przyszłych pokoleń obiektów o dużym znaczeniu historycznym i kulturalnym.					
Całkowita wartość projektu	11 819 036,09	4 825 932,53	10 373 047,07	10 554 572,49	834 456,88	
Wartość wkładu UE	10 046 180,67	3 027 509,04	7 779 785,30	7 915 929,36	599 249,10	

Projekty komplementarne						Na czym polega komplementarność projektów?
Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3	Projekt 4	Projekt 5		
Tytuł projektu	<i>Magia miejsc - promocja walorów turystycznych Lubelszczyzny</i>	<i>Transgraniczny Festiwal Kultury Słowian Wschodnich</i>	<i>Bogactwo pogranicza – transgraniczna strategia rozwoju turystyki w Powiecie Łęczyńskim i Regionie Żółkiewskim</i>	<i>Bogactwo pogranicza - tradycje kultury ludowej w Powiecie Łęczyńskim i Regionie Żółkiewskim</i>	<i>Bogactwo pogranicza – transgraniczna strategia rozwoju turystyki w Powiecie Łęczyńskim i Regionie Żółkiewskim</i>	Przedstawione projekty, realizowane w ramach RPO WL na lata 2007-2013 oraz w ramach Programu Sąsiedztwa Polska – Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006 charakteryzuje komplementarność wewnątrzprogramowa, wewnątrzfunduszowa, jednookresowa, jak i
Nazwa beneficjenta	Powiat Łęczyński	Powiat Łęczyński	Powiat Łęczyński	Powiat Łęczyński	Powiat Łęczyński	

Nazwa województwa	Lubelskie	Lubelskie	Lubelskie	lubelskie	Lubelskie	międzyokresowa, oraz komplementarność w obszarze problemowym. Komplementarność projektów wynika z realizacji współbieżnego celu, jakim jest pobudzanie aktywności w zakresie lokalnej turystyki i kultury. W rezultacie działania podejmowane w ramach projektów ukierunkowane były na wypromowanie walorów kulturowo - turystycznych Ziemi Łęczyńskiej.
Nazwa funduszu	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Nazwa programu operacyjnego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	Program Sąsiedztwa Polska – Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006	Program Sąsiedztwa Polska – Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006	Program Sąsiedztwa Polska – Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006	Program Sąsiedztwa Polska – Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006	
Nr i nazwa działania	7.2 Promocja kultury i turystyki	2.1 Wzmocnienie instytucjonalnej współpracy transgranicznej oraz podniesienie jakości kapitału ludzkiego	2.2 Wspieranie inicjatyw społeczności lokalnych	2.2 Wspieranie inicjatyw społeczności lokalnych	2.2 Wspieranie inicjatyw społeczności lokalnych	
Okres realizacji projektu	2010-2010	2008-2008	2006-2007	2007-2007	2007-2007	
Cele projektu	Celem głównym projektu jest wzrost konkurencyjności turystycznej powiatu łączyńskiego wchodzącego w skład Polesia Zachodniego i	Celem projektu było wspieranie i rozszerzanie instytucjonalnej współpracy transgranicznej pomiędzy jednostkami administracji publicznej,	Celem głównym projektu był rozwój społeczno - gospodarczy obszarów przygranicznych poprzez promocję turystyki i wypracowanie dobrych praktyk	Celem generalnym projektu był rozwój społeczno - gospodarczy obszarów przygranicznych poprzez promocje kultury, budowanie podstaw dla	Celem projektu było pogłębienie kontaktów między powiatami na poziomie władz samorządowych oraz na szczeblu lokalnym, jak również poprawa konkurencyjności	

	<p>Doliny Wieprza. Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe: wprowadzenie nowych usług i atrakcji do oferty kulturalnej powiatu łączyńskiego, przeprowadzenie skutecznej akcji promocyjnej dzięki zwiększeniu jej zasięgu. W rezultacie realizacja projektu pozwoli na kreację rozpoznawalnego wizerunku powiatu łączyńskiego jako miejsca atrakcyjnego turystycznie i kulturalnie.</p>	<p>instytucjami edukacyjnymi i kultury oraz organizacjami pozarządowymi powiatu łączyńskiego, rejonu żółkiewskiego. Projekt przyczynił się do wymiany informacji i doświadczenia oraz stworzył możliwość opracowywania nowych projektów. Cele częściowe: generowanie powiązań i pomysłów na długofalową współpracę transgraniczną, zwiększenie liczby i rangi organizacji uczestniczących we współpracy transgranicznej, poprzez angażowanie organizacji dotychczas ze sobą niewspółpracujących, tworzenie warunków dla społeczno - gospodarczego</p>	<p>współpracy pomiędzy społecznościami oraz władzami lokalnymi Polski i Ukrainy. Celami częściowymi były: rozwój sektora turystycznego na terenach przygranicznych, lepszy dostęp do informacji o ofercie turystycznej regionu, stworzenie nowych produktów związanych z kulturą i turystką, ochrona wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, integracja społeczno - gospodarcza sąsiadujących regionów oraz generowanie powiązań i pomysłów na długofalową</p>	<p>integracji społeczności transgranicznych dzięki budowaniu wzajemnej świadomości i poznania między obywatelami oraz wypracowanie dobrych praktyk współpracy pomiędzy społecznościami, władzami lokalnymi Polski i Ukrainy.</p>	<p>obszaru przygranicznego poprzez stworzenie podstawy polsko - ukraińskiej współpracy na szczeblu instytucjonalnym, co miało istotny wpływ na rozwój turystyki w Powiecie łączyńskim i Rejonie Żółkiewskim. W ramach projektu m.in. otwarto i wyposażono Punkt Informacji Turystycznej w łącznej, w którym można uzyskać informacje na temat oferty turystycznej i kulturalnej powiatu oraz zakupić materiały prezentujące walory przyrodnicze i historię Ziemi łączyńskiej,</p>
--	--	---	---	--	---

		rozwoju obszaru granicznego.	współpracę transgraniczną. Osiągnięcie ww. celów było możliwe dzięki następującym działaniom: zakrojone na szeroką skalę promocji powiatu łęczyńskiego oraz rejonu żółkiewskiego jako miejsc atrakcyjnych turystycznie i gospodarczo, rozszerzenie funkcji Punktu Informacji Turystycznej w Łęcznej.		stworzono bazę danych niezbędną do opracowania strategii rozwoju turystyki, opracowano i wdrożono interaktywne bazy danych dla Żółkwi i Łęcznej oraz aplikacji do obsługi ruchu turystycznego.	
Całkowita wartość projektu	1 143 799,99	259 430,50	111 102,51	94 784,50	262 850,00	
Wartość wkładu UE	800 659,99	194 572,87	83 326,88	71 088,37	192 931,90	

	Projekty komplementarne						Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3	Projekt 4	Projekt 5	Projekt 6	
Tytuł projektu	<i>Przebudowa ulicy Królowej Jadwigi od ulicy Akademickiej do ulicy Dzieci Zamojszczyzny i przebudowa ulicy Podgroble</i>	<i>Przebudowa ulicy Przemysłowej w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ul. Peowiaków do skrzyżowania z ul. Kilińskiego</i>	<i>Budowa ulicy Św. Piątka w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ulicą Tęczową do skrzyżowania z ul. Waryńskiego</i>	<i>Budowa i odwodnienie ulicy Paderewskiego, Nowowiejskiego i Sybiraków na osiedlu Św. Piątka w Zamościu.</i>	<i>Budowa ulicy Sikorskiego (droga gminna) w Zamościu na odcinku od ul. Lubelskiej do ul. Wiosennej</i>	<i>Przebudowa ulic Granicznej i Powiatowej oraz budowa ulic Górnej, Zagrodowej i Swobodnej w Zamościu</i>	Przedstawione projekty, realizowane w ramach RPO WL na lata 2007-2013 oraz w ramach ZPORR charakteryzuje komplementarność wewnątrzprogramowa, wewnątrzfunduszowa, jednookresowa, jak i międzyokresowa, przestrzenna oraz komplementarność w obszarze problemowym . Są to projekty realizowane geograficznie blisko siebie – w mieście Zamość, którym prześwieca wspólny cel. Celem głównym przedmiotowych projektów jest usprawnienie połączeń komunikacyjnych w mieście Zamość. Realizacja przedmiotowych projektów skierowana jest na poprawę obsługi komunikacyjnej mieszkańców, poprawę stanu technicznego infrastruktury technicznej
Nazwa beneficjenta	Miasto Zamość	Miasto Zamość	Miasto Zamość	Miasto Zamość	Miasto Zamość	Miasto Zamość	
Nazwa województwa	lubelskie	lubelskie	Lubelskie	lubelskie	lubelskie	lubelskie	
Nazwa funduszu	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Nazwa programu operacyjnego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	
Nr i nazwa działania	5.1 Regionalny układ transportowy	5.1 Regionalny układ transportowy	5.1 Regionalny układ transportowy	1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	
Okres realizacji	2009-2010	2008-2010	2009-2010	2005-2006	2004-2006	2006-2007	

projektu							związanej z rozwojem
Cele projektu	<p>Celem bezpośrednim projektu jest usprawnienie połączeń komunikacyjnych zachodniej części Zamościa z centrum miasta. W wyniku realizacji projektu nastąpi m.in. poprawa obsługi komunikacyjnej mieszkańców Zespołu Staromiejskiego oraz ruchu turystycznego a także skrócenie czasu przejazdu od Obwodnicy Zachodniej miasta Zamość do zespołu Staromiejskiego. Cel zostanie osiągnięty poprzez osiągnięcie poniższych celów szczegółowych: poprawę funkcjonalności ruchu kołowego, poprawę funkcjonalności ruchu pieszego, poprawę estetyki</p>	<p>Celem bezpośrednim projektu jest usprawnienie połączeń komunikacyjnych centralnej części Zamościa z centrum miasta. Cel strategiczny projektu realizowany będzie poprzez osiągnięcie celów szczegółowych, którymi są: poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego, zwiększenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie ulicy, poprawa warunków funkcjonowania istniejących oraz potencjalnych przedsiębiorstw, poprawa estetyki otoczenia, poprawa stanu technicznego infrastruktury technicznej</p>	<p>Celem bezpośrednim Projektu jest usprawnienie połączeń komunikacyjnych w południowo-wschodniej części Zamościa. Cel zostanie osiągnięty poprzez osiągnięcie poniższych celów szczegółowych: poprawę stanu technicznego infrastruktury technicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą miasta Zamość, poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, udostępnienie nowych terenów inwestycyjnych, ochronę środowiska naturalnego, poprawę walorów estetycznych ulicy, zwiększenie</p>	<p>Celem bezpośrednim Projektu było usprawnienie połączeń komunikacyjnych w południowo-wschodniej części Zamościa. Realizacja projektu miała na celu odwrócenie niekorzystnego stanu infrastruktury drogowej w mieście Zamość.</p>	<p>Celem bezpośrednim Projektu było usprawnienie połączeń komunikacyjnych w mieście Zamość. Realizacja projektu miała na celu odwrócenie niekorzystnego stanu infrastruktury drogowej w mieście Zamość.</p>	<p>Celem bezpośrednim Projektu było usprawnienie połączeń komunikacyjnych w mieście Zamość. Realizacja projektu miała na celu odwrócenie niekorzystnego stanu infrastruktury drogowej w mieście Zamość.</p>	<p>rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą a także pośrednio na poprawę warunków inwestowania w mieście Zamość. Są to projekty logicznie ze sobą powiązane, których realizacja służy osiągnięciu tego samego celu.</p>

	<p>otoczenia, poprawę stanu technicznego infrastruktury technicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą, ochronę środowiska naturalnego, likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, wzmocnienie rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Efektem społeczno - gospodarczym projektu jest zwiększenie spójności społeczno - gospodarczej regionu poprzez podniesienie jakości życia mieszkańców objętych oddziaływaniem projektu oraz podniesienie konkurencyjności oraz atrakcyjności</p>	<p>związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą, ochrona środowiska naturalnego, wzmocnienie rozwoju społeczeństwa informacyjnego, podniesienie standardu życia mieszkańców Zamościa, jakościowa poprawa połączeń z regionalną i wojewódzką siecią dróg, dostosowanie infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych.</p>	<p>atrakcyjności turystycznej Zamościa, jakościową poprawę połączeń z regionalną i wojewódzką siecią dróg, poprawę warunków funkcjonowania firm w obrębie oddziaływania projektu, dostosowanie infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych, stworzenie spójnej i wysokiej jakości sieci dróg na terenie objętym projektem.</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--

	inwestycyjnej i turystycznej Zamościa.						
Całkowita wartość projektu	5 078 396,51	3 300 082,19	1 903 630,32	1 775 757,90	4 233 832,43	12 011 280,06	
Wartość wkładu UE	3 276 350,80	2 519 942,76	1 449 995,21	1 331 818,42	3 175 374,31	8 435 820,69	

	Projekty komplementarne			Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3	
Tytuł projektu	<i>Kontynuacja kompleksowej gospodarki wodno - ściekowej w Janowie Lubelskim - etap III</i>	<i>Kontynuacja kompleksowej gospodarki wodno - ściekowej w Janowie Lubelskim - m. Zofianka Górna, etap II</i>	<i>Kontynuacja kompleksowej gospodarki wodno - ściekowej w Janowie Lubelskim - osiedle Przyborowie, etap I</i>	Przedstawione projekty, realizowane w ramach RPO WL na lata 2007-2013 oraz w ramach ZPORR charakteryzuje komplementarność wewnątrzprogramowa, wewnątrzfunduszowa, jednookresowa, jak i międzyokresowa, przestrzenna oraz komplementarność w obszarze problemowym. Są to projekty realizowane geograficznie blisko siebie – w Gminie Janów Lubelski, którym prześwieca wspólny cel. Celem głównym przedmiotowych
Nazwa beneficjenta	Gmina Janów Lubelski	Gmina Janów Lubelski	Gmina Janów Lubelski	
Nazwa województwa	lubelskie	lubelskie	lubelskie	
Nazwa funduszu	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Nazwa programu operacyjnego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	

Nr i nazwa działania	6.1 <i>Ochrona i kształtowanie środowiska</i>	3.1 <i>Obszary wiejskie</i>	3.1 <i>Obszary wiejskie</i>	projektów jest poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczanie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów. Cel zostanie osiągnięty poprzez uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej. Przedmiotowe projekty stanowią kolejne etapy większego przedsięwzięcia.
Okres realizacji projektu	2009-2011	2006-2006	2005-2005	
Cele projektu	<p>Cel główny projektu to poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczanie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów. Cel zostanie osiągnięty poprzez uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej. Celem projektu jest także poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez dostęp do wody o odpowiednich parametrach, poprawa standardu życia na terenie objętym projektem, zabezpieczenie dostawy wody dla mających powstać w przyszłości podmiotów gospodarczych, w tym rozwijającej się strategicznej dla miasta i gminy branży turystycznej, poprawa wykorzystania zmodernizowanej infrastruktury wodno - kanalizacyjnej, tworzenie możliwości prowadzenia na terenie objętym projektem</p>	<p>Cel główny projektu to poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczanie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów. Cel został osiągnięty poprzez uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej. Projekt ten był pierwszym etapem skanalizowania wsi Zofianka, projekt realizowany w ramach RPO jest jego kontynuacją.</p>	<p>Cel główny projektu to poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczanie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów. Cel został osiągnięty poprzez uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej. Projekt ten był pierwszym etapem skanalizowania Osiedla, projekt realizowany w ramach RPO jest jego kontynuacją.</p>	

	wszelkiej działalności gospodarczej, tworzenie możliwości rozwijania turystyki. W dłuższym okresie celem realizacji projektu jest wzrost atrakcyjności miasta jako miejsca pracy i życia, przyciągnięcie inwestycji w zewnątrz, jak również wykorzystanie własnego potencjału oraz aktywizacja gospodarcza miasta.			
Całkowita wartość projektu	27 426 777,02	2 818 246,22	2 232 799,85	
Wartość wkładu UE	22 522 869,28	2 113 684,66	1 514 224,06	

Uwagi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 do Rekomendacji horyzontalnych dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie i koordynację PO/RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań.

Lp.	Treść rekomendacji	Dodatkowy opis/uzupełnienie	Adresat rekomendacji	Uwagi IZ RPO WL
II. WYKORZYSTANIE PROJEKTÓW SYSTEMOWYCH				
2.	<p>Należy wykorzystać możliwość realizacji projektów systemowych dla zapewnienia komplementarności działań podejmowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ w ramach różnych programów operacyjnych, ◦ w odniesieniu do konkretnej dziedziny, ◦ na danym terenie, ◦ w odniesieniu do procesu, np. społeczno – gospodarczego. 	<p>Łączeniu ze sobą projektów systemowych (zwłaszcza EFS i EFRR) może towarzyszyć ogłaszanie bardzo ściśle zdefiniowanych zakresów tematycznych konkursów (dopasowanie do projektów systemowych projektów wybieranych w trybie konkursowym poprzez odpowiednie konstruowanie kryteriów, w tym kryteriów dostępu, kryteriów strategicznych)</p>	<p>IZ PO/RPO</p>	<p>Podstawowym trybem wyboru projektów w ramach poszczególnych działań RPO WL jest konkurs zamknięty. Ponadto, stosowany jest również tryb wyboru projektów indywidualnych. Natomiast tryb systemowy stosowany jest jedynie do wyboru projektów w ramach Osi Priorytetowej IX: <i>Pomoc techniczna</i>. Zmiana trybu wyboru projektów poprzez wprowadzenie możliwości realizacji w ramach RPO WL projektów systemowych, wiązałaby się z koniecznością dokonania ponownej zmiany kryteriów wyboru projektów, Instrukcji Wykonawczej Instytucji Zarządzającej RPO WL, Instrukcji Wykonawczej Instytucji Pośredniczącej II stopnia, zapisów Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, co z kolei wpłynęłoby na opóźnienie w wydatkowaniu środków. Dodatkowo, rozważając możliwość realizacji projektów systemowych w ramach RPO WL, należy mieć na uwadze stopień zaawansowania realizacji Programu Ze względu na wysoki poziom zaawansowania realizacji RPO WL, IZ RPO nie widzi możliwości realizacji projektów systemowych w ramach merytorycznych Osi Priorytetowych Programu. Mając na uwadze powyższe, IZ RPO WL, stoi na stanowisku, iż umożliwienie realizacji projektów systemowych w ramach RPO WL byłoby czynnikiem opóźniającym jego wdrażanie, w związku z czym decyzja o <u>możliwości realizacji projektów systemowych w ramach poszczególnych programów operacyjnych</u></p>

				<p><u>powinna pozostać w gestii danej IZ PO/RPO.</u></p> <p>Ponadto, ze względu na fakt, iż w ramach RPO WL nie ma zastosowania systemowy tryb wyboru projektów, IZ RPO nie widzi konieczności ogłaszania konkursów o bardzo ściśle zdefiniowanym zakresie tematycznym (dopasowania do projektów systemowych projektów wybieranych w trybie konkursowym poprzez odpowiednie konstruowanie kryteriów, w tym kryteriów dostępu, kryteriów strategicznych). Należy zaznaczyć, iż mogłoby się to wiązać z nie osiągnięciem wskaźników przyjętych na poziomie danego Programu.</p>
IV. WYBÓR PROJEKTÓW				
8.	<p>Zaleca się przedstawienie Komitetowi Monitorującemu propozycji wprowadzenia komplementarności jako dodatkowego kryterium w procedurze selekcji projektów w ramach niektórych działań/poddziałań Programu. (Premiowanie projektów komplementarnych względem projektów służących realizacji tego samego celu realizowanych w ramach innych programów oraz w ramach tego samego programu).</p> <p>Wskazane jest wprowadzenie w generatorach wniosków osobnego punktu dla opisu komplementarności z projektami realizowanymi w ramach innych programów. (Podanie nazwy projektu</p>	<p>Wprowadzenie dodatkowego kryterium komplementarności w procesie selekcji projektów powinno wynikać z oceny Instytucji Zarządzającej, przeprowadzonej pod kątem tego, czy wprowadzenie ww. kryterium pozwoli uzyskać wartość dodaną.</p> <p>Informacje zawarte we wniosku aplikacyjnym powinny ukazywać komplementarność oraz umożliwiać jej ocenę w procesie selekcji.</p>	<p>IZ PO/RPO</p>	<p>Bardziej zasadne byłoby wprowadzenie w generatorze wniosków punktu dla opisu komplementarności, w którym wnioskodawca zamiast informacji o wartości projektu komplementarnego w PLN, podawałby uzasadnienie komplementarności. Wartość projektu komplementarnego w PLN nie daje osobie oceniającej projekt informacji na temat przedmiotu projektu, jego zakresu oraz informacji na temat jego komplementarności z projektem realizowanym w ramach danego programu. Ujęcie we wniosku aplikacyjnym pola, w którym wnioskodawca wskazywałby uzasadnienie komplementarności, z jednej strony ułatwiłoby ocenę komplementarności projektów realizowanych w ramach Programu, z drugiej zaś strony wskazałoby IZ RPO, jak beneficjenci pojmują pojęcie „komplementarność”.</p>

	komplementarnego oraz nazwy programu, w ramach którego realizowany jest/był projekt komplementarny, a także informacji o wartości projektu komplementarnego w PLN).		
9.	Wskazane jest, aby zapisy kryteriów wyboru projektów były uzgadniane pomiędzy poszczególnymi programami w taki sposób, aby możliwe było premiowanie – w przypadku dwóch/kilku programów – projektów możliwych do powiązania ze sobą.	<p><i>Przykład</i></p> <p>Premiowanie tych projektów drogowych realizowanych w ramach RPO, które są powiązane z istniejącą lub planowaną do realizacji inwestycją drogową realizowaną w ramach PO IŚ przy jednoczesnym premiowaniu tych inwestycji realizowanych w ramach PO IŚ, które będą powiązane z regionalną siecią dróg (w ramach RPO).</p>	<p>Przedstawiona przez Grupę rekomendacja, byłaby trudna do wdrożenia i realizacji na gruncie funkcjonowania RPO WL. Uzgodnienie kryteriów wyboru projektów w opisanym zakresie pomiędzy poszczególnymi programami na tym etapie wdrażania regionalnych programów operacyjnych nie jest możliwe, ze względu na wysoki poziom zaangażowania ich realizacji. Dodatkowo, przedmiotowe uzgodnienie kryteriów wiązałoby się z koniecznością przeprowadzenia badania ewaluacyjnego w tym zakresie w celu uzgodnienia wspólnej płaszczyzny oceny dokonywanej w ramach programów, co z kolei skutkowało by mogło opóźnieniami we wdrażaniu Programów. Ponadto, przedmiotowe uzgodnienia kryteriów musiałyby zostać dokonane przez poszczególne Instytucje Zarządzające PO/RPO, co ze względu na różne poziomy wdrażania programów byłoby przedsięwzięciem trudnym do zrealizowania.</p>
10.	Ogłaszanie konkursów o zawężonych tematycznie zakresach tak, aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia.		<p>Ogłaszanie konkursów o zawężonych tematycznie zakresach, aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia, mogłoby się wiązać z nieosiągnięciem wskaźników przyjętych na poziomie danego programu. Dodatkowo, niosłoby to za sobą konieczność zmiany kryteriów wyboru projektów do dofinansowania, w taki sposób aby umożliwiały one wybór projektów o ściśle zdefiniowanych tematycznie zakresach, co z kolei przełożyłoby się na opóźnienia</p>

				we wdrażaniu RPO WL. Ponadto, należy wskazać, iż funkcjonujący w ramach RPO WL system wyboru projektów, co do zasady, umożliwia wybór projektów kompleksowych, zaś ograniczenie zakresu tematycznego projektów wiązać by się mogło z ograniczaniem ich kompleksowego charakteru.
VII. ZAPEWNIENIE KONCENTRACJI I SYNERGII WSPARCIA – PODEJŚCIE ZINTEGROWANE				
14.	Zaleca się ocenę związku planowanych do realizacji projektów z innymi projektami w celu zapewnienia ich zgodności czasowej, przestrzennej lub technologicznej.	<p>Podczas planowania projektów należy wziąć pod uwagę możliwości powiązania projektu z projektami realizowanymi na danym obszarze, w danym okresie czasu i w danej technologii.</p> <p>dobłą praktyką jest przygotowywanie pakietów projektów na poziomie terytorialnej/beneficjenta.</p> <p>zalecane jest tworzenie oraz korzystanie z istniejących map i zestawień projektów (przed podjęciem decyzji o przyjęciu projektu do realizacji).</p>	IZ PO/RPO	<p>Przedstawiona przez Grupę rekomendacja, w części dotyczącej realizacji przez jednostkę terytorialną/beneficjenta pakietu projektów, byłaby trudna do wdrożenia i realizacji na gruncie funkcjonowania RPO WL.</p> <p>Wprowadzenie zaproponowanego rozwiązania wiązałoby się z koniecznością dostosowania dokumentów programowych do nowych rozwiązań, co z kolei wpłynęłoby na opóźnienie w wydatkowaniu środków.</p> <p>Wprowadzenie koncepcji „pakietu projektów”, w ramach którego kilkanaście projektów realizuje jeden cel, wiąże się z następującym pytaniem: co w sytuacji, gdy jeden z projektów nie będzie spełniał kryteriów formalnych bądź też nie uzyska, wymaganej na etapie oceny merytorycznej, liczby punktów, kwalifikującej go do kolejnego etapu (czy możliwe będzie wówczas osiągnięcie założonego wspólnego celu). Realizacja „pakietu projektów” przez jednostkę terytorialną/beneficjenta wiązałaby się także z koniecznością poniesienia większych nakładów finansowych na realizację projektów, co w dobie kryzysu finansowego mogłoby stanowić znaczne ograniczenie dla beneficjentów, a w konsekwencji mogłoby oznaczać rezygnację wnioskodawcy z ich realizacji.</p> <p>Dodatkowo, należy wskazać, iż realizacja projektów w danym czasie i w danej technologii nie zawsze musi się przekładać na osiągnięcie wspólnego celu. Należy mieć na uwadze również</p>

				możliwe do wystąpienia z przyczyn obiektywnych opóźnienia w realizacji jednego z projektów.
VIII. REKOMENDACJE				
15.	Członkowie Grupy Roboczej ds. koordynacji i komplementarności powinni brać czynny udział w tworzeniu rekomendacji w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań	Rekomendacje – tworzone w ramach Grupy oraz funkcjonujące w ramach Grupy Zespoły zadaniowe – z jednej strony powinny mieć charakter fakultatywnych zaleceń do stosowania w odniesieniu do perspektywy 2007-2013, z drugiej zaś powinny stanowić źródło wniosków dla planowania kolejnej perspektywy finansowej po 2013 r.	IZ PO/RPO	IZ RPO stoi na stanowisku, iż rekomendacje opracowane w ramach Grupy Roboczej powinny mieć charakter fakultatywny, co podyktowane jest faktem, iż wiele regionalnych programów operacyjnych, w tym RPO WL, jest na takim etapie realizacji, który uniemożliwia wprowadzenie niektórych proponowanych zmian, gdyż wymagałoby to daleko idącego przeorganizowania dotychczasowego systemu ich wdrażania, co z kolei negatywnie wpłynęłoby na ich dalszą realizację. Niemniej jednak, IZ RPO – wszędzie gdzie jest to możliwe ze względu na stopień zaawansowania RPO WL – dołoży wszelkich starań, by rekomendacje były wdrażane.
16.	Wdrażanie i monitorowanie rekomendacji			

2.6.2 Linia demarkacyjna

Wprowadzone w ramach RPO WL mechanizmy zapewniają z jednej strony koordynację i komplementarność w Programie, z drugiej zaś strony uwzględniają kryteria demarkacyjne, by zapobiec możliwości finansowania projektów tego samego rodzaju z różnych programów. W przypadku RPO WL w karcie opisu poszczególnych działań, w URPO WL umieszczono informację w zakresie ograniczeń wynikających z Linii demarkacyjnej. Zapisy linii demarkacyjnej także są brane pod uwagę przy ocenie wniosków o dofinansowanie. W ramach RPO WL przyjęto następujące kryteria demarkacji, chroniące przed podwójnym finansowaniem tj. wartość projektu, kategoria beneficjentów, lokalizacja projektu oraz charakter projektu (rodzaje i zakres prac). Szczegółowe kryteria demarkacji dla każdego z działań RPO WL, określone zostały w pkt. 14 „Przykładowe rodzaje projektów” podpunkt A i B – *Ograniczenia wynikające z linii demarkacyjnej Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL (URPO)*.

Przestrzeganie zapisów linii demarkacyjnej jest zapewnione poprzez:

- kontrole krzyżowe projektów – sprawdzenie czy projekt nie jest podwójnie finansowany w ramach Programu, różnych Programów obecnej perspektywy oraz różnych Programów obu dotychczas obejmujących Polskę perspektyw finansowych 2000-2004 i 2007-2013. Pierwsza kontrola krzyżowa dokonywana jest już na etapie oceny formalnej, dokonywanej w oparciu o kryteria poprawności (osoby

dokonujące oceny formalnej sprawdzają, czy projekt nie był finansowany w ramach innych projektów składanych w ramach Programu, a także analizują zapisy wniosku o dofinansowanie w celu weryfikacji możliwości wystąpienia podwójnego finansowania projektów z projektami realizowanymi z innych programów finansowanych ze środków unijnych. Wyniki przeprowadzonego w 2008 r. badania ewaluacyjnego w zakresie oceny systemu wyboru projektów (finansowanych operacji) zaprojektowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 (RPO WL) wykazały, iż kryteria oceny projektów bardzo skutecznie weryfikują projekty pod kątem spełniania zapisów linii demarkacyjnej),

- kontrolę krzyżową programu, której celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach RPO WL. Kontroli podlega 100% wydatków poniesionych przez beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność, w ramach Osi III-VIII weryfikowanych przez IZ RPO. W sytuacji gdy zachodzi podejrzenie podwójnego finansowania (stwierdzonego na etapie weryfikacji), komórka ds. kontroli w IZ RPO dokonuje kontroli doraźnej. Ponadto w trakcie każdej kontroli, wynikającej z doboru próby zespół kontrolujący kontroluje wydatki w celu wykrycia podwójnego finansowania,
- kontrolę krzyżową horyzontalną z projektami PROW 2007-2013, której celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków między RPO WL a PROW 2007-2013. Kontroli podlega 100% wydatków poniesionych przez beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność. W sytuacji gdy zachodzi podejrzenie podwójnego finansowania (stwierdzonego na etapie weryfikacji wniosku o płatność), komórka ds. kontroli w IZ RPO dokonuje kontroli doraźnej. Ponadto w trakcie każdej kontroli, wynikającej z doboru próby zespół kontrolujący kontroluje wydatki w celu wykrycia podwójnego finansowania,
- składanie przez beneficjentów oświadczeń o braku finansowania projektów z innych źródeł UE (we wniosku o dofinansowanie została zawarta deklaracja wnioskodawcy, iż projekt nie był finansowany w ramach innego projektu składanego w ramach Programu oraz deklaracja, iż projekt nie był finansowany w ramach innych programów operacyjnych w ramach NSRO).

Kontrole krzyżowe wydatków w programie prowadzi się z wykorzystaniem danych zawartych w KSI SIMIK 07-13 oraz w Lokalnym Systemie Informatycznym. Kontroli krzyżowej programu podlegają wszystkie wydatki Beneficjentów realizujących więcej niż jeden projekt w ramach RPO WL. Kontrole krzyżowe prowadzi się w oparciu o Numery Identyfikacji Podatkowej (NIP) beneficjenta oraz NIP wystawcy faktury/innego dokumentu księgowego o równoważnej wartości dowodowej, pod kątem przedkładania więcej niż jeden raz tego samego dokumentu finansowo-księgowego. Dokonując weryfikacji wniosku beneficjenta pod względem merytorycznym pracownik IZ RPO sprawdza, czy nie zachodzi ryzyko podwójnego finansowania wydatków w ramach RPO WL oraz PROW. W tym celu pracownik sprawdza, czy na fakturze zamieszczona jest informacja o finansowaniu wydatków z tej faktury w ramach PROW. Dokonuje stosownej adnotacji na liście sprawdzającej. W przeprowadzanie kontroli krzyżowych zaangażowani są wszyscy pracownicy Oddziału Kontroli i Oddziału Realizacji Projektów IZ RPO (tj. aktualnie 39 osób). W ramach RPO WL największe ryzyko podwójnego finansowania zachodzi w Działaniach skierowanych do przedsiębiorców tj. w I i II Osi Priorytetowej. W wyniku dotychczas prowadzonych kontroli krzyżowych nie stwierdzono przypadków podwójnego finansowania.

Każdorazowa zmiana zapisów linii demarkacyjnej, mająca wpływ na zadania przedsięwzięcia realizowane w ramach RPO WL, znajduje odzwierciedlenie w zapisach URPO WL (w 2009 r. IZ RPO dwukrotnie dokonywała zmian w zapisach URPO wynikających ze zmian zapisów linii demarkacyjnej oraz raz dokonana została zmiana zapisów przedmiotowego dokumentu mająca związek z demarkacją wewnątrz Programu).

2.6.3 Cross – financing

Zasada cross – finansingu znajduje zastosowanie w ramach następujących Działań III-VIII Osi Priorytetowej:

- *4.1 Społeczeństwo informacyjne* - realizując projekty w ramach działania 4.1 istnieje możliwość stosowania cross-finansingu na zasadach ogólnych do 10% wartości projektu na wydatki dotyczące celów szkoleniowych (np. szkolenia w zakresie wdrażania aplikacji usług ICT). Wsparciem w ramach cross – finansingu mogą być objęte działania ukierunkowane na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji niezbędnych do prawidłowej realizacji projektu i osiągnięcia jego celów. Tematy priorytetowe dla interwencji cross-financing w ramach działania 4.1:

- 10 - Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)
- 11 - Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)
- 13 - Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.)
- 15 - Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie.

Z uwagi na fakt, iż w ramach Działania 4.1 Społeczeństwo informacyjne nie podpisano w 2009 r. żadnych umów o dofinansowanie realizacji projektu, w związku z powyższym nie wydatkowano żadnych środków w ramach zasady cross - finansingu.

- *5.5 Transport lotniczy* - realizując projekty w ramach działania 5.5 istnieje możliwość stosowania cross-finansingu na zasadach ogólnych do 10% wartości projektu na wydatki dotyczące przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji personelu zatrudnionego do obsługi lotnisk cywilnych. Temat priorytetowy dla interwencji cross-financing w ramach działania 5.5:

- 29 – Porty lotnicze.

Z uwagi na fakt, iż w ramach Działania 5.5 Transport lotniczy nie podpisano w 2009 r. żadnych umów o dofinansowanie realizacji projektu, w związku z powyższym nie wydatkowano żadnych środków w ramach zasady cross – finansingu.

- *8.3 Ochrona zdrowia* - realizując projekty w ramach działania 8.3 istnieje możliwość stosowania cross-finansingu na zasadach ogólnych do 10% wartości projektu, na wydatki dotyczące przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji niezbędnych do prawidłowej realizacji projektu i osiągnięcia jego celów (np. wykorzystanie narzędzi ICT, rozwój modułów informacyjnych,

platform e-usług i baz danych, szkolenia w zakresie wdrażania aplikacji usług ICT). Temat priorytetowy dla interwencji cross-financing w ramach działania 8.3:

- 11 – Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.).

2.7 UZGODNIENIA DOTYCZĄCE MONITOROWANIA

System monitorowania

Monitorowanie jest to proces służący zapewnieniu realizacji celów strategicznych i częściowych założonych na poziomie Programu i poszczególnych Osi Priorytetowych (monitoring rzeczowy) oraz zagwarantowaniu pełnej absorpcji alokowanych środków (monitoring finansowy). Ponadto, prawidłowy przebieg procesu umożliwia bieżące śledzenie postępów finansowych realizacji Programu, a dzięki temu odpowiednio wczesne reagowanie na występujące trudności i nieprawidłowości.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 Instytucja Zarządzająca i Komitet Monitorujący prowadzą monitorowanie Programu.

Proces monitoringu (rzeczowego i finansowego) przebiega na trzech poziomach:

- projektu,
- poszczególnych Osi Priorytetowych oraz
- całego Programu.

Dwa pierwsze poziomy monitorowania przebiegają odrębnie w dwóch instytucjach zaangażowanych w realizację Programu tj. w IZ RPO (Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego UWML) - w ramach wdrażania III - IX Osi Priorytetowej oraz w IP II (Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości) - w ramach wdrażania I i II Osi Priorytetowej.

Monitoring na poziomie Programu odbywa się w IZ RPO (Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL). Ponadto w proces monitorowania zaangażowany jest również Departament Finansów w UMWL (DF).

Źródłem danych w tym procesie są następujące dokumenty:

- wniosek beneficjenta o płatność zawierający informacje nt. realizacji postępu rzeczowego i finansowego projektu;
- poświadczenie i deklaracja wydatków od IP II do IZ RPO;
- poświadczenie i deklaracja wydatków oraz wnioski o płatność okresową od IZ do IC;
- informacje uzyskane od IC na temat poświadczonych środków do KE w EUR,
- informacje z DF dotyczące dokonanych płatności na rzecz beneficjentów.

Na potrzeby pomiaru produktów i rezultatów realizacji RPO WL opracowano system wskaźników. System wskaźników został odniesiony do trzech poziomów wdrażania

Programu: poziomu celu głównego i celów szczegółowych, Osi Priorytetowych i działań oraz projektów.

Wskaźniki na poziomie celu głównego RPO WL są wskaźnikami oddziaływania i mają charakter horyzontalny. Wskaźniki określone dla celów szczegółowych RPO WL są wskaźnikami produktu, rezultatu lub oddziaływania, natomiast wskaźniki odnoszące się do Osi Priorytetowych to wskaźniki produktu i rezultatu. Dla wskaźników określonych na wskazanych powyżej poziomach wdrażania Programu określono wartości docelowe dla roku 2013. Ponadto w załącznikach 4a oraz 4b do *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 - 2013 - Uszczegółowienia Programu* określono wartości docelowe dla roku 2010 oraz 2015.

Wskaźniki na poziomie projektów zostały umieszczone w załączniku nr 4c do Uszczegółowienia Programu. Ze względu na specyfikę tego rodzaju wskaźników oraz znaczną ich ilość nie określono dla nich wartości docelowych. Wskaźniki te odnoszą się do poszczególnych typów projektów realizowanych w ramach poszczególnych działań, a ich pomiar będzie stanowić tło dla wyciągnięcia wniosków odnośnie efektywności realizacji Programu.

Analiza zebranych informacji odnośnie postępów Programu odbywa się co miesiąc - monitoring finansowy - oraz w odstępach półrocznych - monitoring finansowy i rzeczowy.

Narzędziami wykorzystywanymi do monitorowania postępów rzeczowych i finansowych są systemy informatyczne:

- Krajowy System Informatyczny (SIMIK 07-13)
- Lokalny System Informatyczny (LSI)
- System Ewidencji Wniosków (SEW) stworzony na potrzeby IP II

Stosowanie **KSI** jest obligatoryjne dla wszystkich programów operacyjnych zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej* oraz w *Wytycznych w zakresie sprawozdawczości*. Celem funkcjonowania KSI jest zapewnienie rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdej operacji w ramach programu operacyjnego oraz zapewnienie gromadzenia danych na temat realizacji każdej operacji niezbędnych do celów zarządzania finansowego, monitorowania, weryfikacji, audytu i oceny.

Dane dotyczące wszystkich działań przeprowadzonych od początku realizacji Programu, tj. nabory wniosków, ocena wniosków, podpisywanie umów, przekazywanie płatności, zostały wprowadzone do KSI. Do generowania raportów z informacji wprowadzonych do KSI służy ogólnokrajowy system Oracle Discoverer.

Na ich podstawie sporządzane są sprawozdania i informacje miesięczne zgodnie z zapisami obowiązujących *Wytycznych w zakresie sprawozdawczości*.

System LSI, dzięki wprowadzaniu informacji przez poszczególnych pracowników IZ RPO oraz IP II po każdym zakończonym etapie danego procesu, pozwoli agregować dane na większym poziomie szczegółowości niż KSI adekwatnie do potrzeb IZ RPO w zakresie

monitorowania postępów Programu. W roku 2009 uruchomione zostały następujące moduły Lokalnego Systemu Informatycznego:

- LSI – zawierający generatory wniosków o dofinansowanie i o płatność dla beneficjentów RPO WL,
- rejestracji wniosków,
- zarządzania konkursami,
- oceny – formalnej, merytorycznej i strategicznej,
- listy rankingowe,
- umowy i preumowy,
- rejestrowanie wniosków,
- integracji LSI z KSI – pozwala na automatyczne przenoszenie danych z LSI do KSI.

Zostały również dokonane modyfikacje systemu zgłoszone przez użytkowników z poszczególnych Oddziałów dotyczące m.in.:

- zmian w formularzu wniosku o płatność,
- możliwości tworzenia i wydruku rejestrów w ramach poszczególnych konkursów,
- wykonano nowy moduł Lista ułatwiający uzyskanie kompleksowych informacji o danym wniosku,
- rozbudowano moduł Archiwum umożliwiający wprowadzanie do systemu wniosków archiwalnych.

Założeniem systemu LSI było rejestrowanie i wprowadzanie wersji elektronicznych wszystkich wniosków o dofinansowanie składanych przez beneficjentów. Jednakże często zdarzało się, że beneficjenci dostarczali płyty nie pozwalające na odczyt i wprowadzenie danych do LSI, wskutek czego wniosek był rejestrowany w systemie ale brakowało jego danych. Doprowadziło to do powstania niespójności danych.

W roku 2010 w ramach przygotowywanego zamówienia realizowane będą prace nad utrzymaniem, aktualizacją i rozwojem oprogramowania Lokalnego Systemu Informatycznego. Koniecznym jest dopracowanie LSI do pełnej funkcjonalności i spójności danych, co pozwoli na uzyskiwanie pełnych informacji o realizacji RPO WL na lata 2007-2013.

Do czasu sprawnego funkcjonowania wszystkich modułów LSI na potrzeby IP II stworzony został System Ewidencji Wniosków (SEW) oraz wprowadzony został Raport monitoringowy, w którym w comiesięcznym cyklu prezentowane są informacje w określonym układzie przestrzennym i tematycznym odnośnie wykorzystania całego RPO WL.

Institucja Zarządzająca wspiera również proces monitorowania w IP II poprzez opracowywanie *Wytycznych w zakresie wypełniania obowiązków sprawozdawczych przez Instytucję Pośredniczącą II stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*. W omawianym dokumencie IZ szczegółowo określa tryb formy, zakres i terminy sprawozdawczości a także podstawy prawne i cel regulacji wraz z niezbędnymi załącznikami. Aktualne *Wytyczne* zostały przekazane IP II po zaakceptowaniu przez Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 25 sierpnia 2009 r.

Wyniki przeprowadzonego monitoringu są wykorzystywane przy tworzeniu sprawozdań okresowych, rocznych i końcowego. Sprawozdanie i informacje miesięczne sporządzane są na podstawie danych z KSI (SIMIK 07-13), ponieważ w LSI nie zostały jeszcze uzupełnione wszystkie niezbędne dane z pierwszych konkursów w ramach RPO WL ogłoszonych w 2008 roku. Sprawozdania sporządzane są w trybie i terminach określonych zgodnie z zapisami *Wytycznych MRR w zakresie sprawozdawczości* oraz przedstawiane na KM RPO (do wiadomości w przypadku sprawozdań okresowych oraz do zatwierdzenia sprawozdania roczne i końcowe). Kompetencje KM RPO w zakresie monitorowania RPO WL są zgodne z zapisami art. 65 rozporządzenia nr 1083/2006 oraz art. 36 *uzppr*.

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, został powołany na podstawie *Uchwały Nr XCIX/1066/07 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie powołania Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 oraz ustalenia jego składu*. Ogólne zasady funkcjonowania Komitetu zostały określone w *Regulaminie prac Komitetu Monitorującego RPO WL*, który został przyjęty przez Członków Komitetu w dniu 30 stycznia 2008 roku *Uchwałą nr 1/08 KM RPO WL*, w brzmieniu nadanym *Uchwałą nr 7/08 KM RPO WL z dnia 27 maja 2008 r.* oraz *Uchwałą nr 10/08 KM RPO WL z dnia 16 września 2008 r.* Pracami Komitetu kieruje Przewodniczący lub jego Stały Zastępca. Posiedzenia Komitetu zwoływane są przez Przewodniczącego nie rzadziej niż raz na pół roku. Decyzje Komitetu Monitorującego podejmowane są na posiedzeniu w formie uchwał, zwykłą większością głosów lub przy zastosowaniu trybu obiegowego. Obsługą organizacyjną prac Komitetu zajmuje się Sekretariat Komitetu Monitorującego RPO WL, który umiejscowiony jest w Departamencie Strategii i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. Posiedzenia Komitetu są jawne. Z każdego posiedzenia Komitetu sporządzany jest protokół, który podawany jest do publicznej wiadomości na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl, w zakładce Komitet Monitorujący RPO.

W roku 2009 Komitet Monitorujący RPO WL trzykrotnie zbierał się na posiedzeniach: 30 stycznia, 18 czerwca oraz 2 grudnia, jak również trzykrotnie zastosowano tryb obiegowy. Członkowie Komitetu w roku sprawozdawczym zajmowali się m.in. :

- zatwierdzeniem zmian w treści „*Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*” (podjęte uchwały w tym temacie to: *Uchwała Nr 19/09 KM RPO WL z dnia 18 czerwca 2009r*, *Uchwała nr 26/09 KM RPO WL z dnia 19 sierpnia 2009 r.*, *Uchwała nr 27/09 KM RPO WL z dnia 2 grudnia 2009 r.*). Opis zmian został zawarty w części 2.1 Analiza jakościowa.
- zatwierdzeniem „*Kryteriów Wyboru Projektów w ramach I-II Osi Priorytetowej RPO WL na lata 2007-2013*” oraz zmian do nich (podjęte uchwały w tym temacie to: *Uchwała Nr 14/09 KM RPO WL z dnia 30 stycznia 2009 r.*, *Uchwała Nr 16/09 KM RPO WL z dnia 30 marca 2009 r.*, *Uchwała Nr 24/09 KM RPO WL z dnia 19 sierpnia 2009 r.*). Opis zmian został zawarty w części 2.1 Analiza jakościowa.
- zatwierdzeniem „*Kryteriów Wyboru Projektów w ramach III - VIII Osi Priorytetowej RPO WL*” oraz zmian do nich (podjęte uchwały w tym temacie to: *Uchwała Nr 15/09 KM RPO WL z dnia 30 stycznia 2009 r.*, *Uchwała Nr 17/09 KM RPO WL z dnia 8 maja 2009 r.*, *Uchwała Nr 23/09 KM RPO WL z dnia 18 czerwca 2009 r.*, *Uchwała Nr*

28/09 KM RPO WL z dnia 2 grudnia 2009 r.). Opis zmian został zawarty w części 2.1 Analiza jakościowa.

- zatwierdzeniem „Kryteriów wyboru projektów systemowych w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” oraz zmian do nich (podjęte uchwały w tym temacie to: Uchwała Nr 22/09 KM RPO WL z dnia 18 czerwca 2009 r., Uchwała Nr 25/09 KM RPO WL z dnia 19 sierpnia 2009 r., Uchwała Nr 29/09 KM RPO WL z dnia 2 grudnia 2009 r.). Opis zmian został zawarty w części 2.1 Analiza jakościowa.
- zatwierdzeniem „Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 za 2008 rok” (podjęta uchwała w tym temacie to: Uchwała Nr 20/09 KM RPO WL z dnia 18 czerwca 2009 r.). Opis zmian został zawarty w części 2.1 Analiza jakościowa.
- zatwierdzeniem „Planu Komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013” (podjęta uchwała w tym temacie to: Uchwała Nr 21/09 KM RPO WL z dnia 18 czerwca 2009 r.). Opis zmian został zawarty w części 2.1 Analiza jakościowa.

Ponadto Członkom Komitetu przedstawiono do wiadomości:

- Okresowy plan ewaluacji na rok 2009 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013”.
- Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2009”.
- informacje nt. przeprowadzonych badań ewaluacyjnych: „Analiza potrzeb informacyjnych potencjalnych beneficjentów RPO WL” oraz „Analiza listy wskaźników bazowych w ramach RPO WL”.
- informacje dotyczące realizacji prac związanych z „Indykatywnym Wykazem Indywidualnych Projektów Kluczowych”.
- informacje na temat realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

Ewaluacja

Zadaniem IZ RPO jest również przeprowadzenie badań, które pozwolą na poznanie efektów interwencji oraz sformułowanie rekomendacji umożliwiających podjęcie działań podnoszących jej skuteczność.

Celem głównym ewaluacji RPO WL jest poprawa efektywności oraz jakości wdrażania Programu. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację badań w czterech obszarach tematycznych:

- ocena wpływu Programu na rozwój społeczno – gospodarczy Lubelszczyzny;
- ewaluacja Programu w zakresie wzrostu konkurencyjności regionu oraz wzrostu innowacyjności regionalnych przedsiębiorstw;
- ewaluacja Programu w zakresie poprawy warunków inwestowania w województwie;
- ewaluacja Programu w zakresie poprawy warunków zamieszkania, pracy i wypoczynku na Lubelszczyźnie.

Za koordynację procesu ewaluacji w ramach RPO WL odpowiedzialna jest Jednostka Ewaluacyjna, która jest umiejscowiona w Oddziale Zarządzania RPO w Departamencie Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL.

Istotną rolę w procesie ewaluacji RPO WL odgrywa powołana 6 grudnia 2007 r. Grupa Sterująca ewaluacją. Jej zadaniem jest wspieranie Jednostki Ewaluacyjnej oraz monitorowanie procesu ewaluacji, w tym m.in.:

- identyfikacja tematów ewaluacji,
- definiowanie zakresów badań ewaluacyjnych,
- monitorowanie prac ewaluatora zewnętrznego i odbiór raportów ewaluacyjnych,
- operacjonalizacja wniosków i rekomendacji sformułowanych przez ewaluatora,
- monitorowanie procesu wdrażania rekomendacji z badań.

Struktura Grupy Sterującej RPO WL obejmuje przewodniczącego, jego zastępcę (funkcje te pełnią zastępcy Dyrektora DSiRR) oraz dwunastu członków, tj.:

- przedstawiciele wszystkich oddziałów Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL zaangażowanych w realizację RPO WL (8 osób),
- przedstawiciele Jednostki Ewaluacyjnej (2 osoby),
- przedstawiciele Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego UMWL (1 osoba),
- przedstawiciele Instytucji Pośredniczącej II stopnia (1 osoba).

Do udziału w pracach Grupy Sterującej mogą zostać również zaproszeni eksperci zewnętrzni nie będący członkami Grupy Sterującej. Dotychczas nie zaszła potrzeba zaproszenia zewnętrznego eksperta.

W roku sprawozdawczym 2009 odbyły się cztery posiedzenia Grupy Sterującej Ewaluacją RPO WL:

- 11 lutego – poświęcone prezentacji wyników z badania „Analiza potrzeb informacyjnych potencjalnych beneficjentów RPO WL”,
- 26 marca – poświęcone dyskusji nad rekomendacjami z badania „Analiza potrzeb informacyjnych potencjalnych beneficjentów RPO WL”,
- 3 lipca omawiano sposób wdrażania rekomendacji z przeprowadzonych w poprzednim półroczu badań ewaluacyjnych,
- 3 grudnia dyskutowano nad listą strategicznych badań ewaluacyjnych do przeprowadzenia w roku 2010.

W ramach ewaluacji do końca 2009 r. przeprowadzono na zlecenie IZ cztery badania ewaluacyjne – głównie o charakterze operacyjnym.

Poniżej przedstawiono stan wdrażania rekomendacji w roku sprawozdawczym trzech ewaluacji:

- Ewaluacja pn. **„Ocena systemu wyboru projektów (finansowanych operacji) zaprojektowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013”** (data odebrania raportu przez IZ - 25 marca 2009) - do systemu oceny wniosków wprowadzono zmiany tj.:

- doprecyzowano kryterium zgodności z celami działania; w kartach doprecyzowano opisy dotyczące polityk horyzontalnych,
  - do oceny całej dokumentacji w oparciu o kryteria poprawności wprowadzono check – listy tak, aby ocena ta była możliwie najbardziej przejrzysta,
  - z dotychczasowej oceny merytorycznej wydzielono ocenę strategiczną, która będzie dokonywana przez odrębne zespoły ekspertów (do oceny strategicznej dopuszczono wyłącznie te projekty, które przeszły pozytywnie ocenę merytoryczną),
  - wprowadzono kryteria względne oparte na kwartylach; zlikwidowano przedziały ocen oraz usunięto punktację na ocenie ekonomicznej i technicznej a co się z tym wiąże zwiększono punktację na ocenie merytorycznej i strategicznej do 100,
  - wyeliminowano kryteria prospektywne w tym B/C,
  - wytyczne do studiów wykonalności uzupełniono o analizę możliwości wystąpienia pomocy publicznej,
  - wytyczne do studiów wykonalności zostały uzupełnione o elementy samooceny dokonywanej przez beneficjentów na podstawie kryteriów wyboru projektów,
  - kryterium związane ze zgodnością wydatków z listą wydatków przypisaną dla danego Działania i opisaną w Wytycznych dla Wnioskodawców zostało przeniesione do Kryteriów formalnych poprawności,
  - karty oceny merytorycznej zostały uzupełnione o proponowane elementy uszczegóławiające kwestie związane z politykami horyzontalnymi. Powyższe dokumenty stanowią załącznik do dokumentacji konkursowej i są dostępne dla beneficjentów.
- Ewaluacja pn. „**Analiza potrzeb informacyjnych potencjalnych beneficjentów RPO WL 2007 – 2013**” (data odebrania raportu przez IZ - 18 grudnia 2008 r.) – w ramach wdrażania rekomendacji z badania przeprowadzono następujące działania:
    - W miesiącach marzec – czerwiec 2009 r. przeprowadzono kampanię wizerunkową RPO WL. Kampania miała na celu budowanie świadomości istnienia marki RPO WL, wykreowanie jej pozytywnego wizerunku (a tym samym Narodowej Strategii Spójności) oraz wzrost jej rozpoznawalności na tle innych pomocowych programów unijnych; wśród ogółu populacji województwa lubelskiego powyżej 15 roku życia, w szczególności Beneficjentów RPO WL.
    - IP II przesyła na bieżąco komunikaty do mediów na temat ważnych wydarzeń związanych z realizowanymi zadaniami statutowymi instytucji, a więc z realizacją I i II Osi Priorytetowej RPO WL 2007-2013, np. komunikaty o rozpoczęciu naborów wniosków, komunikaty podsumowujące przeprowadzone nabory, informacje na temat możliwości uzyskania dotacji unijnych w ramach I i II Osi RPO WL 2007-2013.
    - Prowadzonych jest szereg szkoleń dla Beneficjentów RPO, w tym również dla grupy przedsiębiorców, zarówno z zakresu przygotowywania wniosków o dofinansowanie projektów jak też z zakresu realizacji projektów w ramach RPO WL. Nabór na każde ze szkoleń rozpoczyna się publikacją ogłoszenia i formularza zgłoszeniowego na stronach internetowych RPO WL.

- Prowadzony jest monitoring skuteczności podejmowanych działań informacyjnych m. in. na podstawie ankiet ewaluacyjnych wypełnianych przez uczestników szkoleń.
- Internet jest wykorzystywany jako jedno z głównych narzędzi komunikacji działań reklamowych i informacyjnych – strona www.rpo.lubelskie.pl oraz www.lawp.lubelskie.pl:
  - wdrożono specjalny moduł, który pozwala na wyselekcjonowanie informacji przydatnych poszczególnym grupom Beneficjentów. Aplikacja ta jest ściśle powiązana z newsletterem.
  - Podjęto szereg działań prowadzących do maksymalnego uproszczenia języka przekazu - dokonano m.in. modernizacji strony internetowej. Administratorzy strony internetowej stale czuwają nad tym, by informacje przekazywane na strony internetowe były jak najmniej sformalizowane. Informacje te są grupowane ze względu na ich treść (4 podstawowe działy: aktualności, nabory wniosków, szkolenia, dokumenty) oraz zakres tematyczny dotyczący wybranego działania i osi priorytetowej. Na stronie www.rpo.lubelskie.pl uruchomiono również kwalifikator beneficjenta. Z uwagi na zmiany dokumentów programowych, administratorzy dbają o jego bieżącą aktualizację. Ponadto na stronie została uruchomiona zakładka promująca „dobre praktyki” wraz z Blogiem Beneficjenta, w którym krok po kroku opisywana była historia przedsiębiorcy ubiegającego się o dofinansowanie w ramach RPO WL (weryfikację opisywanej historii przeprowadzał LAW P).
  - działa moduł FAQ, za pomocą którego Beneficjenci mogą uzyskać poradę z jakiego działania można pozyskać dofinansowanie wraz ze wskazaniem dokumentów, z którymi należałoby się zapoznać.
  - aktualizowane są również na bieżąco *Najczęściej popełniane błędy we wniosku o dofinansowanie oraz we wniosku o płatność*.
  - możliwe jest sprawdzenie statystyki oglądalności serwisu, a nawet poszczególnych podstron.
  - DSiRR planuje wydzielenie w ramach Oddziału Informacji i Promocji rzeczownika, który odpowiadałby m.in. za przygotowanie materiałów na potrzeby strony internetowej, dla mediów oraz udzielałby publicznie informacji o programie.
- Ewaluacja pn. **„Analiza listy wskaźników bazowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013”** (data odebrania raportu przez IZ - 17 marca 2009 r.):

W wyniku ewaluacji zidentyfikowano trzy główne **zagadnienia problemowe** dotyczące dotychczasowej listy wskaźników RPO WL:

- duża liczba zbyt szczegółowych wskaźników produktu,
- nieprecyzyjność wskaźników oraz związana z nią niemożność ich standaryzacji,
- powielanie zakresu przedmiotowego wskaźników.

Zaproponowana w rekomendacjach badania lista wskaźników stanowi **66%** liczby wskaźników z listy dotychczasowej.

Jednakże z uwagi na niewystarczającą precyzyjność opracowanych definicji dla pewnej grupy wskaźników oraz zaproponowanej metodologii ich pomiaru, w DSiRR trwają prace nad opracowaniem ostatecznego kształtu listy wskaźników programowych oraz projektowych wykorzystywanych do monitorowania postępów RPO WL:

- Wskaźniki kluczowe rekomendowane przez MRR oraz agregowane w ramach systemu KSI zostaną ostatecznie zdefiniowane po wejściu w życie nowych *Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej* – planowane na 2010 rok – pracownicy Oddziału Zarządzania RPO regularnie i aktywnie biorą udział w pracach grupy ds. wskaźników w ramach NSRO,
- Wskaźniki agregowane na poziomie **LSI** zostaną zdefiniowane w wyniku planowanych prac grup roboczych pracowników zajmujących się oceną wniosków o dofinansowanie w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych – ze względu na duże obciążenie Oddziału Oceny wynikające z trwających naborów wniosków opracowanie definicji jest planowane do końca I półrocza 2010 r.

Ponadto w II półroczu 2009 r. zakończono realizację badania **"Identyfikacja oraz analiza barier i problemów organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem systemu zarządzania i wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013"** (data odebrania raportu przez IZ - 21 grudnia 2009 r.). Analiza ta miała charakter *stricte* operacyjny i swoim zakresem obejmowała zarówno IZ jak i IP II. Ocenie poddano następujące aspekty systemu zarządzania:

- funkcjonowanie procedur,
- zasoby ludzkie,
- przepływ informacji,
- zasoby materialne,
- przepływy finansowe.

W wyniku realizacji badania ewaluator zewnętrzny wyodrębnił następujące słabe strony funkcjonowania systemu zarządzania RPO WL:

- duża częstotliwość wprowadzania zmian w procedurach wymagająca licznych interpretacji i wyjaśnień wewnątrz IZ/IP II, a także dla beneficjentów,
- mała elastyczność procedur, niewystarczająca liczba zatrudnionych osób do realizacji zadań w ramach RPO WL, a także nierównomierne rozłożenie pracy pomiędzy oddziałami i pracownikami,
- nieadekwatne do obciążenia obowiązki i wynagrodzenia i mało satysfakcjonujący finansowy system motywacyjny pracowników w obu instytucjach,
- znacząca rotacja kadr w obu instytucjach, w szczególności dotkliwa w skutkach z uwagi na odchodzenie dobrych pracowników,
- niekorzystna lokalizacja IZ jak i IP II, która nie sprzyja procesowi komunikacji,
- mało skuteczny system przepływu informacji poziomej i pionowej w IZ i IP II,
- zbyt mały udział komunikacji bezpośredniej (spotkań) między IZ i IP II oraz wewnątrz tych instytucji,
- niewystarczająco sprawny i długotrwały system udzielania zamówień publicznych dla potrzeb Programu w IZ,

- brak środków transportu dla potrzeb kontroli realizowanych przez IZ i IP II.

Zaproponowane w raporcie końcowym z badania rekomendacje odpowiadające zdefiniowanym słabościom będą przedmiotem dyskusji na kolejnym posiedzeniu Grupy Sterującej ewaluacją RPO WL a następnie zgodnie z możliwościami wdrażane do systemów zarządzania IZ i IP II w 2010 r.

Ponadto dnia 15 grudnia 2009 r. Zarząd Województwa Lubelskiego przyjął Uchwałą nr CCLXXX/3644/09 „Okresowy Plan Ewaluacji na rok 2010 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 - 2013”, w którym zaplanowano do przeprowadzenia pięć głównych ewaluacji z zakresu:

- znajomości RPO wśród mieszkańców województwa lubelskiego,
- szkoleń dla Beneficjentów przeprowadzanych przez IZ oraz IP II,
- poziomu wykorzystania środków finansowych w ramach Programu,
- weryfikacji wartości docelowych wskaźników monitorowania postępów rzeczowych Programu,
- analizy zaangażowania i zdolności JST oraz MŚP w aplikowaniu o środki RPO WL.

Wszystkie ww. badania mają na celu dokonanie wstępnej oceny skuteczności i efektywności Programu po pierwszych trzech latach okresu jego wdrażania.

2.8 KRAJOWA REZERWA WYKONANIA POMOCY

Nie dotyczy.

3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY

Analizując dotychczasową realizację Programu Instytucja Zarządzająca RPO WL dostrzega pewne zagrożenia dotyczące osiągnięcia założonych docelowych wartości niektórych wskaźników. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w zmieniających się uwarunkowaniach realizacji Programu tj. kryzys gospodarczy jaki uwiódrczył się w Polsce w roku 2009, jak również w niedoszacowaniu lub przeszacowaniu docelowych wartości wskaźników na etapie programowania. W związku z powyższym IZ RPO zaplanowała na drugą połowę roku 2010 przeprowadzenie badania ewaluacyjnego pt. „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników RPO WL w kontekście realizacji celów programu*”, które ma na celu określenie, na podstawie dotychczas podpisanych umów i zrealizowanych projektów, realnie możliwych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników oszacowanych dla RPO WL dla roku 2010, 2013, 2015, biorąc pod uwagę cele oraz stan zaawansowania realizacji Programu. Należy się spodziewać, że wyniki tego badania będą stanowić podstawę do ewentualnych zmian w Programie w zakresie korekty wskaźników.

3.1 OŚ PRIORYTETOWA I

Głównym celem I Osi Priorytetowej RPO WL jest „**Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie lubelskim**”. Na jego realizację przeznaczono **242 729 455 EUR** (1 001 234 728,92 PLN), co stanowi 21% środków wspólnotowych przyznanych dla całego Programu w latach 2007-2013. Natomiast w roku sprawozdawczym na realizację Osi Priorytetowej I RPO WL na rok 2009 zgodnie z Załącznikiem nr 2 – *Szczegółowa tabela finansowa zobowiązań dla RPO WL na lata i Osi priorytetowe do Uszczegółowienia Programu RPO WL 2007-2013* zaplanowano przeznaczenie **35 615 856,00 EUR** (146 911 844,41 PLN).

Realizacja I Osi Priorytetowej przyczynia się także do osiągnięcia celu szczegółowego RPO jakim jest „*Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz poprzez stymulowanie innowacyjności*”.

Cel I Osi Priorytetowej zostanie osiągnięty poprzez :

- zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikro przedsiębiorstw realizujących projekty na terenie województwa lubelskiego;
- wzrost innowacyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;
- zwiększenie produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych wraz z poprawą efektywności energetycznej przedsiębiorstw;
- dostosowanie środowiska do wymogów ochrony środowiska;
- rozwój przedsiębiorstw realizujących na terenie województwa lubelskiego projekty z zakresu turystyki i rekreacji;
- wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw;
- ułatwienie dostępu przedsiębiorstwom do specjalistycznej pomocy doradczej.

Do realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych I Osi Priorytetowej przyczyni się wdrażanie następujących działań:

- Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw* - celem działania jest zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw realizujących projekty na terenie województwa lubelskiego (9,52% alokacji na Oś),.
- Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*- celem działania jest poprawa konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż 2 lata, realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne (28,57% alokacji na Oś),
- Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw* - celem działania jest poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne (28,57% alokacji na Oś),
- Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii* - celem działania jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw zobowiązanych do dostosowania swojej infrastruktury do wymogów ochrony środowiska oraz spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii (9,52% alokacji na Oś),
- Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki* - celem działania jest zwiększenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego w sektorze turystyki i rekreacji (19,05% alokacji na Oś),
- Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach* - celem działania jest wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw (2,38% alokacji na Oś),
- Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo* - celem działania jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej (2,38% alokacji na Oś).

W ramach I Osi Priorytetowej dotacje przyznawane są w trybie konkursowym na projekty z zakresu m.in.:

- dywersyfikacji produkcji zakładu poprzez jego rozbudowę w celu wprowadzenia nowych produktów/usług,
- zasadniczej zmiany dotyczącej procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, rozbudowy przedsiębiorstwa (produkcyjnego/usługowego),
- zastosowania i wykorzystania technologii informatycznych i komunikacyjnych w procesach zarządzania przedsiębiorstwem,
- wsparcia innowacyjności produktowej, procesowej i organizacyjnej,
- wdrażania systemów zarządzania środowiskowego,
- ochrony powietrza,
- gospodarki odpadami, w tym przemysłowymi i niebezpiecznymi,
- budowy małych i średnich jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w skojarzeniu,
- budowy i modernizacji sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych,

- opracowania i wdrożenia nowych produktów turystycznych o zasięgu regionalnym oraz projekty dotyczące rozbudowy istniejących produktów turystycznych,
- inwestycji w poprawę bazy noclegowo-gastronomicznej, poprzez przystosowanie obiektów zabytkowych do celów turystycznych,
- budowy i rozbudowy obiektów infrastruktury uzdrowiskowej,
- projektów inwestycyjnych z zakresu B +R,
- projektów w zakresie doradztwa.

Beneficjentami tej Osi są przedsiębiorcy z sektora MŚP (mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa). Wyjątkowo w Działaniu 1.5 „Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki” beneficjentami mogą być duże przedsiębiorstwa lecz wsparcie dla nich nie może przekroczyć 10% środków przeznaczonych na wsparcie bezpośrednio przedsiębiorstw. Przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwo należy rozumieć podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na formę prawną. Zalicza się tu w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, a także spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą.

3.1.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacje na temat fizycznych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Analizując wyniki za 2009 r. daje się zauważyć znaczne przyspieszenie w realizacji zakładanych celów. W roku 2009 alokacja na ogłoszone konkursy (działania 1.1, 1.2, 1.3, 1.4A, 1.5, 1.6, 1.7) wyniosła **85 659 974,15 EUR** (353 338 827,37 PLN). W ramach całej Osi w roku sprawozdawczym zawarto 391 umów na łączną kwotę **55 411 569,21 EUR** (228 567 181,85 PLN), w tym środki z EFRR **47 099 833,55 EUR** (194 282 103,39 PLN), co stanowi 19,41% realizacji zobowiązań na lata 2007-2013 dla I Osi Priorytetowej oraz rozwiązano 7 umów na kwotę dofinansowania ogółem **1 224 969,52 EUR** (5 052 876,78 PLN) w tym środki z EFRR **1 041 224,09 EUR** (4 294 945,26 PLN). Jest to wynik optymistyczny, wskazujący na prawidłowe wdrażanie programu.

W ramach *Działania 1.1* w 2009 r. podpisano 157 umów – na kwotę dofinansowania ogółem **10 521 651,02 EUR** (43 400 758,30 PLN), w tym środki EFRR **8 943 403,26 EUR** (36 890 644,11 PLN). Wartość umów podpisanych 2009 r. w ramach działania w stosunku do wszystkich zawartych umów wynosi 70,34%. Natomiast porównując wartość podpisanych wszystkich umów w Działaniu 1.1 w stosunku do całej alokacji dla Działania 1.1 procent realizacji wynosi 46,75%.

W ramach *Działania 1.2* w 2009 r. podpisano 133 umowy – na kwotę dofinansowania **14 841 896,47 EUR** (61 221 338,75 PLN), w tym środki EFRR **12 615 611,92 EUR** (52 038 137,59 PLN). W ramach tego działania wszystkie umowy jakie zostały podpisane od początku wdrażania Programu zostały zawarte w roku 2009. Natomiast wartość podpisanych wszystkich umów narastająco w Działaniu 1.3 w stosunku do całej alokacji dla Działania wynosi 18,19%.

W ramach *Działania 1.3* w 2009 r. podpisano 15 umów – na kwotę dofinansowania **3 943 297,45 EUR** (16 265 707,65 PLN) w tym środki EFRR **3 351 802,83 EUR** (13 825 851,48 PLN). Wartość umów podpisanych w 2009 r. w ramach działania w stosunku do wszystkich zawartych umów wynosi 12,55%. Natomiast porównując wartość

podpisanych wszystkich umów w Działaniu 1.3 w stosunku do całej alokacji dla Działania procent realizacji wynosi 38,52%.

W ramach *Działania 1.4* w 2009 r. podpisano 3 umowy - na kwotę dofinansowania **1 538 477,65 EUR** (6 346 066,47 PLN), w tym środki EFRR **1 307 706,00 EUR** (5 394 156,48 PLN). W ramach tego działania wszystkie umowy jakie zostały podpisane od początku wdrażania Programu zostały zawarte w roku 2009. Natomiast porównując wartość podpisanych wszystkich umów w Działaniu 1.4 w stosunku do całej alokacji dla Działania procent realizacji wynosi 5,66%.

W ramach *Działania 1.5* w 2009 r. podpisano 75 umowy na kwotę dofinansowania **24 154 401,47 EUR** (99 634 490,64 PLN), w tym środki EFRR **20 531 241,17 EUR** (84 689 316,71 PLN). Wartość umów podpisanych 2009 r. w ramach działania w stosunku do wszystkich zawartych umów wynosi 100%. Natomiast porównując wartość podpisanych wszystkich umów w Działaniu 1.5 w stosunku do całej alokacji dla Działania procent realizacji wynosi 44,41%.

W ramach *Działania 1.6* w 2009 r. podpisano 8 umów na łączną kwotę dofinansowania **411 838,05 EUR** (1 698 790,78 PLN), w tym środki EFRR **350 062,35 EUR** (1 443 972,15 PLN). W ramach tego działania wszystkie umowy jakie zostały podpisane od początku wdrażania Programu zostały zawarte w roku 2009. Natomiast porównując wartość podpisanych umów w Działaniu 1.6 w stosunku do całej alokacji dla Działania procent realizacji wynosi 6,06%.

W ramach *Działania 1.7* podpisano ogółem 15 umów o dofinansowanie na łączną kwotę **136 822,71 EUR** (564 380,00 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – **116 299,31 EUR** (479 723,00 PLN), z czego wszystkie umowy zostały podpisane w 2008 r. Natomiast porównując wartość podpisanych umów w Działaniu 1.7 w stosunku do całej alokacji dla Działania procent realizacji wynosi 2,01%.

Analizując postęp we wdrażaniu I Osi Priorytetowej należy zauważyć, że spośród umów podpisanych od początku programu (548 szt.) w 42 projektach kwota dofinansowania oscylowała w granicach **484 860,24 EUR** (2 000 000,00 PLN), z czego dwa projekty przewyższały ten pułap. Największą wartość dofinansowania otrzymał projekt Odlewnia Żeliwa Lublin Sp. z o.o., kwota dofinansowania wyniosła ponad **727 290,36 EUR** (3 000 000,00 PLN). Firma realizuje projekt w 6 kategorii interwencji - „Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej”. Projekt pozytywnie wpływa na środowisko naturalne, całkowicie eliminując procesy technologiczne wytwarzające dwutlenek siarki oraz ograniczając emisję pyłów i tlenku węgla.

Drugim projektem, który uzyskał kwotę powyżej **606 075,30 EUR** (2 500 000,00 PLN) jest projekt firmy KOM-EKO Sp. z o. o. działającej w 43 kategorii interwencji – „Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią”. Przedmiotem projektu jest budowa nowoczesnej linii technologicznej do zagospodarowania odpadów, w tym do produkcji paliwa alternatywnego. Opracowany projekt jest zgodny z RPO WL na lata 2007-2013, którego głównym celem jest „Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu”. Powyższa inwestycja przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstwa zobowiązanego do dostosowania swojej infrastruktury do wymogów ochrony środowiska.

Oba wsparte przedsiębiorstwa zainwestowały w dział gospodarki: „Działalność związana ze środowiskiem naturalnym”, w Działanie 1.4. Zgodnie z postanowieniami Regionalnego Programu Operacyjnego WL na lata 2007-2013 na realizację Działania przewidziano kwotę z EFRR w wysokości **23,12 mln EUR** (95,38 mln PLN). Właśnie w Działaniu 1.4 założono możliwość uzyskania największego wsparcia na jeden projekt, maksymalna wartość projektu może wynosić **1 939 440,96 EUR** (8 000 000 PLN). Tak więc, wsparte inwestycje są zgodne ze celem szczegółowym: „Poprawa warunków w województwie lubelskim z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju”. Wspomniane inwestycje przyczynią się do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń oraz zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.

Obserwując postęp wdrażania w ramach I Osi Priorytetowej warto zauważyć, że w 85 projektach kwota dofinansowania kształtowała się w przedziale od **24 243,01 EUR** (100 000,00 PLN) do **48 486,02 EUR** (200 000,00 PLN), w tym 39 projektów związanych jest z usługami, a 25 dotyczy działalności w zakresie ochrony zdrowia. Na uwagę zasługuje również fakt, iż 71 przedsiębiorców zainwestowało w budownictwo na łączną kwotę dofinansowania **12 180 726,03 EUR** (50 244 276,84 PLN). Jest to o tyle istotne, iż sektor budownictwa jest motorem napędowym gospodarki, co w konsekwencji prowadzi do poprawy sytuacji na rynku.

Natomiast w 80 umowach kwota dofinansowania nie przekroczyła **24 243,01 EUR** (100 000 PLN), dotyczy to w szczególności Działań 1.1, 1.2 oraz 1.7 – ze wsparcia, których korzystają mikro przedsiębiorcy. Świadczy to o rozwoju sektora drobnej przedsiębiorczości, powstają nieduże firmy, czy też firmy rodzinne, które w początkowej fazie funkcjonowania na niełatwym rynku potrzebują wsparcia. Udzielone wsparcie przyczyniło się do poprawy sytuacji gospodarczej w skali poszczególnych firm a w konsekwencji całego regionu. Z jednej strony poprzez stymulowanie inwestycji tworzących miejsca pracy w istniejących firmach, a z drugiej poprzez aktywizację mieszkańców w zakładaniu działalności gospodarczej. Jest to, o tyle istotne, że powstające nowe firmy mają wpływ na zmniejszenie bezrobocia na lubelskim rynku pracy oraz przyczyniają się do ożywienia gospodarczego.

W roku sprawozdawczym 2009 r. kwota wydatków zatwierdzonych do refundacji w ramach I Osi wyniosła **20 626 804,41 EUR** (85 083 505,52 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR **17 532 783,63 EUR** (72 320 979,20 PLN), co stanowi 7,22% alokacji przeznaczonych na I Oś Priorytetową.

Biorąc pod uwagę dokonane płatności w ramach I Osi Priorytetowej w 2009 r. największe wsparcie, bo blisko **484 860,24 EUR** (2 000 000,00 PLN) otrzymała firma Drukarnia PEGWAN Piotr Grzegorzcyk. Firma inwestowała w 07 kategorii interwencji – „Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)”.

Postęp fizyczny I Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.1.

- **Analiza jakościowa**

Uzyskane wartości wskaźników przedstawione w tabeli Postęp fizyczny I Osi Priorytetowej pochodzą z systemu KSI (SIMIK 2007-2012) i dotyczą operacji zakończonych tzn. takich dla których zatwierdzono wnioski o płatność końcową.

Wskaźniki osiągnięcia Celu szczegółowego 1 Programu, czyli Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw w regionie lubelskim są realizowane w

sposób prawidłowy zgodnie z podpisanymi umowami o dofinansowanie. Osiągnięcie tego celu możliwe było poprzez wsparcie mikro, małych, średnich przedsiębiorstw.

W ramach I Osi Priorytetowej wspartych zostało łącznie 96 przedsiębiorstw od momentu uruchomienia Programu, z czego 44 - to mikro przedsiębiorstwa, 31 - małe przedsiębiorstwa i 21 - średnie przedsiębiorstwa. Do końca 2010 r. wskaźnik *Liczba wspartych przedsiębiorstw* powinien zostać osiągnięty na poziomie 576 zgodnie z założeniami RPO. Biorąc pod uwagę podpisane umowy o dofinansowanie w ujęciu kumulatywnym w ramach I Osi Priorytetowej podpisanych zostało 548 umów, z czego 382 projekty dotyczyły mikro przedsiębiorstw, 105 małych przedsiębiorstw oraz 61 średnich. Natomiast z uwagi na to, że 391 umów zostało podpisanych w 2009 r., z czego w II półroczu podpisanych zostało 281 umów, a realizacja projektu w 210 umowach nie przekracza 1 roku, wskaźnik zostanie osiągnięty.

Osiągnięcie celu I Osi Priorytetowej, dokonane będzie poprzez wsparcie inwestycyjne dla MŚP, gdzie ilość przedsiębiorstw innowacyjnych wyniosła 87, w tym dotację uzyskały 24 nowopowstałe przedsiębiorstwa. Wskaźniki, które są przedstawione w tabeli Postęp fizyczny I Osi Priorytetowej wykazują tendencję wzrostową.

W Działaniu 1.1 podpisanych zostało 197 umów o dofinansowanie, z czego 24 projekty zostały zakończone w 2009 r. Osiągnięcie wskaźnika na założonym w RPO WL poziomie będzie możliwe przy terminowej realizacji projektów przez Beneficjentów zgodnie z podpisywanymi umowami. Szacowana wartość wskaźnika na 2010 r. w wielkości 250 może nie zostać osiągnięta ponieważ kolejny konkurs realizujący ten wskaźnik zostanie ogłoszony pod koniec 2010 r., co spowoduje przesunięcie w czasie osiągnięcie wskaźnika w 100%. Natomiast w Działaniach 1.2 oraz 1.3 osiągnięcie zakładanych wskaźników nie jest zagrożone, wskaźniki mają tendencję wzrostową. Wniosek taki można sformułować na podstawie ilości podpisanych umów od początku programowania: w Działaniu 1.2 podpisano - 133 umowy, a w roku 2010 przewiduje się podpisanie około 200 umów, natomiast w Działaniu 1.3 – podpisano 117 umów, a w roku 2010 planowane jest podpisanie około 130 umów.

Zupełnie inaczej sytuacja przedstawia się w Działaniu 1.4, gdzie wskaźniki znajdują się na poziomie zerowym. Powyższa sytuacja wynika z faktu, że w 2009 roku zostały podpisane pierwsze umowy z konkursu ogłoszonego dla tego Działania w miesiącu marcu 2009 r. Zakończenie pierwszych projektów przewidziane jest dopiero na 2010 rok.

Podobnie w Działaniu 1.5 osiągnięcie zamierzonych wskaźników może przesunąć się w czasie, gdyż projekty w ramach tego działania realizowane są średnio przez okres 2 lat. Natomiast w ramach Działania 1.6 wskaźnik powinien zostać osiągnięty na zakładanym poziomie w roku 2010 ponieważ większość projektów zakończona zostanie w 2010 roku.

Analizując wskaźnik produktu *Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP* w Działaniu 1.2 RPO WL na lata 2007-2013 zakładano osiągnięcie w/w wskaźnika na koniec 2010 r. na poziomie 240 projektów. W roku 2009 możliwym było osiągnięcie go na poziomie 18 projektów. W *przedsiębiorstwach innowacyjnych* docelowo powinien osiągnąć on w 2010 r. wartość 75, a w 2009 r. wyniósł – 18. Zrealizowanie założeń RPO WL na lata 2007-2013 jest możliwe z uwagi na podpisane umowy do 2009 r. - 133 oraz planowane podpisanie kolejnych 140 umów w 2010 r. Dla Działania 1.3 wskaźnik *Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP - w tym m.in.: w przedsiębiorstwach innowacyjnych*, RPO WL na lata 2007-2013 w 2010 r. docelowo zakłada osiągnięcie wskaźnika na poziomie 240. W 2009 r. osiągnięto poziom 45, a wskaźnik będzie możliwy do osiągnięcia z uwagi na podpisane już umowy oraz te, które będą podpisane w 2010 r., co łącznie da liczbę około

250. Realizacja wskaźnika w Działaniu 1.4 *Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP związanych z inwestycjami ochrony środowiska*, przy założeniu docelowym na poziomie 58 jest zagrożona. Jak wspomniano wcześniej jest to spowodowane tym, że w 2009 roku zostały podpisane pierwsze umowy z konkursu ogłoszonego dla tego Działania w miesiącu marcu 2009 r. Zakończenie pierwszych projektów przewidziane jest na 2010 rok, dlatego osiągnięcie wskaźnika przesunie się w czasie. Rozpatrując wskaźnik *Liczba projektów z zakresu turystyki* w Działaniu 1.5 docelowo zaplanowano realizację na poziomie 38. W 2009 r. osiągnięty został on na poziomie 1, co wskazuje, że realizacja tego wskaźnika przesunie się w czasie. Wskaźnik *Liczba projektów doradczych dla MŚP* w Działaniu 1.7 jest realizowany w sposób prawidłowy. W 2009 r. zrealizowany został na poziomie 12, a planowana wartość do osiągnięcia w 2010 r. na poziomie 50 może przesunąć się w czasie.

Osiągnięcie Celu I Osi Priorytetowej realizowane jest również poprzez wskaźnik rezultatu, tj. *Liczbę przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje/nowe produkty w wyniku bezpośredniego wsparcia*. Z powyższego wsparcia skorzystało 67 przedsiębiorstw. Analizując ten wskaźnik rezultatu daje się zauważyć prawidłową tendencję wzrostową.

W Działaniu 1.1 realizację tego wskaźnika zakładano w 2010 r. na poziomie 19, natomiast w 2009 r. został on uzyskany na poziomie 18, co pozwala z dużą pewnością stwierdzić że plan zostanie wykonany w 100% a może nawet zakładany poziom wskaźnika zostanie przekroczony o 3 szt., co przyspieszy realizację celu.

Wskaźnik rezultatu w Działaniu 1.2 wyniósł 15 i w stosunku do zaplanowanego na 2010 r. – 56, zostanie osiągnięty pod warunkiem prawidłowej realizacji projektów przez Beneficjentów.

Wskaźnik dla Działania 1.3 realizowany jest w sposób prawidłowy i na koniec 2009 r. wyniósł 34. Zakładana do osiągnięcia w 2010 roku wielkość na poziomie 75 jest możliwa do osiągnięcia prawie w 100%; szacowana realizacja na 2010 r. wynosi 32 więc wskaźnik będzie wynosił 66. Można to stwierdzić na podstawie analizy procesu realizacji projektów w małych i średnich przedsiębiorstwach, który przebiega w sposób wcześniej zaplanowany. Ogólnie można powiedzieć, że wdrażanie I Osi priorytetowej odbywa się w sposób zgodny z założeniami, co ma przełożenie na realizację celów Programu.

Analizując zakończone projekty w ramach I Osi Priorytetowej osiągnięty został wskaźnik *Liczba nowych miejsc pracy* w wysokości 294 i kształtował się on następująco na poszczególnych *Działaniach*: w Działaniu 1.1 - 38, w Działaniu 1.2 - 33, w Działaniu 1.3 - 219, a w Działaniu 1.5 - 4. Wysokość osiągniętego wskaźnika w ramach I Osi Priorytetowej w stosunku do zaplanowanego wynosi 16,57%. Osiągnięcie zamierzonego celu jest możliwe do osiągnięcia, ponieważ w ramach obecnie podpisanych, jak również planowanych do podpisania w 2010 r. umów zamierzone jest stworzenie 1813 nowych miejsc pracy. W ramach Działania 1.1 planuje się osiągnięcie wskaźnika na poziomie 315, w Działaniu 1.2 - wskaźnik na poziomie 313, w Działaniu 1.3 - wskaźnik na poziomie 980, w Działaniu 1.4 - wskaźnik na poziomie 8, a w Działaniu 1.5 - na poziomie 198. Wskaźnik *Liczba nowych miejsc pracy* nie został wprowadzony do systemu KSI z uwagi na fakt, iż w pierwszych konkursach ogłaszanych przez IP II wspomniany wskaźnik rezultatu był zdefiniowany odmiennie niż wskaźnik kluczowy (w KSI) i oznaczony jako wskaźnik LSI. Następnie wpisywany był do wewnętrznego systemu informatycznego IP II. Wskaźniki produktu i rezultatu I i II Osi zostały bardzo dokładnie przypisane do wskaźników kluczowych KSI (pomimo braku definicji wskaźników kluczowych KSI) i wpisywane do krajowego systemu informatycznego. Brakujące wartości wskaźnika *Liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy* (EPC) zostały w wielu przypadkach

wpisywane przez LAW P do KSI ze znacznym opóźnieniem z uwagi na nadmiar pracy pracowników. Jednocześnie IP II informuje, iż brakujące wskaźniki zostaną sukcesywnie wprowadzone do końca czerwca 2010 roku.

Na podstawie podpisanych do tej pory umów można spodziewać się osiągnięcia około 60% zamierzonych celów w odniesieniu do wskaźnika *Liczba miejsc noclegowych powstałych w wyniku realizacji projektu*. W/w wskaźnik realizowany jest w Działaniu 1.5 – zaplanowano na 2010 r. osiągnięcie go na poziomie 350, natomiast w wyniku analizy umów planowane jest utworzenie 197 nowych miejsc noclegowych.

W celu poprawy realizowania działań w ramach I Osi Priorytetowej IP II organizowała konferencje, spotkania na które zapraszani byli przedsiębiorcy. Spotkania miały na celu ułatwienie dostępu do informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia ze środków Unii Europejskiej. Przed każdym naborem organizowane są szkolenia dla potencjalnych Beneficjentów ułatwiające dostęp do informacji, a w przypadku dużego zainteresowania organizowane są dodatkowe terminy szkoleń. Potencjalni Beneficjenci mają również dostęp, za pośrednictwem aktualnej strony internetowej, do szczegółowych i wyczerpujących podręczników (Wytyczne dla Wnioskodawców).

W ramach I Osi Priorytetowej do końca 2009 r. zakontraktowano **85 223 330,93 EUR** (351 537 717,77 PLN), co stanowi 29,84% całej alokacji przeznaczonej na realizację I Osi w ramach RPO WL. Wysoką kontraktacją wyróżnia się również Działanie 1.3 gdzie zakontraktowano **31 425 861,65 EUR** (129 628 536,75 PLN). Powyższe wartości realizują założenia na lata 2007-2009, natomiast w 2009 r. wypłacono 100% środków przewidzianych na 2007 oraz 52,40% na 2008 rok. Jednocześnie na uwagę zasługuje fakt, iż w ramach kolejnego konkursu dla Działania 1.3 wpłynęły wnioski, których wartość dofinansowania ogółem przekracza pozostałą do końca okresu programowania część alokacji. Zatem nie ma żadnego zagrożenia, że przeznaczone na I Oś środki nie zostaną wykorzystane.

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż do końca 2009 r. w ramach I Osi Priorytetowej najwięcej umów zostało podpisanych w dziale gospodarki 22 – *Inne nie wymienione usługi*, bo aż 202, na łączną kwotę dofinansowania **23 913 814,47 EUR** (98 642 093,33 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – **20 326 742,21 EUR** (83 845 778,93 PLN), tak więc można stwierdzić, iż sektor usług rozwija się na Lubelszczyźnie prężnie. Innym działem, który otrzymał duże wsparcie jest dział 19 – *Działalność w zakresie ochrony zdrowia*, dotacje otrzymało 90 Beneficjentów na łączną kwotę dofinansowania **6 887 963,84 EUR** (28 412 162,07 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – **5 854 769,19 EUR** (24 150 337,43 PLN). Na uwagę zasługuje również fakt, iż w ramach działu gospodarki 12 – *Budownictwo* podpisano umowy o dofinansowanie na łączną kwotę **12 180 726,03 EUR** (50 244 276,84 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – **10 353 617,07 EUR** (42 707 635,25 PLN), dofinansowaniem objęto 71 przedsiębiorstw. Również dział gospodarki 06 – *Nieokreślony przemysł wytwórczy* oraz 14 – *Hotele i restauracje* rozwijają się dynamicznie, sektor wytwórczy podpisał umowy na poziomie **13 903 544,28 EUR** (57 350 729,82 PLN), a hotelarstwo na kwotę dofinansowania **21 541 257,70 EUR** (88 855 533,90 PLN). Natomiast jeśli chodzi o obszary lokalizacji inwestycji na jakie zostało skierowane dofinansowanie, to w ramach opisywanej Osi znacznie został wsparty obszar miejski, bo 424 projekty, natomiast na obszarze wiejskim wsparto 124 projekty, co stanowi 29,45% w stosunku do całego dofinansowania. Udzielane wsparcie w ramach I Osi Priorytetowej przyczyni się do osiągnięcia celu głównego, czyli do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie lubelskim.

Środki przewidziane w RPO w roku 2007 zgodnie z podpisanymi umowami zostaną wypłacone do końca 2010 r. zgodnie z *zasadą n+3*.

W ramach wdrożenia I Osi Priorytetowej zachowywana jest zasada równości szans. Beneficjenci tej osi, których projekty zostały wybrane do dofinansowania deklarują, iż podczas realizacji projektów będzie przestrzegana zasada równości szans.

Jednym z przykładów przestrzegania zasady równości szans jest projekt pn. *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa poprzez zakup innowacyjnych urządzeń stomatologicznych oraz wartości niematerialnych i prawnych* realizowany w ramach Działania 1.1 - wniosek nr 151/09 przedsiębiorstwa Praktyka Stomatologiczna Pietras Grzegorz. Projekt ma pozytywny wpływ na politykę równych szans. Należy podkreślić, że przedsiębiorstwo w żaden sposób nie będzie preferować kobiet lub mężczyzn przy zatrudnianiu pracowników na nowo utworzone stanowiska pracy. We wszystkich działaniach związanych z zatrudnieniem nowych pracowników przedsiębiorstwo kieruje się zasadą zniesienia nierówności oraz wspierania równości mężczyzn i kobiet w dostępie do zatrudnienia. Podczas tworzenia nowych miejsc pracy przedsiębiorstwo będzie się kierować następującymi priorytetami dotyczącymi zatrudnienia kobiet i mężczyzn:

- równej płacy;
- równego wynagradzania za pracę o równej wartości;
- równego dostępu do zatrudnienia;
- równego dostępu do kształcenia;
- równego przyznawania awansu, nagród pracowniczych;
- równych warunków zatrudnienia.

Realizacja Projektu przewiduje zatrudnienie nowych osób, którym niezależnie od:

- płci;
- orientacji seksualnej;
- rasy lub pochodzenia etnicznego;
- religii;
- światopoglądu;
- niepełnosprawności;
- wieku;

zostaną zaoferowane takie same: możliwości, świadczenia, stanowiska, przywileje.

W przedsiębiorstwie nie istnieją obecnie bariery związane z polityką równych szans. Obiekt w którym zostanie zrealizowany projekt jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zakupione w ramach projektu urządzenia są dostosowane do obsługi pacjentów niepełnosprawnych.

Ponadto I Oś Priorytetowa wpisuje się w obszary wsparcia Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej (w ramach Osi na kategorii lizbońskiej przeznaczona jest kwota **219 612 364 EUR** (905 879 040,26 PLN) co stanowi 90,48% alokacji przeznaczonej na I Oś Priorytetową oraz stanowi 19% całkowitej alokacji na Program).

W ramach I Osi Priorytetowej wsparcie otrzyma dwanaście lizbońskich kategorii interwencji:

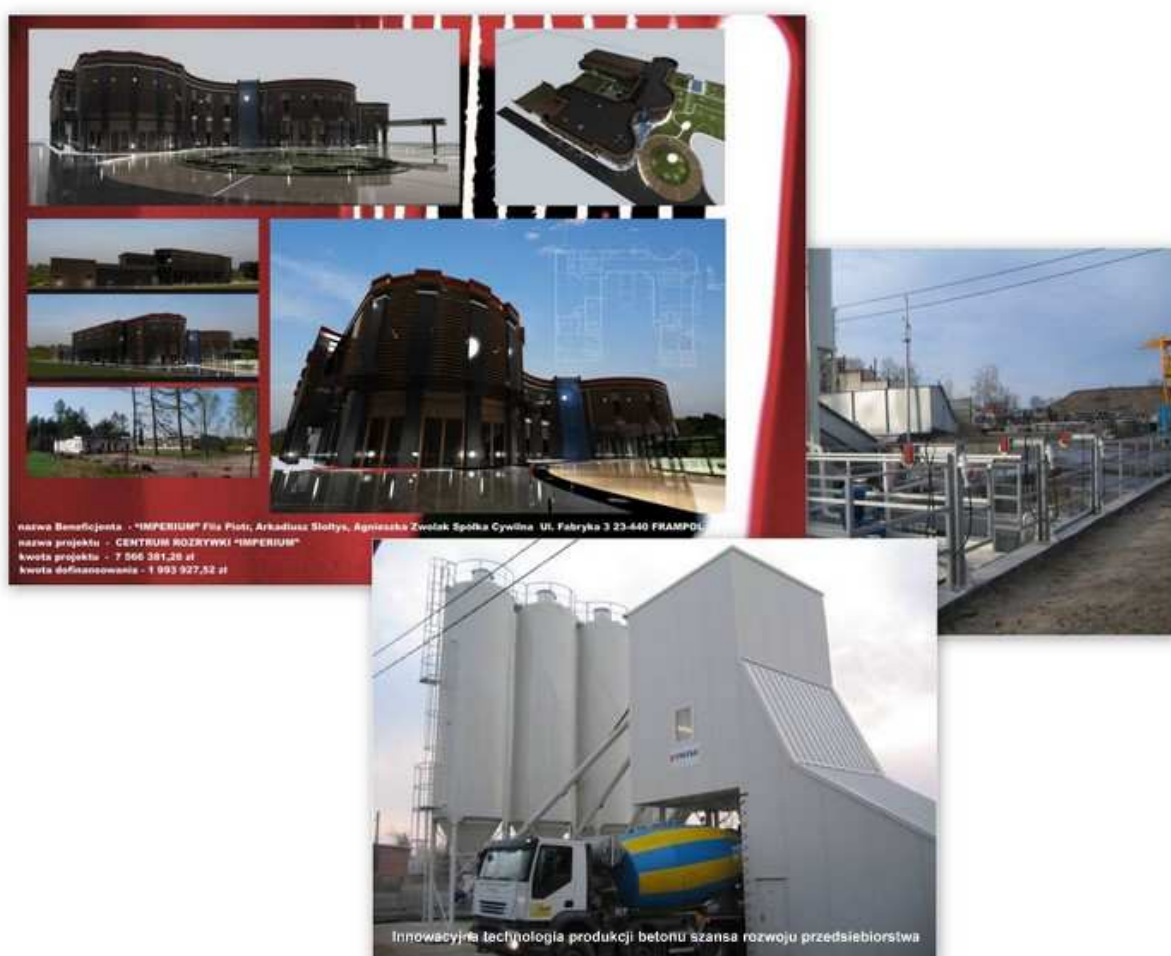
- 3 - Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi- wartość dofinansowania z EFRR **10 051,88 EUR** (41 463,00 PLN) co stanowi 0,005% wkładu na Strategię Lizbońską na ramach I Osi,
- 4 - Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP- wartość dofinansowania z EFRR **340 010,46 EUR** (1 402 509,15 PLN) co stanowi 0,15% wkładu na Strategię Lizbońską na ramach I Osi,
- 5 - Usługi w zakresie zawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw- wartość dofinansowania z EFRR **116 299,30 EUR** (479 722,98 PLN) co stanowi 0,05% wkładu na Strategię Lizbońską na ramach I Osi,
- 6 - Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska- wartość dofinansowania z EFRR **24 784 934,54 EUR** (102 235 376,48 PLN) co stanowi 0,35% wkładu na Strategię Lizbońską na ramach I Osi,
- 7 - Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji- wartość dofinansowania z EFRR **24 784 934,54 EUR** (102 235 376,48 PLN) co stanowi 11,29% wkładu na Strategię Lizbońską na ramach I Osi,
- 8 - Inne inwestycje w przedsiębiorstwa- wartość dofinansowania z EFRR **32 469 944,52 EUR** (133 935 274,15 PLN) co stanowi 14,79% wkładu na Strategię Lizbońską na ramach I Osi,
- 9 - Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji przedsiębiorczości w MŚP- nie podpisano żadnych umów w ramach tej kategorii interwencji,
- 39 - Energia odnawialna: wiatrowa- nie podpisano żadnych umów w ramach tej kategorii interwencji,
- 40 - Energia odnawialna: słoneczna- nie podpisano żadnych umów w ramach tej kategorii interwencji,
- 41 - Energia odnawialna: biomasa- nie podpisano żadnych umów w ramach tej kategorii interwencji,
- 42 - Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe- nie podpisano żadnych umów w ramach tej kategorii interwencji,
- 43 - Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią - wartość dofinansowania z EFRR **546 214,27 EUR** (2 253 079,24 PLN) co stanowi 0,25% wkładu na Strategię Lizbońską na ramach I Osi.

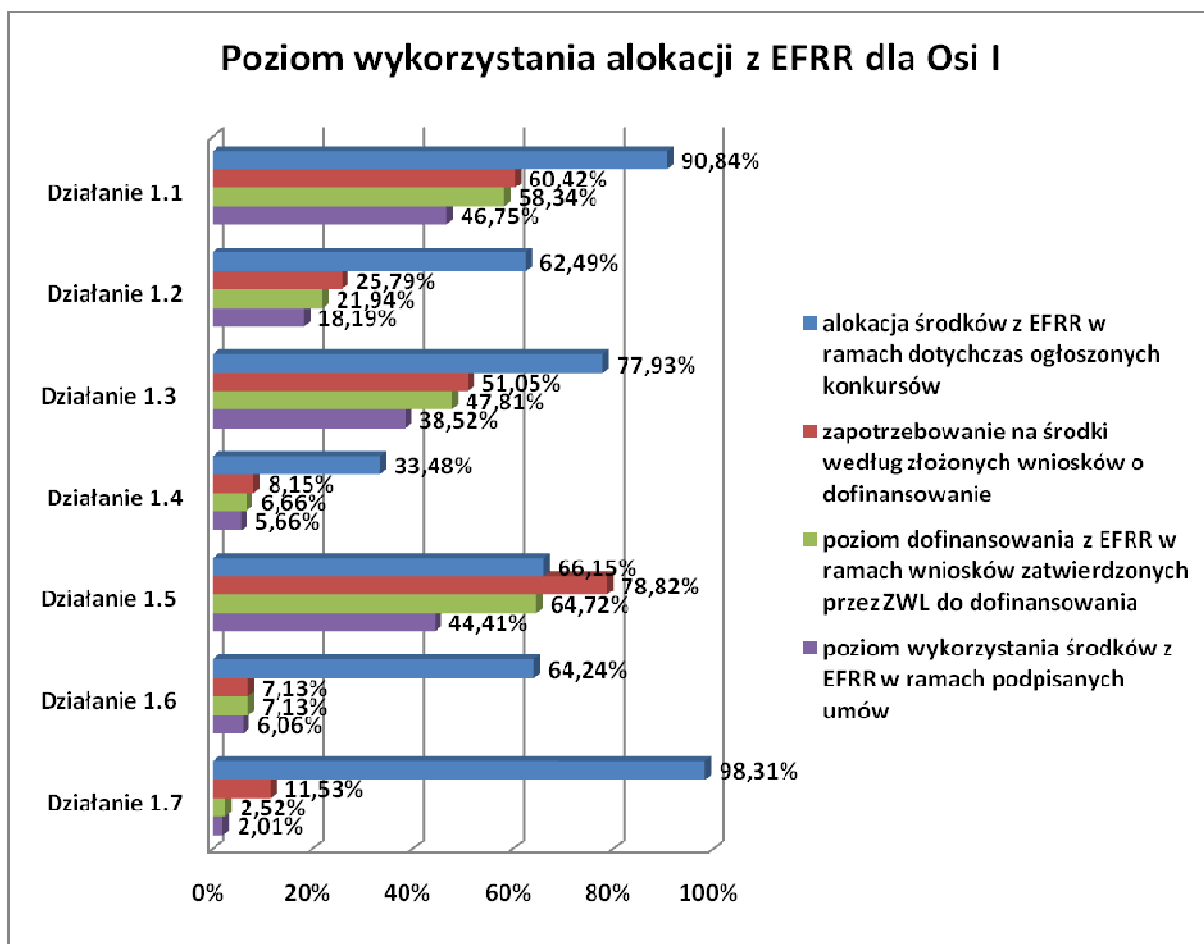
W ramach I Osi Priorytetowej do końca 2009 r. zostało zakontraktowane w ramach Strategii Lizbońskiej do środków przeznaczonych na to Oś wynosi 37,81%.

Cel główny RPO WL - *podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu* - będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów

odnowionej Strategii Lizbońskiej - wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy oraz zgodny jest z celem KPR, który zakłada *stworzenie w Polsce najlepszych w Europie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom*. Spójność pomiędzy RPO WL a KPR zachodzi nie tylko na poziomie celów głównych, ale również na poziomie celów szczegółowych RPO WL i priorytetów KPR. Cel szczegółowy nr 1- *Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności* wpisuje się w Priorytet 2 –*Innowacyjna Gospodarka KPR* , tym samym w Oś Priorytetową I.

W ramach I Osi Priorytetowej nie przewiduje się stosowania *cross – financingu*.

3.1.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Istotnymi problemami związanymi z opóźnieniem realizacji zamierzonych celów w ramach I Osi Priorytetowej, a co się z tym wiąże wypłaty środków Beneficjentom były pojawiające się nagminnie błędy oraz poprawki we wnioskach o płatność składanych przez Beneficjentów. W wielu przypadkach poprawki składane były wielokrotnie. Ponadto problemami utrudniającymi proces weryfikacji wniosków o płatność były rozbieżności w dokumentacji dołączanej do wniosków (terminy rozpoczęcia i zakończenia realizacji inwestycji, zakres rzeczowy ofert nie odzwierciedlały faktycznie dokonanych zakupów), błędnie opisywane dokumenty finansowe, błędna dokumentacja lub jej brak związana z pozwoleniami, certyfikatami, błędne wypełniane wnioski o płatność czy też opóźnienia w składaniu poprawianych wniosków o płatność przez Beneficjentów. Taka sytuacja znacznie spowolniła proces wypłaty środków.

IP II zamierza w 2010 r. wprowadzić następujące instrumenty usprawniające proces finansowania oraz środki dyscyplinujące Beneficjentów tak, by usprawnić wypłatę refundacji i zapobiec powstałym zatorom w płatnościach:

- szkolenia dla Beneficjentów w ramach rozliczania i kontroli projektów,
- uproszczenia dokumentów rozliczeniowych (zmniejszenie ilości załączników składanych do wniosku o płatność – zastąpienie części dokumentów oświadczeniami – Oświadczenie o kwalifikowalność VAT, Oświadczenie o uzyskanej pomocy

publicznej, Oświadczenie dotyczące wypełniania obowiązków promocji projektu, Oświadczenie dotyczące posiadania atestów, świadectw homologacji, certyfikatów zgodności lub jakości, lub innych dokumentów potwierdzających dopuszczenie maszyn i urządzeń do używania),

- konsekwentne egzekwowanie zapisów zawartych w umowie o dofinansowanie dotyczących terminów rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu,
- skrócenie czasu weryfikacji wniosków o płatność poprzez wprowadzenie zasady max. 2 poprawek,
- wprowadzenie możliwości indywidualnego pracowania z Beneficjentami,
- zwiększenie liczby etatów w Oddziale Realizacji Projektów w IP II.

Ponadto w celu poprawy realizacji programu wprowadzone zostały uproszczenia w dokumentacji aplikacyjnej, w tym Biznes Planu, skrócono do minimum listę załączników, a ponadto przesunięto obowiązek składania części z nich na etap podpisywania umowy o dofinansowanie. Dodatkowo zastąpiono niektóre załączniki oświadczeniami.

3.2 OŚ PRIORYTETOWA II

Głównym celem II Osi Priorytetowej jest **Stworzenie przyjaznego otoczenia dla prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze województwa lubelskiego**. Na realizację tego celu przeznaczono **75 130 546 EUR** (309 905 989,19 PLN), co stanowi 6,5% środków wspólnotowych przyznanych dla RPO WL.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez wdrażanie następujących działań oraz poddziałań:

- 2.1 Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw - celem działania jest ułatwienie dostępu przedsiębiorstwom do zewnętrznych źródeł finansowania (46,15% alokacji na Oś),
  - 2.1.1 Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych- (28,93% alokacji na Oś)
  - 2.1.2 Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych- (17,22% alokacji na Oś)
- 2.2 Regionalna infrastruktura B+R - celem działania jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych uczelni i jednostek naukowych poprzez wsparcie dla rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej; (20,00% alokacji na Oś),
- 2.3 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy - celem działania jest wsparcie jakości funkcjonowania oraz infrastruktury instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy;(23,08% alokacji na Oś),
- 2.4 Marketing gospodarczy - celem działania jest promocję gospodarczą przedsiębiorstw Województwa Lubelskiego, w tym ułatwienie nawiązania kontaktów i współpracy z innymi podmiotami; (10,77% alokacji na Oś).

Cel *Osi Priorytetowej II* osiągany jest poprzez:

- ułatwienie dostępu przedsiębiorstwom do zewnętrznych źródeł finansowania;
- zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych uczelni i jednostek naukowych poprzez wsparcie dla rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej;
- wsparcie jakości funkcjonowania oraz infrastruktury instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy;
- promocję gospodarczą przedsiębiorstw Województwa Lubelskiego, w tym ułatwienie nawiązania kontaktów i współpracy z innymi podmiotami.

Wsparcie inwestycji związanych bezpośrednio z rozszerzeniem zakresu i poprawą jakości funkcjonowania instytucji okołobiznesowych oraz podnoszeniem jakości funkcjonowania sfery badawczo-rozwojowej ułatwi prowadzenie działalności gospodarczej na obszarze województwa lubelskiego. Dzięki działaniom możliwym do realizacji w II Osi Priorytetowej przedsiębiorstwa staną się bardziej innowacyjne i konkurencyjne. W wyniku udzielonego wsparcia instytucjom otoczenia biznesu zwiększy się dostęp do usług finansowych, co umożliwi wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw.

W ramach II Osi Priorytetowej dotacje przyznawane są w trybie konkursowym na projekty z zakresu m.in.:

- tworzenia nowych i dokapitalizowanie istniejących regionalnych i lokalnych funduszy pożyczkowych, wyodrębnionych prawnie i księgowo,
- tworzenia nowych regionalnych i lokalnych funduszy poręczeń kredytowych, wyodrębnionych prawnie i księgowo,
- organizacji kampanii promocyjnych mających na celu stworzenie i promocję marki regionu oraz marek lokalnych i promocję województwa w kraju i za granicą.

Wśród Beneficjentów II Osi Priorytetowej znajdują się:

- instytucje otoczenia biznesu,
- szkoły wyższe oraz jednostki naukowe działające w partnerstwie,
- inicjatywy klastrowe,
- klastry,
- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- organizacje pozarządowe.

W ramach II Osi Priorytetowej, w należycie uzasadnionych przypadkach realizacji projektów lub części projektów, dopuszcza się możliwość finansowania działań, które należą do obszaru interwencji EFS, w zakresie nie większym niż 10% kosztów kwalifikowanych projektu.

3.2.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

W ramach II Osi Priorytetowej w 2009 r. zawarto 13 umów na łączną kwotę **41 871 812,17 EUR** (172 717 038,01 PLN), w tym środki z EFRR **34 592 949,85 EUR** (142 692 458,84 PLN), co stanowi 46,04 realizacji zobowiązań na lata 2007-2013 dla II Osi Priorytetowej. Biorąc pod uwagę wartość podpisanych umów w roku sprawozdawczym IP II podpisała 97,60% w stosunku do wartości wszystkich umów podpisanych od początku programu w ramach tej Osi. Kwota wydatków uznanych do refundacji od początku programu w ramach II Osi wyniosła **24 479 038,74 EUR** (100 973 586,91 PLN), w tym dofinansowanie EFRR **24 131 920,56 EUR** (99 541 759,13 PLN), co stanowi 32,12% w stosunku do alokacji przeznaczonych na RPO WL na lata 2007-2013, z czego rozliczono i wypłacono 14 wniosków o płatność na kwotę dofinansowania **6 381 290,43 EUR** (26 322 184,91 PLN).

Natomiast kwota wypłacona w ramach II Osi Priorytetowej w odniesieniu do alokacji przeznaczonych na II Oś, wynosi 8,49% w wysokości **6 381 290,43 EUR** (26 322 184,91 PLN) w tym dofinansowanie EFRR – **6 379 635,17 EUR** (26 315 357,13 PLN).

Środki zostały wypłacone od początku uruchomienia programu dla następujących działań:

- w Działaniu 2.1.1 wypłacono **6 183 068,16 EUR** (25 504 537,85 PLN), w tym dofinansowanie z EFRR - **6 183 068,16 EUR** (25 504 537,85 PLN),
- w Działaniu 2.4 A wypłacono **11 035,06 EUR** (45 518,50 PLN) w tym dofinansowanie z EFRR **4 689,90 EUR** (19 345,36 PLN),
- w Działaniu 2.4 B wypłacono **187 187,22 EUR** (772 128,56 PLN) w tym dofinansowanie z EFRR **187 187,22 EUR** (772 128,56 PLN).

W ramach *Działania 2.1.1* w 2009 r. podpisano 4 umowy o dofinansowanie – na kwotę **21 941 025,93 EUR** (90 504 537,85 PLN), tym samym wykorzystana została cała alokacja przewidziana dla tego Działania w całym okresie programowania.

W ramach *Działania 2.1.2* w 2009 r. podpisano 2 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę **12 610 195,65 EUR** (52 015 796,07 PLN), alokacja przewidziana dla tego Działania została wykonana w 82,85%.

W ramach *Działania 2.4 A* w 2009 r. podpisano 7 umów o dofinansowanie na łączną kwotę **49 092,08 EUR** (202 499,95 PLN) alokacja przewidziana dla tego Działania 2.4 została wykonana w 0,61%.

W ramach *Działania 2.4 B* narastająco podpisano 6 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania **859 628,91 EUR** (3 545 883,28 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – **859 628,91 EUR** (3 545 883,28 PLN), z czego wszystkie zostały podpisane w 2008 r., alokacja przewidziana dla tego Działania 2.4 została wykonana w 10,62%.

W 6 projektach kwota dofinansowania kształtowała się w granicach od 6 milionów PLN do 65 milionów PLN, dotyczy to w szczególności Działań 2.1.1 oraz 2.1.2 są to *Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw*. Największą kwotę dofinansowania uzyskała Lubelska Fundacja Rozwoju na projekt „Wzmocnienie kapitałowe Regionalnego Funduszu Pożyczkowego Lubelskiej Fundacji Rozwoju” w wysokości **15 757957,77 EUR** (65 000 000,00 PLN) w Działaniu 2.1.1. Pozostałe projekty dotyczyły działań mających na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP.

Postęp fizyczny II Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.2.

• Analiza jakościowa

Realizacja Osi Priorytetowej II przyczynia się do osiągnięcia celu szczegółowego RPO, jakim jest *„Zwiększenie konkurencyjności regionu przez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności”*. Uzyskane wartości wskaźników przedstawione w Tabeli Postęp fizyczny II Osi Priorytetowej oparte są na danych dotyczących operacji zakończonych tzn. takich dla których zatwierdzono wniosek o płatność końcową.

Wskaźniki osiągnięcia Celu II Osi Priorytetowej, są realizowane w sposób prawidłowy zgodnie z założeniami RPO WL oraz podpisanymi umowami o dofinansowanie. Zarówno wskaźniki rezultatu jak i produktu pozostają praktycznie w niezmiennych wartościach do roku 2008, ponieważ nie została zakończona realizacja projektów w ramach działań w 2009 r.. W ramach II Osi Priorytetowej osiągnięcie wskaźników będzie możliwe po rozstrzygnięciu konkursu przede wszystkim dla Działania 2.2 Regionalna infrastruktura B+R i Działania 2.3 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu transferu wiedzy, które zostaną ogłoszone w pierwszej połowie 2010 roku. W przypadku

krótkiego terminu realizacji projektów jest szansa na osiągnięcie wskaźników w założonym czasie i terminach. Obecnie jedynie w Działaniu 2.4 schemat A - Marketing gospodarczy został osiągnięty wskaźnik produktu: *Liczba kampanii, imprez promujących region*, który kształtuje się na poziomie 2, natomiast przewidziana realizacja tego wskaźnika na 2010 roku wynosi 15, co pokazuje, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe po rozstrzygnięciu kolejnego konkursu i realizowanie projektów zgodnie z podpisanymi umowami.

Wskaźniki rezultatu w Poddziałaniach 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* oraz 2.1.2 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych* pozostają na poziomie wartości zerowych z tego względu, że osiągnięcie wspomnianych wskaźników będzie możliwe dopiero po zakończeniu realizacji projektów, a są to projekty długoterminowe z terminem realizacji do 2015 roku.

W celu usprawnienia realizowania działań w ramach II Osi Priorytetowej IP II organizowała konferencje, spotkania na które zapraszani byli przedsiębiorcy. Spotkania miały na celu ułatwienie dostępu do informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia ze środków Unii Europejskiej. Przed każdym naborem organizowane są szkolenia dla potencjalnych Beneficjentów ułatwiające dostęp do informacji, a w przypadku dużego zainteresowania organizowane są dodatkowe terminy szkoleń. Potencjalni Beneficjenci mają również dostęp, za pośrednictwem aktualnej strony internetowej, do szczegółowych i wyczerpujących podręczników (Wytyczne dla Wnioskodawców).

Z analizy podpisanych umów, iż w 2009 r. w ramach II Osi Priorytetowej najwięcej umów zostało podpisanych w dziale gospodarki 15 – *Pośrednictwo finansowe*, bo 6, na łączną kwotę dofinansowania 34 485 765,44 EUR (142 250 333,90 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – 34 485 765,44 EUR (142 250 333,90 PLN). Inne działy, które otrzymał wsparcie to: 06 – *Nieokreślony przemysł wytwórczy*, podpisano 5 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 41 067,14 EUR (169 397,86 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – 34 907 07 EUR (143 988,16 PLN) oraz 17 – *Administracja publiczna* podpisano 5 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 629 875,76 EUR (2 598 174,54 PLN), w tym dofinansowanie EFRR – 629 875,76 EUR (2 598 174,54 PLN). Natomiast jeśli chodzi o obszary lokalizacji wybranych projektów to w ramach opisywanej Osi znacznie został wsparty *obszar miejski*, bo 18 projektów, natomiast na *obszarze wiejskim* wsparto 4 projekty, co stanowi 22,22% w stosunku do całego dofinansowania.

Zasada równości szans jest również przestrzegana w projektach wybranych do realizacji w ramach II Osi Priorytetowej, np. projekt pt.: „Wzmocnienie konkurencyjności firmy Emergency Medical System Poland Robert Pałka poprzez udział w III Międzynarodowym Kongresie Polskiego Towarzystwa Medycyny Ratunkowej”, realizowany przez firmę Emergency Medical System Poland Robert Pałka w ramach Poddziałania 2.4A.

Projekt ten będzie miał pozytywny wpływ na politykę równych szans – do zabudowy stoiska nie zostaną zastosowane żadne elementy konstrukcyjne ani bariery, uniemożliwiające czy utrudniające dostęp do niego osobom niepełnosprawnym. Ponadto zastosowanie przekazu multimedialnego, zawierającego dźwięk, obraz oraz możliwość manualnego zapoznawania się z prezentowaną ofertą czy przekazywanymi podczas organizowanych kursów umiejętnościami dzięki użyciu fantomów oraz wybranego sprzętu z oferty firmy gwarantują dostęp do informacji również osobom z upośledzeniem wzroku czy słuchu, bez względu na płeć.

Uwzględniając zapisy art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 1083/2006 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy

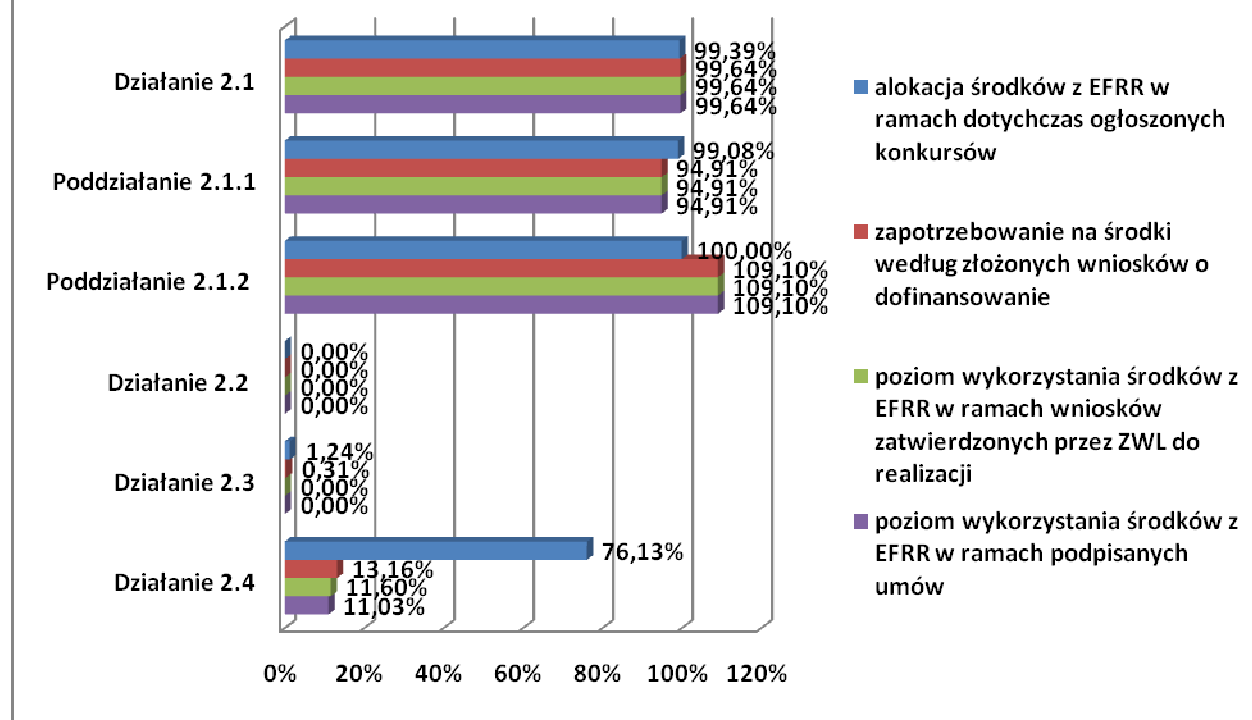
i zatrudnienie, a także Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 (KPR) na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej (w ramach Osi na kategorii lizbońskiej przeznaczona jest kwota **75 130 546 EUR** (309 905 989,20 PLN) co stanowi 100% alokacji przeznaczonej na II Oś Priorytetową oraz stanowi 6,50% całkowitej alokacji na Program). Realizacja II Osi Priorytetowej będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów odnowionej Strategii Lizbońskiej - wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy oraz wpisuje się w obszary wsparcia KPR, który zakłada stworzenie w Polsce najlepszych w Europie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom. Wsparcie udzielane projektom realizowanym w ramach II Osi Priorytetowej jest zgodne z zapisami Strategii Lizbońskiej, poprzez umieszczenie wśród typów interwencji czterech kategorii lizbońskich:

- 2- Infrastruktura B+RT oraz specjalistyczne ośrodki kompensacji technologicznych - nie podpisano żadnych umów w ramach tej kategorii interwencji,
- 3-Transfer technologii i udoskonalenie sieci współpracy między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi- nie podpisano żadnych umów w ramach tej kategorii interwencji,
- 5-Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw -wartość dofinansowania z EFRR **34 561 523,42 EUR** (142 562 827,96 PLN) co stanowi 46% wkładu na Strategie Lizbońską na ramach II Osi,
- 9-Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP- wartość dofinansowania z EFRR **881 997,26 EUR** (3 638 150,50PLN) co stanowi 1,17% wkładu na Strategie Lizbońską na ramach II Osi,

W ramach II Osi Priorytetowej nie przewiduje się stosowania cross – finansingu.

Poziom wykorzystania alokacji z EFRR dla Osi II

3.2.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

W trakcie wdrażania II Osi Priorytetowej RPO WL w 2009 r. IP II napotkała kilka istotnych problemów, które miały wpływ na opóźnienie realizacji zamierzonych celów.

Najistotniejszym problemem zakłócającym realizację zadań z zakresu II Osi Priorytetowej był brak niezbędnych aktów prawnych regulujących zasady występowania pomocy publicznej. I tak, w związku z wejściem w życie w trakcie trwania konkursu dla Działania 2.3 rozporządzenia MRR w sprawie udzielania pomocy na wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach RPO (Dz. U. z 2009 r., nr 85, poz.719) powstała sytuacja, w której dofinansowanie mające zostać przyznane wnioskodawcom Działania 2.3 (schemat B) wypełniałoby znamiona pomocy publicznej. Powyższy stan faktyczny skutkowało brakiem możliwości podpisania umów o dofinansowanie z Beneficjentami, z uwagi na niezgodność takiego postępowania z obowiązującymi przepisami prawa. Udzielenie dofinansowania zainteresowanym podmiotom w tamtej sytuacji skutkowałoby koniecznością zwrotu pozyskanych środków w kwocie powiększonej o odsetki ustalone jak dla zaległości podatkowych.

Ponadto ważnym problemem był brak odpowiednich rozporządzeń umożliwiających ogłoszenie konkursów dla instrumentów inżynierii finansowej. Jednak po otrzymaniu w lutym 2009 r. projektów rozporządzeń MRR można było przygotować dokumenty i ogłosić konkursy. W związku z powyższym konkurs został unieważniony.

W celu poprawy realizacji wdrażania I i II Osi priorytetowej RPO WL, IP II prowadzi aktualną stronę internetową, zawierającą najnowsze informacje na temat zasad Naboru projektów, Harmonogramów naboru i wyników oceny wniosków. Dla potencjalnych

wnioskodawców przygotowane są *Wytyczne dla Wnioskodawców*, które w sposób kompleksowy i wyczerpujący przedstawiają procedurę aplikacyjną, etap realizacji oraz kontroli projektów realizowanych w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL - wszystkie niezbędne dokumenty znajdują się na stronie internetowej.

Przyczyną opóźnień w przekazywaniu środków Beneficjentom w ramach II Osi Priorytetowej były pojawiające się poprawki we wnioskach o płatność składanych przez Beneficjentów. W wielu przypadkach poprawki składane były wielokrotnie. Poza tym na płynność w systemie finansowania miały wpływ opóźnienia w składaniu poprawnych wniosków o płatność przez Beneficjentów, błędnie opisywane dokumenty finansowe, brak pozwoleń certyfikatów oraz rozbieżności w dokumentacji dołączonej do wniosku o płatność (terminy rozpoczęcia i zakończenia realizacji inwestycji, zakres rzeczowy ofert nie odzwierciedla faktycznie dokonanych zakupów). Taka sytuacja znacznie spowolniła proces wypłaty środków.

Aby zagwarantować terminowość płatności na rzecz Beneficjentów IP II zamierza ograniczyć ilość poprawek i wprowadzić mechanizm umożliwiający czasowe wyłączenie z wniosków o płatność wydatków, które wymagają dodatkowej dokumentacji lub wyjaśnień i przedstawienia ich do rozliczenia w kolejnym wniosku o płatność. Zdyscyplinuje to Beneficjentów do składania poprawnych wniosków o płatność. W celu poprawy sytuacji IP II planuje również zorganizować cykl szkoleń dla Beneficjentów w ramach rozliczania i kontroli projektów, uprościć dokumenty rozliczeniowe - zmniejszyć ilości załączników składanych do wniosku o płatność, a także zwiększyć zatrudnienie w Oddziale Realizacji Projektów w IP II.

3.3 OŚ PRIORYTETOWA III

Głównym celem III Osi Priorytetowej jest **Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez wsparcie dla obszarów rewitalizowanych i terenów inwestycyjnych**. Przeznaczona alokacja na tę Oś ze środków EFRR wynosi **69 351 273,00 EUR** (286 067 065,00 PLN), co stanowi **6,00%** całkowitej alokacji na Program.

Osiągnięciu tego celu posłuży wdrożenie następujących działań:

- **Działanie 3.1** - *Tworzenie terenów inwestycyjnych* – celem działania jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, a w konsekwencji zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego zarówno zagranicznego, jak i krajowego (**26,67%** alokacji Osi).
- **Działanie 3.2** - *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* – celem działania jest przywrócenie zdegradowanym obszarom miejskim, w tym przemysłowym i powojskowym funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, społecznych i kulturalnych, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz poprawa warunków życia mieszkańców (**73,33%** alokacji Osi).

W ramach III Osi Priorytetowej będzie można realizować projekty dotyczące m.in.:

- kompleksowego uzbrojenia terenów inwestycyjnych typu „greenfield” oraz „brownfield”,
- porządkowania historycznej tkanki urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie zdegradowanych przestrzeni powiązane z nadaniem danemu obszarowi funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, kulturalnych i społecznych,
- regeneracji, rehabilitacji i uzupełnianiu zabudowy w obszarach rewitalizacji,
- porządkowania przestrzeni publicznych,
- robót restauratorskich i konserwatorskich budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej oraz budynków, o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym nie będących w rejestrze zabytków,
- tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast,
- robót budowlanych i modernizacyjnych infrastruktury i urządzeń przemysłowych, powojkowych oraz pokoszarowych budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu w celu nadania im nowych funkcji użytkowych: usługowych, turystycznych, rekreacyjnych, gospodarczych, społecznych lub mieszkalnych,
- renowacji wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych (z wyłączeniem prowadzenia prac w indywidualnych mieszkaniach) oraz renowacja i adaptacja budynków na cele mieszkaniowe z przeznaczeniem dla gospodarstw domowych lub osób o szczególnych potrzebach,

- przygotowania do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu poprzez renowację i adaptację istniejących budynków stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych.

Ze wsparcia w ramach III Osi Priorytetowej skorzystać mogą:

- Jednostki samorządu terytorialnego (jst),
- Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- Związki, porozumienia i stowarzyszenia jst,
- Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jst lub ich związki,
- Podmioty działające w oparciu o *ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno - prywatnym*,
- Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jst,
- Organizacje pozarządowe,
- Instytucje i organizacje zajmujące się walką z bezdomnością i mieszkaniami chronionymi, Podmioty nie działające dla zysku, zajmujące się integracją różnych grup społecznych, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych,
- Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych,
- Spółdzielnie mieszkaniowe,
- Wspólnoty mieszkaniowe,
- TBS-y.

W III Osi Priorytetowej nie przewiduje się stosowania zasady cross-finansingu.

3.3.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacje na temat fizycznych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Do końca okresu sprawozdawczego nie odnotowano postępu fizycznego dla III Osi Priorytetowej ze względu na to, iż realizacja projektów w ramach tej Osi jeszcze się nie zakończyła. Osiągnięcie wskaźników będzie możliwe po zakończeniu projektów wybranych do dofinansowania w ramach tej Osi, jak również po ogłoszeniu i przeprowadzeniu kolejnych konkursów dla danej osi.

W odpowiedzi na ogłoszony 2009 roku konkurs do Działania 3.1, wpłynęło 10 wniosków, przy czym wartość wnioskowanego dofinansowania nie przekroczyła wysokości alokacji przeznaczonej na konkurs, co może w konsekwencji prowadzić do przesunięcia osiągnięcia wskaźników w czasie. W okresie sprawozdawczym nie zakończyła się realizacja żadnego projektu w ramach III Osi Priorytetowej RPO WL, w związku z tym wykazane w tabeli wartości wskaźników są na poziomie zerowym. Nie odnotowano również, żadnych wartości wskaźników dla projektów w trakcie realizacji, co powoduje również brak oddziaływania na wskaźniki kontekstowe w okresie sprawozdawczym.

Postęp fizyczny wskaźników III Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.3.

- **Analiza jakościowa**

W ramach IIII Osi Priorytetowej RPO WL, ogłoszono od początku okresu programowania 1 konkurs (wysokości alokacji **18 493 600,00 EUR** (76 284 250,64 PLN), co stanowi 28,54% alokacji przeznaczonej na całą Oś). Nabór wniosków został ogłoszony w ramach **Działania 3.1 Tworzenie terenów inwestycyjnych**. W wyniku ogłoszonego w tym półroczu konkursu wpłynęło 10 wniosków, na wartość dofinansowania z EFRR w wysokości **14 531 348,30 EUR** (59 940 358,60 PLN), przy czym wartość wnioskowanego dofinansowania nie przekroczyła wysokości alokacji przeznaczonej na dany konkurs. Małe zainteresowanie tym konkursem może wynikać z faktu, iż samorządy przeznaczają, często ograniczone środki własne, przede wszystkim na podstawową infrastrukturę typu kanalizację, wodociągi, szkoły, drogi, ochronę zdrowia czy pomoc społeczną. W drugiej kolejności dopiero decydują się na realizację projektów typu tworzenie terenów inwestycyjnych.

Do końca okresu sprawozdawczego podpisano 2 umowy, w których dofinansowanie z EFRR wynosi 5 042 586,07 EUR (20 800 163,27 PLN), co stanowi 7,27% wykorzystania alokacji w danej Osi. Biorąc pod uwagę fakt, iż w ramach **Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich** nie został ogłoszony nabór wniosków do dofinansowania, odnotowano niewielki postęp rzeczowy i finansowy wdrażania III Osi Priorytetowej. Zaistniała sytuacja prowadzić może do przesunięcia w czasie, zakładanej wartości docelowej wskaźników. Przyczyny braku do tej pory konkursu w ramach Działania 3.2 opisano poniżej jak również w rozdziale 3.3.2 niniejszego sprawozdania.

Na podstawie analizy informacji zawartych w umowach podpisanych w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*, szacuje się osiągnięcie wartości wskaźnika produktu „*Powierzchnia urządzonych terenów inwestycyjnych*” w roku 2010 na poziomie 62 ha, co stanowi 88,57% wartości docelowej założonej w Programie w 2015 roku. W I półroczu 2010 r. planowany jest ponadto kolejny konkurs w ramach ww. działania, co znajdzie również odzwierciedlenie w wartości wskaźnika oraz postępie wdrażania III Osi Priorytetowej.

W przypadku wskaźnika rezultatu: „*Liczba firm funkcjonujących na przygotowanych terenach inwestycyjnych*”, analiza podpisanych umów, wskazuje osiągnięcie wartości przedmiotowego wskaźnika na poziomie 1 szt., co stanowi 25% zakładanej wartości docelowej ww. wskaźnika przyjętej do osiągnięcia w 2010 r. na poziomie Programu. Natomiast w roku 2011 szacuje się osiągnięcie wartości tego wskaźnika na poziomie 12 szt., co stanowi 40% wartości docelowej przyjętej na rok 2015. Wartość pozostałych wskaźników pozostaje na poziomie zerowym, ponieważ nie zostały wybrane przez beneficjentów w żadnym z projektów, dla których dotychczas podpisano umowy. Dalszego postępu finansowego oraz rzeczowego Działania 3.1, należy spodziewać się już w przyszłym roku, gdyż w I półroczu 2010 r. planowany jest kolejny konkurs w ramach Działania, na całość pozostałej alokacji.

Ze względu na to, że od początku okresu programowania, w tym w 2009 r., nie ogłaszano konkursów w ramach **Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich** – nie osiągnięto postępu dla wskaźników związanych z tym działaniem, tj. „*Liczba projektów mających na celu poprawę atrakcyjności miast*”, „*Powierzchnia terenów zrewitalizowanych*”, „*Liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym*” oraz „*Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach*”

zrewitalizowanych". Główną przyczyną opóźniającą wdrażanie III Osi Priorytetowej, w tym uniemożliwiająca postęp w osiąganiu wartości docelowych ww. wskaźników, był brak uregulowań prawnych na poziomie krajowym w zakresie udzielania pomocy publicznej w ramach regionalnych programów operacyjnych na realizację inwestycji z zakresu rewitalizacji. Z uwagi na fakt, iż pod koniec II kwartału 2010 r. planowane jest wejście w życie rozporządzenia MRR w sprawie udzielenia pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych, IZ RPO planuje w II połowie 2010 r. ogłosić konkurs na realizację projektów w ramach tego Działania, w którym do dyspozycji będzie 100% alokacji.

W związku z powyższym wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu Działania 3.2 zakładany jest w 2011 roku.

W ramach III Osi Priorytetowej RPO WL, na koniec okresu sprawozdawczego założono wydatki na poziomie **9 722 133,00 EUR** (40 102 826,41 PLN). Wartość wniosków o płatność zatwierdzonych przez IZ RPO, w wysokości **463 574,57 EUR** (1 912 198,75 PLN) stanowi 4,77% założenia Programu. Tak niski poziom wydatków spowodowany jest między innymi brakiem wydatków w ramach Działania 3.2. W ramach Działania 3.1, zaplanowane były wydatki w wysokości **2 592 569,00 EUR** (10 694 087,87 PLN), z czego wypłacono **463 574,57 EUR** (1 912 198,75 PLN) co stanowi 17,88% zakładanych wydatków. Opóźnienia w realizacji projektów wynikały z przesunięć w harmonogramach rzeczowo-finansowych dokonanych na wnioski beneficjentów. Pracownicy IZ RPO weryfikowali wnioski o płatność w terminie wynikającym z Instrukcji Wykonawczej, na poziomie weryfikacji wniosków o płatność występowały jedynie opóźnienia wynikające z błędów popełnianych przez beneficjentów podczas wypełniania wniosków i konieczności składania korekt, co wydłużało weryfikację wniosków. Dodatkowo brak w okresie sprawozdawczym systemu zaliczkowego (do października 2009 r.) uniemożliwił sprawne wydatkowanie środków. Ponadto niekorzystne warunki atmosferyczne pod koniec okresu sprawozdawczego nie pozwoliły dużej grupie beneficjentów na wykonywanie zaplanowanych prac budowlanych, a co z tym się wiąże na poniesienie wydatków, które następnie mogliby ująć we wnioskach o płatność. Według rozliczonych wniosków o płatność oraz harmonogramów wydatków przedstawionych przez beneficjentów III Osi i przekazanych do IZ RPO, planowane wydatki na następny okres sprawozdawczy łącznie z wydatkami już poniesionymi wyniosą **6 881 195,31 EUR** (28 384 242,53 PLN), co daje 9,92% wykorzystania całości alokacji przeznaczonej na III Oś Priorytetową.

Wszystkie projekty realizowane w ramach tej Osi realizowane są zgodnie z zasadą równości szans. Wszyscy beneficjenci tej osi deklarują realizację projektów w zgodzie z tą zasadą. Jako przykład można wskazać projekt Gminy Poniatowa pn. „*Strefa przemysłowa w Poniatowej*” wybrany w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych* w który każdy z etapów realizacji i wdrażania projektu będzie realizowany zgodnie z zasadami polityki równych szans. Projekt zakłada likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych – obniżone zostaną krawężniki na przejściach dla pieszych i zjazdach. Ponadto za utrzymanie czystości ulicy i chodników będących przedmiotem projektu, odpowiedzialne będzie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., które zatrudni osobę ze zmarginalizowanych grup społecznych.

Działania podejmowane w ramach III Osi Priorytetowej wpisują się w obszary wsparcia *Krajowego Programu Reform na lata 2008 – 2011 na rzecz Strategii Lizbońskiej*. Działania realizowane w ramach Osi III, wpisują się w 1 obszar priorytetowy KPR „*Aktywne społeczeństwo*”, którego celem jest zapewnienie odpowiednich warunków dla

rozwoju społeczeństwa i obywateli. III Oś Priorytetowa RPO WL, w ramach której realizowane są inwestycje, mające na celu wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez wsparcie dla obszarów rewitalizowanych i terenów inwestycyjnych, realizuje wyzwania wyrażone w 1 obszarze priorytetowym. Realizacja ww. celu przyczyni się do zwiększenia ilości oraz poprawy jakości terenów inwestycyjnych. Dzięki temu przedsiębiorstwa będą mogły funkcjonować w bardziej korzystnych warunkach, co z kolei przyczyni się do wzrostu ich konkurencyjności i rozwoju regionalnej gospodarki. Realizacja celu III Osi Priorytetowej RPO WL doskonale wpisuje się w cel ogólny KPR na lata 2008-2011, tj. stworzenie w Polsce najlepszych w Europie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom.

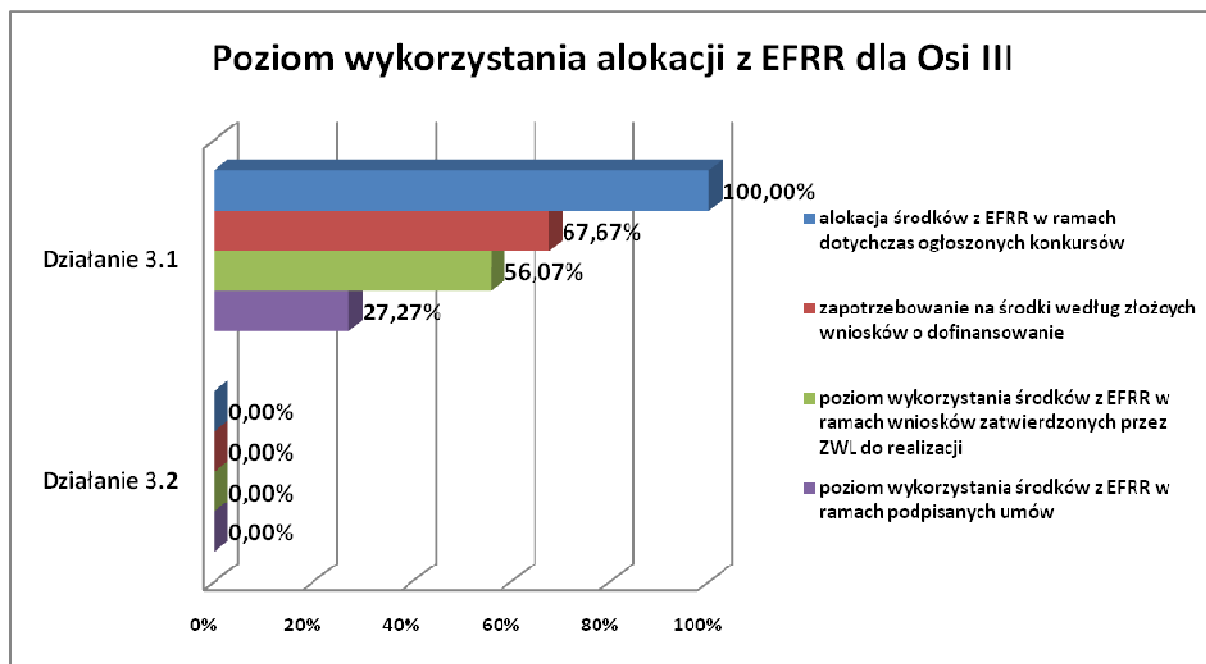
W ramach tej Osi przewidziano wsparcie dla jednej kategorii lizbońskiej:

09 kategoria lizbońska „*Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP*”. Na realizację powyższej kategorii lizbońskiej przeznaczono 26,67% alokacji tej Osi tj. **18 493 673,00 EUR** (76 284 551,76 PLN), co stanowi 1,60% całkowitej alokacji Programu. Dotychczas w III Osi Priorytetowej podpisano w ramach 09 kategorii lizbońskiej umowy o wartości **5 042 586,07 EUR** (20 800 163,27 PLN), co stanowi 27,27% realizacji kategorii lizbońskiej w danej Osi.

Nie przewiduje się stosowania zasady cross-financingu w ramach III Osi Priorytetowej.

W roku sprawozdawczym nie poniesiono wydatków na mieszkalnictwo w ramach 78 kategorii interwencji.

3.3.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opóźnienia w realizacji ww. Osi spowodowane są w głównej mierze:

- brakiem uregulowań prawnych na poziomie krajowym w zakresie udzielania pomocy publicznej w ramach regionalnych programów operacyjnych na realizację inwestycji z zakresu rewitalizacji - opóźniające się prace MRR nad opublikowaniem rozporządzenia dotyczącego udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie rewitalizacji spowodowały przesunięcia w harmonogramie naboru wniosków. Konkursy w ww. zakresie nie mogły być ogłoszone przed wejściem w życie rozporządzenia pomocowego. W dniu 2 grudnia 2009 r. Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym WL otrzymała od Ministra Rozwoju Regionalnego pismo informujące o kolejnym przesunięciu terminu wejścia w życie rozporządzenia MRR w sprawie udzielenia pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych. W uzasadnieniu poinformowano o istotnych błędach i niejasnościach zawartych w decyzji Komisji Europejskiej akceptującej program pomocowy w zakresie rewitalizacji w ramach regionalnych programów operacyjnych (w dniu 24 listopada 2009 r. Instytucja Koordynująca RPO otrzymała decyzję Komisji Europejskiej akceptującą program pomocowy w zakresie rewitalizacji w ramach programów operacyjnych, znak N 470/2008, jednakże ze względu na występujące w przedmiotowej decyzji błędy i nieścisłości, zaistniała konieczność ostatecznego uzgodnienia treści decyzji z Komisją Europejską przed jej opublikowaniem). W związku z powyższym też konieczna jest kolejna runda konsultacji z KE w sprawie przedmiotowej decyzji.
- wejściem w życie Rozporządzenia Komisji (WE) nr 846/2009 z dnia 1 września 2009 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr

1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Rozporządzenie nr 846/2009 zmieniło zapisy art. 47 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., dotyczącego kwalifikowalności wydatków z zakresu inwestycji mieszkaniowych w ramach wszystkich programów operacyjnych wprowadzając liberalizację zasad wyznaczania obszarów, na których zlokalizowane mają być inwestycje z zakresu mieszkalnictwa. Wejście w życie przedmiotowego rozporządzenia a także niepewność, co do utrzymania w mocy Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa z dnia 13 sierpnia 2009 r. spowodowały zawieszenie oceny złożonych do IZ RPO lokalnych programów rewitalizacji, stanowiących niezbędny dokument warunkujący aplikowanie o środki w ramach Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, co z kolei wpłynęło na opóźnienia w naborze wniosków w ramach przedmiotowego działania. Niezwłocznie po uzyskaniu informacji nt. wejścia w życie Rozporządzenia Komisji (WE) nr 846/2009 IZ RPO wystosowała odpowiednie pismo do Instytucji Koordynującej RPO w celu uzyskania interpretacji zapisów znowelizowanego art. 47 rozporządzenie (WE) nr 1828/2006. Dodatkowo, działania IZ RPO w przedmiotowym zakresie będą dążyły do tego, by prawidłowo wyznaczone obszary ujęte w przedłożonych już lokalnych programach rewitalizacji, spełniających wymagania określone w Wytycznych dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji z dnia 12.11.2008 r., kwalifikowały się również do wsparcia na podstawie zaktualizowanych dokumentów.

Z uwagi na fakt, iż pod koniec II kwartału 2010 r. planowane jest wejście w życie rozporządzenia MRR w sprawie udzielenia pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych, IZ RPO planuje w II połowie 2010 r. ogłosić konkurs na realizację projektów w ramach Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich.

3.4 OŚ PRIORYTETOWA IV

Celem Osi Priorytetowej IV jest **Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój lokalnej i regionalnej infrastruktury oraz usług społeczeństwa informacyjnego zgodnie z zasadami otwartości i neutralności technologicznej.**

Na realizację celu IV Osi Priorytetowej przeznaczono **57 792 728,00 EUR** (238 389 223,73 PLN), co stanowi **5,00%** alokacji na cały Program.

Osiągnięciu założonego celu służy wdrażanie **Działania 4.1 Społeczeństwo informacyjne** – celem działania jest zwiększenie dostępu do szerokopasmowego internetu oraz wykorzystania technik informacyjnych.

W ramach tego działania można realizować następujące typy projektów:

- Budowa lub rozbudowa regionalnych sieci szerokopasmowych, współdziałających ze szkieletowymi sieciami regionalnymi lub krajowymi,
- Budowa, przebudowa lub wyposażenie inwestycyjne centrów zarządzania sieciami regionalnymi,
- Budowa, rozbudowa lub zakup systemów wspierających zarządzanie realizacją zadań publicznych w zakresie administracji publicznej, edukacji, kultury i turystyki na poziomie regionalnym,
- Projekty związane z przygotowaniem instytucji publicznych do elektronicznego obiegu dokumentów, elektronicznej archiwizacji dokumentów, rozwoju systemów baz danych oraz rozwoju elektronicznych usług dla ludności z wykorzystaniem podpisu elektronicznego,
- Tworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu jako element szerszego projektu,
- Projekty dotyczące opracowania i utworzenia systemów informacji kulturalnej i turystycznej, w tym interaktywne sieci informacji internetowej, centra informacji kulturowej i turystycznej (w połączeniu z tworzeniem PIAP-ów),
- Budowa lub rozbudowa systemów wspomagających/służących digitalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym zasobów bibliotecznych i archiwalnych, zasoby wirtualne muzeów (w połączeniu z tworzeniem PIAP-ów),
- Tworzenie Systemów Informacji Przestrzennej (SIP).

Wyżej wymienione typy projektów są możliwe do zrealizowania w obrębie dwóch kategorii:

- ✓ Kategoria I. Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie regionalnym (wartość projektu od **8 249 800,00 EUR** - 2 mln PLN)
- ✓ Kategoria II. Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie lokalnym (wartość projektu poniżej **8 249 800,00 EUR** - 2 mln PLN)

O wsparcie projektów w ramach Osi IV mogą ubiegać się następujące grupy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego (jst),
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jst,

- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- szkoły wyższe,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych,
- jednostki naukowe, które tworzą i rozbudowują infrastrukturę techniczną pod warunkiem, że jest zagwarantowany do niej otwarty dostęp dla wszystkich podmiotów,
- Straż Pożarna,
- Policja,
- podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno - prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz. 1420),
- regionalne i lokalne organizacje turystyczne nie działające w celu osiągnięcia zysku.

Realizując projekty w ramach IV Osi Priorytetowej istnieje możliwość stosowania cross-finansingu na zasadach ogólnych do 10% wartości projektu na wydatki dotyczące celów szkoleniowych.

3.4.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Od początku uruchomienia Programu, nie odnotowano postępów finansowych i rzeczowych we wdrażaniu IV Osi Priorytetowej *Społeczeństwo informacyjne*, co powoduje, iż nie osiągnięto postępu w wartościach następujących wskaźników programowych przyjętych dla przedmiotowego Działania:

Liczba projektów w zakresie społeczeństwa informacyjnego,

-w tym projekty e-usług,

Liczba PIAP,

Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu, w tym m.in.

-na obszarach wiejskich,

Liczba usług publicznych zrealizowanych on-line (liczba korzystających z usług on – line).

W konsekwencji oznacza to również, brak wpływu wskaźników postępu rzeczowego, na wskaźniki kontekstowe.

Postęp fizyczny IV Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.4.

- **Analiza jakościowa**

Brak postępu we wdrażaniu IV Osi Priorytetowej wynika w głównej mierze z faktu, iż w 2009 r. nie zostały zawarte umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach

Działania 4.1. W okresie sprawozdawczym ogłoszone zostały 2 konkursy w ramach ww. Osi Priorytetowej. Konkursy te zostały ogłoszone w dniu 29 maja 2009 r.. Były to:

- Konkurs na dofinansowanie projektów w ramach Działania 4.1 *Spółeczeństwo informacyjne, Kategoria I: Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie regionalnym*. Do dofinansowania w ramach ww. konkursu wybranych zostało 18 projektów.
- Konkurs na dofinansowanie projektów w ramach Działania 4.1 *Spółeczeństwo informacyjne, Kategoria II: Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie lokalnym*. Do dofinansowania w ramach konkursu wybranych zostało 31 projektów.

W ramach powyższych konkursów postawiono do dyspozycji 70% całej alokacji, przeznaczonej na Oś. Ze względu na fakt, iż podjęcie decyzji przez ZWL o wyborze projektów do dofinansowania nastąpiło w grudniu 2009 r., podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach konkursów, będzie miało miejsce w I półroczu 2010 r., w związku z powyższym w latach 2010-2011 zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu IV Osi Priorytetowej.

Zgodnie z harmonogramem ogłaszania konkursów na rok 2010 w ramach IV Osi Priorytetowej, nie przewiduje się ogłaszania konkursów w tym roku. Decyzja taka jest spowodowana faktem, że propozycje zgłoszonych projektów kluczowych wyczerpują całą dostępną alokację w ramach Działania 4.1 *"Spółeczeństwo informacyjne"*. Po dokonaniu oceny strategicznej tych projektów oraz podjęciu przez Zarząd Województwa Lubelskiego decyzji dotyczącej wpisania konkretnych projektów na listę IWIPK, znana będzie dostępna alokacja dotycząca ww. działania. W zależności od dostępnych środków zostanie podjęta ostateczna decyzja na temat ogłoszenia konkursów lub też przeznaczenia pozostałej alokacji jedynie na projekty kluczowe.

W IV Osi na podstawie w/w konkursów i wybranych projektów planowane były wydatki na poziomie **9 734 044,00 EUR** (40 151 958,10 PLN). Nie zatwierdzono w ramach tej Osi żadnej kwoty, ponieważ nie wpłynął żaden wniosek o płatność.

Wszystkie projekty realizowane w ramach tej Osi, realizowane są zgodnie z zasadą równości szans.

Działania podejmowane w ramach IV Osi Priorytetowej wpisują się w obszary wsparcia *Krajowego Programu Reform na lata 2008 – 2011 na rzecz Strategii Lizbońskiej*. Działania realizowane w ramach Osi wpisują się w 1 obszar priorytetowy KPR „Aktywne społeczeństwo”, którego celem jest zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli. IV Oś Priorytetowa RPO WL, w ramach której realizowane są inwestycje, mające na celu wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój lokalnej i regionalnej infrastruktury oraz usług społeczeństwa informacyjnego zgodnie z zasadami otwartości i neutralności technologicznej, realizuje wyzwania wyrażone w 1 obszarze priorytetowym. Realizacja celu IV Osi Priorytetowej RPO WL doskonale wpisuje się w cel ogólny KPR na lata 2008-2011, tj. stworzenie w Polsce najlepszych w Europie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom.

W ramach tej Osi przewidziano wsparcie dla trzy lizbońskie kategorie interwencji tj:

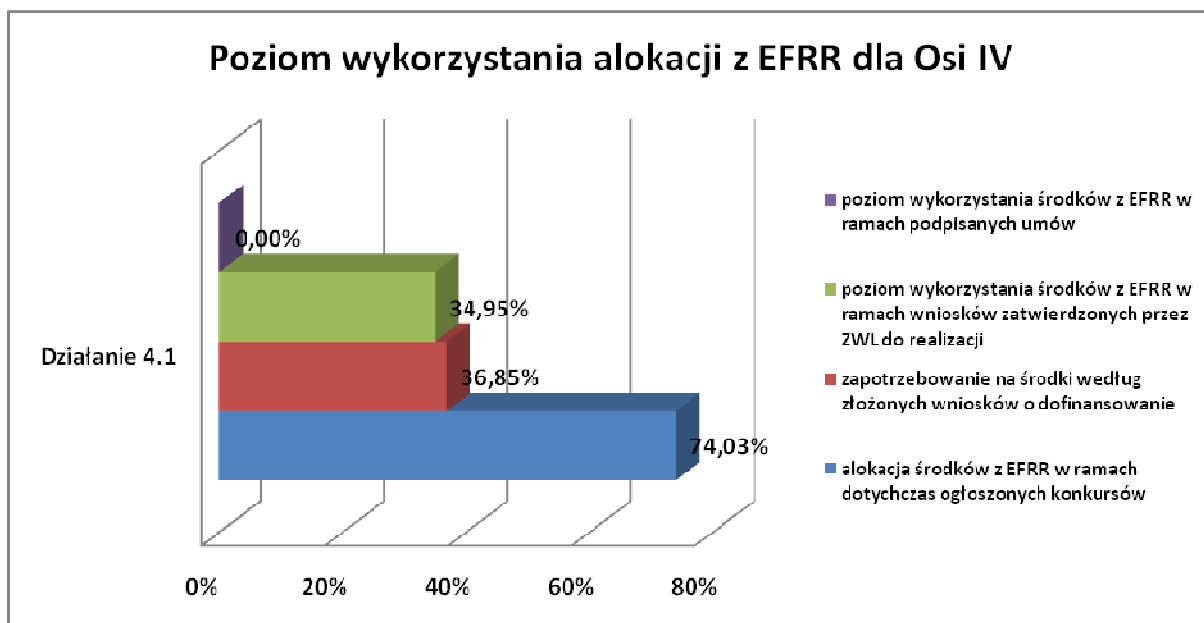
- 10 – Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)
- 11 – Technologie informacyjne i telekomunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.)

- 13 – Usługi i aplikacje dla obywateli (*e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja, itp.*) 100% alokacji tej Osi przeznaczony jest na realizację Strategii Lizbońskiej, co zaś stanowi 5% alokacji całego Programu.

Z uwagi na brak przekazanych płatności, nie pojawiły się środki wykorzystane w ramach zasady cross-financingu.

3.4.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Podczas wdrażania IV Osi Priorytetowej nie odnotowano problemów, sytuacji zakłócających bądź opóźniających realizację priorytetu.

3.5 OŚ PRIORYTETOWA V

Celem V Osi Priorytetowej jest **Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Lubelszczyzny**. Na realizację tego celu przeznaczono **260 067 274,00 EUR** (1 072 751 049,52 PLN), co stanowi **22,50%** alokacji z EFRR na cały program.

Beneficjenci mogą realizować swoje projekty w obrębie pięciu działań:

- **Działanie 5.1 Regionalny układ transportowy** – celem działania jest usprawnienie powiązań komunikacyjnych poprzez rozwój infrastruktury drogowej o znaczeniu regionalnym, co stanowi 26,67% alokacji na Oś.
- **Działanie 5.2 Lokalny układ transportowy** – celem działania jest poprawa jakości i dostępności wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym a tym samym podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i zwiększenie mobilności mieszkańców, co stanowi 37,78% alokacji na Oś.
- **Działanie 5.3 Miejski transport publiczny** – celem działania jest poprawa jakości funkcjonowania systemów transportu publicznego oraz zwiększenie mobilności mieszkańców Lubelszczyzny co stanowi 8,89% alokacji na Oś.
- **Działanie 5.4 Transport kolejowy** – celem działania jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych co stanowi 14,22% alokacji na Oś.
- **Działanie 5.5 Transport lotniczy** – celem działania jest poprawa lotniczej dostępności komunikacyjnej regionu oraz zwiększenie mobilności mieszkańców co stanowi 12,44% alokacji na Oś.

Na Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy* przewidziano **69 351 273,00 EUR** (286 067 065,00 PLN), co stanowi **6,00%** całkowitej alokacji EFRR na program. W ramach tego działania można realizować projekty dotyczące:

- budowy/przebudowy dróg wojewódzkich (w tym mostów, wiaduktów, tuneli, obwodnic i innych obiektów inżynierskich w ciągach tych dróg) wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Realizowane projekty mają dotyczyć głównych powiązań krajowych i regionalnych w celu uzyskania poprawy dostępności komunikacyjnej województwa. Ponadto będą w sposób bezpośredni poprawiać dostęp do: ośrodków ponadlokalnych, regionalnych, ponadregionalnych i o znaczeniu europejskim, planowanych obiektów przemysłowych o znaczeniu ponadlokalnym i regionalnym, portu lotniczego, przejść granicznych, obszarów atrakcyjnych turystycznie, dróg wojewódzkich i/lub krajowych (w tym dróg ekspresowych, autostrad i/lub międzynarodowych), stacji kolejowych i innych obiektów transportu publicznego,
- budowy/przebudowy sieci dróg i ulic miejskich w miastach: Lublin, Chełm, Zamość, Biała Podlaska (drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne) wraz z niezbędnymi obiektami inżynierskimi i towarzyszącą infrastrukturą drogową, z wyłączeniem dróg wewnętrznych,
- budowy/przebudowy dróg krajowych w miastach na prawach powiatu (maksymalna wartość projektu 20 mln PLN).

Na Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy* zaplanowano **98 247 637,00 EUR** (405 261 677,86 PLN), co stanowi **8,50%** całkowitej alokacji EFRR na program. Działanie to obejmuje następujące typy projektów:

- budowa/przebudowa dróg gminnych, w tym mostów, wiaduktów, tuneli, obwodnic i innych obiektów inżynierskich w ciągach tych dróg (z wyłączeniem dróg wewnętrznych),
- budowa/przebudowa dróg powiatowych, w tym mostów, wiaduktów, tuneli, obwodnic i innych obiektów inżynierskich w ciągach tych dróg,
- infrastruktura towarzysząca w połączeniu z tirem 1 lub 2, w zakresie:
  - poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego: chodniki, przejścia dla pieszych, oświetlenie, osłony przeciwoślśniowe, bariery ochronne, oświetlenie wzdłuż drogi, nawierzchnie antypoślizgowe, zatoki dla autobusów,
  - ochrony środowiska: ogrodzenia, ekrany akustyczne, pasy zieleni, przejścia dla zwierząt, urządzenia odwadniające, kanalizacja deszczowa, zbiorniki odparowujące, separatory dla wód opadowych,
  - turystyki: ciągi pieszo-rowerowe, parkingi dla podróżnych,
  - infrastruktury społeczeństwa informacyjnego: kanalizacja teletechniczna.

W Działaniu 5.3 *Miejski transport publiczny* do wykorzystania jest kwota **23 117 091,00 EUR** (95 355 688,67 PLN), stanowiąca **2,00%** całkowitej alokacji z EFRR na program.

W ramach tego działania można realizować projekty z zakresu:

- robót budowlanych i modernizacji sieci trolejbusowych i autobusowych (w tym zakup sprzętu) w ramach:
  - tworzenia nowej sieci systemu / linii transportu publicznego,
  - przedłużenia istniejącej sieci systemu / linii transportu publicznego,
  - odnowienia istniejącej sieci systemu / linii transportu publicznego,
- robót budowlanych i modernizacji przystanków, stacji i węzłów przesiadkowych – zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportu, w tym systemy parkingów dla samochodów „Parkuj i Jedź” („Park & Ride”) oraz dla rowerów („Bike & Park”) przy krańcowych przystankach komunikacji zbiorowej wraz z towarzyszącą infrastrukturą służącą obsłudze pasażerów,
- zakupu oraz montażu urządzeń z zakresu telematyki, w tym:
  - systemy centralnego sterowania sygnalizacją, systemy sygnalizacji akustycznej, systemy sygnalizacji świetlnej wzbudzanej przez autobusy i trolejbusy (sygnalizacja akomodacyjna), systemy monitorowania ruchu na kluczowych trasach, w tunelach, w newralgicznych punktach miasta wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej, systemy dystrybucji i identyfikacji biletów, system nawigacji satelitarnej dla usprawnienia ruchu i podniesienia bezpieczeństwa transportu publicznego, system informacji dla podróżnych – elektroniczne tablice informacyjne, w tym systemy on-line,
  - systemy monitorowania bezpieczeństwa montowane na przystankach, węzłach przesiadkowych, parkingach oraz w taborze,
- bezpieczeństwa w ruchu drogowym (budowa infrastruktury na rzecz poprawy bezpieczeństwa np.: budowa rowerowych miasteczek ruchu drogowego)

- transportu miejskiego:
  - projekty realizowane w granicach administracyjnych miast wraz z obszarami podmiejskimi,
  - zakup taboru – tylko w przypadku wymiany starego na nowy tj. taki który będzie spełniać standardy techniczne i ekologiczne – decyzja o określeniu normy minimalnej,
  - zakup taboru zgodnie z procedurą opisaną w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w lokalnym transporcie zbiorowym*.

Na Działanie 5.4 *Transport kolejowy* zaplanowano **36 987 346,00 EUR** (152 569 103,52 PLN), co stanowi **3,20%** całkowitej alokacji z EFRR na program. W ramach tego działania można realizować:

- roboty budowlane i modernizacje linii kolejowych wraz z infrastrukturą techniczną polegające na:
  - robotach budowlanych i modernizacji nawierzchni kolejowej (tory, rozjazdy, podsypka) wraz z układami stacyjnymi,
  - robotach budowlanych i modernizacji podtorza kolejowego (rowy odwadniające, ławy, skarpy),
  - robotach budowlanych i modernizacji obiektów inżynierskich, budynków i budowli wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
  - robotach budowlanych i modernizacji punktów przeładunkowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
  - robotach budowlanych i modernizacji przejazdów kolejowych z ewentualną budową skrzyżowań bezkolizyjnych lub zmianą bądź likwidacją kategorii przejazdu kolejowego,
  - robotach budowlanych i modernizacji urządzeń sterowania ruchem kolejowym (srk), a w szczególności: budowie, przebudowie blokady liniowej, zabudowie nowoczesnych urządzeń komputerowych na stacjach i posterunkach wraz ze zdalnym sterowaniem ruchu kolejowego oraz dostosowaniu urządzeń zabezpieczenia ruchu kolejowego na przejazdach do zwiększonej prędkości z likwidacją bądź zmianą kategorii przejazdów kolejowych,
  - robotach budowlanych i modernizacji urządzeń telekomunikacji kolejowej,
  - robotach budowlanych i modernizacji urządzeń elektroenergetycznych (zasilanie, trasy kablowe, sieć trakcyjna z podstacjami, kabinami sekcyjnymi),
  - robotach budowlanych i modernizacji urządzeń towarzyszących i likwidacji barier dla przemieszczania się zwierząt (np. przejść dla zwierząt nad i pod liniami kolejowymi) w przypadku lokalizacji projektu na obszarach chronionych lub w systemie korytarzy ekologicznych,
  - modernizacji kolejowych obiektów dworcowych (w tym przystosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych) – jako element realizacji powyższych typów projektów,
- projekty z zakresu transportu mulitmodalnego polegające na:
  - przebudowie, budowie centrów logistycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą niezbędną do realizacji projektów, służących włącznie rozwojowi transportu mulitmodalnego,

- budowie lub przebudowie terminali transportu multimodalnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą niezbędną do realizacji projektu,
  - budowie, rozbudowie lub modernizacji infrastruktury technicznej lub operacyjnej w tym placów składowych i przeładunkowych, magazynów, parkingów i dróg wewnętrznych,
  - zakupie lub modernizacji urządzeń wykorzystywanych wyłącznie przy świadczeniu usług transportu multimodalnego,
  - zakupie lub modernizacji systemów teleinformatycznych,
- zakup pojazdów szynowych do obsługi ruchu regionalnego, pasażerskiego,
- zakup taboru kolejowego zgodnie z procedurą opisaną w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczących zasad dofinansowania z programów operacyjnych przedsiębiorstw kolejowych realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym*.

Na Działanie 5.5 *Transport lotniczy* przeznaczone jest **32 363 927,00 EUR** (133 497 962,48 PLN), co stanowi **2,80%** całkowitej alokacji z EFRR na program.

W ramach tego działania realizowany będzie następujące typ projektu:

- roboty budowlane i modernizacja infrastruktury regionalnego portu lotniczego wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami, infrastrukturą towarzyszącą oraz wyposażeniem w tym terminale, drogi wewnętrzne, nawierzchnie drogi startowej, drogi kołowania, płyty postojowe,
- roboty budowlane i modernizacja linii kolejowej oraz dróg poprawiających bezpośredni dostęp do lotniska regionalnego w Świdniku wraz z wyżej wymienioną infrastrukturą techniczną.

W działaniu tym zaplanowano do realizacji jeden z projektów kluczowych: „Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”.

O wsparcie projektów w Osi V mogą ubiegać się:

- ✓ jednostki samorządu terytorialnego (jst),
- ✓ związki, porozumienia i stowarzyszenia jst,
- ✓ samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- ✓ podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno - prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz. 1420),
- ✓ związki, porozumienia i stowarzyszenia gmin powiązanych funkcjonalnie z miastami objętymi działaniem,
- ✓ Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiada ww. miasto lub związki, porozumienia i stowarzyszenia objęte działaniem,
- ✓ Zarządcy infrastruktury kolejowej,
- ✓ Organy administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ Państwowa lub samorządowa jednostka organizacyjna posiadająca osobowość prawną,
- ✓ Stowarzyszenia, których przedmiotem działalności jest działalność lotnicza, utworzone zgodnie z przepisami prawa polskiego,
- ✓ Zarządcy infrastruktury kolejowej.

Zasada cross – finansingu została przewidziana dla projektów realizowanych w ramach Działania 5.5 i dotyczy przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji personelu zatrudnionego do obsługi lotnisk cywilnych.

3.5.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Wartość alokacji przeznaczanej na V Oś Priorytetową, wynosi 22,5% wszystkich środków wspólnotowych pochodzących z EFRR dla całego RPO WL, dlatego też, analiza została przedstawiona według działań danej Osi Priorytetowej.

W okresie sprawozdawczym 2009 zawarto 27 umów w ramach V Osi Priorytetowej *Transport* na łączną kwotę dofinansowania z EFRR **31 581 458,23 EUR** (130 270 357,07 PLN), tj. 1 umowa w Działaniu 5.1 *Regionalny układ transportowy* i 26 umów dla Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy*).

Postęp fizyczny wskaźników V Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.5.

- **Analiza jakościowa**

Działania podejmowane w ramach V Osi Priorytetowej wpisują się w obszary wsparcia *Krajowego Programu Reform na lata 2008 – 2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej*. Działania realizowane w ramach Osi wpisują się w 1 Obszar Priorytetowy KPR, *„Aktywne społeczeństwo”*, którego celem jest zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli. Realizacja tego celu podniesie atrakcyjność i spójność terytorialną województwa poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową, kolejową, lotniczą, transportu miejskiego – umożliwiającą sprawne powiązanie obszaru województwa z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie. Ułatwi także funkcjonowanie regionalnych przedsiębiorstw, a przez to przyczyni się do wzrostu konkurencyjności województwa i mobilności mieszkańców. Realizacja celu V Osi Priorytetowej RPO WL doskonale wpisuje się w cel ogólny KPR na lata 2008-2011, tj. stworzenie w Polsce najlepszych w Europie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom.

W ramach tej Osi przewidziano realizację projektów w ramach czterech lizbońskich kategorii interwencji tj.:

- 16 – Kolej (Działania 5.4 i 5.5)
- 26 – Transport multimodalny (Działanie 5.4)
- 28 – Inteligentne systemy transportu (Działanie 5.4)
- 29 – Porty lotnicze (Działanie 5.5)

Z uwagi na fakt zbyt małej ilości dotychczas podpisanych i zakończonych umów odniesienie się do wskaźników kontekstowych będzie możliwy w następnym sprawozdaniu.

Wkład V Osi Priorytetowej na realizację Strategii Lizbońskiej przewidziany jest na poziomie 24,34% - **63 292 537 EUR** (261 075 385,87 PLN), co z kolei stanowi 5,48% alokacji całego Programu. W ramach V Osi, nie podpisano jeszcze żadnej umowy, wpisującej się w realizację Strategii Lizbońskiej.

Analiza wg Działań

Działanie 5.1 Regionalny układ transportowy:

Wyłącznie tryb indywidualny wyboru projektów. W okresie sprawozdawczym nie zakończyła się realizacja żadnego projektu w ramach Działania 5.1, w związku z tym wykazane w tabeli wartości wskaźników, są na poziomie zerowym. Do końca okresu sprawozdawczego podpisano 3 umowy w ramach IWIPK. W okresie sprawozdawczym rozliczono wydatki w wysokości **7 210 979,66 EUR** (29 744 570,02 PLN), z czego **3 701 205,38 EUR** (15 267 102,06 PLN) stanowi EFRR. Stanowi to 5,34% wykorzystanej alokacji na Działanie 5.1 na lata 2007-2013.

W zawartej jednej umowie występuje wskaźnik rezultatu: *Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych*. Szacowana realizacja tego wskaźnika w 2011 r. wynosi **337 421,00 EUR** (1 391 827 88 PLN), co stanowi około 20% wartości docelowej w 2010 r. Informacje na temat wskaźników realizowanych w ramach projektów kluczowych Działania 5.1, zawiera w pt. 2.1 w części *Indykatory Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK)*.

Projekty realizowane w ramach Działania 5.1 wpisują się w jeden z trzech głównych priorytetów KPR: *Rozwój i modernizacja infrastruktury*.

Nie przewiduje się stosowania cross-financingu w ramach tego działania.

Działanie 5.2 Lokalny układ transportowy:

W okresie sprawozdawczym zakończyła się realizacja 5 wniosków w ramach Działania 5.2 na łączną kwotę **5 227 314,62 EUR** (21 562 150,10 PLN), w tym **4 103 283,00 EUR** (16 925 632,07 PLN) stanowiło dofinansowanie z EFRR. Stanowi to 4,18% wykorzystania alokacji na działanie 5.2 na lata 2007-2013. Według rozliczonych wniosków o płatność oraz harmonogramów wydatków przedstawionych przez beneficjentów Działania 5.2, planowane wydatki na następny okres sprawozdawczy łącznie z wydatkami już poniesionymi wyniosą **49 944 595,15 EUR** (206 016 460,54 PLN), co daje 50,84% wykorzystania alokacji na Działanie 5.2 przeznaczonej na lata 2007-2013. W ramach działania zbudowanych zostało 14,41 km dróg lokalnych, co wielokrotnie przekroczyło zakładane w Programie 0,5 km w 2010 roku. Wartość docelowa wskaźnika produktu „długość nowych dróg lokalnych” powinna zostać ponownie oszacowana. Znaczne przekroczenie progu referencyjnego dla tego wskaźnika wynika zapewne z wielkości alokacji jaka została przeznaczona na dane działanie, która wynosi **98 247 637,00 EUR** (405 261 677,86 PLN), co stanowi **8,50%** całkowitej alokacji EFRR na program oraz bardzo dużego zainteresowania konkursami w tej Osi ze strony beneficjentów (wartość złożonych wniosków o dofinansowanie w 285.37%

wykorzystywało alokację przeznaczoną na całe działanie). Zostało zrekonstruowanych 0,19 km dróg lokalnych przy założeniu 130 km w 2010 roku. Na prawidłowe oszacowanie osiągnięcia tego wskaźnika należy poczekać do chwili podpisania wszystkich umów w ramach Działania 5.2, gdyż około 50% umów zatwierdzonych do realizacji przez ZWL nie zostało podpisanych do końca okresu sprawozdawczego, jak również do chwili podpisania wszystkich umów na projekty kluczowe, które przewidziane są w ramach ww. działania. Osiągnięcie tego wskaźnika ma również wpływ na wzrost wskaźnika kontekstowego: długość dróg publicznych.

Analizując zawarte w działaniu umowy, można oszacować realizację poszczególnych wskaźników programowych na następującym poziomie:

Długość nowych dróg lokalnych - szacowana wartość tego wskaźnika w 2010 r. wyniesie łącznie z dotychczasową realizacją 33,162 km, co 60-krotnie przekracza wartości docelową zakładaną na 2010 rok. Z powyższego zestawienia wynika, iż wartości zaplanowanego wskaźnika produktu, została znacznie przekroczona w stosunku do założonych wartości docelowych.

Długość zrekonstruowanych dróg lokalnych - szacowana wartość tego wskaźnika w 2011 r. wynosi łącznie z dotychczasową realizacją 33,778 km, co wskazuje na osiągnięcie wartości docelowej z 2010 roku w wysokości **26%**.

Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych - szacowana wartość tego wskaźnika w 2010 r. wyniesie 45 220,00 EUR, co stanowi **2,62%** wartości docelowej założonej na rok 2010.

Projekty realizowane w ramach Działania 5.2 wpisują się w jeden z trzech głównych priorytetów KPR: *Rozwój i modernizacja infrastruktury*.

Nie przewiduje się stosowania zasady cross-financingu w ramach tego działania.

Działanie 5.3 Miejski transport publiczny:

Z uwagi na to, że w okresie sprawozdawczym nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie i w konsekwencji nie wpłynęły wnioski o płatność, brak jest postępu rzeczowego w ramach Działania 5.3. Docelowe wartości wskaźników określone na etapie programowania zostaną prawdopodobnie osiągnięte w przyszłym okresie programowania. Brak postępu rzeczowego spowodowany był tym, iż pierwszy konkurs dla działania 5.2 ogłoszony był w grudniu 2009 r.

Projekty, które będą realizowane w ramach dział. 5.3 wpisują się w jeden z trzech głównych priorytetów KPR: *Rozwój i modernizacja infrastruktury*.

Nie przewiduje się stosowania zasady cross-financingu w ramach tego działania.

Działanie 5.4 Transport kolejowy:

Wyłącznie tryb indywidualny wyboru projektów. Z uwagi na to, że w okresie sprawozdawczym podpisano 1 umowę o dofinansowanie, której zakończenie planuje się na 2011 rok, odnotowano brak postępu rzeczowego. Szczegółowy opis oraz harmonogram realizacji projektów w Działaniu 5.4 został opisany w pt. 2.1 w części *Indykatywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK)*.

Działanie 5.5 Transport lotniczy:

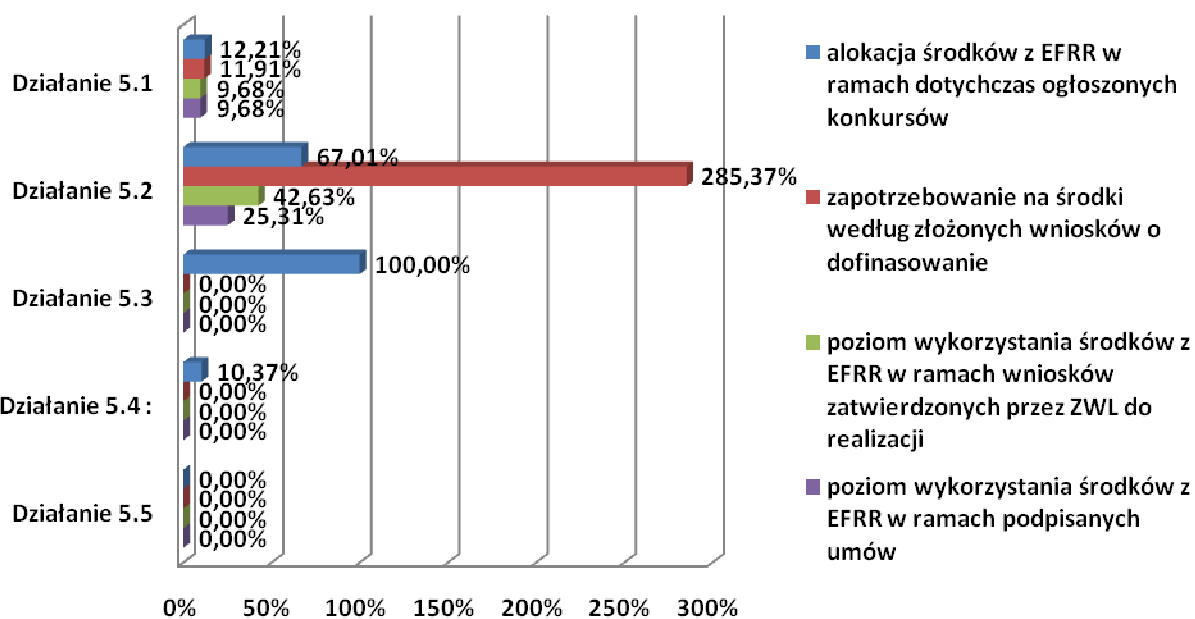
Wyłącznie tryb indywidualny wyboru projektów.

Z uwagi na to, że w okresie sprawozdawczym nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie, brak jest więc postępu rzeczowego. Szczegółowy opis oraz harmonogram realizacji projektów w Działaniu 5.5 został opisany w pt. 2.1 w części *Indykatywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK)*.

W Działaniu 5.5 istnieje możliwość stosowania cross-financingu w zakresie działań ukierunkowanych na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji personelu zatrudnionego do obsługi lotnisk cywilnych, w zakresie nie większym niż 10% kosztów kwalifikowanych projektu.

Poziom wykorzystania alokacji z EFRR dla Osi V

3.5.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Podczas wdrażania V Osi Priorytetowej nie odnotowano problemów, sytuacji zakłócających bądź opóźniających realizację priorytetu.

3.6 OŚ PRIORYTETOWA VI

Celem VI Osi Priorytetowej jest **Poprawa stanu, zachowanie bioróżnorodności oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego**. Na jego realizację przeznaczono **156 040 364 EUR** (643 650 897 PLN), co stanowi 13,50% całkowitej alokacji z EFRR na program.

Realizacja ww. celu przebiegać będzie poprzez wdrażanie dwóch działań:

- Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska* – celem działania jest poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczenie zanieczyszczeń wód i gleb oraz ochrona naturalnych ekosystemów (88,89% alokacji na Oś),
- Działanie 6.2 *Energia przyjazna środowisku* – celem działania jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (11,11% alokacji na Oś).

W ramach wskazanych działań beneficjenci mogą realizować projekty z zakresu:

- Gospodarki wodno-ściekowej
(m.in.: roboty budowlane i modernizacja sieci wodociągowych, stacji uzdatniania wody, ujęć wody, urządzeń regulujących ciśnienie wody, sieci kanalizacji sanitarnej, sieci kanalizacji deszczowej, oczyszczalni ścieków);
- Gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi
(m.in.: wdrażanie systemowej, kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi, dostosowanie istniejących składowisk odpadów do obowiązujących przepisów, tworzenie kompleksowych systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, odzysku, przekształcania termicznego odpadów z odzyskiem energii, odzysk odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych, unieszkodliwiania odpadów komunalnych, roboty budowlane i modernizacja spalarni odpadów niebezpiecznych, unieszkodliwianie azbestu poprzez budowę i dostosowanie istniejących składowisk do obowiązujących przepisów);
- Bezpieczeństwa ekologicznego
(m.in.: regulacja cieków wodnych z wyłączeniem rzek o korytach naturalnych, zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi ekologicznych i technicznych aspektów utrzymania rzeki, roboty budowlane, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych, renaturyzacja cieków wodnych w ramach systemów małej retencji i określenie terenów rekompensacyjnych, roboty budowlane i modernizacja zbiorników retencyjnych i stopni wodnych w ramach systemów retencji, przy uwzględnieniu wymogów i potrzeb ochrony środowiska i przyrody, tworzenie systemów pomiaru zanieczyszczeń w miastach oraz systemów informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń, utworzenie sieci stacji kontrolnych i ostrzegawczych w zakresie jakości wód, tworzenie map terenów zalewowych, tworzenie systemów monitoringu środowiska, tworzenie systemów informacji przeciwpowodziowej, wyposażenie obiektów i zakup sprzętu w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego,

- zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom);
- Ochrony przyrody i kształtowania postaw ekologicznych (m.in.: zachowanie różnorodności gatunkowej, ochrona i renaturalizacja ekosystemów, ochrona siedlisk, popularyzacja i promocja obszarów NATURA 2000);
  - Inwestycji w rozwój i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii takich jak: wiatr, woda (z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody i ekologicznych aspektów utrzymania rzek), biomasa, energia słoneczna i geotermalna oraz pozostałe;
  - Inwestycji mających na celu redukcję emisji biogazu powstałego w oczyszczalniach ścieków i na wysypiskach poprzez jego energetyczne wykorzystanie;
  - Modernizacji kotłowni opalanych paliwem stałym na zasilane paliwem ekologicznym, ze szczególnym uwzględnieniem zadań realizowanych w placówkach oświatowo - wychowawczych, placówkach kulturalnych, szpitalach.

O wsparcie w ramach Osi VI mogą się ubiegać:

- jednostki samorządu terytorialnego (jst),
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jst,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki,
- spółki wodne,
- zakłady opieki zdrowotnej (w zakresie robót budowlanych i modernizacji spalarni odpadów niebezpiecznych),
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych działające w sferze ochrony środowiska,
- podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz.1420),
- instytucje uczestniczące w Krajowym Systemie Ratowniczo - Gaśniczym,
- parki narodowe i krajobrazowe oraz inne podmioty sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi,
- PGL Lasy Państwowe wraz z jego jednostkami organizacyjnymi,
- organizacje pozarządowe działające w obszarze ochrony przyrody,
- jednostki naukowe,
- szkoły wyższe,
- ogrody botaniczne i zoologiczne oraz muzea przyrodnicze (tylko dla projektów z kategorii ochrony przyrody i kształtowania postaw ekologicznych).

3.6.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

W okresie sprawozdawczym dla VI Osi Priorytetowej nie odnotowano postępu fizycznego ze względu na fakt, iż zakończenie realizacji większości projektów w ramach Osi planowane jest w latach 2010 – 2012.

Postęp fizyczny wskaźników VI Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.6.

- **Analiza jakościowa**

W ramach przedmiotowej Osi, której celem jest poprawa stanu, zachowanie bioróżnorodności oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego w roku sprawozdawczym zawartych zostało 15 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania z EFRR **20 785 972,62 EURO** (85 740 058,45 PLN). Wartość dofinansowania w ramach przedmiotowych umów stanowiła 13,32% alokacji przewidzianej na realizację projektów w ramach ww. Osi oraz 14,99% środków przewidzianych dla Działania 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska* w ramach, których powyższe umowy zostały podpisane. Mając na uwadze zaawansowanie wdrażania ww. Osi należy stwierdzić, iż realizacja projektów przedmiotowej Osi przyczynia się do osiągnięcia celu szczegółowego RPO WL, jakim jest „Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zrównoważonego rozwoju”. Realizacja projektów w ramach VI Osi Priorytetowej przekłada się na poprawę stanu środowiska naturalnego, mającego wpływ na jakość życia mieszkańców województwa, będącego jednocześnie elementem jego atrakcyjności gospodarczej. Z rezultatów projektów realizowanych w ramach VI Osi Priorytetowej, Działania 6.1 korzystają zarówno jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy, mieszkańcy miejscowości, w których realizowane są projekty a także mieszkańcy całego regionu.

W okresie sprawozdawczym 2009 we wdrażaniu VI Osi Priorytetowej Środowisko i czysta energia RPO WL z analizy podpisanych umów widoczny jest postęp we wdrażaniu jedynie dwóch wskaźników programowych przyjętych dla przedmiotowego Działania:

- *Liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów* - szacowana wartość tego wskaźnika (umowy zawarte do 31.12.2009 r.) na 2010 r. wynosi łącznie 3 245 osób (21,63% przyjętej wartości docelowej w Uszczegółowieniu do Programu na 2010 r.) oraz 4 985 osób w 2011 r. (5,60% wartości docelowej z 2013 r.). ZWL zatwierdził do realizacji 37 projekty a szacunków dokonano na podstawie 15 dotychczas podpisanych umów.
- *Liczba osób przyłączonych do sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektów* - szacowana wartość tego wskaźnika (umowy zawarte do 31.12.2009 r.) na 2010 r. wynosi łącznie 5 781 osób (115,62% przyjętej wartości docelowej w Uszczegółowieniu do Programu na 2010 r.) oraz 11 035 osób w 2011 r. (35,60% wartości docelowej z 2013 r.). ZWL zatwierdził do realizacji 37 projekty a szacunków dokonano na podstawie 15 dotychczas podpisanych umów.

Natomiast nie odnotowano postępu w osiągnięciu wartości docelowych następujących wskaźników programowych przyjętych dla przedmiotowego Działania:

- *Liczba projektów z zakresu energii odnawialnej*
- *Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami*
- *Dodatkowa moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych*
- *Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów*
- *Powierzchnia terenów zrekultywowanych w wyniku realizacji projektów*

➤ *Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów*

Powodem tego był fakt, że podpisane umowy dotyczyły jedynie projektów z zakresu Gospodarki wodno-ściekowej oraz Bezpieczeństwa ekologicznego (podpisano tu wyłącznie projekty na zakup sprzętu dla straży pożarnej).

W okresie sprawozdawczym dla VI Osi Priorytetowej nie odnotowano postępu fizycznego ze względu na fakt, iż zakończenie realizacji większości projektów w ramach Osi planowane jest w latach 2010 - 2012. Z harmonogramów projektów wynika, iż projekty zostaną zakończone do końca 2012 r. co spowoduje wzrost większości wskaźników danej osi i w sprawozdaniu za rok 2010 będzie możliwe ukazanie postępu rzeczowego w tej Osi.

Z uwagi na fakt zbyt małej ilości dotychczas podpisanych umów odniesienie się do wskaźników kontekstowych będzie możliwe dopiero w następnym sprawozdaniu.

IZ RPO planuje również w II półroczu 2010 r. przeprowadzenie ewaluacji odnośnie realizacji przyjętych w Programie wskaźników i ich wielkość. Na podstawie jej wyników zostaną skorygowane pierwotne założenia przyjęte w Programie zatwierdzonego 2 października 2007 r.

W ramach VI Osi Priorytetowej w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 5 konkursów. Wysokość dostępnej dla Beneficjentów alokacji środków, o które mogli się oni ubiegać w ramach dofinansowania projektów wyniosła **98 825 500,00 EUR** (407 645 304,95 PLN). Kwota ta stanowiła wraz z 2 konkursami z 2008 r. (22 622 700,00 EUR) 77,83% całej alokacji przewidzianej dla VI Osi Priorytetowej w Programie. Na 2010 rok IZ RPO zaplanowała ogłoszenie kolejnych 3 konkursów na całą pozostającą alokację w danej Osi. Beneficjenci złożyli 132 wnioski na łączną kwotę dofinansowania **176 469 332,94 EUR** (727 918 351,45 PLN). Konkursy cieszyły się więc bardzo dużym zainteresowaniem, ponieważ wnioskowana kwota dofinansowania o jaką starali się Beneficjenci przewyższała prawie dwukrotnie dostępną kwotę w ramach konkursów.

Pozytywną ocenę formalną do końca 2009 r. uzyskało 145 projekty na łączną kwotę dofinansowania **211 402 100,96 EUR** (872 012 526,24 PLN). Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził 37 projektów na łączną kwotę **34 621 579,26 EUR** (142 810 552,31 PLN) oraz zostało podpisanych 15 umów z Beneficjentami na łączną kwotę dofinansowania **20 785 972,62 EUR** (85 740 058,45 PLN). Kwota ta wyczerpuje w 13,32% alokację dla VI Osi Priorytetowej Programu.

Beneficjenci w 2009 r. przedstawili do rozliczenia pierwsze wnioski o płatność na kwotę **2 251 736,52 EUR** (9 288 187,98 PLN). Zgodnie z zasadą „n + 3” do końca 2010 r. w ramach VI Osi Priorytetowej wielkość środków jaką należy zrefundować i certyfikować do KE wynosi **21 874 800,00 EUR** (90 231 362,52 PLN). Biorąc pod uwagę, iż 10,29% tej wielkości zostało już zrealizowane oraz fakt, iż do końca 2009 r. Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do realizacji projekty na łączną kwotę dofinansowania **34 621 579,26 EUR** (142 810 552,31 PLN) nie występuje zagrożenie realizacji przyjętych planów.

Wszystkie projekty realizowane w ramach tej Osi, realizowane są zgodnie z zasadą równości szans.

Ponadto VI Oś Priorytetowa wpisuje się w obszary wsparcia Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej poprzez umieszczenie wśród typów interwencji czterech kategorii lizbońskich w działaniu 6,2 :

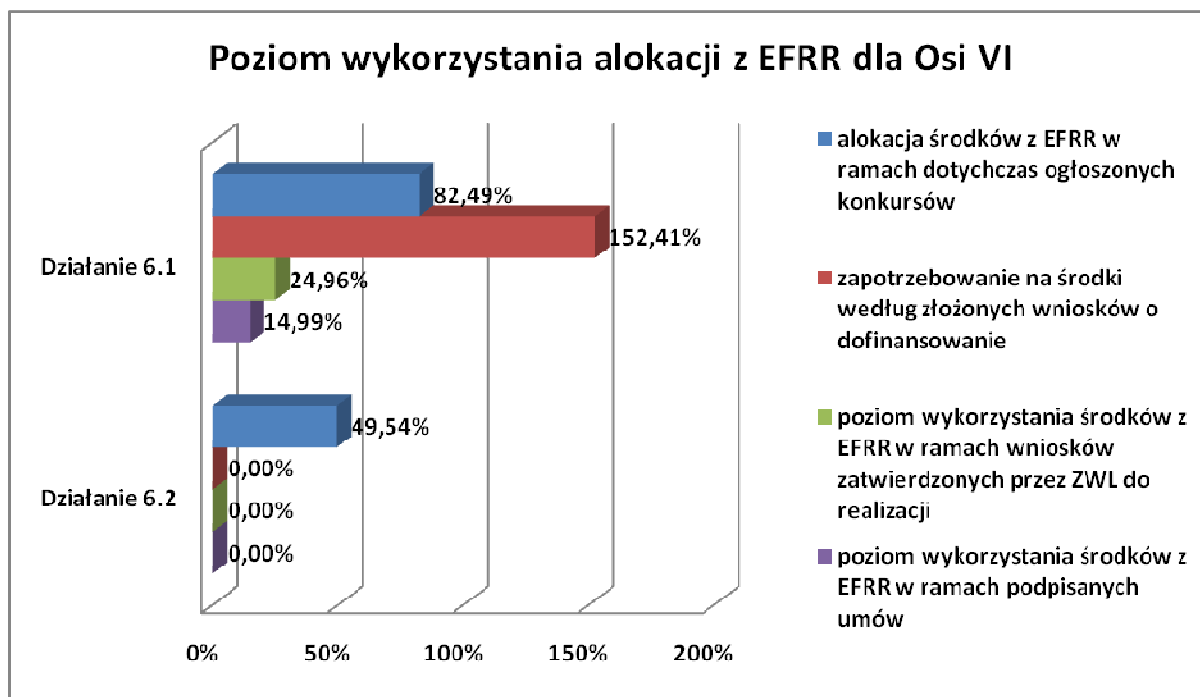
- 39 – Energia odnawialna: wiatrowa
- 40 – Energia odnawialna: słoneczna
- 41 – Energia odnawialna: biomasa
- 42 - Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe.

Poziom wydatków jaki zaplanowano na ww. kategorie w VI Osi wynosi **17 337 818,00 EUR** (71 516 765,47 PLN) co stanowi 11,11% alokacji przewidzianej na ten priorytet oraz 1,50% dla całego RPO WL. W roku 2009 został przeprowadzony konkurs dla działania 6.2. Dostępna alokacja wyniosła **8 668 900,00 EUR** (35 758 345,61 PLN). Beneficjenci złożyli wnioski na pełne wykorzystanie tej alokacji a umowy zostaną podpisane w 2010 r. Pozostała część środków zostanie postawiona do dyspozycji w okresie późniejszym. Z uwagi na duże zainteresowanie ze strony beneficjentów powyższym konkursem nie występuje zagrożenie, iż przewidziana pula wydatków na kategorie realizujące cele lizbońskie w tej Osi nie zostanie zrealizowana.

Dla projektów realizowanych w ramach Osi VI nie przewiduje się stosowania zasady cross-finansingu.

3.6.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Podczas wdrażania VI Osi Priorytetowej nie odnotowano problemów, sytuacji zakłócających bądź opóźniających realizację priorytetu.

3.7 OŚ PRIORYTETOWA VII

Celem VII Osi Priorytetowej jest **Zwiększenie udziału sektorów kultury i turystyki w gospodarce województwa lubelskiego oraz wzmocnienie powiązań międzynarodowych regionu**. Na jego realizację zaplanowano **109 806 182 EUR** (452 939 520,13 PLN), co stanowi 9,50% całkowitej alokacji z EFRR na Program.

Cel ten będzie realizowany poprzez wdrożenie trzech działań:

- Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki* – celem działania jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury (89,48% alokacji na Oś),
- Działanie 7.2 *Promocja kultury i turystyki* – celem działania jest wypromowanie wizerunku Lubelszczyzny jako miejsca o dużej atrakcyjności kulturalnej i turystycznej (5,26% alokacji na Oś),
- Działanie 7.3 *Współpraca międzyregionalna* – celem działania jest stworzenie efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej (w układzie sieciowym i dwustronnym), (5,26% alokacji na Oś).

Wsparcie udzielane w ramach VII Osi Priorytetowej obejmuje m.in.:

- Ochronę dziedzictwa kulturowego (m.in.: projekty dotyczące zabytków z zakresu prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, modernizacji, monitoringu i zabezpieczenia oraz przystosowywania zabytków do celów kulturalnych),
- Infrastrukturę kultury (m.in.: projekty dotyczące sal koncertowych i wystawowych, amfiteatrów, ośrodków kultury, bibliotek publiczne itp. z zakresu robót budowlanych, modernizacji, monitoringu i zabezpieczenia, zakupu i modernizacji wyposażenia służącego działalności kulturalnej),
- Infrastruktury turystyki (m.in. projekty dotyczące infrastruktury aktywnych form turystyki oraz robót budowlanych i modernizacji szlaków turystycznych, infrastruktury zwiększającej atrakcyjność turystyczną Lubelszczyzny, monitoringu i zabezpieczenia czy robót budowlanych i modernizacji obiektów służących promocji obszarów NATURA 2000),
- Organizację imprez i wydarzeń kulturalnych i/lub turystycznych,
- Przygotowania i realizacji programów rozwoju i promocji regionalnych lub lokalnych produktów kulturowych i/lub turystycznych o szczególnym znaczeniu dla regionu,
- Kulturowania i promocji tradycji regionalnych oraz tradycyjnej, charakterystycznej dla regionu, twórczości artystycznej, form rzemiosł i zawodów,
- Partnerskich oraz małych inicjatyw międzyregionalnych (80% środków w ramach działania 7.3) obejmujących m.in.: wizyty studyjne, wymianę doświadczeń pomiędzy władzami lokalnymi, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i instytucjami wsparcia biznesu, sporządzanie ekspertyz, analiz porównawczych, organizowanie szkoleń, warsztatów szkoleniowych, seminariów informacyjnych i doradztwa zawodowego, organizowanie i udział w stażach zawodowych

i praktykach, organizowanie konferencji, telekonferencji, realizacja wspólnych badań, tworzenie instytucyjnych form współpracy, organizowanie targów, zawodów sportowych, festiwali, koncertów, warsztatów artystycznych i innych przedsięwzięć służących promocji regionu, wsparcie przedsięwzięć dotyczących wydawania publikacji, biuletynów informacyjnych, tworzenia stron internetowych, kampanie promocyjne.

O wsparcie realizacji projektów w ramach VII Osi Priorytetowej mogą się ubiegać następujące typy Beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego (jst),
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jst,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- organizacje pozarządowe prowadzące statutową działalność w obszarze kultury i/lub turystyki,
- podmioty prowadzące statutową działalność w obszarze kultury i/lub turystyki działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz.1420),
- regionalne i lokalne organizacje turystyczne nie działające w celu osiągnięcia zysku,
- kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych,
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
- parki narodowe i krajobrazowe/podmioty zarządzające obszarami chronionymi,
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, prowadzące statutową działalność w obszarze kultury i/lub turystyki,
- jednostki naukowe,
- szkoły wyższe,
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły lub placówki w oparciu o ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.04.256.2572),
- instytucje otoczenia biznesu/instytucje i organizacje wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności,
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych (nie wymienione).

3.7.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny wskaźników VII Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.7.

• Analiza jakościowa

Wpływ na realizację celu szczegółowego RPO WL „Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku” w roku sprawozdawczym 2009 miały projekty realizowane w ramach VII Osi Priorytetowej *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna*, której celem jest zwiększenie udziału sektorów kultury i turystyki w gospodarce województwa lubelskiego oraz wzmocnienie powiązań międzynarodowych. W ramach VII osi podpisanych zostało 17 umów o dofinansowanie realizacji projektu na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 9 342 432,62 EURO 38 536 600,33 PLN). Wartość dofinansowania przedmiotowych umów stanowiła 8,51% alokacji przewidzianej dla przedmiotowej osi (wartość dofinansowania z EFRR w ramach zawartych 9 umów w Działaniu 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki* stanowiła 8,55% alokacji przewidzianej dla przedmiotowego Działania, zaś wartość zawartych 8 umów w ramach Działania 7.3 *Współpraca międzyregionalna* stanowiła 15,59% alokacji przewidzianej dla przedmiotowego Działania). Realizacja projektów w ramach przedmiotowej osi sprzyja nie tylko podnoszeniu atrakcyjności danego regionu, wpływa na zwiększenie liczby turystów i lokalizowaniu przedsięwzięć sektora prywatnego ale także poprzez realizację projektów w ramach Działania 7.3 *Współpraca międzyregionalna* sprzyja podniesieniu jakości zasobów ludzkich i sprzyja rozwojowi gospodarki regionu oraz zwiększeniu zaufania społecznego i aktywności obywatelskiej. Skala oddziaływania projektów realizowanych w ramach VII Osi Priorytetowej RPO WL jest bardzo szeroka – poprzez bezpośrednich beneficjentów pomocy, mieszkańców regionu, przedsiębiorców, turystów (także spoza regionu).

W okresie sprawozdawczym z analizy podpisanych umów realizacja zakładanych celów poprzez wskaźniki przyjęte dla tej Osi kształtuje się następująco:

- „*Liczba projektów z zakresu turystyki*”. Brak postępu w osiągnięciu wartości wskaźnika wynika z faktu, iż w ramach przedmiotowego Działania nie zostały zawarte umowy o dofinansowanie realizacji projektów z zakresu turystyki. Należy mieć na uwadze, iż w 2009 r. zostały ogłoszone 3 konkursy z zakresu turystyki (2 konkursy w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, kategoria III: *Infrastruktura turystyki* oraz 1 konkurs w ramach Działania 7.2 *Promocja kultury i turystyki*), z których 1 został zakończony w 2009 r. decyzją ZWL o wyborze projektów do dofinansowania (3.11.2009). Podpisanie umów w ramach przedmiotowych konkursów będzie miało miejsc w 2010 r., co przełoży się na postęp w realizacji ww. wskaźnika. zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie turystyki, co przełoży się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźników programowych.
- „*Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów kultury*” - podpisano w roku sprawozdawczym 9 umów o dofinansowanie realizacji projektów w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*. Na podstawie analizy informacji zawartych w umowach podpisanych w ramach tego działania szacuje się osiągnięcia wartości tego wskaźnika w roku 2010 na poziomie 6 szt., (w uszczegółowieniu programu 3 szt. na 2010 r.) Ponadto mając na uwadze fakt, iż w okresie sprawozdawczym 2009 ogłoszone zostały 3 konkursy z zakresu infrastruktury kultury (2 konkursy z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, 1 konkurs z zakresu infrastruktury kultury), z których 1 zakończony został w okresie sprawozdawczym 2009 decyzją ZWL o wyborze projektów do dofinansowania

(15.09.2009), należy stwierdzić, iż podpisanie w 2010 r. kolejnych umów w ramach ogłoszonych konkursów przyczyni się do przekroczenia zakładanej na 2015 r. w ramach Programu wartości docelowej wskaźnika: „Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów kultury” w wysokości 10 szt..

- „Liczba projektów współpracy międzynarodowej”. Brak postępu w osiągnięciu wartości wskaźnika wynika z faktu, iż żaden projekt nie został jeszcze zrealizowany, wszystkie są na etapie realizacji. Jednakże biorąc pod uwagę liczbę podpisanych umów o dofinansowanie realizacji projektów z zakresu współpracy międzynarodowej od początku okresu programowania do końca okresu sprawozdawczego 2009 należy stwierdzić, iż wartość ww. wskaźnika w 2010 r. osiągnie wartość 4 szt., co stanowi 8% wartości docelowej przyjętej w 2010 r. (50 szt.) na poziomie Uszczegółowienia Programu oraz wzrośnie do 8 szt. w 2011 r., co stanowi 5,33% wartości docelowej przyjętej w 2013 r. (150 szt.) na poziomie Uszczegółowienia Programu. Ponadto mając na uwadze fakt, iż w okresie sprawozdawczym 2009 ogłoszone zostały 2 konkursy z Działania 7.3 *Współpraca międzyregionalna*, należy stwierdzić, iż podpisanie w 2010 r. kolejnych umów w ramach ogłoszonych konkursów przyczyni się do osiągnięcia zakładanej na 2015 r. w ramach Programu wartości docelowej tego wskaźnika.
- „Liczba utworzonych nowych miejsc pracy”. Na podstawie analizy umów zawartych w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, szacuje się osiągnięcia wartości tego wskaźnika w roku 2010 na poziomie 15 osób, co stanowi 30% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2010 r. (50 osób) wartości docelowej na 2013 r. (150 osób). Niski poziom realizacji ww. wskaźnika wynika z faktu, iż nie wszystkie umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach przedmiotowego Działania zostały w okresie sprawozdawczym 2009 podpisane. Należy mieć na uwadze również konkursy ogłaszane w ramach Działania 7.2 *Promocja kultury i turystyki*, w ramach którego w okresie sprawozdawczym nie zostały podpisane umowy o dofinansowanie realizacji projektów, a także fakt, iż w 2009 r. ogłoszonych zostało 5 konkursów w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*. Podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach ww. konkursów, nastąpi w 2010 r., w związku z powyższym w 2010 r. zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu VII Osi Priorytetowej.
- „Nowe rodzaje usług/produktów/atrakcji oferowanych w wyniku realizacji projektów”. Na podstawie analizy informacji zawartych w umowach podpisanych w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, szacuje się osiągnięcie wartości tego wskaźnika w roku 2012 na poziomie 3 sztuk, co stanowi 3,00% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2013 r. (100 szt.) na poziomie Programu. Niski poziom realizacji ww. wskaźnika wynika z faktu, iż nie wszystkie umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach przedmiotowego Działania zostały w okresie sprawozdawczym 2009 podpisane. Ponadto, Wnioskodawcy wybierali wskaźniki najlepiej oddające charakter i cele projektu, nie będące jednakże wskaźnikami programowymi. Należy mieć na uwadze również konkursy ogłaszane w ramach Działania 7.2 *Promocja kultury i turystyki*, w ramach którego w okresie sprawozdawczym nie zostały podpisane umowy o dofinansowanie realizacji projektów, a także fakt, iż w 2009 r. ogłoszonych zostało 5 konkursów w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*. Podpisanie umów o dofinansowanie

projektów wybranych do dofinansowania w ramach ww. konkursów nastąpi w 2010 r., w związku z powyższym w 2010 r. zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu VII Osi Priorytetowej.

- „*Liczba odwiedzających, widzów*”. Realizacja projektów na podstawie analizy zawartych umów w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, szacuje się osiągnięcie wartości tego wskaźnika w roku 2010 na poziomie 395 328 osoby, co stanowi 263,56% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2010 r.. W 2011 r. szacuje się iż wskaźnik ten wyniesie 25 410 osób. Realizacja projektów w ramach zawartych umów w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki* przyczyni się do osiągnięcia ww. wskaźnika na poziomie 84,15% (420 738 osób) wartości docelowej (500 000 osób do 2013 r.). Mając na uwadze fakt, iż w okresie sprawozdawczym 2009 ogłoszonych zostało 5 konkursów w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, 1 konkurs w ramach Działania 7.2 *Promocja kultury i turystyki* oraz 2 konkursy w ramach Działania 7.3 *Współpraca międzyregionalna*, z których 4 zakończone zostały w okresie sprawozdawczym 2009 decyzją ZWL o wyborze projektów do dofinansowania, należy stwierdzić, iż podpisanie w 2010 r. kolejnych umów w ramach ogłoszonych konkursów przyczyni się do osiągnięcia zakładanej na 2015 r. (540 000 szt.) w ramach Programu wartości docelowej tego wskaźnika.

W I połowie 2010 roku przewiduje się ogłoszenie 2 konkursów na całą alokację pozostającą w tej Osi.

Z uwagi na fakt zbyt małej ilości dotychczas podpisanych i zakończonych umów odniesienie się do wskaźników kontekstowych będzie możliwy w następnym sprawozdaniu.

IZ RPO planuje również w II półroczu 2010 r. przeprowadzenie ewaluacji odnośnie realizacji przyjętych w Programie wskaźników i ich wielkość. Na podstawie jej wyników zostaną skorygowane pierwotne założenia przyjęte na początku wdrażania RPO WL na lata 2007-2013.

W ramach VII Osi Priorytetowej w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 8 konkursów. Wysokość dostępnej dla Beneficjentów alokacji środków, o które mogli się oni ubiegać w ramach dofinansowania projektów wyniosła 36 682 152,40 EUR (151 310 210,43 PLN). Kwota ta stanowiła 33,41% całej alokacji przewidzianej dla VII Osi Priorytetowej w Programie. Beneficjenci złożyli 151 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 89 140 021,20 EUR (367 693 673,46 PLN). Konkursy cieszyły się więc bardzo dużym zainteresowaniem, ponieważ wnioskowana kwota dofinansowania o jaką starali się Beneficjenci przewyższała ponad dwukrotnie dostępną kwotę w ramach konkursów.

Pozytywną ocenę formalną do końca 2009 r. uzyskało 91 projektów na łączną kwotę dofinansowania 61 262 967,58 EUR (252 703 615,04 PLN). Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do realizacji 27 projektów na łączną kwotę dofinansowania 18 561 736,26 EUR (76 565 305,93 PLN). Do końca 2009 r. zostało podpisanych 17 umów z Beneficjentami na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 9 342 432,62 EUR (38 536 600,33 PLN). Kwota ta wyczerpuje w 8,51% alokację dla VII Osi Priorytetowej Programu.

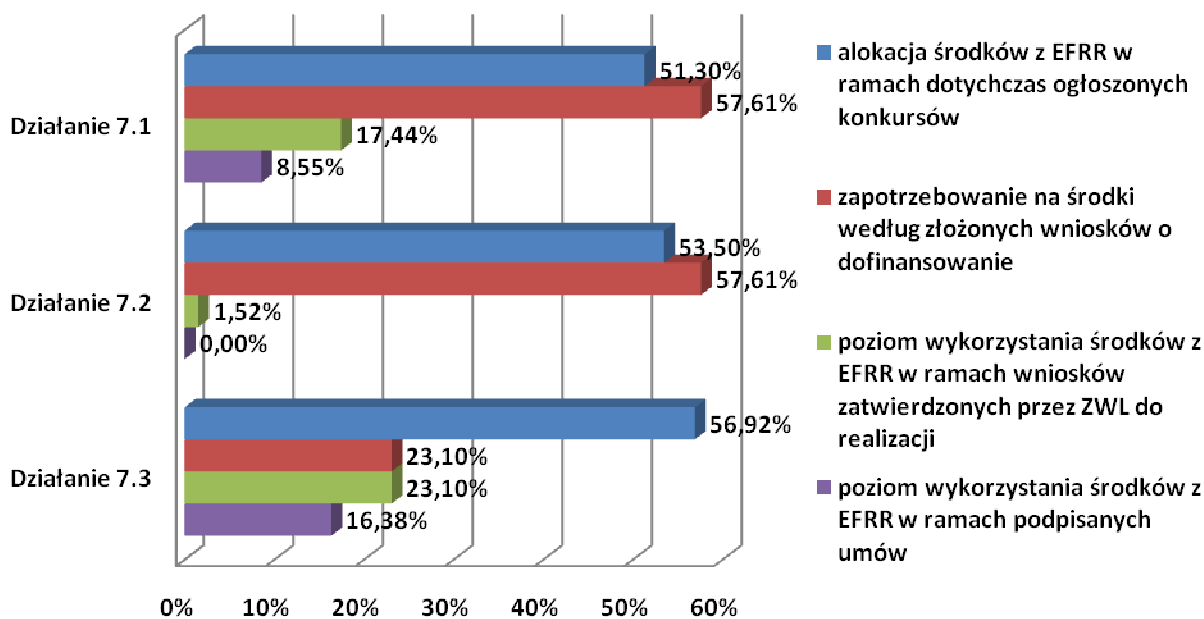
Beneficjenci w II półroczu 2009 r. złożyli pierwsze wnioski o płatność na kwotę 740 231,21 EUR (3 053 379,70 PLN). Zgodnie z zasadą „n + 3” do końca 2010 r. w ramach VII Osi Priorytetowej wielkość środków jaką należy zrefundować i certyfikować do KE wynosi 15 393 378,00 EUR (63 496 144,91 PLN). Dotychczas zrealizowano 4,81% tej wielkości. Biorąc pod uwagę, iż kwota zatwierdzonych do realizacji umów znacznie przewyższa zakładane wielkości przyjęte w *Uszczegółowieniu do Programu*, wydatki zrefundowane do końca 2010 r. przewidziane dla tej osi będą zrealizowane zgodnie z założeniami.

Wszystkie projekty realizowane w ramach tej Osi, realizowane są zgodnie z zasadą równości szans. Jako przykład wdrażania ww. zasady, wprowadzonych przez IZ RPO WL na etapie oceny projektów, gwarantujących zrównoważony udział kobiet i mężczyzn można wskazać projekt Gminy Janów Lubelski pn. *„Budowa Parku Rekreacji „Zoom Natury” nad zalewem w Janowie Lubelskim”*, wybrany w ramach Działania 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki. W wyniku realizacji projektu powstanie 7 całorocznych miejsc pracy, procedura zatrudnienia będzie zgodna z zasadami równouprawnienia tak, by zachować równe szanse dla grup dyskryminowanych na rynku pracy (kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby ze zmarginalizowanych środowisk). Przyjmuje się parytet, co najmniej 50% zatrudnionych będą stanowiły osoby ze zmarginalizowanych środowisk. Wszystkie pawilony rekreacyjno – edukacyjne będą dostępne dla osób niepełnosprawnych, dla osób starszych oraz dzieci. W ramach projektu nastąpi także wytyczenie tras turystyczno - kulturalnych, aby promować działalność prowadzoną przez kobiety – park pośrednio tworzyć będzie wiele możliwości w zakresie rozwoju małej przedsiębiorczości w dziedzinach atrakcyjnych dla kobiet: mała gastronomia, pensjonaty rodzinne. W ramach projektu następuje także rozwijanie polityki i modeli integracji społecznej, np. godzenie pracy i życia rodzinnego – w przypadku rodziców posiadających małe dzieci i w związku z nietypowymi godzinami pracy parku przewiduje się możliwość przebywania dzieci pracowników w budynku „Runa Leśnego” przystosowanego dla małych dzieci pod opieką pracownika zajmującego się grupami najmłodszych uczestników. Z takiej pomocy może korzystać pracownik w przypadku czasowej trudności z zapewnieniem opieki dziecku. Wszystkie obiekty dostępne będą dla osób niepełnosprawnych. Wprowadzone zostaną zniżki cenowe dla osób niepełnosprawnych, a także korzystne bilety rodzinne, które zdecydowanie zwiększą dostępność usług parku dla rodzin wielodzietnych.

Dla projektów realizowanych w ramach VII Osi Priorytetowej nie przewiduje się stosowania zasady cross-financingu oraz nie przewidziano wsparcia dla kategorii lizbońskich.

Poziom wykorzystania alokacji z EFRR dla Osi VII

3.7.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Podczas wdrażania VII Osi Priorytetowej nie odnotowano problemów, sytuacji zakłócających bądź opóźniających realizację priorytetu.

3.8 OŚ PRIORYTETOWA VIII

Celem VIII Osi Priorytetowej jest **Poprawa warunków kształcenia oraz dostępu do wiedzy, usług medycznych i pomocy społecznej**. Na jego realizację przeznaczono **152 572 800 EUR** (629 347 542,72 PLN), co stanowi 13,20% całkowitej alokacji z EFRR na Program.

Realizacja ww. celu przebiegać będzie poprzez wdrażanie czterech działań:

- Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* – celem działania jest zwiększenie wykorzystania regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym (20,45% alokacji na Oś),
- Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* – celem działania jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej (41,67% alokacji na Oś),
- Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia* – celem działania jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia (35,04% alokacji na Oś),
- Działanie 8.4 *Pomoc społeczna* – celem działania jest poprawa jakości i dostępności świadczeń z zakresu pomocy społecznej, udzielanych przez domy pomocy społecznej i placówki opiekuńczo – wychowawcze (2,84% alokacji na Oś).

W ramach wskazanych działań beneficjenci mogą realizować projekty z zakresu m.in.:

- robót budowlanych, modernizacji, wyposażenia obejmujące:
  - ✓ obiekty infrastruktury dydaktycznej oraz badawczo - rozwojowej szkół wyższych,
  - ✓ obiekty infrastruktury społeczno-edukacyjnej uczelni np. akademiki, stołówki,
  - ✓ obiekty infrastruktury sportowej przy szkołach wyższych,
  - ✓ obiekty infrastruktury dydaktycznej i sportowej szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych oraz artystycznych,
  - ✓ obiekty infrastruktury placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego oraz doskonalenia zawodowego (objęte systemem oświaty),
  - ✓ obiekty infrastruktury społeczno – edukacyjnej np.: bursy, internaty, stołówki,
  - ✓ obiekty infrastruktury sportowej np.: kompleksy sportowe, baseny zamknięte, pływalnie odkryte, hale sportowe, stadiony, sale gimnastyczne, boiska sportowe, korty tenisowe,
- robót budowlanych z zakresu infrastruktury technicznej i sanitarnej oraz zagospodarowanie otoczenia w/w obiektów a także przystosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- wsparcia w/w obiektów w zakresie inwestycji uwzględniających wyposażenie w sprzęt informatyczny (komputery oraz sprzęt peryferyjny) możliwe będzie wyłącznie w ramach projektów kompleksowych,

- zakupu i modernizacji sprzętu medycznego oraz wdrożenia systemów informatycznych, w tym e-medycyna,
- dostosowania szpitali, przychodni, ośrodków zdrowia i poradni do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakimi powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia ZOZ,
- termomodernizacji budynków szpitalnych, budynków przychodni, ośrodków zdrowia i poradni,
- modernizacji obiektów świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej,
- dostosowania obiektów pomocy społecznej do Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 roku w sprawie domów pomocy społecznej oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- termomodernizacji budynków pomocy społecznej.

O wsparcie realizacji projektów w ramach VIII Osi Priorytetowej ubiega się mogą:

- uczelnie (publiczne i niepubliczne),
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- organizacje pozarządowe prowadzące statutową działalność w obszarze kształcenia na poziomie wyższym, edukacji, wychowania i sportu, pomocy społecznej, działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- podmioty prowadzące statutową działalność w obszarze kształcenia wyższego działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz.1420.),
- kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych prowadzące działalność w obszarze kształcenia na poziomie wyższym, edukacji, wychowania i sportu, pomocy społecznej,
- jednostki naukowe,
- spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiada jednostka samorządu terytorialnego, działająca w obszarze edukacji, wychowania i sportu, działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno -prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz. 1420), prowadzące statutową działalność w obszarze edukacji, wychowania i sportu,
- właściwy minister oraz osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły lub placówki w rozumieniu ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 04.256.2572),
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- zakłady opieki zdrowotnej (szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia i poradnie w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14 poz. 89 z późn. zm.),
- domy pomocy społecznej i placówki opiekuńczo - wychowawcze w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z późniejszymi zmianami.

3.8.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny wskaźników VIII Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.8.

- **Analiza jakościowa**

Wpływ na realizację celu szczegółowego RPO WL „Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku” w roku sprawozdawczym 2009 miały projekty realizowane w ramach VIII Osi Priorytetowej *Infrastruktura społeczna*, której celem jest poprawa warunków kształcenia oraz dostępu do wiedzy, usług medycznych i pomocy społecznej.

W ramach VIII Osi podpisanych zostało 14 umów o dofinansowanie realizacji projektów na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 10 187 698,59 EURO (42 023 237,90 PLN). Wartość dofinansowania umów stanowiła 6,68% alokacji przewidzianej dla przedmiotowej Osi. Powyższe umowy zawarto w ramach Działania 8.3 *Ochrona zdrowia*, a ich wartość dofinansowania z EFRR stanowiła 19,06% alokacji przewidzianej dla przedmiotowego Działania. Realizacja projektów w ramach VIII Osi priorytetowej znacznie wpłynęła na poprawę warunków oraz dostępu do usług medycznych, wpływając jednocześnie na realizację celu głównego osi. Z rezultatów projektu korzystają nie tylko publiczne zakłady opieki zdrowotnej czy jednostki samorządu terytorialnego, będące bezpośrednimi beneficjentami pomocy w ramach Działania 8.3 *Ochrona zdrowia* ale także odbiorcy końcowi, tj. m.in. mieszkańcy regionu.

Realizacja zakładanych celów poprzez osiągnięcie odpowiedniej wielkości wskaźników w Osi kształtuje się następująco:

Dla wskaźników:

- *Liczba projektów z zakresu edukacji,*
- *Liczba wspartych obiektów edukacyjnych: - w tym:*
  - *szkoły wyższe,*
  - *szkoły ponadgimnazjalne,*
  - *gimnazja,*
  - *szkoły podstawowe,*
- *Liczba obiektów edukacyjnych wykorzystywanych w kształceniu ustawicznym oraz zawodowym,*
- *Liczba szkół wyposażonych w pracownie komputerowe.*

nie odnotowano postępów we wdrażaniu, co wynika w głównej mierze z faktu, iż w 2009 r. nie zostały zawarte umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach działania dotyczącego infrastruktury szkolnej i sportowej. Dnia 29 maja 2009 r. ogłoszony został konkurs w ramach Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* (w ramach

przedmiotowego działania od początku okresu programowania ogłoszono 1 konkurs). W ramach przedmiotowego konkursu złożonych zostało 154 projekty. Ze względu na dużą liczbę złożonych projektów oraz ich złożony charakter do końca okresu sprawozdawczego 2009 nie została zakończona ich ocena (ocena strategiczna). Podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach ww. konkursu, będzie miało miejsce w 2010 r., w związku z powyższym w tymże roku zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie infrastruktury szkolnej i sportowej, co przełoży się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźników programowych.

Dla wskaźników mierzących postęp w zakresie *infrastruktury szkół wyższych*, tj.

- *Liczba projektów z zakresu edukacji,*

- *Liczba wspartych obiektów edukacyjnych: - w tym:*

- *szkoły wyższe,*

- *Pojemność (capacity) wpartych obiektów szkół wyższych.*

nie odnotowano postępów we wdrażaniu, co wynika w głównej mierze z faktu, iż w 2009 r. nie zostały zawarte umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach działania dotyczącego infrastruktury szkół wyższych. Dnia 30 września 2009 r. został ogłoszony konkurs na dofinansowanie realizacji projektów w ramach Działania 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*. W ramach przedmiotowego konkursu złożonych zostało 16 projektów. Do końca okresu sprawozdawczego 2009 nie została zakończona ich ocena. Podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach ww. konkursu, będzie miało miejsce w 2010 r., w związku z powyższym w tymże roku zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie infrastruktury szkół wyższych, co przełoży się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźników programowych.

Dla wskaźników z zakresu *ochrony zdrowia* tj.

- *Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym w wyniku realizacji projektów.*

w okresie sprawozdawczym odnotowano niewielki postęp w osiągnięciu wartości powyższego wskaźnika. Na koniec 2009 r. realizacja tego wskaźnika wyniosła 18 926 szt., co stanowi 18,93% wartości docelowej na 2010 r. W trwających projektach na podstawie informacji zawartych w umowach w zakresie działania dotyczącego ochrony zdrowia, szacuje się, iż w 2010 r. ww. wskaźnik osiągnie wartość 2 500 szt., co wraz z realizacją na koniec 2009 r. stanowi 21,43% wartości docelowej tego wskaźnika przyjętej na 2010 r. (4,295% wartości docelowej wskaźnika przyjętej do osiągnięcia w 2013 r. na poziomie Programu, który ma osiągnąć 500 000 szt.). Stosunkowo niewielki postęp w zakresie realizacji przedmiotowego wskaźnika wynika z jednej strony z faktu, iż w ramach działania dotyczącego zakupu sprzętu od początku okresu programowania do końca okresu sprawozdawczego podpisano 7 umów o dofinansowanie realizacji projektów, z drugiej zaś strony z faktu, iż wnioskodawcy we wnioskach o dofinansowanie wybierają wskaźniki produktu i rezultatu nie będące wskaźnikami programowymi. 29 maja 2009 r. został ponadto ogłoszony kolejny drugi konkurs na dofinansowanie projektów w ramach Działania 8.3 *Ochrona zdrowia, typ projektów: Ochrona zdrowia - projekty realizowane przez szpitale - zakup i modernizacja sprzętu medycznego oraz wdrożenie systemów informatycznych*, w ramach którego zostało złożonych 27

projektów. Do końca okresu sprawozdawczego 2009 nie została zakończona ich ocena (ocena strategiczna). Podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach ww. konkursu, będzie miało miejsce w 2010 r., w związku z powyższym w tymże roku zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie zakupu sprzętu w sektorze ochrony zdrowia, co przełoży się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźników programowych.

- Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia,

w okresie sprawozdawczym odnotowano postęp w realizacji tego wskaźnika. W tabeli podano wartość dla projektów zakończonych jednakże mając na uwadze jednakże liczbę podpisanych umów o dofinansowanie realizacji projektów z zakresu ochrony zdrowia od początku okresu programowania należy stwierdzić, iż wartość ww. wskaźnika w 2010 r. na skutek zakończenia umów osiągnie poziom 12 szt., co stanowi 92,31% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2010 r., oraz 14 szt. do końca 2012 r. co stanowi 21,54% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2013 r. na poziomie Uszczegółowienia Programu. Ponadto, w ramach projektów składanych do dofinansowania w 2008 r. wnioskodawcy nie mieli możliwości wyboru wskaźników, które w pełni mapowałyby się ze wskaźnikami programowymi, w związku z powyższym IZ RPO w marcu 2009 r. dokonała pod tym kątem aktualizacji listy wskaźników na poziomie projektów (w 2009 r. podpisywane były głównie umowy o dofinansowanie realizacji projektów wybranych do dofinansowania w 2008 r., poza projektem Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy Centrum Profilaktyczno - Lecznicze w Lublinie, złożonym w ramach działania 8.3 *Ochrona zdrowia, typ projektów: Ochrona zdrowia – projekty realizowany przez przychodnie, ośrodki zdrowia, przychodnie*, wybranym do dofinansowania w 2009 r., jednakże nie wpisującym się w przedmiotowy wskaźnik). Mając na uwadze fakt, iż w 2009 r. ogłoszone zostały 4 konkursy w ramach działania 8.3 *Ochrona zdrowia*, z których 2 zostały zakończone w okresie sprawozdawczym 2009 decyzją ZWL o wyborze projektów do dofinansowania, należy stwierdzić, iż w 2010 r. zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie zakupu sprzętu w sektorze ochrony zdrowia, co przełoży się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźników programowych

- Liczba zmodernizowanych szpitali,

mając na uwadze liczbę podpisanych umów o dofinansowanie realizacji projektów z zakresu ochrony zdrowia dotyczących modernizacji szpitali (termomodernizacji oraz dostosowania szpitali do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia ZOZ) od początku okresu programowania do końca okresu sprawozdawczego 2009 należy stwierdzić, iż wartość ww. wskaźnika w 2010 r. wyniesie 5 szt., co stanowi 125% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2010 r. na poziomie Uszczegółowienia Programu. Ponadto, w ramach projektów składanych do dofinansowania w 2008 r. wnioskodawcy nie mieli możliwości wyboru wskaźników, które w pełni mapowałyby się ze wskaźnikami programowymi, w związku z powyższym IZ RPO w marcu 2009 r. dokonała pod tym kątem aktualizacji listy wskaźników na poziomie projektów (w 2009 r. w ramach działania dotyczącego modernizacji szpitali podpisywane były umowy o dofinansowanie realizacji projektów wybranych do dofinansowania w 2008 r.). Mając na uwadze fakt, iż w 2009 r. ogłoszone zostały 2 konkursy: w ramach Działania 8.3 *Ochrona zdrowia: typ projektów: Ochrona zdrowia - projekty realizowane przez szpitale - dostosowanie szpitali do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod*

względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia ZOZ oraz Działania 8.3 *Ochrona zdrowia, Typ projektów: Ochrona zdrowia - projekty realizowane przez szpitale - termomodernizacja budynków szpitalnych* należy stwierdzić, iż w 2010 r. zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie modernizacji szpitali, co przełoży się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźnika programowego.

- *Liczba szpitali, które zakupiły sprzęt medyczny,*

mając na uwadze liczbę podpisanych umów o dofinansowanie realizacji projektów z zakresu ochrony zdrowia dotyczących zakupu sprzętu medycznego od początku okresu programowania do końca okresu sprawozdawczego 2009 należy stwierdzić, iż wartość ww. wskaźnika w 2010 r. osiągnie wartość 7 szt., co stanowi 140% wartości docelowej przyjętej do osiągnięcia w 2010 r. na poziomie Uszczegółowienia Programu. Ponadto, w ramach projektów składanych do dofinansowania w 2008 r. wnioskodawcy nie mieli możliwości wyboru wskaźników, które w pełni mapowałyby się ze wskaźnikami programowymi, w związku z powyższym IZ RPO w marcu 2009 r. dokonała pod tym kątem aktualizacji listy wskaźników na poziomie projektów (w 2009 r. w ramach działania dotyczącego zakupu sprzętu w ramach sektora ochrony zdrowia podpisywane były umowy o dofinansowanie realizacji projektów wybranych do dofinansowania w 2008 r.). Mając na uwadze fakt, iż w 2009 r. ogłoszony został kolejny konkurs w ramach Działania 8.3 *Ochrona zdrowia, typ projektów: Ochrona zdrowia - projekty realizowane przez szpitale - zakup i modernizacja sprzętu medycznego oraz wdrożenie systemów informatycznych*, należy stwierdzić, iż w 2010 r. zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie zakupu sprzętu w sektorze ochrony zdrowia, co przełoży się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźników programowych.

- *Wartość zakupionego sprzętu – onkologia, choroby układu krążenia,*

brak postępu w osiągnięciu wartości tego wskaźnika wynika z jednej strony z faktu, iż w ramach działania dotyczącego zakupu sprzętu od początku okresu programowania do końca okresu sprawozdawczego podpisano 7 umów o dofinansowanie realizacji projektów, z drugiej zaś strony z faktu, iż wnioskodawcy we wnioskach o dofinansowanie wybierają wskaźniki produktu i rezultatu, najlepiej oddające charakter i cele projektu, nie będące jednakże wskaźnikami programowymi. Ponadto, w ramach projektów składanych do dofinansowania w 2008 r. wnioskodawcy nie mieli możliwości wyboru wskaźników, które w pełni mapowałyby się ze wskaźnikami programowymi, w związku z powyższym IZ RPO w marcu 2009 r. dokonała pod tym kątem aktualizacji listy wskaźników na poziomie projektów. 29 maja 2009 r. został ponadto ogłoszony kolejny drugi konkurs na dofinansowanie projektów w ramach Działania 8.3 *Ochrona zdrowia, typ projektów: Ochrona zdrowia - projekty realizowane przez szpitale - zakup i modernizacja sprzętu medycznego oraz wdrożenie systemów informatycznych*, w ramach którego zostało złożonych 27 projektów. Do końca okresu sprawozdawczego 2009 nie została zakończona ich ocena (ocena strategiczna). Podpisanie umów o dofinansowanie projektów wybranych do dofinansowania w ramach ww. konkursu, będzie miało miejsce w 2010 r., w związku z powyższym w tymże roku zakładany jest wzrost postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu działania w zakresie zakupu sprzętu w sektorze ochrony zdrowia, co może przełożyć się na postęp we wdrażaniu ww. wskaźnika programowego.

Z uwagi na fakt zbyt małej ilości dotychczas podpisanych i zakończonych umów odniesienie się do wskaźników kontekstowych będzie możliwe w następnym sprawozdaniu.

IZ RPO planuje również w II półroczu 2010 r. przeprowadzenie ewaluacji odnośnie realizacji przyjętych w Programie wskaźników i ich wielkość. Na podstawie jej wyników zostaną skorygowane pierwotne założenia przyjęte na początku wdrażania w Programie przyjętym przez KE 2 października 2007 r.

W ramach działań VIII Osi Priorytetowej w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 7 konkursów. Wysokość dostępnej dla Beneficjentów alokacji środków, o które mogli się oni ubiegać w ramach dofinansowania projektów wyniosła 108 798 600,00 EUR (448 783 345,14 PLN). Kwota ta stanowiła 71,31% całej alokacji przewidzianej dla VIII Osi Priorytetowej w Programie. Beneficjenci złożyli 294 wnioski na łączną kwotę dofinansowania 284 411 695,74 EUR (1 173 169 803,75 PLN). Konkursy cieszyły się więc bardzo dużym zainteresowaniem, ponieważ wnioskowana kwota dofinansowania o jaką starali się Beneficjenci przewyższała ponad dwukrotnie dostępną kwotę w ramach konkursów.

Pozytywną ocenę formalną do końca 2009 r. uzyskało 271 projektów na łączną kwotę dofinansowania 231 770 296,70 EUR (956 029 296,94 PLN). Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do realizacji 35 projektów na łączną kwotę dofinansowania 17 238 615,82 EUR (71 107 566,40 PLN). Do końca 2009 r. zostało podpisanych 14 umów z Beneficjentami na łączną kwotę dofinansowania 10 187 698,58 EUR (42 023 237,90 PLN). Kwota ta wyczerpuje w 6,68% alokację dla VIII Osi Priorytetowej Programu.

Beneficjenci do końca 2009 r. złożyli wnioski o płatność na kwotę 3 589 257,82 EUR (14 805 329,60 PLN). Zgodnie z zasadą „n + 3” do końca 2010 r. w ramach VIII Osi Priorytetowej wielkość środków jaką należy zrefundować i certyfikować do KE wynosi 21 388 693,00 EUR (88 226 219,76 PLN). Dotychczas zrealizowano 16,78% tej wielkości. Do końca 2009 r. ZWL zatwierdził do realizacji projekty o wartości 17 238 615,82 EUR (71 107 566,40 PLN). Pozytywną ocenę formalną w tej osi uzyskały projekty na wartość 231 770 296,70 EUR (956 029 296,94 PLN) a ZWL z tej puli dodatkowo zatwierdził dnia 16.02.2010 r. projekty do realizacji z konkursu na zakup sprzętu medycznego i informatyzację szpitali na kwotę 19 436 161,22 EUR (80 172 221,45 PLN). Okres realizacji w tych projektach zakłada poniesienie wydatków jeszcze w 2010 r. Tak więc i dla tej osi realizacja zaplanowanych wielkości zostanie zrealizowana.

Na 2010 rok przewiduje się ogłoszenie ostatniego konkursu na całą alokację pozostającą w danej Osi.

Wszystkie projekty realizowane w ramach tej Osi, realizowane są zgodnie z zasadą równości szans.

Ponadto VIII Oś Priorytetowa wpisuje się w obszary wsparcia Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej poprzez umieszczenie wśród typów interwencji trzech kategorii lizbońskich:

- 11 – Technologie informacyjne i komunikacyjne.
- 13 – Usługi i aplikacje dla obywateli.

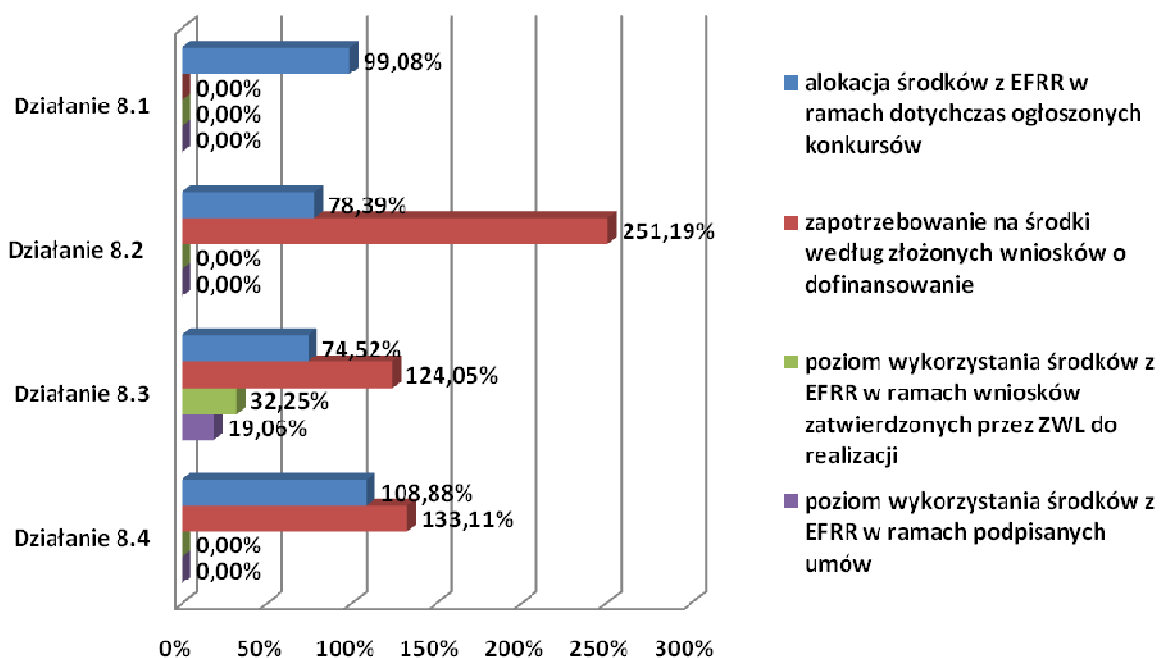
- 43 – Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią.

Poziom wydatków jaki zaplanowano na ww. kategorii w VIII Osi wynosi 18 380 241,00 EUR (75 816 656,10 PLN) co stanowi 14,05% alokacji przewidzianej na ten priorytet oraz 1,59% dla całego RPO WL. Do końca 2009 roku w ramach działania 8,3 podpisano umowy, które odpowiadają 11 kategorii interwencji na kwotę 1 106 820,98 EUR (4 565 525,87 PLN).

W ramach VIII Osi Priorytetowej, w należycie uzasadnionych przypadkach realizacji projektów lub części projektów, dopuszcza się możliwość finansowania działań, które należą do obszaru interwencji EFS, w zakresie nie większym niż 10% kosztów kwalifikowanych projektu. W dotychczasowych złożonych wnioskach o dofinansowanie beneficjenci nie wnioskowali o zastosowania zasady cross-financingu.

Poziom wykorzystania alokacji z EFRR dla Osi VIII

3.8.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Podczas wdrażania VIII Osi Priorytetowej nie odnotowano problemów, sytuacji zakłócających bądź opóźniających realizację priorytetu.

3.9 OŚ PRIORYTETOWA IX

Celem IX Osi Priorytetowej jest **zapewnienie efektywnego oraz zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego poprzez wsparcie instytucji uczestniczących w zarządzaniu i wdrażaniu.**

Wielkość środków przeznaczonych na wdrażanie Pomocy Technicznej w ramach RPO WL wynosi **32 363 927 EUR** (133 497 962,48 PLN), co stanowi 2,80% całkowitej alokacji z EFRR na Program.

Cel priorytetu zostanie osiągnięty poprzez wdrażanie następujących działań:

- Działanie 9.1. *Wsparcie wdrażania RPO*- celem działania jest zapewnienie efektywnego oraz zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego poprzez wsparcie instytucji uczestniczących w zarządzaniu i wdrażaniu Programu (85,00% alokacji na Oś),
- Działanie 9.2. *Informacja i promocja RPO*- celem działania jest zapewnienie efektywnego powszechnego dostępu do informacji o Regionalnym Programie Operacyjnym w zakresie możliwości ubiegania się o dofinansowanie projektów ze środków funduszu strukturalnych oraz przygotowania i realizacji projektów (15,00% alokacji na Oś).

W ramach wskazanych działań można zrealizować projekty mające na celu zapewnienie prawidłowego zarządzania i wdrażania programu oraz jego promocji, a także przygotowania kolejnego programu na nowy okres programowania, w tym m.in.:

- zatrudnienie personelu zaangażowanego w realizację RPO, dokończenie realizacji ZPORR oraz zaangażowanego w przygotowanie kolejnego programu na nowy okres programowania,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu zaangażowanego w realizację RPO na poziomie Instytucji Zarządzającej oraz innych instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu, jak również personelu zaangażowanego w dokończenie realizacji ZPORR (w tym ekspertów zaangażowanych w proces oceny i wyboru projektów) i przygotowanie kolejnego programu,
- organizacja i obsługa procesu naboru, selekcji, oceny i wyboru projektów,
- wsparcie procesu kontroli realizacji projektów oraz systemu monitorowania projektów,
- organizacja i obsługa Komitetu Monitorującego,
- utrzymanie i rozwój systemu informatycznego monitoringu i kontroli, który będzie kompatybilny z Krajowym Systemem Informatycznym na okres 2007 – 2013 (SIMIK 07-13),
- zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, sprzętu biurowego oraz wyposażenia i materiałów biurowych na potrzeby realizacji RPO, funkcjonowania punktu informacyjnego RPO oraz na potrzeby przygotowania kolejnego programu,

- pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem właściwych warunków technicznych niezbędnych do realizacji RPO i przygotowania programu na kolejny okres programowania,
- pokrycie kosztów związanych z archiwizacją dokumentacji dotyczącej realizacji RPO,
- pokrycie kosztów krajowych i zagranicznych delegacji służbowych, służących prawidłowemu przygotowaniu i wdrażaniu RPO oraz przygotowaniom do nowego okresu programowania,
- przygotowanie wydruk i rozpowszechnienie materiałów informacyjnych i promocyjnych,
- pokrycie kosztów przygotowania i przeprowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnej oraz działań związanych z informacją i promocją RPO, w tym prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych na temat nowego programu,
- stworzenie i administrowanie stron i serwisów internetowych na temat RPO WL oraz na temat kolejnego programu,
- organizacja konferencji, seminariów, warsztatów, spotkań na temat RPO WL oraz na temat kolejnego programu,
- organizacja i przeprowadzenie szkoleń dla beneficjentów na temat RPO WL oraz na temat kolejnego programu,
- stworzenie sieci wymiany informacji o zasięgu ponadlokalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym, w celu wymiany doświadczeń i propagowania dobrych wzorów,
- przygotowania analiz, badań, sprawozdań i innych ekspertyz na potrzeby programu, a także przygotowanie niezbędnych dokumentów i analiz dla kolejnego okresu programowania,
- koszty związane z przeprowadzeniem ewaluacji RPO WL (mid-term i ex-post) oraz przygotowanie ewaluacji ex-ante dotyczącej kolejnego programu.

Beneficjentami Osi Priorytetowej IX są podmioty zaangażowane we wdrażanie RPO WL, tj.:

- Instytucja Zarządzająca RPO (IZ RPO) – Zarząd Województwa Lubelskiego, który część swoich kompetencji przekazał Departamentowi Strategii i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie (DSiRR, DF, a także inne komórki organizacyjne UMWL, o ile zostaną powierzone im obowiązki w zakresie wdrażania lub obsługi RPO WL),
- Instytucja Pośrednicząca II stopnia (IP II) – Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, która jest odpowiedzialna za wdrażanie I i II Osi Priorytetowej RPO WL *na mocy Porozumienia pomiędzy IŻ RPO a IP II w sprawie powierzenia Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie realizacji działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL.*

Wsparcie udzielane projektom realizowanym w ramach IX Osi Priorytetowej nie dotyczy kategorii Strategii Lizbońskiej.

Dla projektów realizowanych w ramach IX Osi Priorytetowej nie przewiduje się także stosowania *cross-financingu*.

3.9.1 Realizacja celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Stopień realizacji zakładanych wskaźników rzeczowych wskazuje na wysokie prawdopodobieństwo osiągnięcia wartości docelowych wyznaczonych na 2010 rok, a nawet w większości przypadków nastąpi przekroczenie poziomu zaplanowanego na ten rok. W przypadku pięciu wskaźników (*Liczba zakupionego sprzętu komputerowego; Liczba zleconych ekspertyz, analiz; Liczba szkoleń, seminariów i konferencji dla beneficjentów; Liczba osób uczestniczących w szkoleniach i seminariach; Liczba odwiedzin portalu www.rpo.lubelskie.pl*) wartość docelowa wyznaczona na rok 2010 została już przekroczona.

Postęp fizyczny wskaźników IX Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr 1 tabela 4.9.

- **Analiza jakościowa**

W roku 2009 w ramach Osi Priorytetowej IX wydatkowano kwotę **2 921 989,40 EUR** (12 052 914,09 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR na kwotę **2 483 690,99 EUR** (10 244 976,96 PLN), co stanowi 9,03% alokacji na tę Oś, a jednocześnie 0,25% całości alokacji na Program.

Z uwagi na fakt, iż projekty do dofinansowania w ramach Osi IX przyjmowane są w formie zatwierdzanych przez ZWL *Rocznych Planów Działań* nie występują różnice kwotowe między wnioskami złożonymi a podpisanymi umowami.

Od początku realizacji Programu w IX Osi Priorytetowej zakontraktowano łącznie 33,24% środków z EFRR przeznaczonych na *Działanie 9.1. Wsparcie wdrażania RPO* oraz 35,48% środków na *Działanie 9.2. Informacja i promocja RPO*.

Wartość wskaźnika *Liczba etatów współfinansowanych z Pomocy Technicznej* przedstawiona w niniejszym sprawozdaniu na poziomie 120, wskazuje na stopniowy prawidłowy przyrost wskaźnika zmierzający do osiągnięcia wartości docelowej określonej w założeniach RPO na 2010 rok. W ramach projektów „*Wsparcie wdrażania RPO – Zatrudnienie personelu*” realizowanych przez beneficjentów Pomocy Technicznej RPO w 2009 roku, ale nie rozliczonych do końca tego roku, wskaźnik *Liczba etatów współfinansowanych z Pomocy Technicznej (Liczba osób współfinansowanych z Pomocy Technicznej RPO)* wyniesie 166 osób (90,2% zakładanej w RPD na 2009 roku wartości, wynoszącej 184 osoby). Przekroczenie wartości tego wskaźnika w stosunku do założonej w RPO WL wartości docelowej na 2010 rok (150 osób), wyniesie po zrealizowaniu tych projektów 16 etatów. Wartość przedmiotowego wskaźnika zostanie przekroczona ze względu na zwiększenie zakładanego docelowego stanu zatrudnienia personelu w ramach realizacji Programu. Wzrost stanu zatrudnienia podyktowany jest zarówno zwiększeniem ilości zadań niezbędnych do wdrażania RPO WL, jak również potrzebą podniesienia efektywności ich realizacji.

Ze wzrostem wskaźnika *Liczba etatów współfinansowanych z Pomocy Technicznej* związany jest zwiększony poziom osiągnięcia wskaźnika *Liczba zakupionego sprzętu komputerowego*. Wzrost liczby etatów współfinansowanych z Pomocy Technicznej jest

czynnikiem wpływającym bezpośrednio na konieczność zwiększenia liczby zakupionego sprzętu na potrzeby liczniejszego zespołu pracowników wdrażających Program. W ramach projektów „Wsparcie wdrażania RPO” realizowanych przez beneficjentów Pomocy Technicznej RPO WL w 2009 roku, ale nie rozliczonych do końca tego roku, przyrost wskaźnika *Liczba zakupionego sprzętu komputerowego (Liczba zakupionych zestawów komputerowych – laptopy, serwery, komputery, bez drukarek i faksów)* wyniesie 34 sztuki (65,4% zakładanej w RPD na 2009 wartości, wynoszącej 52 sztuki).

Wielkość wskaźnika *Liczba przeszkolonego personelu zaangażowanego we wdrażanie RPO* jest również bezpośrednią konsekwencją kształtowania się wielkości wskaźnika *Liczba etatów współfinansowanych z Pomocy Technicznej*. Wskaźnik ten został w 2009 roku niemal osiągnięty (147 osób) na poziomie zaplanowanym w RPO na 2010 rok (150 osób). Wiąże się to z faktem zwiększenia stanu zatrudnienia, a co za tym idzie wzrostem liczby pracowników zajmujących się wdrażaniem RPO WL biorących udział w różnego rodzaju szkoleniach, kursach językowych oraz studiach podyplomowych.

Określona w Programie wartość docelowa wskaźnika *Liczba zleconych ekspertyz, analiz* na 2010 roku wynosi 5 sztuk. Przekroczenie wartości wskaźnika wynikało z potrzeb przeprowadzenia analiz i ekspertyz już w początkowej fazie programowania. Przeprowadzono wówczas 7 ekspertyz i analiz:

- „Opracowanie instrukcji do procesów przebiegających w trakcie realizacji RPO WL”,
- „Wytyczne do studiów wykonalności na potrzeby RPO WL na lata 2007 – 2013”,
- „Tłumaczenie na język angielski RPO WL na lata 2007 – 2013”,
- „Graficzna obróbka tłumaczenia na język angielski RPO WL na lata 2007 – 2013”,
- „Aktualizacja tłumaczenia na język angielski RPO WL na takla 2007 – 2013 (dodatkowo tłumaczenie tabel, map, wykresów w wersji edytowanej”,
- „Usługa tłumaczenia symultanicznego podczas negocjacji z przedstawicielami Komisji Europejskiej”,
- Weryfikacja wartości docelowych wybranych wskaźników RPO WL na lata 2007 – 2013 z wykorzystaniem modelu ekonometrycznego HERMIN dla województwa lubelskiego”.

Konieczność przeprowadzenia ekspertyz lub analiz na potrzeby RPO wynika z reguły z bieżących potrzeb, stąd też IZ RPO co roku określa w *Rocznym Planie Działań Pomocy Technicznej* i *Rocznym Planie Działań informacyjno –Promocyjnych* liczbę ekspertyz i analiz oraz wysokość środków na ich ewentualną realizację.

W okresie sprawozdawczym IZ RPO powierzyła wykonanie i opracowanie zewnętrznym ewaluatorom ekspertyzy pn. „*Oszacowanie wartości docelowych wskaźników: oszczędności czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych oraz oszczędności czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych na lata 2010, 2013, 2015 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*”. Rzeczowa realizacja tego zadania nastąpiła w 2009 roku, jednakże wniosek o płatność końcową został zatwierdzony w 2010 roku. Z uwagi na dotychczasową praktykę oraz cykl rozliczania projektów szacuje się, że wartość wskaźnika możliwa do osiągnięcia w latach 2010 i 2011 wyniesie łącznie 2 sztuki.

Realizacja wskaźnika *Liczba kampanii informacyjnych i promocyjnych* na obecnym etapie pokrywa się z wartością docelową określoną w Programie i wynosi 3 sztuki. Ze względu na planowaną realizację założeń *Rocznego planu działań informacyjnych i promocyjnych na 2010 rok* oraz działania informacyjno-promocyjne przeprowadzane przez IP II wartość wskaźnika określona w dokumencie programowym zostanie przekroczona. Osiągnięcie wyższej wartości wskaźnika wynika z obowiązku corocznego przeprowadzenia kampanii informacyjnej lub/i promocyjnej przez IZ RPO, nałożonego zapisami *Strategii Komunikacji Funduszy Europejskich w Polsce w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007 – 2013*.

W okresie sprawozdawczym IZ RPO przeprowadziła kampanię w formie wydarzenia promocyjnego „Unijny Mikołaj”, czyli cyklu spotkań w największych miastach województwa lubelskiego skierowanych do beneficjentów Programu. Pomimo, iż rzeczowa realizacja tego zadania nastąpiła w 2009 roku, to wniosek o płatność końcową został zatwierdzony dopiero w 2010 roku.

Ze względu na stale rosnące potrzeby beneficjentów RPO WL w zakresie dostępu do bezpłatnych szkoleń dotyczących realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013, zarówno IZ RPO jak i IP II wychodzą naprzeciw oczekiwaniom beneficjentów i organizują większą niż pierwotnie zakładano w Programie, liczbę szkoleń. Stąd też wartość wskaźnika *Liczba szkoleń, seminariów i konferencji dla beneficjentów* już w obecnym okresie sprawozdawczym (18 szt.) znacznie przekracza wartość docelową do osiągnięcia w 2010 roku (8 szt.).

W okresie sprawozdawczym IZ RPO przeprowadziła 6 szkoleń, których rzeczowa realizacja nastąpiła w 2009 roku, jednakże wnioski o płatność końcową zostały zatwierdzone w 2010 roku. Szkolenia obejmowały następujące zagadnienia:

- „Ocena oddziaływania na środowisko projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych”,
- cykl szkoleń dla beneficjentów III-VIII Osi Priorytetowej w przedmiocie realizacji projektów (I i II półrocze),
- „Opracowanie studiów wykonalności dla projektów przewidzianych do współfinansowania z funduszy strukturalnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013”,
- „Fundusze strukturalne a Prawo zamówień publicznych”,
- „Przygotowanie oceny oddziaływania na środowisko projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych”.

IP II zorganizowała natomiast 14 szkoleń, które dotyczyły możliwości uzyskania dofinansowania oraz rozliczania dotacji unijnej w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL. Rzeczowa realizacja tych zadań miała miejsce w 2009 roku, jednakże wnioski o płatność końcową zostały zatwierdzone dopiero w 2010 roku.

Z uwagi na dotychczasową praktykę oraz cykl rozliczania projektów szacuje się, że wartość wskaźnika możliwa do osiągnięcia w latach 2010 i 2011 wyniesie łącznie 24 sztuki.

Wraz ze wzrostem liczby organizowanych szkoleń wzrasta również wartość wskaźnika *Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, seminariach i konferencjach*. Określona na 2010 r. wartość docelowa tego wskaźnika została w obecnym okresie

sprawozdawczym osiągnięta, a nawet przekroczona. Ponadto należy zauważyć, że w szkoleniach zorganizowanych przez IZ RPO i IP II, których rzeczowa realizacja nastąpiła w 2009 roku (wniosek o płatność końcową został zatwierdzony w 2010 roku) wzięło udział 2130 osób (DSiRR – 791 osoby, LAWP – 1339 osoby).

W grudniu 2008 roku został uruchomiony zmodernizowany serwis internetowy www.rpo.lubelskie.pl. W związku z powyższym licznik wizyt umieszczony w poprzedniej wersji portalu został skasowany. Stad też IZ RPO nie jest w stanie dokładnie określić liczby osób odwiedzających oficjalną witrynę Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 w II półroczu 2008 roku. Ponadto IZ RPO dokonała zmiany metodologii obliczania opisywanego wskaźnika. Za bardziej miarodajną uznano liczbę wizyt na stronie internetowej RPO WL, niż liczbę jej każdorazowych odsłon.

W obecnym okresie sprawozdawczym wartość docelowa *wskaźnika Liczba odwiedzin portalu www.rpo.lubelskie.pl* przewidziana na 2010 rok została przekroczona, jednakże zmiana sposobu obliczania wskaźnika będzie wpływała na osiągnięcie jego wartości zakładanych w latach 2013 i 2015.

Wskaźniki dotyczące IX Osi Priorytetowej: *Liczba etatów współfinansowanych z Pomocy Technicznej, Liczba osób uczestniczących w szkoleniach i seminariach, Liczba przeszkolonego personelu zaangażowanego we wdrażanie RPO* obrazują jedynie ogólną liczbę osób, bez podziału ze względu na płeć. Pomimo stałego monitorowania wartości tych wskaźników w obecnym okresie sprawozdawczym nie jest możliwe określenie wkładu IX Osi Priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn.

3.9.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego (DSiRR) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie (UMWL), który w imieniu Zarządu Województwa wykonuje zadania Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnych Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 nie osiągnął do chwili obecnej zakładanego docelowego stanu zatrudnienia w ramach realizacji Programu. Sytuacja taka powoduje, iż planowany poziom wydatkowania środków na szkolenia, kursy językowe, studia podyplomowe oraz wydatki wiążące się z wynagrodzeniami pracowników nie został w pełni osiągnięty. Mniejsze od zakładanych wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji pracowników są również efektem znacznego obciążenia pracowników zadaniami służbowymi, co skutkowało brakiem możliwości wzięcia udziału w szkoleniach i warsztatach., a także faktem, iż zakres tematyczny i poziom przekazywanej wiedzy na oferowanych szkoleniach nie odpowiadał oczekiwaniom.

W 2010 roku planowane jest skompletowanie odpowiednio licznej i wykwalifikowanej kadry pracowniczej, niezbędnej do prawidłowego zarządzania i wdrażania RPO WL, jak również zintensyfikowanie udziału pracowników w podnoszeniu kwalifikacji.

Głównym problemem mającym wpływ na realizację zadań IX Osi Priorytetowej była konieczność wielokrotnego stosowania przez Oddział Informacji i Promocji Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL oraz IP II procedur udzielania zamówień

publicznych. Czynnikiem utrudniającym wykonywanie zadań były również liczne nowelizacje ustawy – Prawo zamówień publicznych, normującej tryby udzielania zamówień. W związku z powyższym realizacja zadań IX Osi ulegała znacznemu wydłużeniu.

W okresie sprawozdawczym DSiRR powziął środki, mające na celu skrócenie czasu realizacji procedur wynikających z Regulaminu udzielania zamówień publicznych w UMWL oraz ustawy – Prawo zamówień publicznych. Wprowadzono zmiany do Regulaminu Organizacyjnego UMWL dotyczące utworzenia stanowiska ds. zamówień publicznych dla Oddziałów DSiRR wdrażających RPO WL w Oddziale Zamówień Publicznych w Departamencie Organizacyjno – Prawnym UMWL. Do głównych obowiązków nowozatrudnionych pracowników będzie należało przygotowanie materiałów, organizowanie i przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego dla Oddziałów DSiRR. Zmiany w Regulaminie Organizacyjnym UMWL zostały przyjęte 9 marca 2010 roku. Możliwym do zastosowania środkiem zaradczym jest również edukowanie pracowników i podnoszenie ich kwalifikacji w zakresie stosowania ustawy – Prawo zamówień publicznych poprzez m.in. uczestniczenie w konferencjach, szkoleniach, odwiedzanie portalu Urzędu Zamówień Publicznych, lektura publikacji.

4. PROGRAMY WSPÓŁFINANSOWANE z EFS – SPÓJNOŚĆ I KONCENTRACJA WSPARCIA

Nie dotyczy RPO WL.

5. EFRR/FS – DUŻE PROJEKTY

W ramach RPO WL 2007-2013 realizowany jest tylko jeden projekt duży w rozumieniu art. 39 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 pn. **„Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”**.

Po wstępnej akceptacji Indykatorywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK), która nastąpiła w dniu 10 lutego 2009 r., IZ RPO dnia 11 lutego rozpoczęła konsultacje społeczne tej listy. Zarząd Województwa Lubelskiego, po zapoznaniu się z raportem z konsultacji społecznych zgodnie z Uchwałą Nr CCXIX/2588/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 7 kwietnia 2009 r., przyjął ostateczny Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych - listę podstawową i rezerwową. Na tej liście znajdował się projekt zgłoszony przez spółkę Port Lotniczy Lublin S.A. pn. *„Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”*, którego koszt całkowity był określony na sumę **42,35 mln EUR** (174,68 mln PLN), a maksymalna kwota dofinansowania ze środków EFRR na kwotę **20,79 mln EUR** (85,75 mln PLN). W tym okresie projekt lotniskowy nie był jeszcze projektem dużym, ponieważ jego wartość nie przekraczała 50 mln EUR. Kwota 20,79 mln EUR (85,75 mln PLN) wynika z dokumentu notyfikacyjnego dotyczącego *„Pomocy państwa nr 158/2008 – Polska. Pomoc w zakresie budowy portu lotniczego Lublin – Świdnik”* z dnia 4 czerwca 2008 r., gdzie określono kwotę środków z EFRR, które mogą być zaangażowane w finansowanie inwestycji. Ponadto ww. dokument określił także wysokość wkładu własnego portu lotniczego (24%) w całym projekcie dotyczącym budowy portu lotniczego Lublin-Świdnik. Należy tu zaznaczyć, że projekt wpisany na indykatorywną listę projektów kluczowych jest tylko częścią projektu, do którego odnosiła się wspomniana wyżej decyzja z dnia 4 czerwca 2008 r. W związku z powyższym w 2009 r. trwały prace mające na celu opracowanie odpowiedzi na pytania dotyczące możliwości finansowania inwestycji. Dotyczyły one m.in. charakteru wkładu własnego beneficjenta dotyczącego projektu w ramach RPO, a konkretnie czy może on pochodzić ze środków publicznych, czy muszą to być środki prywatne; jaki poziom intensywności pomocy publicznej należy przyjąć dla projektu współfinansowanego w ramach RPO; czy w ramach projektu dotyczącego RPO należy ustalić poziom intensywności pomocy publicznej taki, jak w całym notyfikowanym projekcie.

Po przyjęciu listy IWIPK IZ RPO wyznaczyła beneficjentom projektów kluczowych 6-miesięczny okres na podpisanie preumów. W związku z faktem, że zarówno beneficjent, jak i IZ RPO oczekiwały na wydanie *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie portów lotniczych w ramach regionalnych programów operacyjnych*, IZ RPO wyraziła zgodę na przedłużenie terminu złożenia dokumentów niezbędnych do podpisania preumowy, a tym samym przedłużenie terminu podpisania preumowy dla projektu lotniskowego. Spółka Port Lotniczy Lublin S.A. została zobowiązana do złożenia dokumentów niezbędnych do podpisania preumowy w terminie 10 dni roboczych od dnia wejścia w życie ww. rozporządzenia. Po weryfikacji dokumentów preumowa dotycząca projektu pn.: **„Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”** została podpisana 31 grudnia 2009 r.

Zgodnie z zapisami preumowy wartość projektu w ramach RPO WL wzrosła do 54,26 mln EUR (223,81 mln PLN) i w związku z tym projekt stał się projektem dużym w rozumieniu art. 39 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Powyższa zmiana wynikała

z weryfikacji założeń z roku 2008. Pierwotny zakres przedmiotowy projektu, przedstawiony w listopadzie 2008 r. zawierał następujące elementy składowe:

1. Droga startowa usytuowana na kierunku 08/26 o szerokości 45 m i długości 2520 m z pasem startowym o szerokości 300 m i długości 2640 m;
2. System dróg kołowania oraz dróg bezpieczeństwa – realizacja tego systemu może być dwuetapowa;
3. Płyta postojowa statków powietrznych przed terminalem pasażerskim;
4. Płyta postojowa dla funkcjonowania działalności cargo oraz baz obsługowych;
5. Terminal pasażerski, budynek administracji lotniska, strażnica Lotniskowej Straży Pożarnej;
6. System świateł podejścia CAT I dla TRH 26 oraz dla TRH 08;
7. System instrumentalny podejścia do lądowania ILS CAT I lub CAT II obejmujący radiolatarnie ścieżki kierunku ILS-LLZ oraz radiolatarni ścieżki schodzenia ILS-GP.

Zakres przedmiotowy będący efektem prowadzonych prac projektowych oraz przygotowywanych kosztorysów, który został przedstawiony w listopadzie 2009 r. jest następujący:

1. Droga startowa na kierunku 08/26 o szerokości 45 m + 2x7.5 m i długości 2520 m z pasem startowym o szerokości 300 m i długości 2640 m;
2. Oświetlenie nawigacyjne drogi startowej i dróg kołowania;
3. System dróg kołowania o szerokości 23 + 2x7,5 m i długości 201 m;
4. Płyta postojowa statków powietrznych przed terminalem pasażerskim o powierzchni 39 166 m² wraz z instalacjami teletechnicznymi i odwodnieniem;
5. Oświetlenie nawigacyjne płyty postojowej o powierzchni 39 166 m²;
6. Terminal pasażerski o powierzchni całkowitej 23 453, 26 m² (wartość kosztorysowa obniżona o udział powierzchni komercyjnej w całości powierzchni terminala).

Zakres projektu zmniejszony został o elementy związane z budową systemu podejścia do lądowania ILS CAT I lub CAT II obejmującego radiolatarnie ścieżki schodzenia kierunku ILS LLZ oraz radiolatarnie ścieżki schodzenia ILS GP oraz system świateł podejścia CAT I dla TRH 26 oraz dla TRH 08. Wynika to z faktu, że działania będą w całości zrealizowane i sfinansowane przez Polską Agencję Żeglugi Powietrznej, która zajmuje się zarządzaniem przestrzenią powietrzną w Polsce.

Ponadto dla zapewnienia funkcjonalności planowanego projektu inwestycyjnego planowany zakres rzeczowy został rozszerzony o budowę elementów związanych z oświetleniem nawigacyjnym, niezbędnym dla właściwego i bezpiecznego funkcjonowania lotniska. Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 24 listopada 2009 r. zatwierdził opisaną powyżej zmianę zakresu rzeczowego projektu pn. „Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)” .

W dniu 7 lipca 2009 r. IZ RPO zwróciła się z prośbą do MRR o objęcie wsparciem w ramach Inicjatywy Jaspers przedmiotowego projektu, argumentując tę prośbę skomplikowanym charakterem inwestycji, który wiąże się ze złożonością dokumentacji projektowej i technicznej. W dniu 22 października 2009 r. w siedzibie Jaspers w Warszawie odbyło się spotkanie z przedstawicielami Inicjatywy Jaspers, Portu Lotniczego Lublin S.A., IZ RPO oraz MRR, które dotyczyło analizy możliwości objęcia wsparciem ww. projektu.

Spotkanie rozpoczęło się prezentacją projektu przez przedstawicieli Portu Lotniczego, która dotyczyła stanu zaawansowania projektu, prac nad studium wykonalności, prognoz ruchu, analizy wariantów budowy infrastruktury lotniskowej,

procedury oceny oddziaływania na środowisko, analizy ekonomicznej i finansowej oraz harmonogramu prac nad projektem.

Pytania ze strony przedstawicieli Jaspers dotyczyły stanu rozmów z Polską Agencją Żeglugi Powietrznej odnośnie budowy wieży kontroli lotów, stanu prac związanych z budową dróg dojazdowych oraz kolei dojazdowej oraz sprecyzowania etapu opracowania dokumentów związanych ze Studium Wykonalności oraz Raportem OOŚ.

Przedstawiciele Jaspers poinformowali również, iż w związku ze zmianą kosztów projektu konieczne jest opracowanie nowej fiszki zgłoszeniowej, która umożliwi wpisanie tego projektu do dokumentu Jaspers Action Plan. Fiszka, o której mowa powyżej została przesłana do przedstawicieli Jaspers pod koniec 2009 r. i do czasu opracowania niniejszego sprawozdania nie otrzymano z Jaspers potwierdzenia przyjęcia ostatecznej wersji dokumentu ani żadnych informacji dotyczących dalszych prac.

Ponadto na ww. spotkaniu w dniu 22 października 2009 r. eksperci Jaspersa określili dokumenty oraz kwestie, na które należy zwrócić szczególną uwagę podczas przygotowania projektu. Były to:

- prognozy ruchu
- kwestie środowiskowe
- budowa dróg i kolei dojazdowych
- finansowanie deficytu operacyjnego
- układ przestrzenny terminala (musi znaleźć się w studium wykonalności)
- określenie struktury zarządzania portem przed złożeniem wniosku.

Zgodnie z podpisaną preumową beneficjent ma obowiązek złożenia wniosku o dofinansowanie do dnia 30 czerwca 2010 r. Daty przygotowania poszczególnych dokumentacji oraz wykonania wybranych części inwestycji zgodnie z preumową przedstawiają się następująco:

1. Studium wykonalności – 31 grudnia 2009 r.
2. Dokumentacja techniczna – 8 października 2009 r.
3. Raport środowiskowy – 31 maja 2009 r.
4. Pozyskanie własności terenu – 31.12.2009 r.
5. Pozwolenie na budowę – 20.01.2010 r.

Na obecnym etapie przygotowania projektu wiadomo już, że niektóre z tych terminów ulegną przesunięciu. Wydanie pozwolenia na budowę opóźni się o 5 miesięcy. Ponadto krajowa komisja przy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska negatywnie oceniła raport oddziaływania na środowisko lotniska. Komisja zwróciła uwagę, iż nie udowodniono, że lotnisko nie będzie negatywnie wpływało na chroniony obszar Natura 2000 i żyjące tam susły. Jej zdaniem, zabrakło również wykazu gatunków zwierząt zamieszkujących teren lasu, który ma zostać wycięty. Poza tym niedostatecznie opisano kwestie hałasu, jaki będzie powodowało lotnisko, a także jego wpływ m.in. na stan wód i zdrowie ludzi. Komisja podkreśliła, że uzupełnienie raportu jest konieczne, jeśli spółka Port Lotniczy Lublin chce uzyskać unijne dotacje na budowę lotniska. Zmiana raportu wiąże się m.in. z ponownym wszczęciem 21-dniowej procedury, w której każdy z okolicznych mieszkańców ma prawo złożyć swoje uwagi, co przedłuży czas oczekiwania na decyzję środowiskową (prawdopodobnie do końca czerwca 2010 r.). W rozmowach z przedstawicielami Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska uczestniczyli również przedstawiciele Jaspers.

Ponadto uległ zmianie również termin uzyskania wszystkich gruntów pod inwestycję i jest on obecnie uzależniony od decyzji Wojewody, która to na mocy ustawy „*O szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego*” ma pozyskać nieruchomości od prywatnych właścicieli działek.

Obecnie IZ RPO oczekuje na dokumenty związane z przedłużeniem się przygotowania projektu, co prawdopodobnie będzie się wiązało z aneksowaniem preumowy i zmianą daty złożenia wniosku o dofinansowanie. Zgodnie z procedurami obowiązującymi w ramach RPO WL ocena wniosku o dofinansowanie powinna być zakończona w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia wniosku. Jest to też termin, kiedy właściwe dokumenty zostaną przekazane Komisji Europejskiej. Podanie konkretnych terminów jest w obecnej chwili niemożliwe ze względu na brak szczegółowych informacji ze strony beneficjenta dotyczących zmiany terminu złożenia wniosku o dofinansowanie.

6. POMOC TECHNICZNA

W całym okresie programowania na potrzeby Działania **9.1. Wsparcie wdrażania RPO** z EFRR została przeznaczona kwota **27 509 338 EUR** (113 473 268,32 PLN), co stanowi **2,4%** środków przeznaczonych na realizację całego Programu.

W ramach *Działania 9.1.* RPO WL wielkość wydatków zaplanowanych na 2009 rok przez beneficjentów Pomocy Technicznej wyniosła łącznie **2 875 745,44 EUR** (11 862 162,35 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **2 444 383,62 EUR** (10 082 838,00 PLN), w tym:

- Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL - **1 690 344,01 EUR** (6 972 500,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **1 436 792,41 EUR** (5 926 625,00 PLN),
- Departament Finansów UMWL - **74 155,09 EUR** (305 882,35 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **63 031,83 EUR** (260 000,00 PLN),
- Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie - **1 111 246,33 EUR** (4 583 780,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **944 559,38 EUR** (260 000,00 PLN).

W ramach IX Osi Priorytetowej RPO WL w DSiRR, zgodnie z przyjętym *Rocznym Planem Działań Pomocy Technicznej na 2009 rok*, w obrębie Działania 9.1. były realizowane dwa projekty:

1. „Wsparcie wdrażania RPO – Zatrudnienie personelu w 2009 roku” o wartości **1 114 305,80 EUR** (4 596 400,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **947 159,93 EUR** (3 906 940,00 PLN):

W ramach projektu poniesione zostały koszty związane z wynagrodzeniem 93 osób (średnia liczba zatrudnienia w ciągu jednego miesiąca), które w 2009 roku wyniosły **1 043 600,17 EUR** (4 304 746,35 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **887 060,13 EUR** (3 659 034,32 PLN). Wartość tego wskaźnika odpowiada średniej liczbie zatrudnienia w ciągu jednego miesiąca osób, których wynagrodzenia kwalifikują się do współfinansowania z Pomocy Technicznej RPO. Wprawdzie z uwagi na fakt, iż zakładana liczba zatrudnionych osób nie została osiągnięta poniesiono niższe wydatki od uprzednio zakładanych, lecz cel projektu został w pełni zrealizowany, a jego realizacja zakończona.

2. „Wsparcie wdrażania RPO” o wartości **576 038,21 EUR** (2 376 100,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **489 632,48 EUR** (2 019 685 PLN):

W 2009 roku w ramach przedmiotowego projektu zostały poniesione następujące wydatki w podziale na poszczególne zadania tj.:

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu zaangażowanego w realizację RPO, w tym koszty szkoleń indywidualnych, blokowych, kursów językowych oraz studiów podyplomowych pracowników - o wartości **50 539,64 EUR** (208 470,97 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **42 958,69 EUR** (177 200,32 PLN),
- organizacja i obsługa procesu naboru, selekcji, oceny i wyboru projektów, w tym koszty publikacji ogłoszeń prasowych oraz wynagrodzeń asesorów -

specjalistów oceniających projekty ubiegające się o dofinansowanie ze środków RPO WL – o wartości **44 090,50 EUR** (181 868,91 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **37 476,93 EUR** (154 588,57 PLN),

- organizacja i obsługa Komitetu Monitorującego RPO WL, w tym koszty usług cateringowych oraz publikacji ogłoszeń prasowych – o wartości **640,99 EUR** (2 644,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **544,84 EUR** (2 247,40 PLN),
- utrzymanie i rozwój systemu informatycznego monitoringu i kontroli, który będzie kompatybilny z Krajowym Systemem Informatycznym na okres 2007 – 2013 (SIMIK 07-13) – o wartości **63 642,75 EUR** (262 520,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **54 096,34 EUR** (223 142,00 PLN),
- zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, sprzętu biurowego oraz wyposażenia i materiałów biurowych na potrzeby realizacji RPO, w tym zestawy komputerowe, urządzenia biurowe, meble biurowe oraz artykuły biurowe, programy komputerowe, licencje – o wartości **157 563,17 EUR** (649 932,30 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **133 928,69 EUR** (552 442,46 PLN),
- pokrycie niezbędnych kosztów związanych z zapewnieniem właściwych warunków technicznych niezbędnych do realizacji RPO, w tym koszty czynszu, opłat za telefony komórkowe oraz za infolinie – o wartości **130 605,81 EUR** (538 735,92 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **111 014,94 EUR** (457 925,53 PLN),
- pokrycie innych kosztów – o wartości **633,53 EUR** (2 613,26 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **538,50 EUR** (2 221,27 PLN).

Przedłużająca się procedura udzielania zamówienia publicznego związanego z leasingiem samochodów służbowych na potrzeby Oddziałów DSiRR wdrażających RPO WL spowodowała mniejszy poziom wydatkowania środków w ramach tego projektu. Szczegółowy opis tego problemu znajduje się w punkcie 3.9.2. *Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi* niniejszego sprawozdania. Należy jednak zauważyć, iż znaczne zaawansowanie procedury udzielania zamówienia na leasing samochodów wskazuje, że na przestrzeni 2010 roku rozpocznie się wydatkowanie środków zaplanowanych na tę usługę.

W ramach realizacji Pomocy Technicznej RPO w okresie sprawozdawczym *Departament Finansów UMWL* również zrealizował dwa projekty:

1. „Wsparcie wdrażania RPO – Zatrudnienie personelu” o wartości **54 033,39 EUR** (222 882,35 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **459 28,39 EUR** (189 450,00 PLN):

Na realizację przedmiotowego projektu została wydatkowana kwota w wysokości **53 393,21 EUR** (220 241,65 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **45 384,21 EUR** (187 205,34 PLN).

2. „Wsparcie wdrażania RPO” o wartości **20 121,70 EUR** (83 000,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **17 103,44 EUR** (70 550,00 PLN):

Na realizację przedmiotowego projektu została wydatkowana kwota w wysokości **13 365,70 EUR** (55 132,16 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **11 360,83 EUR** (46 862,30 PLN).

Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie w ramach Działania 9.1. IX Osi Priorytetowej RPO WL realizowała w 2009 roku dwa projekty:

1. „Koszty personelu – Wsparcie wdrażania RPO WL” o wartości **785 001,87 EUR** (3 238 054,21 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **667 251,59 EUR** (2 752 346,08 PLN).

Na realizację przedmiotowego projektu została wydatkowana kwota **781 088,22 EUR** (3 221 910,81 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **663 924,97 EUR** (2 738 624,14 PLN).

2. „Wsparcie wdrażania RPO” o wartości **284 685,88 EUR** (1 174 300,80 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **241 982,98 EUR** (998 155,61 PLN)

W 2009 roku w ramach przedmiotowego projektu zostały poniesione następujące wydatki w podziale na poszczególne zadania tj.:

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu zaangażowanego w realizację RPO WL (koszty studiów podyplomowych, szkoleń, kursów i związane z tym koszty delegacji) – o wartości **46 701,01 EUR** (192 637,01 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **39 695,86 EUR** (163 741,46 PLN),
- organizacja i obsługa procesu naboru, selekcji, oceny i wyboru projektów (ogłoszenia w prasie, zakup artykułów spożywczych, wynagrodzenia asesorów) – o wartości **24 856,53 EUR** (102 530,69 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **21 128,05 EUR** (87 151,09 PLN),
- wsparcie procesu kontroli realizacji projektów (delegacje, badania profilaktyczne) – o wartości **13 727,48 EUR** (56 624,49 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **11 668,36 EUR** (48 130,82 PLN),
- zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, sprzętu biurowego oraz wyposażenia i materiałów biurowych na potrzeby realizacji RPO (zakup artykułów i materiałów biurowych, pieczęci, książki nadawczej, legitymacji służbowych, tonerów, bębnow, regałów, kopert bezpiecznych, druków ścisłego zarachowania, dalmierza) – o wartości **69 553,84 EUR** (286 902,64 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **59 120,76 EUR** (243 867,24 PLN),
- pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem właściwych warunków technicznych niezbędnych do realizacji RPO WL (sprzątanie i wynajem pomieszczeń biurowych, opłaty za energię elektryczną, prąd, gaz, usługi telekomunikacyjne, ochrona, obsługa BHP i p.poż., konserwacja urządzeń, naprawa drukarki, bindownicy, konwój) – o wartości **109 378,05 EUR** (451 173,51 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **92 971,34 EUR** (383 497,48 PLN),
- pokrycie kosztów związanych z archiwizacją dokumentacji dotyczącej realizacji RPO WL – o wartości **544,21 EUR** (2 244,80 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **462,58 EUR** (1 908,08 PLN),

- koszty krajowych i zagranicznych delegacji służbowych – o wartości **719,79 EUR** (2 969,07 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **611,82 EUR** (2 523,71 PLN),
- pokrycie innych kosztów niezbędnych do prawidłowego zarządzania i wdrażania programu (abonament BIP, usługi pocztowe, nadzór eksploatacyjny, opłaty za wodę i czynsz, opłaty za barki i stojaki, prenumerata czasopism, dojazdy na terenie miasta) – o wartości **19 204,95 EUR** (79 218,51 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **16 324,21 EUR** (67 335,73 PLN).

Mniejszy poziom wydatkowanych środków w ramach projektów realizowanych przez Departament Finansów UMWL oraz IP II spowodowany był wystąpieniem istotnych problemów we wdrażaniu RPO WL, szczegółowo opisanych w punkcie 3.9.2. *Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi* niniejszego sprawozdania.

W 2009 roku zrealizowano wnioski o płatność na kwotę **2 115 626,82 EUR** (8 726 749,07 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **1 798 282,71 EUR** (7 417 736,33 PLN), natomiast od początku realizacji Programu zrealizowano wnioski o płatność na łączną kwotę **4 848 496,16 EUR** (19 999 561,83 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **4 119 475,83 EUR** (16 992 425,84 PLN).

Wartość wydatków poniesionych w 2009 roku na realizację projektów w ramach Działania 9.1. *Wsparcie wdrażania RPO*, które nie zostały wykazane w zatwierdzonych wnioskach o płatność wprowadzonych do systemu KSI SIMIK 07-13 do końca roku sprawozdawczego wynosi **508 222,76 EUR** (2 096 368,06 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **431 989,32 EUR** (1 781 912,73 PLN). Wynika to z faktu, że wydatki faktycznie poniesione w miesiącu grudniu, najczęściej mogą być ujęte we wnioskach o płatność zatwierdzonych w styczniu kolejnego roku. Ponadto należy zauważyć, iż wydatki ponoszone w grudniu każdego roku są stosunkowo duże, co jest następstwem m.in. finalizacji dostaw i umów z wykonawcami.

Zgodnie z zasadą n+3 na koniec 2010 r. kwota poświadczonych wydatków dla Działania 9.1 powinna wynieść co najmniej **3 856 450,00 EUR** (15 907 470,61 PLN). Wartość wniosków o płatność poświadczonych na koniec 2009 r. wynosi **3 644 927,77 EUR** (15 034 962,54 PLN), co stanowi 94,5% w/w kwoty (określonej w „Indykatywnej tabeli finansowej zobowiązań dla RPO WL na lata 2007-2013” Uszczegółowienia Programu). Biorąc po uwagę, że lata 2008-2009 stanowią 66,6% trzyletniego okresu (2008-2010) założonego na certyfikację w/w kwoty **3 856 450,00 EUR** (15 907 470,60 PLN) i dotychczasową wielkość scertyfikowanych środków (94,5%), osiągnięcie a nawet przekroczenie zaplanowanej certyfikacji jest praktycznie pewne.

Projekty w ramach działania 9.1 przyczyniają się do wsparcia zarządzania i wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 poprzez umożliwienie pracownikom uczestnictwa w studiach podyplomowych szkoleniach oraz konferencjach, które mają na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych, a tym samym zwiększenie efektywności i rezultatów pracy przy wdrażaniu. Zatrudnianie nowych pracowników, zapewnienie odpowiedniego sprzętu oraz rozwoju systemu informatycznego monitoringu i kontroli przyczynia się do bardziej skutecznego zarządzania zadaniami, których przybywa w miarę wdrażania programu.

7. PROMOCJA I INFORMACJA

Działania podejmowane przez Instytucję Zarządzającą RPO WL oraz Instytucję Pośredniczącą II stopnia w celu wypełnienia obowiązków związanych z informacją i promocją RPO WL zawiera załącznik nr 2 do niniejszego sprawozdania. **Formularz sprawozdawczy dotyczący promocji i informacji.**

8. WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Od początku realizacji RPO WL do końca 2009 roku ogłoszono 55 konkursów, w ramach których, przeznaczono dla beneficjentów 2,79 mld PLN tj. **60%** wszystkich dostępnych środków z EFRR. Do końca 2010 roku zgodnie z przyjętym harmonogramem naboru wniosków zaplanowano przeprowadzenie 20 kolejnych konkursów, na które przeznaczono łącznie 777,25,6 mln PLN (stan na dzień 20 maja 2010r.). Oznacza to, że łącznie z dotychczas przeprowadzonymi konkursami oraz środkami przeznaczonymi na realizację projektów kluczowych, **na koniec 2010 roku** do dyspozycji beneficjentów **przekazanych zostanie ponad 90% ogółu** dostępnych środków z EFRR w ramach RPO WL na lata 2007-2013.
2. Należy zaznaczyć, iż na dotychczasowy przebieg realizacji programu oraz na obecny stan zaawansowania wszystkich wskaźników i parametrów RPO WL 2007-2013, duży wpływ miała prawie roczna przerwa w ogłaszaniu konkursów. Spowodowane to było **koniecznością przemodelowania systemu oceny i wyboru projektów**. Decyzja ta została podjęta przez IZ RPO WL 2007-2013 na podstawie dogłębnej analizy i doświadczeń z pierwszych naborów przeprowadzonych w roku 2008. Obowiązujący wówczas system oceny, wyboru i funkcjonowanie procesów z tym związanych pokazały **słabe strony, niedociągnięcia i zagrożenia** dalszego wdrażania i realizacji programu zgodnie z zakładanymi standardami UE. Zarząd Województwa Lubelskiego stanął przed trudnym wyborem: czy ogłaszać kolejne konkursy i procedować na podstawie przyjętego systemu, który wykazywał wady, czy też zmienić system kosztem przerwy we wdrażaniu Programu. Ponieważ za priorytetowe uznano aby system oceny projektów był jak najbardziej transparentny i obiektywny podjęto decyzję o jego zmianie. Zlecona została ewaluacja systemu oceny i wyboru projektów, której wnioski zostały zaimplementowane do nowego systemu. W związku z rozpoczętymi pracami w tym zakresie nastąpiła przerwa w ogłaszaniu konkursów dlatego też w roku 2009 IZ RPO podjęła szereg działań mających na celu przyspieszenie realizacji Programu aby nadrobić opóźnienia. Stąd też w 2009 r. ogłoszono aż 37 konkursów, przyspieszono czynności związane z oceną wniosków a także podpisywaniem umów o dofinansowanie. Nowy **system oceny jest jasny, obiektywny i przejrzysty** a projekty oceniane są również pod względem strategicznym co umożliwia prognozowanie rezultatów tych projektów w przyszłości.
3. Biorąc pod uwagę stan zaawansowania kontraktacji oraz założone na 2010 rok cele można stwierdzić, że **nie ma zagrożeń dla realizacji Programu** do końca 2015 roku. Ponadto IZ RPO dokonała analizy i diagnozy stanu wyjściowego oraz podjęła szereg działań w ramach wszystkich procesów wdrażania RPO WL mających na celu stworzenie warunków do ubiegania się o środki w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania.
4. Województwo lubelskie charakteryzuje się niekorzystną strukturą gospodarczą oraz niskim poziomem urbanizacji. Brak jest dużych miast powyżej 100 tys mieszkańców, przeważają małe gminy wiejskie o niewielkich budżetach, które generują dużo ale niewielkich kwotowo projektów. Sytuacja taka powoduje, iż **mimo dużej liczby wspartych projektów** ich **wartość jest stosunkowo niewielka** w porównaniu do województw, takich jak np. wielkopolskie czy łódzkie, które mają podobną alokację

na RPO lecz charakteryzują się wyższym poziomem zurbanizowania, a tym samym wyższym potencjałem inwestycyjnym, co oznacza że mogą generować więcej projektów o dużej wartości. Duża, na tle kraju, liczba wspartych projektów w woj. lubelskim świadczy o dużej aktywności podmiotów publicznych i prywatnych. Jednak, tak jak wskazują dotychczasowe dane z wdrażania programu, są to projekty o małej wartości a przyczynę tego stanu, należy upatrywać w charakterze gospodarki województwa jak również w strukturze przedsiębiorstw regionu lubelskiego, w której dominują mikroprzedsiębiorstwa o słabych możliwościach rozwojowych, generujące małe projekty. Wszystkie te uwarunkowania w konsekwencji przekładają się na niską wartość kontraktacji za rok 2009.

5. Analizując dotychczasową realizację Programu Instytucja Zarządzająca RPO WL dostrzega pewne zagrożenia dotyczące osiągania założonych docelowych wartości niektórych wskaźników. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w zmieniających się uwarunkowaniach realizacji Programu tj. kryzys gospodarczy jaki uwidocznił się w Polsce w roku 2009, jak również w niedoszacowaniu lub przeszacowaniu docelowych wartości wskaźników na etapie programowania. W związku z powyższym IZ RPO zaplanowała na drugą połowę roku 2010 przeprowadzenie badania ewaluacyjnego pt. „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników RPO WL w kontekście realizacji celów programu*”, które ma na celu określenie, na podstawie dotychczas podpisanych umów i zrealizowanych projektów, realnie możliwych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników oszacowanych dla RPO WL dla roku 2010, 2013, 2015, biorąc pod uwagę cele oraz stan zaawansowania realizacji Programu. Należy się spodziewać, że wyniki tego badania będą stanowić podstawę do ewentualnych zmian w Programie w zakresie korekty wskaźników.
6. Samorząd Województwa Lubelskiego podjął prace nad formułowaniem **nowej edycji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego (SRWL)**, która będzie podstawą dla określenia polityki regionalnej w województwie po 2013 r. W toku prac nad SRWL brane będą pod uwagę **wnioski wynikające z wdrażania funduszy strukturalnych** zarówno w poprzedniej (2004-2006) jak i obecnej perspektywie finansowej, ze **szczególnym uwzględnieniem doświadczeń z wdrażania RPO WL 2007-2013**.

Zaplanowany i realizowany już tryb prac nad SRWL oparty został o takie dokumenty jak:

- Komunikat Komisji *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*,
- raport F. Barca *An Agenda for a Reformed Cohesion Policy*,
- dokument P. Sameckiego *Orientation Paper on the future of Cohesion Policy*,
- projekt *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta Obszary Wiejskie*.